

ЩОДЕННІ ДУМИ

**ПОГЛИБЛЕНЕ ВИВЧЕННЯ
ЄВАНГЕЛІЯ ВІД МАТВІЯ**

ЩОДЕННІ ДУМИ

**ПОГЛИБЛЕНЕ ВИВЧЕННЯ
ЄВАНГЕЛІЯ ВІД МАТВІЯ**

www.kraynebo.com

Видавництво «Крайнебо»
Львів, Україна

Copyright © 2019 Table Talk and Ligonier Ministries

Переклад українською мовою.

Усі права збережені © 2019 Видавництво «Крайнебо»

Видавництво «Крайнебо»

Львів, Україна

ЩОДЕННІ ДУМИ

**ПОГЛИБЛЕНЕ ВИВЧЕННЯ
ЄВАНГЕЛІЯ ВІД МАТВІЯ**

ЄВАНГЕЛІЄ ВІД МАТВІЯ

Матвія 5:17: Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, Я не руйнувати прийшов, але виконати.

Терпіння, як кажуть, є чеснотою, мабуть, тому що процес чекання є дуже важким. Маленьким дітям доводиться висидіти майже нестерпно довгий період навчання перед тим, як влітку вони зможуть отримати свою свободу. Зарученим парам здається, ніби вони чекають свого весільного дня цілу вічність, навіть якщо їхня церемонія має відбутися лише через кілька місяців.

Після гріхопадіння людини (Буття 3:1–13) Бог віддає нас наслідкам нашого гріха. Нас чекає важка праця, біль при народженні дитини, розбиті стосунки і, врешті, смерть (вірші 16–19). Але наш милосердний Господь дав нам також і добру новину. Його прокляття не буде тривати вічно, одного дня насіння жінки зі святого народу Господнього розтратить змія і його насіння (вірші 14–15). Так почалося наше тривале очікування на поразку сатани.

Наш Отець не почав з «чистого аркуша», щоб дотримати цю обіцянку, Він вибрав для Себе певних людей із гріховного людства. Авраам і його насіння будуть родиною, через яку Бог поблагословить світ (12:1–3). Упродовж століть нащадки Авраама чекали на велике благословення, яке вони мали б розділити зі світом. І хоча були моменти, коли нащадки патріархів благословляли землю (47:13–26; Йони 1–4), більша частина Ізраїльського народу не спромоглася стати сіллю землі та світлом для світу; тому Господь вигнав їх із Землі Обітованої (Повторення Закону 28:58–68; 2 Царів 17:7–23; 25).

Водночас Бог також пообіцяв навіть більше благословення, якщо Його вигнаний народ покається (Повторення Закону 30:1–10). Спільнота Завіту повернеться на свою землю, а святий Давидів син буде правити світом, коли вони навернуться до Яхве (Ісаї 35, Захарія 12:7–9). Ізраїль таки повернувся до Палестини (2 Хронік 36:22–23), але не покаявся (Малахії 2:10–17; 3: 13–15), а євреї жили, як тіні свого минулого, під владною рукою то однієї імперії, то іншої.

Проте залишилася невелика кількість вірних в Ізраїлі, які продовжували довіряти Богові в тому, що Він зіśle Своє благословення. Через чотири сотні років після того, як голос пророків замовк в Ізраїлі, Отець послав Ісуса, Свого Сина, щоби сповнити Свої обітниці (Матвія 5:17). Євангеліє від Матвія пояснює, як Бог дотримав Свою обіцянку спасіння в Христі.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Присвятіть трохи часу, щоб переглянути Євангеліє від Матвія для підготовки до цього вивчення. Знайдіть один уривок, який Ви ще недостатньо дослідили. Порозмірковуйте над тим уривком сьогодні й попросіть Господа допомогти Вам зосередитися на Його посланні. Ще раз зобов'яжіться дотримуватися учнівського стилю життя, до якого Вас покликав наш Спаситель, життям, яким Ви можете жити благодаттю через силу Святого Духа (Галатів 5:16). Подякуйте Йому за зміни, які Він чинить у Вашому житті.

Матвія 1:1: Книга родоводу Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового...

На відміну від листів Павла, у жодному з чотирьох Євангелій чітко не визначено його автора. Хоча кожна книгу в найдавніших рукописах Нового Заповіту назвали «Євангеліє від [вставте ім'я апостола]», біблієзнавці вважають, що всі Євангелія є анонімними.

Ліберали заперечують, що апостоли чи їхні помічники написали Євангелія. Проте віруючі завжди стверджували про апостольське походження цих книг. Рання церква була впевнена, що апостоли Матвій та Іван склали Євангелія, які названо їхніми іменами. Марк і Лука не були апостолами, але отці Церкви вважали, що авторами другого і третього Євангелій, відповідно, були Петро і Павло.

Євангелія від Матвія, Марка й Луки називають синоптичними Євангеліями через подібність між ними, що відрізняє їх від Євангелія від Івана. Ці три автори, мабуть, працювали взаємозалежно, опираючись на ті ж самі джерела та роботу один одного при написанні своєї книги. Через ведіння Святого Духа кожен із них вибрав і впорядкував історичні дані, щоб дати нам точний портрет Ісуса.

Ліберали відкидають припущення, що Матвій був автором першого Євангелія, аргументуючи це буквальною взаємозалежністю. Чому, мовляв, учневі Ісуса треба було використовувати Євангелія від Марка чи Луки, щоб записати життя Христа? Однак таке заперечення не є вирішальним. Якщо Євангеліє від Марка спирається на свідчення Петра, то чому Матвій не міг скористатися роботою Марка, щоб написати перше Євангеліє? Крім того, нічого в Євангелії від Матвія не вказує на те, що апостол не може бути його автором, і рання церква засвідчила, що авторство належить Матвієві. Ми не маємо підстав заперечувати, що Матвій написав Євангеліє, назване його іменем.

Матвій також мав ім'я Левій і працював збирачем податків, принаймні до свого навернення (Матвія 9:9; Марка 2:13–14). Ця робота вимагала офіційних стосунків із грекомовною Римською Імперією і, безумовно, допомогла Матвієві вдосконалити свою грецьку мову, що відобразилося в оригінальному тексті написаного ним Євангелія. Згідно з одним з церковних передань, Матвій загинув мученицькою смертю в Ефіопії приблизно в 60 році н. е.

Євангеліє від Матвія пересипане посиланнями та цитатами зі Старого Заповіту. Повсюдність таких посилань свідчить про те, що Матвій написав своє Євангеліє, щоб пояснити, як Ісус, син Давида, виконує Божі обіцянки перед народом Ізраїлю.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Уже в першому вірші свого Євангелія Матвій говорить нам, що Ісус виконує Божі обіпниці перед Своїм народом. Ісус є «сином Авраама» й обявляється як Той, через Кого Авраам поблагословить усі народи (Буття 12:1–3). Багато хто в цьому світі вважає, що вони можуть знайти це благословення за допомогою інших засобів без посередництва Ісуса Христа. У цей час синкретизму та релятивізму давайте завжди стверджувати, що Божа благодать приходить лише через Ісуса Христа.

ДЕНЬ 3

ВІД АВРААМА ДО ВИГНАННЯ

Матвія 1:2–11: Авраам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду і братів його. Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есрома, а Есром породив Арама.

А Арам породив Амінадава, Амінадав же породив Наассона, а Наассон породив Салмона. Салмон же породив Вооза від Рахави, а Вооз породив Йовіда від Рупи, Йовід же породив Ессея. А Ессей породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урієвої. Соломон же породив Ровоама, а Ровоам породив Авію, а Авія породив Асафа. Асаф же породив Йосафата, а Йосафат породив Йорама, Йорам же породив Озію. Озія ж породив Йоапама, а Йоапам породив Ахаза, Ахаз же породив Єзекію. А Єзекія породив Манасію, Манасія ж породив Амоса, а Амос породив Йосію. Йосія ж породив Йоякіма, Йояким породив Єхонію і братів його за вавилонського переселення.

Неважко зрозуміти причини, чому опці ранньої Церкви найчастіше цитували саме Євангелія від Матвія та Івана. Іван, наприклад, пише одні з найважливіших слів про божественність Ісуса в Новому Заповіті. Матвій виокремлює навчальне служіння Ісуса, і такі розділи, як, наприклад, нагірна проповідь (розділи 5–7), на ранніх етапах життя Церкви часто вчили напам'ять. Зокрема, Євангеліє від Матвія навіть після смерті останнього апостола читали вголос частіше, ніж Євангеліє від Івана.

Євангеліє від Матвія є першим у каноні Нового Заповіту, здебільшого, через його виразний зв'язок зі Старим Заповітом. Звичайно, всі апостоли хотіли показати, як Христос і Його Церква виконують Божі обіцянки Ізраїлю. Проте саме перший євангеліст (ще одна назва для автора Євангелія) починає від родоvodu Ісуса, вводячи Його зображення в контекст Божого плану спасіння й пов'язуючи Його через Його предків з обітницями Старого Заповіту.

Зокрема, в 1:1–17 Матвій показує, що Ісус є прямим нащадком Давида, а отже – Месією. Крім того, подаючи історичні дані, Матвій наголошує на інших важливих богословських моментах. Наприклад, у родоводах стародавнього світу зазвичай не згадували про жінок, але в Матвієвому списку предків Ісуса (вірші 3, 5–6) читаємо про Тамару, Рахав, Руп та дружину Урії (Вірсавію). Усі ці жінки були язичницями або дружинами язичників: Тамара й Рахав були ханаанейками (Буття 38; Ісуса Навина 2), Руп була моавітянкою (Руп 1:4), а перший чоловік Вірсавії був хіттеянином (2 Самуїла 11). Ці імена можна було опустити, але Матвій долучив їх, щоб показати нам, що до Божої родини в Христі належать вірні євреї та язичники.

Крім того, внесення Рахав до Ісусового родоводу, незважаючи на її минуле, проведене в блуді, нагадує нам про Божу благодать. Насправді в Спасителя є родичі з більш грішним минулим, ніж у Рахав (Манасія, наприклад; 2 Хронік 33:1—20, Матвія 1:10), але ці грішники, відвернувшись від свого зла, не були відділеними від Божого завітного благословення. Ісус, як коментує Меттью Генрі: «Приймає до Своїєї родини навіть найбільших грішників, коли вони приходять до Нього з покаянням».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Не кожен попередник Ісуса вірив у Бога Авраама, Ісаака та Якова. Однак Господня благодать, щоб дати нам спасіння, подолала те, що через життя грішних синів Давида можна було б вважати «неможливим» для здійснення. Ця благодать шукає навіть найбільшого грішника і кличе Божих обраних до покаяння, навіть якщо вони такі ж мерзенні, як Манасія, чи впали у такий блуд, як Рахав. Наш статус братів та сестер Христа (Євреїв 2:11) ми отримали тільки завдяки цій всемогутній благодаті.

ЧОТИРНАДЦЯТЬ ПОКОЛІНЬ

Матвія 1:12–17: А по вавилонським переселенні Єхонія породив Салатіїла, а Салатіїл породив Зоровавеля. Зоровавель же породив Авіюда, а Авіюд породив Еліякіма, а Еліяким породив Азора. Азор же породив Садока, а Садок породив Ахіма, а Ахім породив Еліюда. Еліюд же породив Елеазара, а Елеазар породив Матпана, а Матпан породив Якова. А Яків породив Йосипа, мужа Марії, що з неї родився Ісус, званий Христос. А всіх поколінь від Авраама аж до Давида чотирнадцять поколінь, і від Давида аж до вавилонського переселення чотирнадцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа поколінь чотирнадцять.

У Луки 3:23–38 читаємо, що лінія родоводу Ісуса простягається через Давида аж до Адама. Проте список із синами Давида в Луки майже цілком відрізняється від того, що написано в Матвія 1:1–17. Пояснити цю розбіжність можна двома різними шляхами.

По-перше, Лука, можливо, подає нам родовід Марії, не згадуючи її імені, оскільки тоді не було прийнято долучати жінок до таких списків. Розповідь про народження Ісуса, яку написав Лука, привертає всю увагу до Марії, а Йосипа називають «як думано» батьком Ісуса (3:23). Матвій, з іншого боку, подає нам родовід Йосипа.

Або ж Матвій міг записати спадкоємців престолу, а Лука подає фактичних, фізичних прабатьків Ісуса. Престол Давида переходив від батька до сина, починаючи від Соломона (1 Царів 1:28–31). Згідно з єврейськими шлюбними законами, будь-хто з роду Давида, чий фізичні прасури не були спадкоємцями престолу, міг бути прийнятим до царського родоводу, якщо спадкоємець помер без дітей (Повторення Закону 25:5–10). Матвія 1:12, наприклад, говорить нам, що Зоровавель був сином Шеалтіїла, хоча насправді він був його племінником (1 Хронік 3:17–19). Можливо, Шеалтіїл помер, не маючи сина, і, відповідно до єврейського шлюбного закону, царським спадкоємцем призначили Зоровавеля. Можливо, через такі шлюби право на престол Давида зрештою через Соломона перейшло до Йосипа, хоча справжнім фізичним предком Ісуса був брат Соломона Натан (Луки 3:31).

У Матвія 1:17 зазначено, що між Авраамом і народженням Ісуса Христа було три періоди по чотирнадцять поколінь — проміжок, який тривав близько тисячі п'ятсот років, на відміну від двох тисяч років, які дійсно були правильним періодом часу. Біблійні автори полюбляють упускати імена в родоводах

(слово «батько» може стосуватися далекого предка), а цифру «чотирнадцять» євангелист, швидше за все, подає для того, щоб легше було запам'ятати.

Замість цифр у першому столітті використовувалися літери з єврейськими приголосними *daleth* (d) і *waw* (w), які означали відповідно чотири й шість. Слово «Давид» писалося «dwd» єврейськими приголосними, що відповідає цифрі чотирнадцять (чотири плюс шість плюс чотири). Таким чином, основна увага Матвія на чотирнадцять поколінь також увиразнює царську роль Ісуса як Сина Давида.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Нам поки що достеменно невідомо, чому родовід, написаний Матвієм, відрізняється від того, що написав Лука, але це не повинно нас спантеличувати. Уже не раз було доведено, що Святе Писання достовірне, і такі відмінності не можуть бути суперечливими (Євреїв 6:18). Тому ми не повинні боятися того, що не можемо відповісти на кожне запитання про Біблію. Немає нічого поганого в тому, щоб визнати обмеженість своїх знань, бо ми покладемося і підкоряємося знанням Бога, виявлених у Його Слові.

АНГЕЛ ПРИХОДИТЬ ДО ЙОСИПА

Матвія 1:18–21: Народження ж Ісуса Христа сталося так. Коли

Його матір Марію заручено з Йосипом, то перш, ніж зійшлися вони, виявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. А Йосип, муж її, бувши праведний, і не бажавши ославити її, хотів тайкома відпустити її. Коли ж він те подумав, ось з'явивсь йому Ангел Господній у сні, промовляючи: "Йосипе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дружину свою, бо зачатє в ній то від Духа Святого. І вона вродить Сина, ти ж даси Йому ймення Ісус, бо спасє Він людей Своїх від їхніх гріхів".

Матвій прагне, щоб євреї, яким він писав, побачили, що Ісус є Месією через структуру того родоводу, який він подає. Починаючи від Авраама (Матвія 1:2), два з трьох періодів по чотирнадцять поколінь у родоводі предків завершуються на Давиді (вірш 6) та вигнанні (вірш 11). Звичайно, що Авраам, Давид і переселення Ізраїля до Ассирії і Вавилону (2 Царів 17:7–23) є ключовими моментами в історії Божого народу. Давид загалом виконав Авраамові обіцянки, але його сини втрапили царство. Водночас Яхве пообіцяв послати Свого раба, величнішого сина Давида, щоби припинити вигнання Ізраїлю (Амоса 9:11–15). Той факт, що сім'я Йосипа опинилася наприкінці третього періоду з чотирнадцяти поколінь (Матвія 1:16), вказує на те, що вони будуть саме тими людьми, яких Бог використає для відновлення Свого Царства.

Йосип є усиновленим батьком Сина, Який, зрештою, виконає всі Господні обіцянки. Вибір праведного Йосипа як чоловіка для виховання Христа є чудовим, тому що він любить і з радістю виконує Божий Закон. За звичаєм, що панував у часи Йосипа (близько 4 р. до н. е.), він і його наречена мали бути зарученими протягом одного року (без співжиття) і в разі розірвання своїх стосунків повинні були отримати правове розлучення. Марія вагітніє якраз у цей період (вірш 18), а це означає, що подружжя пара мала незаконні статеві стосунки до визначеного часу. Йосип не винен у цьому гріху й повинен подати на розлучення, щоби зберегти свою праведність і добру репутацію. Проте він не хоче ганьбити Марію, а тому прагне провести таємне розірвання заручин, що було прийнятним відповідно до закону Мойсея (Числа 5:11–31), щоби публічно не осоромити Марію (Матвія 1:19).

Ані Марія, ані Йосиф не згрішили, й Бог посилає ангела сказати Йосипу, щоби він не розлучався з нею. Марія завагітніла силою Святого Духа й наро-

дить Того, «хто спасе людей Своїх від їхніх гріхів» (вірші 20–21). Цей Ісус, за словами Жана Кальвіна, спасе Свій народ двома діями. «Здійснивши повну спокупу, Він прощає нам усі наші гріхи, що спасає нас від засудження на смерть і примиряє нас із Богом. Потім через освячення Своїм Духом Він звільняє нас від тиранії сатани, щоб ми могли жити "у праведності" (1 Петра 2:24)».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У своєму милосерді Йосип не закликав до жорстоких покарань (відповідно до Закону) своєї дружини, яку він вважав невірною (Повторення Закону 22:13–21). Церква завжди покликана до дисципліни, однак залежно від гріха та його обставин вона не завжди повинна вимагати найсуворішого покарання. Застосування Божого Слова передбачає неустанну молитву. Метью Генрі писав: «Якби ми більше обдумували наші докори й судження, вони були б сповнені більшим милосердям і поміркованістю».

Матвія 1:22–25: А все оце сталося, щоби збулося сказане пророком від Господа, який провіщає:

"Ось діва в утробі зачне,
і Сина породить,
і назвуть Йому Ймення "Еммануїл",
що в перекладі є: З нами Бог".

Як прокинувся ж Йосип зо сну, то зробив, як звелів йому Ангел Господній, — і прийняв він дружину свою. І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йому ймення Ісус.

Ліберали дуже скрупульозно вивчали Матвія 1: 22–23 і цитату з Ісаї 7:14, що привело їх до заперечення непорочного зачаття. Вони кажуть, що оскільки Ісаія використовує слово *almah*, єврейське слово, що буквально перекладається як «дівчина», він не вказує на непорочне зачаття. Цей аргумент не є чинним, тому що *almah* майже завжди стосується молодої жінки, яка також є неза-йманою. Крім того, Септуагінта, давньогрецький переклад Старого Заповіту, припускає, що Ісаія говорить про дівицю, оскільки перекладає слово *almah* як *parthenos*, звичайним грецьким словом, що означає «діва».

На основі сьогоденішнього уривка й Луки 1:26–38 ми щиро визнаємо непорочне зачаття Ісуса. Але зауважте, що Матвій може не розуміти Ісаю так, як ми часто це робимо. Дивлячись на слово «збулося» в Матвія 1:22–23, ми схильні думати, що Ісаія бачив майбутнє й передбачав те, що могло збутися лише для Марії. Однак поді Ісаї 7:14 нічого не означало б для його перших читачів — ізраїльтян, що жили декілька століть перед приходом Ісуса.

Контекст Ісаї 7:14 прояснює, чому Матвій наводить цей вірш. Коли Ахаз царював у Юдеї, Сирія та Ізраїль погрожували вторгнутися до Юдеї, якщо вона не приєднається до них у боротьбі проти Ассирійської Імперії (вірш 1). І все-таки ця погроза фактично спонукала Ахаза шукати допомоги Ассирії проти цих ворогів. Бог пообіцяв Юдеї захист, якщо вони не приєднаються до Ассирії і сказав царю попросити про знак, який підтвердить Його обіцянку (вірші 2–11). Але Ахаз не довірився Господу й не попросив у Нього знака. Водночас Бог усе одно дав Ахазові знак — знак прокляття, а не благословення! Народження дитини мало б означати, що Бог використає Ассирію, щоб судити невіруючих Юдеї (вірші 12–25).

Ісая та його дружина — колишня дівиця — природним способом породять Махер-шаал-хаш-база (Ісаї 8:1–4), який буде знаком Божого прокляття на тих, хто покладався на союз із Ассирією (вірші 5–22). І як застеріг пророк, Ахаз буде приниженим у своїй угоді з Ассирійською Імперією (2 Хронік 28).

Якщо це прокляття, яке провістив Ісая, здійснилося, то як нам вдасться уникнути прокляття, якщо не довіримося Богові, Який дає знак — Самого Сина Божого, народженого від діви? Так само, як син Ісаї був ознакою прокляття на невіруючих Юдеї, так і чудесне народження Ісуса означає загибель для тих, хто не підкоряється Божому Синові.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Здійснення пророцтва в Ісусі можна зрозуміти лише тоді, коли ми спочатку зрозуміємо зміст і застосування пророчого слова для його перших читачів. У цьому випадку Ісус виконує або «доповнює» слова Ісаї, тому що Він, як Син, народжений надзвичайним способом, є ознакою більшого прокляття або благословення залежно від того, як ми відреагуємо на звістку Євангелія. Ідімо лише вслід за Ним як за Спасителем та Господом, щоб отримати це більше благословення.

Матвія 2:1–6: Коли ж народився Ісус у Віфлеємі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули до Єрусалиму зо сходу, і питали: Де народжений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зорю Його, і прибули поклонитись Йому. І, як зачув це цар Ірод, занепокоївся, і з ним увесь Єрусалим. І, зібравши всіх первосвящеників і книжників людських, він випитував у них, де має Христос народитись? Вони ж відказали йому: У Віфлеємі Юдейським, бо в пророка написано так:

"І ти, Віфлеєме, земле Юдина,
не менший нічим між осадами Юдиними,
бо з тебе з'явиться Вождь,
що буде Він пасти народ Мій ізраїльський".

Незабаром після того, як народився знак Божого благословення або прокляття (Матвія 1:22–25), з'являється ще один знак, щоб об'явити світові про прихід Месії. «Мудреці зі сходу» приходять до Єрусалима, побачивши велику зірку на небесах, — знамено, що означає для них народження царя євреїв (Матвія 2:1–2). Ці мудреці, мабуть, вважали це народження доброю новиною, якщо хотіли знайти Дитя і віддати Йому шану.

Однак є той, хто не надто радіє, коли приходять мудреці. У сьогоденнішньому уривку ми чипаємо про царя Ірода, якого схвилювали чутки пронародження нового царя (вірш 3). Приблизно в 4 році до н. е. Ірод, якого історики називають «Іродом Великим», служить правителем Палестини, що перебуває під владою Риму. Він є вправним політиком і здібним правителем, який любить владу та обіймає цю посаду, тому що Рим його собі вподобав, а не тому, що його підопічні євреї хочуть бачити його на престолі. Зокрема, попри те, що він здійснив монументальну реставрацію Храму, населення зневажає його здебільшого через гніп запроваджені ним системи оподаткування. Той факт, що він також є послідовником свого батька з покоління Едома, давнього ворога Ізраїлю, не покращує ситуацію. Ірод постійно боїться втратити свою владу, а тому народження нового царя не є для нього щасливою подією.

Ірод негайно намагається визначити, де перебуває ця дитина, і звертається за інформацією до первосвящеників (первосвященика, колишніх первосвящеників та інших священиків) і книжників (кваліфікованих знавців закону Мойсея та усних традицій, вірш 4). Місце народження Месії можна легко віднайти; згідно з Писанням це має бути місто Віфлеєм (вірші 5–6). Перефразовані уривки Михея 5:2 і 2 Самуїла 5:2 є тими доказами, які вказують царю на це

місце. Оскільки Вифлеєм — це рідне місто царя Давида (1 Самуїла 16:1–13), воно є придатним місцем для появи на світ і його величнішого Сина.

Зверніть увагу на різні реакції на народження дитяти Христа. Люди, які не мали нічого спільного з Завітом, даним Ізраїлю, є тими, хто найбільше прагне побачити Месію, а Ірод — той, хто кров'ю пов'язаний із цим Завітом, — відмовляється прийняти Його з радістю. Ця іронія часто повторюватиметься в житті Ісуса (Матвія 27:41–43, 54).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Мудреці, ймовірно, походили з Вавилону, і мусили довго й важко мандрувати, щоби знайти Ісуса. Метью Генрі виводить із цієї події таку мораль: «Ті, хто дійсно прагне пізнати Христа і знайти Його, не зважатимуть на біль чи небезпеки, шукаючи Його». Чого Вам вартувало слідування за Ісусом? Подумайте, чи Ваша відданість Христу вартувала Вам друзів, сім'ї, доходів чи репутації, а якщо ні, подумайте про те, наскільки палко Ви шукаєте Його.

Матвія 2:7–10: Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря. І він відіслав їх до Віфлеему, говорячи: "Ідіть, і пильно розвідайтеся про Дипятко; а як знайдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись Йому". Вони ж царя вислухали й відійшли. Й ось зоря, що на сході вони її бачили, йшла перед ними, аж прийшла і стала зверху, де Дипятко було. А бачивши зорю, вони надзвичайно зраділи.

Зазвичай серед персонажів у шопках, які ми ставимо на Різдво, є три царі, які несуть дари. Як ми знаємо, цих царів зображають як мудреців.

На жаль, мудреців часто зображають досить довільно, що не відповідає оригінальному тексту. Матвій не вказує, скільки мудреців прийшло побачити Месію. Традиція зображати трьох мудреців, ймовірно, походить від трьох різних дарів, згаданих у Матвія 2:11. Крім того, у першому Євангелії не сказано, що мудреці були царями. Ця ідея походить від отця Церкви Тертуліана (приблизно 200 р. н. е.) і, швидше за все, з його пояснення таких уривків, як Псалом 67:31 і Ісаї 49:7.

Хто ж поді ці мудреці? Точно визначити важко, але ми знаємо, що вони походять «зі сходу» Юдеї (Матвія 2:1). Персія, Вавилон і Аравія — це всі можливі країни їхнього походження, з яких Вавилон є найімовірнішим варіантом, оскільки відносини з великою єврейською громадою спонукали мудреців шукати царя в Єрусалимі. Грецьке слово «мудрець» (*magos*) стосується групи людей, яка вдавалася до передбачення майбутнього через плумачення снів, магію та інші методи, зокрема, аспрологію, що пояснює їхнє зацікавлення зіркою, яка вела їх до Ісуса.

Очевидно, зірка спочатку вказала їм лише на Палестину і, щоб знайти дитину, вони пішли до Єрусалима, тому що столиця є першим місцем, у якому було б логічно розпочати пошуки новонародженого царя. Ірод кличе мудреців до свого двору, як читаємо в сьогоднішньому уривку, а потім відправляє їх на пошуки дитини. Ми знаємо, що його бажання поклонитися Христу було фальшивим (вірші 7–8, 16), але мудреці не знали про підступ Ірода і вирушили на пошуки дитяти. Після відвідин Ірода зірка провадить їх туди, де перебувало дитя Ісус (вірш 9). Побачивши, що зірка підтвердила їхню місію, вони сповнилися надзвичайно великою радістю (вірш 10).

Мудреці та їхня місія є дуже важливими. Бог пообіцяв Ізраїлю, що їхнє відновлення та спасіння після вигнання супроводжуватиметься проникненням у спільноту завіту поганських народів (Ісаї 11:10). Хоча мудреців частково мотивували забобони, але вони були першими поганами, які шукали Ісуса, і їхній приклад демонструє, що Бог виконує всі Свої обіцянки.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Отець зробить усе можливе, щоб, попри різні перешкоди, Його Син прославився (Івана 12:23). Марія була змушена народжувати Месію в не зовсім ідеальних умовах (Луки 2:7). Ірод, який живе в Господньому завіті, намагається Його вбити (Матвія 2:16). А Бог долучає до Своїх обіцянок чужинців, які приходять вклонитися перед царем, якого Він призначив (вірші 1–12). Чи будемо ми, як Ірод, і також не прославимо Сина нашим життям, спонукаючи Отця послати інших на наше місце?

ТРИ ДАРУНКИ ДЛЯ ЦАРЯ

Матвія 2:11–12: І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитятко з Марією, Його матір'ю. І вони впали ницьма, і вклонились Йому. І, відчинивши скарбниці свої, піднесли Йому свої дари: золото, ладан та смирну. А вві сні остережені, щоби не вертатись до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своєї землі.

Учора ми вказали на певні історичні неточності щодо мудреців, яких ми часто зустрічаємо в різдвяних шопках, але серед цих помилок ми не назвали їхню присутність у стаєнці. Мудреці не прийшли разом із пастухами через кілька годин після народження Ісуса; вони відвідують Його через декілька місяців чи навіть років.

Сьогоднішній уривок вказує на те, що візит мудреців відбувся пізніше. Коли мудреці знайшли дитину Христа у Вифлеємі, Він і Його сім'я жили в домі та більше не перебували в стайні (Матвія 2:11; Луки 2:1–20). Також мудреці вперше побачили зірку, яка сповіщала про народження царя, перебуваючи на своїй рідній землі (Матвія 2:1–2), а потім здійснили довгу подорож зі сходу до Юдеї. Тому їхній візит недовзі після народження Ісуса є неможливим. І нарешті, коли Ірод видає наказ вбити Месію, він наказує вбити всіх дітей чоловічої статі у Вифлеємі «від двох років і менше», відповідно до часу, коли засяяла зірка, про яку він довідався від мудреців (вірш 16, див. також вірш 7). Очевидно, що між народженням Ісуса та приходом мудреців минуло не більше двох років.

Як тільки мудреці прибувають до місця призначення, вони поклоняються цареві і віддають Йому дари (вірш 11). Ті, хто пояснюють Біблію, протягом століть зазвичай розглядали ці дари в символічному значенні. Золото зображає царський рід та панування Месії. Ладан — блискуча, запашна камедь із різних близькосхідних дерев, яку використовували в поклонінні (Вихід 30:1–10) і яка символізує божество Ісуса. Смирна, ароматична смола, яку видобувають в Аравії та Греції і використовують як пахощі для бальзамування (Івана 19:39–40), що вказує на смерть нашого Господа. Таке плумачення цього уривка є дуже проникливим, але мудреці, напевно, не думали про це, жертвуючи свої дорогі подарунки. У будь-якому випадку ці дари є тими ресурсами, завдяки яким Йосип і Марія вже незабаром зможуть профінансувати своє перебування в Єгипті (Матвія 2:13–15).

Є багато питань щодо достовірності народження Ісуса (1:18–19), але, як вказує нам один біблійний вчений, відвідини мудреців свідчать про те, що Він є законним царем Ізраїлю. Бог часто робить щось несподіване і використовує

те, що люди вважають безглуздом чи незаконним, щоб об'явити світові Свою мудрість (1 Коринтян 1:18–25). Пам'ятаймо про цей принцип і ніколи не намагаймося виглядати поважними для світу, нехтуючи Євангелієм.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Якщо наш Господь час від часу здається для цього світу «божевільним» або «нерозумним» через Своє життя та послання (Марка 3:20–21), то ми повинні бути готовими, що світ буде так само ставитися й до нас, коли ми будемо вірними Йому. На жаль, занадто багато християн не розуміють цього і вдаються до позицій або методів, які, на їхню думку, зроблять Ісуса «більш привабливим» для невіруючих. Хто чи що у Вашому житті вимагає від Вас «змінити» Спасителя та Його послання? Моліться, щоби Ви були вірними Йому.

Матвія 2:13–15: Як вони ж відійшли, ось Ангел Господній з'явивсь у сні Йосипові та і сказав: "Уставай, візьми Дитятко та матір Його, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тобі, бо Дитятка шукатиме Ірод, щоби Його погубити". І він устав, узяв Дитятко та матір Його вночі, та й пішов до Єгипту. І він там зоставався аж до смерті Іродової, щоби збулося сказане від Господа пророком, який провіщає:

"Із Єгипту покликав Я Сина Свого".

Святе Писання чітко показує, що Бог є архітектором історії. Час не минає випадково й не є нескінченним, повторюваним циклом. Потік історії є лінійним і прямує до певної мети. Історія іноді може повторюватися, але навіть такі випадки Господь призначив для сповнення Своїх цілей.

Погляньмо на Йосипа, названого батька Христа. Як і його однойменний відомий святий зі Старого Заповіту, він бачить сні від Бога (Буття 37: 5–11; Матвія 1:20). Крім того, перший Йосип переселив свою родину в Єгипет, щоб врятувати життя своїх близьких (Буття 45–46), і другий Йосип також вирушає до Єгипту, щоб врятувати свою сім'ю (Матвія 2:13–15).

Цей зв'язок між історією синів Якова (ізраїльтянами) та історією Ісуса є ключем до правильної інтерпретації сьогодинішнього уривка. Євангелист пише, що втеча Ісуса до землі на річці Ніл і повернення до Палестини сповнює пророцтво, записане в Осії 11:1 (Матвія 2:15). Що ж він має на увазі?

Пам'ятайте, що сповнення біблійних пророцтв є не просто зв'язком між передбаченням і здійсненням. В уривку, процитованому в Матвія, Осія нічого не передбачав. В Осії 11 ізраїльський народ є Божим сином, який передає історію народу від виходу (вірш 1) до ідолопоклонства (див. вірші 2–4), вигнання (вірші 5–7) і, нарешті, до звільнення їх від гріха та ворогів (вірші 8–11). Матвій, безсумнівно, знає, що це так, і не перекручує уривок Старого Заповіту, щоб змінити його на зміст про Ісуса, а не про ізраїльтян.

Слово «сповнити» означає «заповнити аж по вінця». Пізніша подія або особа доповнює попередню подію або особу, тобто те, що відбувається пізніше, сповнює або завершує мету того, що було раніше. У цьому сповненні пізніша подія чи особа охоплює те, що було раніше, і стає його найправдивішим і найповнішим виявом. Наш Творець викупив Свого сина Ізраїля з Єгипту, щоб він став Його світлом для світу (Ісаї 42:6), але цьому синові не вдалося виконати свою місію. Ісус також втікає до Єгипту, а потім повертається, показуючи нам, що

наш Спаситель повторює історію Ізраїлю і стає для Отця другою можливістю для здійснення Його намірів. Він є істинним Ізраїлем, істинним Сином Божим, який випримає те, що зносив Його народ, і все ж залишиться вірним Своему Отцеві та сповнить Його мету для Свого народу.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Наш суверенний Господь уклав історію так, щоб сповнити Свої цілі та здійснити Свій план для Свого народу. Навіть коли Його народ не спромігся бути Йому вірним, Отець послав Ісуса, щоб Той міг прожити так, як Бог їм це призначив. Перемога Христа в тому, в чому ми не спромоглися бути вірними, приписується нам, коли ми покладаємось на Нього, і тому ми покликані наслідувати Його вірність. Коли маєте можливість, моліться, щоб перемагати там, де Ви не спромоглися бути вірними в минулому.

Матвія 2:16–18: Спостеріг поді Ірода, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав повбивати у Віфлеємі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав. Тоді справдилось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи:

"Чути голос у Рамі,
плач і ридання та голосіння велике:
Рахиль плаче за дітьми своїми,
і не дається розважити себе, бо нема їх"...

У Єгипті під римським правлінням живе близько одного мільйона євреїв, тому ця країна стає чудовим місцем для переховування сім'ї Ісуса під час правління Ірода (Матвія 2:13–15). Переховуватися треба, адже ангел сказав Йосипові, що Ірод прагнув вбити дитину Христа. Він не хоче схилити своє коліно перед Месією, незважаючи на слова, сказані мудрецам (вірш 8). На жаль, як зауважує Метью Генрі, «найбільше зло часто приховується під маскою благочестя».

Сьогоднішній уривок описує спробу Ірода знищити Того, Хто має законне право на Свій престол. Щоб охопити всі можливі варіанти та забезпечити знищення Ісуса, Ірод наказує зарізати у Віфлеємі та його околицях кожного хлопчика, якому вже виповнилося два роки, а також молодших (вірш 16). Ірод вираховує цей період, додавши час від моменту появи першої зірки (а, отже, народження Ісуса, вірш 7) та додатковий період, що тривав іще кілька місяців.

Населення Віфлеєма є невеликим, і в Іродовій чистці гине близько двадцяти дітей. Цей жадливий вчинок нагадує таку ж жорстокість і параною, через які злий цар убив чоловіка своєї сестри, дружину та прьох синів, припускаючи, що вони зможуть посісти його престол. Ірод домовлятиметься також, щоб у Палестині вбили найшанованіших людей задля гарантії того, що хтось буде в скорботі під час його смерті, хоча цей наказ не буде виконано.

Коли сім'я Ісуса втікає до Єгипту, наказ Ірода вбити всіх маленьких хлопчиків у Віфлеємі сповнює пророцтво. Матвія 2:18 цитує уривок із Єремії 31:15 про те, як матері Ізраїлю (представлені тут в особі Рахилі, матері народу) ридали, коли їхніх дітей – племена Ізраїля – було заслано у вигнання. Проте решта цього розділу Єремії сповнена надією, передбачаючи той день, коли Бог врятує Свій народ від вигнання та укладе новий завіт. Цитуючи цей уривок, Матвій доносить нам дві речі. По-перше, за часів Матвія ізраїльський народ,

попри те, що він живе вже на власній землі, усе ще зазнає страждань вигнання. По-друге, це вигнання завершиться в Ісусі. Сльози матерів Вифлеєма над своїми вбитими дітьми наповнять чашу страждання і покладуть край вигнанню, тому що прийшов Той, Хто розпочне новий завіт.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ірод є одним із прикладів усіх тих, хто намагався знищити Христа і Його людей. Незважаючи на те, що цей злий цар завдав великої шкоди, йому, зрештою, не вдалося перешкодити планам Отця щодо Свого Сина. Це дає нам впевненість також у тому, що навіть коли Церква зазнає переслідувань у своїй країні чи за кордоном, ніхто ніколи не зможе здолати Царства Божого. Моліться сьогодні за віруючих, які страждають за свою віру, щоб вони пам'ятали Господню перемогу та твердо стояли за Його Євангеліє.

Матвія 2:19–23: Коли ж Ірод умер, ось Ангол Господній з'явився в Єгипті вві сні Йосипові, та і промовив: "Уставай, візьми Дитятко та матір Його, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шукав був душу Дипини". І він устав, узяв Дитятко та матір Його, і прийшов у землю Ізраїлеву. Та прочувши, що царює в Юдеї Архелай, замість Ірода, батька свого, побоявся піти туди він. А вві сні остережений, відійшов до країв галілейських. А прибувши, оселився в місті, на ім'я Назарет, щоби збулося пророками сказане, що Він Назарянин буде званий.

Завершуючи вивчення другого розділу Євангелія від Матвія, зверніть увагу на те, як цей євангелист навчає нас про Боже провидіння. По-перше, ми повинні побачити, що ненависть Ірода до Ісуса і вбивство малих хлопчиків у Вифлемі (вірші 16–18) є аналогією спроби фараона вбити Мойсея (Вихід 1:8–2:10). Мойсей був посередником старого завіту і, уподібнивши обставини народження Христа до народження Мойсея, наш Отець готує Свій народ до прийняття Ісуса як нового й величнішого Мойсея, посередника нового і кращого завіту (Євреїв 7:22).

По-друге, сні застереження, які отримують Йосип і мудреці (Матвія 2:12–13, 19–20, 22), свідчать про те, що Бог суверенно відкинув спробу людини знищити Його Сина. Спроба Ірода вбити Ісуса була невдалою. Фактично, саме Ірод помирає (в 4 р. до н. е., що вказує на дату народження Спасителя між 6 і 4 р. до н. е.), що дає змогу Йосипові та його сім'ї повернутися до Палестини (вірш 21).

Дізнавшись про те, що в Юдеї при владі перебуває Архелай, Йосип бере Ісуса й Марію і везе їх до Назарета, що в Галилеї (вірш 22). Це було мудрим рішенням, бо Архелай міг би бути таким же нещадним, як і його батько Ірод, та стати загрозою для Ісуса.

Матвій говорить нам, що переселення до Назарета сповнює пророцтво, хоча вірш 23 прямо не цитує Старого Заповіту. Використання слова «пророками», а не «пророком» допомагає пояснити, чому це так. Єронім, відомий біблійний вчений ранньої церкви, за словами Метью, «говорячи про пророків у загальному... показав, що він не цитував конкретних слів, а скоріше загальне значення з Писання» (Коментарі до Матвія 1.2.23). Євангелист подає нам загальне вчення Старого Заповіту про Месію.

За часів Ісуса Назарет вважали глухим селом, з якого не могло вийти нічого доброго (Івана 1:46). Походження з Назарета викликало зневагу та глузування,

і, з огляду на рідне село Ісуса, багато людей сумнівалося в тому, Ким Він був (7:40–44). Проте є багато уривків у Святому Писанні, де сказано, що Месію буде зневажено і принижено (Ісаї 53:1–3; Даниїла 9:26). Щойно дізнавшись про те, що Спаситель є Назарянином, багато хто знайде причину зненавидіти Його, тому, оселившись у Назареті, Ісус починає діяти як Месія.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Щоб зрозуміти, як Ісус сповнює Старий Заповіт, нам треба поглянути на щось більше, ніж окремі вірші та уривки, які їх підтверджують. Як бачимо у Матвія 2:23, апостоли навчають, що Ісус сповнює широкі теми, ідеї та історії Старого Заповіту. Якщо ми хочемо зрозуміти покликання, яке Ісус сповнює, ми повинні добре розуміти вірші в Старому Заповіті. Цього тижня присвятіть час, щоб розглянути систему жертвоприношень чи вигнання в Старому Заповіті.

ГОЛОС ІВАНА КЛИЧЕ В ПУСТИНІ

Матвія 3:1–3: Тими ж днями приходить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, та й каже: "Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!" Бо він той, що про нього сказав був Ісая пророк, промовляючи:

"Голос того, хто кличе:

В пустині готуйте дорогу для Господа,
рівняйте стежки Йому!"

Матвій не подає жодних додаткових відомостей про дитинство Ісуса після Його переїзду до Галилеї. Однак продовжує історію свого Євангелія при десятиліття потому, як Ісус повертається з Єгипту і, як ми знаємо з інших джерел, Йому було близько тридцяти років, коли Він починає Своє служіння (Луки 3:23). Події третього розділу Євангелія від Матвія відбуваються приблизно у 27 році н. е. Йосип, мабуть, уже помер, оскільки жодне з інших Євангелій не згадує про нього під час дорослого життя Ісуса. Найімовірніше, Йосип давно вже помер, передавши відповідальність підтримувати сім'ю братам Ісуса та Ісусові ще до початку Його проповідницького служіння.

Сьогоднішній уривок зображає служіння Івана Хрестителя в «пустелі Юдеї» (вірш 1) — у регіоні, що простягався вздовж долини Йордану на північ та захід від Мертвого моря. Євреї в Палестині дуже відкрито сприймають його послання, і наповпи людей з усієї Юдеї приймають його хрещення (вірші 5–6). Важливо, що на той час, коли жив Іван, голосу пророків не було чутно впродовж 400 років згідно з різними позаканонічними писаннями. Коли Іван, одягнений у верблюжу волосяницю, служить у пустелі, люди проводять аналогії з Іллею, який поведився так само (1 Царів 19; 2 Царів 1:7–8), і вважають Івана пророком (Матвія 21:23–27). Через Івана люди усвідомлюють, що Бог знову до них промовляє.

У вірші 3:3 Матвій знову говорить про те, що сповнилося пророцтво через прихід Ісуса й цитує Ісаї 40:3. Значення цього уривка для першочитачів Ісаї показує нам, як Іван його сповнює. В Ісаї 40 йдеться про відродження, обіцяне вигнаним ізраїльтянам після того, як вони покаються. Стежки для Бога буде вирівняно, й люди повернуться на свою землю в славі (вірш 3). Вигнанці з нетерпінням очікували того дня, але коли вони повернулися в Палестину, обіцянка слави не здійснилася, бо весь народ не покався. Життя у вигнанні, без Господнього благословення, насправді привало далі, хоча багато людей повернулося на свою землю. Іван є остаточним сповненням Ісаї 40:3, тому що він від-

криває шлях, щоб Господня ласка зійшла до вигнанців. Ісус є тим шляхом, через який Боже благословення сходить до Його людей (Івана 14:6) і, сповіщаючи про Його пришествя, Іван стає шляхом, який веде народ до благословення, а отже, до Бога в Христі.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Іван Хреститель був першим провісником Христа для свого часу, але завдання свідчити про Спасителя не було покладено лише на нього. Спочатку Ісус зробив апостолів, а потім і всю Церкву посланцями, що свідчили б про Божу благодать, яка проявляється в Його житті, смерті та воскресінні. Наше свідчення буде ефективним лише тоді, коли, так як і у випадку з Іваном, суспільство навколо побачить, що Церква є іншою. Чи Ваш спосіб життя відрізняється від того, як живуть невіруючі?

ІВАНОВЕ ПОСЛАННЯ ТА ХРЕЩЕННЯ

Матвія 3:4–6: Сам же Іван мав одежу собі з верблюжого волосу, і пояс ремінний на стегнах своїх; а пожива для нього була сарана та мед польовий. Тоді до нього виходив Єрусалим, і вся Юдея, і вся йорданська околиця, і в річці Йордані хрестились від нього, і визнавали гріхи свої.

Іван Хреститель проповідує про Царя і Його Царство. Сьогодні ми будемо розглядати розуміння Царства за часів Івана і хрещення, яке Іван проводив, готуючись до Його приходу. За словами Матвія, Іван каже, що «наблизилось Царство Небесне» (вірш 2). Зверніть увагу, що фраза «Царство Небесне» найчастіше вживається для позначення Божого Царства в першому Євангелії. У декількох випадках Матвій використовує фразу «Царство Боже», яка більше припаманна іншим Євангеліям. Ці фрази є синонімами, а використання Матвієм слова «небесне» є, мабуть, стилістичним прийомом – рішенням використовувати інше слово, яке має дещо інший наголос. У такому випадку слово «небесне» вказує нам на царство, яке походить не з цього світу.

Давні євреї знали, що Бог є суверенним над усім творінням, навіть якщо багато хто не підкорявся Йому (Єремії 10:6–10). Фраза Царство Небесне стосується не стільки реальності цього царювання, як його загального визнання, особливо з огляду на те, як обраний Богом правитель його встановлюватиме. Починаючи від Авраама, якому було обіцяно синів царів (Буття 17:5–6), Писання вказує на той день, коли всі народи поклоняться Яхве й охоче служитимуть Синові Давидовому, через Якого Господь найбільш видимо проявляє Свою владу (Амоса 9:11–15; Захарії 14:16). В юдаїзмі першого століття н. е. панували різні ідеї про те, як настане Царство. Згідно з одним дуже поширеним поглядом, Месія буде військовим правителем, який знищить владу Риму на Землі Обітованій та встановить владу Ізраїлю над усіма народами.

Незважаючи на те, що Іван Хреститель знає про наближення Царства, він нечітко висловлюється щодо того, як воно прийде (Матвія 11:1–19). Проте Іван розуміє, що євреї в його час були не готовими до Божого Царства. У першому столітті поганських «грішників» обмивали водою на знак навернення до юдаїзму, але євреї рідко хрестилися на визнання та прощення гріхів (3:5–6), якщо взагалі коли-небудь це робили. Коли Іван проповідує в Юдеї, він закликає навіть Божих людей завітати покаятися у своїх переступах. Він розуміє, що джерелом їхніх проблем є брак щирого каяття у їхніх серцях і знає, що бути євреєм зовні

недостатньо для того, щоб забезпечити собі місце в Божому Царстві (7–10). Варто сказати, що послання Івана не були популярними серед тих, хто вибудовує власну безпеку та впевненість на своїй етнічній приналежності.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Під час цього річного навчання ми будемо говорити про Боже Царство та його прихід. Але запам'ятайте вже сьогодні, що Боже Царство не прийшло з військовою силою, як цього очікували, воно прийшло через життя, смерть і воскресіння Ісуса. Хоча пророки багато пророкували про це, більшість людей зігнорували цю істину. Сьогодні багато церков сподіваються, що царство прийде через програми, культурну обізнаність і політичне законодавство. За жодних обставин ніколи не вірмо в цю неправду.

Матвія 3:7–10: Як побачив же він багатьох фарисеїв та садукеев, що приходять на хрищення, то промовив до них: "Роде зміїний, хто вас надоумив упікати від гніву майбутнього?"

Отож, учиніть гідний плід покаяння! І не думайте говорити в собі: "Ми маємо отця Авраама". Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каменя! Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене..."

Після століть мовчання Господь завіту знову звернувся до Свого народу через Івана Хрестителя. Починаючи приблизно від 27 року н. е., Іван порував шлях, щоб Месія приніс Боже Царство, закликаючи Ізраїль до покаяння, тому що народ у цілому не виявив щирого каяття у тих своїх гріхах, які призвели до вигнання з Палестини. За часів життя Івана люди не були готовими до настання Царства.

Заклик Івана лунає до всіх нас у Біблії. Слово покаяння є англійським перекладом грецького слова *metanoia*, що буквально означає «зміна розуму». Покаяння виражає жаль за те, як ми могли образити Бога (Псалом 50:4), але водночас є чимось набагато більшим. Покаяння — це зміна розуму та дій, коли ми припиняємо схвалювати безбожність і виправдовувати погану поведінку. Насамперед це рішуча переорієнтація свого життя від сконцентрованого на себе до зосередженого на Господі. Це не означає, що ми каємося лише один раз на початку свого християнського життя, а потім весело живемо собі. Визнавати гріхи потрібно до кінця свого життя (1 Івана 1:8–9). Це каяття впливає з попереднього вчинку, в якому ми усвідомлюємо наш безнадійний стан, розуміємо, що потребуємо пробачення, і приходимо до Ісуса як діти (Матвія 19:13–15).

Жан Кальвін коментує сьогоднішній уривок такими словами: «Покаяння — це внутрішня дія, яка відбувається в серці та душі, але згодом дає свої плоди — зміни в житті». Недостатньо виявити жаль за переступ; якщо наше життя не змінюється, ми не відвернулися від гріха щиро (Ісаї 29:13–14; Якова 2:14–26). Писання не навчає, що досконалість може бути безгрішною до того, як ми будемо прославлені, й не заперечує, що деякі гріхи важче подолати, ніж інші. У Писанні сказано, що ті, хто щиро кається, повинні робити все можливе, щоб «протистояти дияволу» (Якова 4:7) і втікати від спокуси. Вони також повинні звертатися до інших, хто допоміг би їм понести їхній тягар, тримати їх підзвітними й допомогти їм знайти силу, коли вони є слабкими (Галатів 6:1–2). Ті, хто щиро кається, впадають у гріх, але завжди навертаються на вузький шлях

праведності. Ті, хто щиро кається, не покладають свою надію на конфесійну приналежність (Матвія 3:9–10) чи минуле каяття. Їхня надія у виправданні життям у покаянні та вірі.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Одним з інструментів, яким ми найбільше нехтуємо та який може допомогти нам зростати у святості, є визнання гріхів одне одному (Якова 5:16). Нам може бути важко визнати перед іншими, що ми згрішили, але любов братів і сестер у Христі може запевнити нас у Його пробащенні й допомогти нам подолати постійні спокуси. У нас не буде таких можливостей, якщо ми не будемо брати участь у житті інших віруючих. Візьміть ініціативу на себе і станьте частиною життя інших християн.

Матвія 3:11–12: Я хрищу вас водою на покаяння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христипиме вас Святим Духом і огнем. У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а полову попалить ув огні неугасимім.

Жан Кальвін наводив приклад докору Івана Хрестителя фарисеям та саддукеям спосовно дій церкви, щодо людей з особливо затверділим серцем. Він коментує Матвія 3:7–10, що «звичка тих, хто говорить неправду Богові й обманює себе, спонукає їх бути лицемірними і висловлювати претензії, а не перебувати в реальності. Їх треба різкіше закликати до щирого покаяння, ніж інших». Іноді лише сильна конфронтація може врятувати душу віруючого, який став самовпевненим і приймає благодать Господа за належне (18:15–20; Якова 5: 19–20).

У Матвія 3:7–10 чітко написано, що саддукеям і фарисеям був потрібен такий докір. Ці єврейські лідери під час земного служіння Господа часто спиталися в перепалках через відмінності своїх теологічних поглядів. Партія саддукеїв була своєрідною священницькою аристократією, яка не мала нічого проти підпорядкування римським звичаям і законам. Вони також заперечували тілесне воскресіння Божих вірних, але думка про те, що вони приймали як Писання тільки п'ять книг Мойсея, мабуть, є хибною. Як і фарисеї, вони дотримувалися цілого Старого Заповіту. З іншого боку, фарисеї додали усний закон — традиції, яких люди дотримувалися як вказівок до Тори, тобто Писання. Фарисеї були не священниками, а вченими, які визнавали воскресіння й мали підтримку серед людей. Незважаючи на свої розбіжності, обидві групи об'єдналися проти Івана, а пізніше — проти Ісуса. Зрештою, «ворог мого ворога є моїм другом». Обидві групи засідали в Синагозі, єврейській раді правління, і багато хто з них, мабуть, відчували, що походження від Авраама гарантувало їм місце в Божому Царстві (вірш 9).

Відкинути Івана Хрестителя — це одне, але відкинути Того, Кого він провіщав, — це зовсім інше. Іван у сьогоднішньому уривку обіцяє, що Месія буде христипитись не тільки водою, а й Духом і вогнем (вірш 11) — це образ із подвійним змістом. Довгоочікуване полум'я Святого Духа очистить душу і в решті-решт усуне всяке зло в серцях тих, хто підкоряється Синові Давидовому (Ісаї 1:24–26). Але тих, хто продовжуватиме відкидати Цього Царя, буде знищено вогнем (Ісаї 66:15–16; Матвія 3:12).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Святий Дух починає очищувати віруючого, коли той уперше звертається до Христа. Іноді Дух діє в нас через вогонь нещастя, через який Господь обіцяє нам прийняти Його добрі наміри на наше життя (Ісаї 43:1–7). Коли стикаємося з випробуваннями в нашому житті, ми маємо змогу довести свою віру й надію на Бога. Якщо сьогодні Ви зіпнулися з проблемами, подумайте, як Господь може використовувати їх для очищення Вашої душі.

ОТОТОЖНЕННЯ ЗІ СВОЇМ НАРОДОМ

Матвія 3:13–17: Тоді прибуває Ісус із Галілеї понад Йордан до Івана, щоби христипитись від нього. Але перешкоджав він Йому й говорив: "Я повинен христипитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?" А Ісус відповів і сказав йому: "Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю правду". Тоді допустив він Його. Й охристившись Ісус, зараз вийшов із води. Й ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сховався на Нього. Й ось голос почувся із неба: "Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!"

Іван Хреститель доклав багато зусиль, щоб підготувати дорогу для Месії (Матвія 3:1–12) і, нарешті, отримує можливість зустрітись із самим Христом. У сьогоднішньому уривку Ісус приходить до Івана, щоб охреститися (вірші 13–17).

Ця зустріч не є першою зустріччю Івана та Ісуса. Вони були родичами (Луки 1:26–66) і, без сумніву, коли росли, то проводили час разом. Те, що Іван, безумовно, знав про чистоту Ісуса, а також мав пророче розуміння Його особистості, обґрунтовує його небажання охрестити Ісуса (Матвія 3:13–14).

Охрестити Ісуса з тієї ж причини, через яку Іван хрестить інших людей, було б неправильно. Нашому Господеві не треба каятися (1 Петра 2:22). Але Ісус не охрещується «водою на покаєння» (Матвія 3:11), як Його люди. Він охрещується, щоб виповнити «усю правду» (вірш 15). Доктор Р. С. Спроул сказав, що це означає, що Ісус повинен підкорятися всім законам, які Бог дав Ізраїлю, зокрема, прийняти також і хрещення Івана. Жан Кальвін писав, що Христос охрестився, щоби «виявити повний послух Отцю».

Таким чином, «виповнити усю правду» означає, що Ісус має підкорятися всеосяжним планам спасіння та намірам Бога. За тисячі років до земного служіння Христа Отець покликав свого «сина», народ Ізраїлю, з Єгипту (Осії 11:1) і дав йому Свій Закон, щоб показати, як треба жити (Левит 18:5). Бог покарав Свого Сина, як і обіцяв, тому що Ізраїль не спромігся бути Господнім слухняним слугою (Повторення Закону 28:15–68), але повнота Його гніву ніколи не виливалася на людей, хоча вони сильно страждали за свої гріхи. Ісаї передбачив день, коли Ізраїль стане Божим слугою й заплатить за свої переступи (52:13–53: 12).

Наш Отець знав, що Його люди через свою занепалу природу ніколи не зможуть бути Його слугами й повністю заплатити за свої беззаконня. Тому Він поставив над Своїм народом царя, який би отожднився з ними, був їхнім

представником і перемагав там, де їм цього не вдалося. Син і слуга Божий із роду Давида стане на місце Ізраїлю (Псалом 2:7).

З огляду на гріх жоден із Давидових синів не зміг би виконати цього покликання. Тому приходить Ісус як досконалий Божий Син і слуга. Приймаючи хрещення так само, як усі інші, Він отожднює Себе зі Своім народом. Бог називає Ісуса Своїм Сином (Матвія 3:17), показуючи нам, що Його прийнято – як вірний Ізраїль, як слуга Всевишнього.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Під час Свого хрещення наш Господь підтвердив Своє бажання отожднити Себе з тяжким становищем Свого народу – бажання, яке Він уперше виразив, коли втілювався (див. також Євреїв 2:14–18). Ми, що живемо за новим завітом, маємо величезний привілей, знаючи, що Бог понизився до нашого рівня, щоб отожднитися з нами й допомогти нам у наших випробуваннях. Якщо сьогодні Вам бракує сили, подумайте про Ісуса, Який єдиний здатний зміцнити Вас, бо й Сам тяжко постраждав на цій землі.

Матвія 4:1: Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоби диявол Його спокушав.

Месія, який переможе диявола (1 Івана 3:8) і поверне Божий народ із вигнання, народився приблизно в 4 р. до н. е. Як пророкували пророки, Ісус був Сином Давида, мав чудесне народження і багато з Його братів були налаштовані проти Нього (Матвія 1–2). Незважаючи на цей спротив, Ісус продовжував отожденоувати Себе зі Своїм народом і укріпив Своє служіння через Своє хрещення (розділ 3).

Сьогодні ми повертаємося до Євангелія від Матвія й починаємо вивчення розділу 4, у якому описано випробування Ісуса в пустелі. Перш ніж ми детально подивимося на Його випробування (коли сатана спокушав Христа), для чіткого розуміння цієї події спочатку мусимо розглянути її в історичному та богословському контекстах.

У розділі 7 Вестмінстерського віровизнання сказано, що Бог уклав «завіт діл» із першою людською істотою. В Едемі Господь наказав Адамові упримуватися від вживання заборонених плодів (Буття 2:15–17). Оскільки через його недопримання цієї вимоги людство поглинула вічна смерть (Римлян 5:12–14), ми розуміємо, що, якби Адам встояв, і він, і ми мали б вічне життя.

Але наш милосердний Бог не знищив людства. Він також не змінив Своїх вимог. Він уклав завіт благодаті, через який Він послав нового Адама, щоб виконати завіт діл і відновити милість Своему народові. Аналогії між Ізраїлем і першою людиною свідчать про те, що Ізраїльський народ був, у певному сенсі, покликаний стати новим Адамом. Як Ізраїль, так і Адам мали бути плідними й розмножуватися (1:27–28; 35:11). Крім того, як і Адаму, так і Ізраїлю було сказано, що досконалий послух заповіді дає життя (Левит 18:5), і це нагадує про те, що завіт діл усе ще був обов'язковим. Водночас завіт Мойсея попрапляє, фактично, під завіт благодаті. Його жертви за гріх свідчать людям Ізраїлю про те, що їхній гріх є неминучим і вони повинні очікувати когось, хто виконає заповіді від їхнього імені.

Ізраїль пройшов через Червоне море в пустелю, де Бог перевіряв їхню вірність протягом сорока років (Вихід 14, Повторення Закону 8:1–2). Так само й Ісуса було випробувано протягом сорока днів у пустині після хрещення водою (Матвія 3:13–4: 2). Такі подібності показують Ісуса як нового Ізраїля, а отже,

останнього Адама. Христос переміг там, де Адам та Ізраїль впали у гріх, і відновить усе створіння.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі наголошує на значенні спокус Ісуса так: «нащадок жінки спраждає, зносить випробування і є вжаленим у п'яту, але повністю перемагає змія в його спокусах і пому спирає йому голову». Хоча ми дивимось на нашого Господа як на приклад подолання спокус, пам'ятаймо, що саме Його перемога, а не наша, дає нам змогу стояти перед Богом. Поклоніться Йому за цю дивовижну благодать!

ХРИСТОС ПРИЙМАЄ СВОЮ МІСІЮ

Матвія 4:2–4: І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. Й ось приступив до Нього спокусник, і сказав: "Коли Ти Син Божий, скажи, щоби каміння це стало хлібами!" А Він відповів і промовив: "Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить з уст Божих".

Прийшовши у світ, щоб спасти Свій народ (Матвія 1:21), Ісус розпочинає Своє служіння з отождолення у Своему хрещенні Себе з обраним Богом — з Ізраїлем, і йде слідом за Духом у пустелю, щоб зустрітися з сатаною (3:13–4:1). У пустелі Ісус засвідчує, що Він є новим Ізраїлем, другим Адамом та істинним Сином Божим, щоб Отець міг прийняти Його учнів як Своїх дітей (Івана 1:9–13).

Коли диявол приходить до Ісуса, як читаємо в сьогоднішньому уривку, Месія «постив сорок день і сорок ночей»; зрозуміло, що Він був голодним (Матвія 4:2). Це показує важку ситуацію, у якій перебуває Ісус. Писання часто порівнює сорок днів і ночей зі складними обставинами. До прикладу, Ілля витримав той самий період без їжі, коли втік від Ахава та Єзавелі (1 Царів 19:1–8). Обставини, у яких Ісус зазнає випробувань, також є досить складними — це виклик, з яким ніколи не стикався Адам, коли жив у блаженстві Едему.

Сатана хоче, щоб Ісус відвернувся від Свого покликання Спражденного Слуги, коли закликає Його перемінити каміння на хліб (Матвія 4:3). Ми знаємо, що це правда, тому що заклики диявола є подібними до тих, які наповп кидає Ісусові в Матвія 27:40, коли люди знущаються з Нього, закликаючи Його зійти з хреста. Звичайно, що зробити так, як вони хотіли, означало б, що Ісус не довіряє обом обіцянкам Свого Отця — спасти обраних через Його смерть і виправдати спраждання Свого Сина (Ісаї 53). Ісус вирушає в пустелю, щоби постити і спраждати до призначеного Ним Самим часу (Матвія 4:1). Шукапи поживи всупереч Божому слову означало б повторити помилку Ізраїлю, який зазнавав схожих випробовувань на вірність (Повторення Закону 8:1–3) і не підкорився Господу, нарікаючи та відмовляючись виконувати Господні вказівки, коли Той посилав манну з небес (Вихід 16).

Однак Христос відмовляється скористатися Своею божественною силою, щоб уникнути Своїх спраждань. Він не хоче стояти перед Отцем із повним шлунком, але без праведності. Ісус радий споживати ту їжу, яку Йому дано, —

виконувати волю Божу (Івана 4:34) — навіть якщо Його фізичний голод не втамовано. Наш Господь розуміє те, про що говорив Отець Церкви Єронім: «Якщо людина не живиться Божим Словом, вона не буде жити» (Коментарі до Матвія, 1.4.4).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує: «Нестача та бідність є великими спокусами бути невдоволеними та впасти в невірство, а також використовувати незаконні засоби, щоб полегшити собі життя, прикриваючись тим, що для того, чого ми потребуємо, немає закону». Попри біль від голоду, наш Господь вибрав їжу Свого Отця і прийняв Свою місію страждання. Наслідуймо Його приклад і не дозволяймо ймовірній втраті грошей чи слави відвернути нас від місії служіння, яку Він нам доручив.

НЕВДАЧУ ІЗРАЇЛЮ ВИПРАВЛЕНО

Матвія 4:5–7: Тоді забирає диявол Його у святе місто, і ставить Його на наріжника храму, та й каже Йому: "Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано:

Він накаже про Тебе Своїм Анголом,
і вони на руках понесуть Тебе,
щоб об камінь коли не спіпкнув Ти Своєї ноги".

Ісус відказав йому:

"Ще написано:
Не спокушуй Господа Бога свого!"

Опис спокус Ісуса у Євангелії від Луки (4:1–13) дещо відрізняється від опису Матвія в 4:1–11. Сьогоднішній уривок із Матвія оповідає про друге випробування Ісуса, яке у Євангелії від Луки описане третім. Але це не мало б нас бентежити. Євангелія – це почні історії, а не строго хронологічні біографії, які ми звикли читати. У деяких випадках матеріал було переставлено, щоб донести певну думку. Жан Кальвін зауважує, що євангелисти не мали наміру «завжди дотримуватися точної часової послідовності, а прагнули укласти скорочену розповідь про події, щоб відобразити, ніби в дзеркалі чи на картині, усе найважливіше про Христа».

Після першого випробування диявол забирає Ісуса до «святого міста» (Єрусалима), де кидає Йому виклик кинути з храму додолу (Матвія 4:5–6). Ісус не захотів відмовитися від Свого покликання до страждань та від відданості жити за Писанням, довіряючи Своему Отцеві, що Його діяння не будуть марними (вірші 1–4, див. Ісаї 53:10–11). Тепер сатана хоче, щоб Ісус довів, що Творцю варто довіряти. Тож він каже: «Отже, Ісусе, якщо Ти збираєшся жити за Божим Словом, то чому б Тобі не впевнитися, що Він дотримає Свою обіцянку захистити Тебе?»

Проте Ісус вибирає принцип *Scriptura sui interpretes*, що з латинської означає «Писання плумачить само себе». Правильне плумачення Божого Слова завжди враховує весь канон Писання. Щоправда, уривок, який цитує диявол (Псалом 91:11–12), справді обіцяє захист Божого народу, але це не означає, що ми можемо ризикувати нашим життям без потреби. Як каже Ісус, цитуючи Повторення Закону 6:16: «Не спокушай Господа, Бога свого!» (Матвія 4:7).

Повторення Закону 6:16 спочатку стосувалося того, як Ізраїль випробовував Яхве у Масах (Вихід 17:1–7), коли народ у пустелі негайно зажадав води на своїх умовах. Їхня нетерплячість показала, що вони не довіряли Божій обіпниці, згідно з якою Бог мав би задовольняти їхні потреби у Свій час. У пустелі Ісус вірив, що Його Отець дотримає Свого слова й не випробовував Божої обіпниці захисту. Таким чином, наш Спаситель показує Себе вірним Божим Сином, який, як останній Адам, виправляє невдачі Ізраїля і приносить життя Своему народові (1 Коринтян 15:22).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Доктор Р.С. Спроул сказав, що Бог не такий, Який говорить одне, а робить щось абсолютно інше — Він не може брехати чи суперечити Сам Собі. Ісус відмовляється прийняти плумачення одного уривка, який суперечить іншому. Коли вивчаємо Біблію, ми повинні шукати узгодження її вчення в різних питаннях. Використовуйте зрозумілі частини Писання для пояснення менш зрозумілих, щоб не створювати суперечностей там, де їх немає.

ІСУС ПЕРЕМАГАЄ САТАНУ

Матвія 4:8–11: Знов диявол бере Його на височезну гору, і показує Йому всі царства на світі та їхню славу, та й каже до Нього: "Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся!" Тоді каже до нього Ісус: "Відійди, сатано! Бо ж написано:

Господеві Богові своєму вклоняйся,
і служи Одному Йому!"

Тоді позоставив диявол Його. Й ось Анголи приступили, і служили Йому.

Слава та влада є настільки привабливими, що багато людей вдається до безбожних вчинків, намагаючись сповнити свої бажання бути відомими й такими, яких будуть наслідувати. Чоловіки обманюють і займаються шахрайством, щоб піднятися по кар'єрній драбині. Зірки намагаються перевершити брутальну поведінку одне одного, щоб їхні імена завжди залишалися в центрі уваги. Політики брешуть і завдають один одному удару в спину, прагнучи обійняти вищі посади в країні. Метью Генрі правильно зазначає, що «слава світу – це найпривабливіша спокуса для нерозважливих і несприманих, якій люди найчастіше піддаються. Гордість – це найнебезпечніша пастка».

У сьогоднішньому уривку сатана показує Ісусові нагороду – владу над усіма царствами цього світу (Матвія 4:8–9). Ця влада не є тріховною сама по собі, оскільки Месії було обіцяно царювати над народами (Псалом 2:8). Проблема полягає в засобах, які пропонує диявол. Поклоніння фальшивому богу, самому злу, може враз дати Синові Давидовому владу над цілим світом (Матвія 4:9). Сатана спокушає Ісуса піти легшим шляхом і обійти хрест, щоб здобути ім'я, перед яким вклониться кожен язик на небесах і на землі (Філіп'ян 2:5–11). Жан Кальвін каже, що ця спокуса полягає в тому, що «Христос має шукати спадщину, яку Бог обіцяв Своїм дітям, у когось іншого, але тільки не в Бога».

Адам не пройшов цього випробування. Замість того, щоб підкоритися Творцеві, він обрав безбожну автономію. Він з'їв заборонений плід, щоб самому собі встановлювати закон, а не дивитися на Всевишнього, Який визначає, що є правильним і неправильним (Буття 3). Син Божий, Ізраїль (Осії 11:1), також не підкорився Богові, поклоняючись іншим богам (Вихід 32). Але Ісус не зробить такої ж помилки. Він проголосить Свою владу на горі, але не на тій, на якій Його спокушав диявол. Це станеться на горі після того, як Він покаже Свою вірність волі Свого Отця (Матвія 28:16–20). Ісус не уникне хреста у Своему прагненні

відновити праведне панування, яке було дано людині (Буття 1:26–27). Він не стане ідолопоклонником (Матвія 4:10).

Таким чином, Ісус перемагає сатану (вірш 11). Це дійсно гарна новина для нас. Ісуса спокушали, Він переживав страждання й тому може допомогти нам, коли ми спикаємося зі спокусами (Євреїв 2:18).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує, що «найкращі святі можуть відчувати спокусу до найгірших гріхів». Незважаючи на те, що Ісус ніколи не згрішив, сатана залишив найгіршу спокусу зі всіх наостанок — жадливе ідолопоклонство. Якщо наш Господь пережив таку спокусу, то ми також не повинні дивуватися, якщо відчуватимемо спокусу зробити щось найгірше. Але не падайте духом, бо Ісус може зміцнити нас, щоб перемогти ворога. Коли відчуваєте спокусу, біжіть до Нього в молитві і вивчайте Його Слово, щоб Ви могли прописстояти дияволу.

СЛУЖІННЯ В ГАЛІЛЕЇ

Матвія 4:12–17: Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. І, покинувши Він Назарета, прийшов і оселився в Капернаумі приморським, на границі країн Завулонової й Нефталимової, щоби справдилось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи:

Завулонова земле, і Нефталимова земле,
за Йорданом при морській дорозі, Галілеє поганська!
Народ, що в темноті сидів, світло велике побачив,
а тим, хто сидів у країні смертельної тіні,
засяяло світло.

Із того часу Ісус розпочав проповідувати і промовляти: "Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!"

Почувши про арешт Івана Хрестителя, Ісус повертається до Галілеї на служіння (Матвія 4:12). Важливо відзначити, що це був «новий період» у служінні Ісуса, бо Він не приходить до Галілеї відразу після Свого хрещення. Згідно з Євангелієм від Івана, Ісус, охрестившись, уже деякий час проповідував у Єрусалимі та Юдеї (1:29–42). Зокрема, служіння нашого Господа та Його попередника фактично співпадають (3:22–24), щоправда, на короткий період.

Коли Ісус приходить до Галілеї, то оселяється в невеликому селі на північно-західній частині Галілейського моря, яке називалося Капернаум (Матвія 4:13). Матвій говорить нам, що це сповнює біблійне пророцтво, зокрема слова Ісаї 9:1–2, які євангелист перефразовує в Матвія 4:15–16. Оригінальний контекст цих слів Ісаї допомагає нам зрозуміти, як Христос виконає слова з цього уривка. Ісаї передбачив, що Бог використає Ассирійську імперію як жезл, щоб покарати північне царство Ізраїлю (розділи 7–8) і, як було передбачено, Ізраїль впав, і люди перебували у вигнанні, яке звершилось у 722 р. до н. е. і тривало багато десятиліть (2 Царів 15:29; 17:7–23).

Проте наш Отець також сказав, що Його народ не перебуватиме в такому стані вічно. Він сказав, що підніме Сина Давида, який відновить славу народу, почавши відновлювати радість з півночі (Ісаї 9:1–7). У певному сенсі це почалося, коли вигнанці повернулися на свою землю в 538 р. до н. е., але повне відновлення відбулося з приходом Христа. Жан Кальвін коментує: «Початком цього світла і, можна сказати, світанку, було повернення людей із Вавилону. Згодом прийшов Христос, «Сонце правди» (Малахії 4:2), у повній славі, і Своїм приходом повністю «знищив (2 Тимофія 1:10) темряву смерті». Оскільки Ісус служить на півночі і приносить Боже світло в темну землю, Він повинен бути довго-

очікуваним Месією, який прийшов, щоб відновити Свій народ. Це думка Матвія в 4:12–17.

Писання часто використовує поняття світла, описуючи пізнання Бога та послух Йому (Псалом 118:105, Приповіді 4:18). Як Світло для світу (Івана 8:12), Ісус відкриває нам істинне пізнання нашого Творця (12:44–50) і звільняє нас від гніту гріха (Римлян 6:17–18), що означає, що самі по собі ми були б непридатними до служіння Господеві.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Сьогоднішній уривок є сильним прикладом Божої благодаті. Ті, хто перебуває в темряві, побачать світло, а не ті, хто вважає, що вже перебуває у світлі. Ісус прийшов, щоб кликати до покаяння грішників, а не праведних (Луки 5:32). Це не означає, що є такі, які самі по собі є праведними. Це означає, що Він спасає лише тих, хто визнає, що перебуває у темряві й потребує Його світла. Чи розумієте Ви, у якій безнадійній ситуації перебуваєте без Божої благодаті?

Матвія 4:18–22: Як проходив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Симона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, бо рибалки були. І Він каже до них: "Ідіть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!" І вони зараз покинули сіті, та й пішли вслід за Ним. І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведеєвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведеєм, їхнім батьком, що лагодили свого невода в човні, — і покликав Він їх. Вони зараз залишили човна та батька свого, — та й пішли вслід за Ним.

У служінні Ісуса починається новий період, коли Він оселяється в Капернаумі (Матвія 4:13) у Галилеї, бо саме там люди починають звертати на Нього увагу. За часів Ісуса Галилея була метушливим торговельним краєм, який межував із Сирією та Фінікією, що давало Ісусові широкі можливості для спілкування як із євреями, так і з поганями. Ті, хто мандрував торговельними шляхами, могли поширювати новини про служіння Ісуса поза Галилеєю. Крім того, лідери в Єрусалимі, як ми побачимо, чинили Ісусові сильний опір, а в Галилеї Він міг служити вільніше й не мусив постійно оминати тих, хто міг вбити Його до призначеного часу.

Коли Христос розпочинає Своє служіння, то виголошує практично таке ж послання, як і Іван Хреститель — «Покайтеся, бо наблизилося Царство Небесне» (вірш 17) — оскільки як у старому, так і в новому завіті йдеться про одне й те саме царство. Іван, останній пророк старого завіту, проповідував про покаяння (3:1). Ісус, перший і найвеличніший пророк нового завіту, проповідує те саме послання. Звичайно, що новий завіт є кращим за старий (Євреїв 8) і подає повніші знання про Бога й більше «вилиття» Святого Духа. Однак основою обох завітів є покаяння. Тільки скрушене серце може отримати божественне одкровення (Ісаї 66:2).

У гроні перших, хто відгукнувся на поклик нашого Господа, були Симон Петро, Андрій, Яків та Іван, як це записано в сьогоднішньому уривку. Проходячи біля Галілейського моря, Ісус закликає цих чоловіків іти слідом за Ним і стати «ловцями людей» (Матвія 4:19). Андрій та Петро зустрічають Христа не вперше; у Євангелії від Івана сказано, що вони перебували з Ним під час Його попереднього служіння в Юдеї (1:35–42). Очевидно, що на деякий час вони повернулися до своєї роботи рибалками, але з появою активної місії Ісуса в Галилеї прийшов час, щоби вони знову залишили свої сіті.

За часів Ісуса учні зазвичай обирали свого вчителя, але Месія змінює цей звичай і першим вибирає Собі послідовників. Найважливішим є те, що Христос не «посилає запрошення» так, ніби ці люди мають змогу погодитись чи відмовитись. Напоміть Він наказує їм стати Його послідовниками, оскільки послух Йому – це єдина правильна відповідь на Його заклик (Івана 3:16–18; 1 Івана 3:23–24).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Коли Ісус кличе їх, учні не сумніваються. Вони негайно залишають усе, щоби йти вслід за Ним. Йоан Золотоустий коментує: «Христос очікує такого ж послуху від нас, щоби ми навіть на мить не сумнівалися, навіть коли перебуваємо під тиском якоїсь надзвичайно важливої причини» (Проповіді до Євангелія від Матвія, 14.2). Де Ви відмовлялися виконувати Господні заповіді? Сьогодні підіть слідом за Ним без будь-яких запитань.

ВЕЛИКІ НАТОВПИ ЙДУТЬ ЗА ІСУСОМ

Матвія 4:23–25: І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених, — і Він їх уздоровляв. І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістія, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайордання.

У сьогоднішньому уривку Матвій підсумовує публічне служіння Ісуса в Галілеї, площа якої охоплювала 2800 квадратних миль. За словами одного коментатора, проповідування у всьому цьому регіоні є неабияким завданням, адже якщо Ісус швидко рухатиметься і відвідуватиме два міста на день, то Йому знадобиться понад три місяці, щоб відвідати кожне місто й село!

Коли Ісус проповідує і навчає в Галілеї, Його зустрічають із великим визнанням. Матвій розповідає нам, що «багато людей» із Десятимістія та з-за Йордану, а також із Єрусалима та Юдеї ходять за Христом (4:24–25). Десятимістія — це місцевість, яка охоплювала десять міст, що за часів Ісуса входили до римської провінції Сирія. Це були переважно поганські міста, і тому ми знову бачимо, як інші народи, разом з ізраїльтянами, приходять до Ісуса від самого початку Його служіння (2:1–12).

Сьогоднішній уривок готує підґрунтя для Нагірної проповіді. Уривок від Матвія 4:23–25 є оглядом служіння Ісуса, а це означає, що Нагірна проповідь є лише прикладом, а не вичерпним описом того, чого Він навчав у Галілеї. Як мандрівний проповідник, наш Спаситель повторює одну й ту ж основну інформацію в різних місцях, адаптуючи одне й те ж послання для застосування в різних аудиторіях. Тому не дивно, що вчення Ісуса трохи видозмінюється в кожному з Євангелій. Його основне послання, «Євангеліє Царства» (вірш 23), є переломним входженням Божої спасительної присутності в цей світ через життя, смерть і воскресіння Месії.

Окрім навчання, Ісус ціляє всілякі хвороби та страждання (вірш 24). Зауважте, що ці цілення не відбувалися просто заради самого цілення. Вони, радше, підтверджували послання Ісуса й доводили, що Він був Божим посланцем. Як навчає нас професор Р. С. Спроул, чуда «доводять або засвідчують, що у [Божих] посланців було божественне одкровення (Євреїв 2:3–4)» («Основні істини християнської віри», с. 66). Жан Кальвін у своїй книзі коментарів до

Євангелія від Матвія каже, що «коли Христос чудесно зціляв людей, Він доводив Свою божественність». Це особливо стосується екзорцизму. Виганяючи демонів, Ісус показує Себе як Той, хто позбавив сатану влади і веде Себе як законний представник суверенного Творця, Який прийшов бути правителем Свого народу.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Якщо проповідь Євангелія була основною в служінні Ісуса, то ми не повинні впадати в оману, що залишаємося вірними Його прикладу, якщо не проповідуємо Євангеліє сьогодні. Як християни, ми покликані проповідувати Добру новину, якщо не через офіційне служіння, то в нашому повсякденному спілкуванні з друзями та родиною. Важливо також підбадьорювати тих пасторів, які віддано проповідують Боже Слово.

Матвія 5:1–3: І, побачивши наповп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього. І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи: "Блаженні вбогі духом, бо їхне є Царство Небесне..."

Протягом усієї історії Церква вважала Євангеліє від Матвія основним інструментом для навчання, переважно тому, що воно охоплювало великі блоки Ісусового навчання, зокрема і Нагірну проповідь. Сьогодні починається наше вивчення цієї відомої проповіді.

Деякі проповідники намагаються відокремлювати Нагірну проповідь від Того, Хто її проповідував. Тоді вони намагаються застосовувати її до всіх людей – віруючих і невіруючих. Але Нагірна проповідь – це не трактат про соціально-етичні норми. Звичайно, ця проповідь стосується наших відносин у суспільстві, але її не можна відривати від вірності Христу (Матвія 5:11). Ця проповідь насамперед описує життя в Божому Царстві – у місці, де Божі люди приймають Його правління. Нагірну проповідь було виголошено учням Ісуса (вірш 1), що робить її вказівником для життя у спільноті віруючих – у церкві. Жан Кальвін підводить до цієї істини, заявляючи, що Нагірна проповідь містить «основні вчення про Христа», що стосуються «побожного і святого життя».

Ісус не проповідує послання з цієї проповіді лише один раз, оскільки, як мандрівний проповідник, Він повторює в багатьох різних ситуаціях одну й ту ж базову інформацію. Також ця проповідь могла тривати декілька днів, оскільки іноді Він навчав народ впродовж тривалого періоду часу (15:32). У будь-якому випадку Христос виголошує принаймні частину Нагірної проповіді сидючи (5:1), допримуючись звичаю рабинів Свого часу.

Проповідь починається з переліку Блаженств, у першому з яких говориться, що «вбогі духом» є блаженними, бо їхнє Царство Небесне (5:3). У цьому контексті Ісус каже, що лише ті, хто не покладається на власну доброту, увійдуть у Царство Боже. Це заклик не до заперечення нашої цінності як людей, а до визнання нашого гріха і відчайдушної потреби в спасінні. Метью Генрі зауважує, що «бути вбогим духом означає скромно думати про себе, про те, ким ми є, що маємо й робимо.... щоб позбутися всякої впевненості в нашій власній праведності та силі, щоби ми могли покладатися лише на заслуги Христа, на Його

Духа і благодаті... Саме такими людьми наповнене царство благодаті, саме для таких людей приготоване Царство слави».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

В іншому місці Ісус говорить такі ж слова бідним (Луки 6:20), тому що ті, хто нічого немає, часто можуть виразно побачити свою потребу в спасінні. Проте, щоб побачити Царство Боже, не треба щоб нам чогось бракувало. Жан Кальвін пише, що «лише той, хто не приписує собі жодних заслуг і покладається на Божу милість, є вбогим духом». Бувши багатими чи бідними, якщо ми не побачимо своєї потреби в спасінні, не зможемо увійти до Царства Небесного.

Матвія 5:4–5: Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені.
Блаженні лагідні, бо землю вспадкують вони.

Деякі перекладачі перекладають грецьке слово *makarios* як «щасливий», але це не зовсім точний переклад. Звичайно, що щастя часто пов'язане з благословенням, але Божа благодать приносить набагато більше, ніж просто щастя. Бути благословенним нашим Творцем — означає отримати Його прийняття. Бог визнає нас Своїми дітьми, коли благословляє нас.

Ісус сказав, що наш Отець приймає вбогих духом — тих, хто знає свою потребу в божественному прощенні (Матвія 5:3). У цьому є сенс, бо ми стаємо Божими людьми, тільки коли розуміємо свій безнадійний стан і звертаємося до Нього по спасіння (Ісаї 66:1–2, Луки 18:9–14; 1 Івана 1:8–9). У сьогоднішньому уривку наш Спаситель визнає «блаженними» тих, хто засмучений і лагідний (Матвія 5:4–5).

Багато хто вважає, що вірш 4 стосується будь-якої людини, яка засмучена, але контекст, у якому написано цей вірш, унеможливує таке трактування. Як зазначено в примітці до Реформатської Біблії (*The Reformation Study Bible*), друге блаженство розвиває перше. У другому блаженстві Ісус описує смуток за гріх і його вплив на світ. Віруючі відчувають жаль за те, як вони образили Бога (Псалом 51:4) і за руйну, яку зло людства принесло на цю землю (Даніїла 9:1–19). Ісус плаче навіть над Єрусалимом, який також стає причиною поширення гріха серед його народу (Луки 19:41–44). Смуток не означає постійного відчаю чи низьку самооцінку; ці речі стосуються занепокоєння власним станом. Правдивий смуток за гріх зосереджений на Бозі та знаходить у Ньому спокій, бо святість Господа, яка розкриває нашу безнадію, поєднується з Його благодаттю, яка дарує прощення у Євангелії.

Христос також говорить нам, що Боже благословення чи прийняття належить лагідним (Матвія 5:5). Жан Кальвін пропонує найкращий опис лагідних людей у своєму коментарі. Це «особи м'якої й покірної вдачі, які легко не спалахують від кривди, не готові ображатись, а готові терпіти, тільки б не робити нічого подібного щодо злих людей». Лагідним людям не бракує самовпевненості, вони не є безхарактерними. Мойсей був лагідним (Числа 12:3), але він не був слабким чи боязким. Бути лагідним означає знати про наші обмеження, що дозволяє нам бути милостивими та добрими до інших (Якова 3:13–18). Коли

ми є лагідними, то розуміємо, що є такими ж винними перед Богом, як і інша людина, й тому нам важко тримати злість на тих, хто нас ображає.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Лагідна людина відкидає будь-яку думку про самодостатність. Бути лагідним — це суперечить нашому агресивному світу, де людина людині вовк, який навчає людей ніколи не бути задоволеними тим, що в них є, а отже, прагнути все більше й більше «речей», навіть якщо це означає, що вони не мають часу насолоджуватися ними. Лагідні успадкують землю, бо вони не намагаються лише скористатися своєю спадщиною; вони задоволені тим, що їм дає Бог. Що у Вашому ставленні до власних «речей» свідчить про Вашу лагідність?

Матвія 5:6—7: Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть. Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.

Перші три блаженства багато в чому виражають ті якості, які є передумовою для спасіння. Бути вбогим духом, засмученим і лагідним (Матвія 5:1—5) пов'язане з думкою, щоб сприйняти себе такими, якими ми дійсно є в очах Бога без Христа — безнадійними грішниками, які не можуть самі себе спасти. Продовжуючи описувати характеристики Своїх учнів у сьогоdnішньому уривку, Ісус зосереджується на якостях, які виробляються в тих, хто визнає свою духовну бідність і звертається до Нього.

Благословення нашого Творця (схвалення) належить «тим, хто є голодними і спрагненими правди» (вірш 6). Зазвичай ми відчуваємо голод і спрагу за їжею й напоями, без яких життя є неможливим. Використовуючи цю аналогію, Ісус хоче, щоб ми побачили, що праведність є нашою основною потребою. Христос тут не говорить насамперед про Свою бездоганну праведність, яка приписується нам через віру і є єдиною умовою, через яку Бог приймає нас (2 Коринтян 5:21). Напоміть Він наголошує на особистій праведності, яку повинні виховувати в собі всі віруючі (Якова 2:14—26). Простіше кажучи, ми не можемо поклонятися Ісусові як Спасителю, якщо не поклонятимемося Йому як Господу. Ми повинні завжди намагатися догодити нашому Отцеві й чинити правильно згідно з Його Словом. Якщо це є нашою метою, Ісус каже нам, що ми побачимо, як щоразу більше й більше підкорятимемося Божому закону. У своєму житті ми завжди будемо прагнути цієї праведності, тому що завжди є куди вдосконалюватися, поки ми не увійшли в повну славу Богу.

Наш Спаситель також каже, що милостиві є блаженними (Матвія 5:7). Зокрема, якщо хочемо, щоб до нас проявили милість, ми повинні бути милостивими до інших. Це не означає, що Господь чекає, поки грішники виявлять милість, перш ніж Він змилостивиться щодо них, бо ми знаємо, що ненавернені не можуть показати іншим правдивої милості. Ісус наводить милість як неминучий плід справжнього навернення. Якщо справді любимо Спасителя, ми подаватимемо руку співчуття тим, хто потребує, і прощатимемо тих, хто образив нас (Колосян 3:12—13). Жан Кальвін коментує: «Христос каже, що блаженні ті, які не тільки готові терпіти свої страждання, а й ті, що терплять страждання інших — ті, хто добровільно допомагає нещасним і тим, хто переживає біду».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Наше палке прагнення праведності та милосердя є одним зі способів, яким ми можемо виміряти нашу любов до Господа. Існує безліч способів, як ми можемо вдосконалюватися в цьому прагненні. Тому ми не можемо скаржитися на Бога, що сьогодні не було жодних можливостей наслідувати Христа і виявити милість. Знайдіть один спосіб, яким Ви могли б проявити милосердя сьогодні, можливо, виявивши прощення тим, хто образив Вас, або присвятивши час чи віддавши ресурси бідним.

ЧИСТОТА ТА МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Матвія 5:8–9: Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть.

Книга професора Сінклера Фергюсона «Нагірна проповідь» нагадує нам, що християни не мають вільного вибору втілювати лише деякі риси з Блаженств (с. 35–36). Як віруючі, ми повинні мати всі риси, описані в Матвія 5:2–12, принаймні певною мірою, щоб наша віра не була фальшивою.

Уривок, обраний для сьогоднішнього навчання, говорить нам, що «чисті серцем» отримують Боже благословення й одного дня побачать Його (вірш 8). Позиція Ісуса в цьому вірші не є новою інформацією для тих, хто добре знається на Старому Заповіті. Цей вірш впливає з Псалма 23, у якому йдеться, що тільки ті, хто має «чисті руки та щире серце», зможуть стояти в Господній присутності (вірші 3–4). На думку Августина, побачити Бога віч-на-віч, коли Він відновлюватиме весь світ (боговидіння, 1 Коринтян 13:12), є «кінцем і метою всього нашого життя в любові» («Отці Церкви: Новий переклад», 11:214). Цей привілей призначений тільки для чистих серцем.

Чисті серцем, як написано в Псалмі 23, є цілковито відданими нашому Небесному Батькові. Вони «не нахиляють на марноту своєї душі» (у поклонінні) (вірш 4). Врешті-решт, їхні дії та мотиви збігаються так, що в основі їхніх добрих вчинків лежать добрі наміри. У своєму коментарі до Матвія 5:8 Жан Кальвін каже, що бути чистим серцем означає «не вдаватися до хитрості, а щиро розмовляти з людьми й не виражати словами чи поглядами нічого з того, чого ми не відчуваємо в нашому серці».

Ісус також говорить про Боже благословення для «миротворців» (вірш 9), але ці слова не можна відокремлювати від миру, який Христос приніс через хрест і таким чином використовувати на підтримку пацифізму. Миротворча діяльність тісно пов'язана з ділами Христа, суть яких полягала в тому, щоб «об'єднати розділених і примирити відчужених» (Йоан Золотоустий «Нагірна проповідь», 1.2.9). Син Божий прийшов насамперед для того, щоб примирити грішників із Богом (Римлян 5:1) і використовує Свою Церкву для продовження цього примирення. Щоразу, коли ми поширюємо Євангеліє словом і ділом, ми є миротворцями (Ісаї 52:7). Але й наш Господь, знищуючи силу гріха, також впливає на мир між людьми в церкві. Ми покликані «зберігати єдність духа в союзі

миру» (Ефесян 4:3). Як у церкві, так і у світі, ми не повинні входити в суперечки чи конфлікти.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Через Святого Духа ми стаємо «синами Божими» й поділяємо Його природу (2 Петра 1:3–4). Наш Отець любить мир так сильно, що послав Свого Сина, щоб Той примирив Його зі Своїм народом. Ми не беремо участі в Його природі й не можемо називатися християнами, якщо ми не є миротворцями. Ми повинні бути готовими поставити себе і свої бажання на друге місце, щоби досягти миру при умові, що не нехтуємо основною біблійною істиною. Принесіть мир сьогодні туди, де Ви спричинили розбрат.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ТА ВИНАГОРОДА

Матвія 5:10–12: Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне. Блаженні ви, як ганьбили та гнали вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали і пророків, що були перед вами.

Через нашу плотську природу нам може не сподобатись почути те, що біблійне християнство не обіцяє зробити наше життя кращим, принаймні в найближчій перспективі. Насправді Ісус каже нам, що йти за Ним як Господом принесе нам багато випробувань і нещастя. Саме це Він має на увазі в сьогоднішньому уривку. Підсумовуючи всі блаженства, Спаситель заявляє, що «блаженні» ви, кого переслідують заради праведності (Матвія 5:10).

Ісус не каже «якщо» вас переслідуватимуть. Для християнина нападки неправедних людей є неминучими, а не лише можливими. Переслідування є настільки невідомою частиною служіння Ісусові, що ми повинні поставити під сумнів нашу вірність Христу, якщо заради Нього ми ніколи не зазнаємо переслідувань. Темрява ненавидить світло (Івана 3:20), а злі люди ненавидять тих, хто втілює в собі якості, описані в Блаженствах. Скількох миротворців (Матвія 5:9) – тих, хто проповідує Євангеліє миру через Христа, – щоденно б'ють, ув'язнюють і вбивають? Чи не багатьох називають «невдахами» чи «відсталими» через те, що вони, прагнучи праведності (вірш 6), утримуються від сексуального співжиття до одруження? Як би парадоксально це не звучало, але бути об'єктами такої ненависті – це не прокляття, як нам може здаватися; воно є найбільшим благословенням. Коли нас гноблять за те, що ми чинимо правильно, ми повинні бути певними, що нам належить Царство Небесне (вірш 10). Однак переслідування з інших причин, окрім праведності, не приносить Божого благословення. Переслідування заради праведності – це не ті проблеми, які ми маємо через неповагу до невірних. У нас також можуть виникнути проблеми, якщо ми є недостатньо добросовісними та сумлінними. Йоан Золотоустий, великий єпископ Константинопольський із п'ятого століття, попереджає, щоби ми не чекали благословення, якщо «нас зневажають за зло, яке ми вчинили, а те, що сказали про нас, було правдою» (Проповіді до Євангелії від Матвія, 15.4).

У Матвія 5:11 Христос говорить нам, що ми є благословеними, коли нас зневажають заради Нього, тим самим пояснюючи блаженство у вірші 10. Він

наводять паралелі між Собою і «праведністю», пояснюючи, що однакова нагорода належить тим, кого переслідують за добрі вчинки й тим, кого переслідують за служіння Йому. Іншими словами, Ісус прирівнює Себе до праведності. Тому, наслідувати Ісуса — означає прагнути праведності (1 Коринтян 11:1).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише: «Немає такого зла, настільки ж страшного й жахливого, яке певного часу не було б помилково сказаним проти учнів і послідовників Христа». Радуйтеся і веселіться, якщо вас облудно звинувачуватимуть за послух Ісусові, бо велика Ваша нагорода (Матвія 5:12). Цей уривок також застерігає нас не повторювати того, у правдивості чого ми не впевнені. Якщо Бог благословляє Своїх дітей, коли вони стають предметом брехні, то чи не покарає Він брехунів?

Матвія 5:13–16: Ви сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоби надвір була висипана та потоптана людьми. Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. І не запалюють свіпильника, щоби поставити його під посудину, але на свічник, і світить воно всім у домі. Опак ваше світло нехай свіпить перед людьми, щоби вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі.

У Нагірній проповіді Ісус ототожнює Себе з Ягве, коли порівнює Своїх учнів із пророками зі Старого Заповіту, яких було переслідувано (Матвія 5:11–12; Єремії 37–38). Учні, які проповідують про Ісуса, подібні до пророків, які говорили про Господа заповіту; тому Христос тут має на увазі Свою божественну суверенність.

Пророки провадили свої служіння на очах усього Ізраїлю, й тому ми не повинні дивуватися тому, що їхні наступники, учні Ісуса, не будують Царства Божого таємно. Це – основна суть сьогоднішнього уривку. Наш Спаситель називає Своїх учнів «сіллю землі» (Матвія 5:13) і «світлом для світу» (вірш 14), дві речовини, які проникають, насичують і перемінюють їжу чи темряву, у якій вони перебувають. Подібно до солі та свіпла, Церква повинна змінювати суспільство довкола.

Сіль часто виробляють у вигляді крихітних зерен, і вона не є дорогою, враховуючи її загальнозживаність. І все ж її цінність значно перевищує її, здавалось би, незначущість. Християни повинні бути сіллю й мати позитивний вплив на культуру, який далеко виходить за рамки того, чого очікують від немічних. Значення метафори Ісуса, мабуть, не обмежується якоюсь однією користю, яку ми отримуємо від солі, але ми хочемо наголосити на її характеристиках, завдяки яким ми можемо щось зберігати. Церква повинна оберігати суспільство, і через свій вплив не дозволяти світові впадати в безбожництво. Християнство історично виконувало цю роль, впливаючи на розвиток прав людини. Але зверніть увагу, що ми є сіллю тільки в тому випадку, якщо відрізняємося від світу навколо нас. На Близькому Сході можна знайти сіль, змішану з гіпсом або піском, що розбавляє її «солоність» і цінність. Така ж доля може спіткати нас, якщо ми підемо на поступки, намагаючись показати світові, наскільки ми є до нього подібними (вірш 13, 1 Петра 1:14–16).

Сільські громади, такі як та, до якої Ісус звертається в Матвія 5, добре знають, наскільки темрява може осліплювати. Свіпила міста на відстані можуть

дати людям, що живуть у темноті ночі, почуття напрямку та опори. Ходити навколо табору без ліхтаря вночі – це небезпечно, тому й Ісус закликає нас бути світлом для світу, жити життям трансформованих у Дусі – так, щоб світ це побачив і прославляв Отця (вірші 14–16).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Заклик Христа до того, щоби ми були сіллю і світлом, не є неможливим. Дотримуючись етики Нового Заповіту, Ісус спочатку говорить нам, ким ми є, а потім закликає нас жити відповідно до цього стандарту. У Ньому ми є сіллю і світлом (Матвія 5:13–16) і тому ми повинні жити вірою в те, ким ми є через Нього. Якщо Ви знеохочені своєю недоступною солоністю чи темрявою, пам'ятайте, що Ісус називає Вас сіллю та світлом, і тому продовжуйте, знаючи, що силою Духа Ви можете підкорятися Його владі.

Матвія 5:17–20: Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, Я не руйнувати прийшов, але виконати. Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, ані йота єдина, ані жаден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне!

Сьогодні ми розглядатимемо одну з найскладніших проповідей Ісуса про життя та роль законів Старого Заповіту. Це тема, яку часто обговорюють, і тому ми обережно підсумуємо тільки те, що відповідає Писанню.

Тепер Ісус обговорює закон Мойсея в Нагірній проповіді, щоб запобігти різним непорозумінням, які могли виникати в Його учнів щодо подальшого вчення. Наш Господь намагається виправити плумачення фарисеїв (Матвія 5:21–48), яких так обожнювали звичайні люди. Люди отожднювали традиції з самим Законом, а виправляти їх – в очах людей – означало порушувати Боже Слово, тому Христос мусив пояснити Свої наміри задалегідь.

Вірші 17–20 говорять нам, що Ісус не мав жодного наміру порушувати заповіді Свого Отця. Він прийшов не «руйнувати Закон чи Пророків... але виконати» (вірш 17). Прихід Месії не робить Старого Заповіту застарілим. «Виконати» – не означає применшити авторитет і дотримання старозавітного одкровення; радше, «виконати» – означає доповнити призначення Закону та показати, до якої цілі він веде. Ісус каже, що призначення Закону та Пророків сповнюється в проголошенні Царства в Його житті та служінні, а також звершується в Його поверненні. Закон залишається дійсним у новому завіті, коли використовується «законно» (1 Тимофія 1:8), але правдиво дотримуватися Закону неможливо без Христа.

Те, що Ісус виконав Закон, допомагає нам побачити, як він спонується нас сьогодні. Христос не скасовує Закон, повністю відкидаючи певні його частини. Наприклад, новий заповіт не скасовує Божої вимоги спокутування. Проте ми більше не приносимо в жертву тварин, тому що прийшов Ісус, Який поклав край системі жертвоприношень. Наш Господь, будучи суттю всіх жертвоприношень, проголосив Царство у Своїй смерті, й тепер ми виконуємо наказ нашого Отця про спокутування, приходячи до Нього через проливу кров Христа (Євреїв 10:1–18).

З іншого боку, метою того, що часто називають моральним законом (Вестмінстерське віровизнання, 19), є серце, яке з радістю й без жодних сумнівів підкоряється Богові (Повторення Закону 30:6). Христос почав цю роботу в нас (Євреїв 8:13), але не завершить її доти, поки не сповниться Царство (9:27–28). До того часу етичні норми Закону є повністю обов'язковими.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Різниця між цивільними, церемоніальними та моральними законами Мойсеевого закону не є до кінця зрозумілою на сторінках Писання. Однак така відмінність є корисним інструментом для застосування цього Закону в нашому житті сьогодні. Ми вивчаємо закон Мойсея, щоб дізнатись, що Бог хоче, щоб ми робили в Христі. Цей закон було вписано у наші серця Святим Духом, хоча нам, безумовно, важко його виконувати. Спрайтеся щотижня присвячувати час вивченню Закону Божого.

Матвія 5:21–26: Ви чули, що було стародавнім наказане: Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові. А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: рака, підпадає верховному судові, а хто скаже дурний, підпадає геєнні огненній. Тому, коли принесеш ти до жертівника свого дара, та пут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, залиши опут дара свого перед жертівником, і піди, примирись перше з братом своїм, і поді повертайся, і принось свого дара. Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоби тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоби прислужникові тебе не передав, і щоби тебе до в'язниці не вкинули. Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси ти й останнього шеляга!

Учора ми побачили, як Ісус прийшов, щоб виконати закон Мойсея, а не відкинути його (Матвія 5:17). Наш Господь, будучи головною суптю Закону та Пророків, у жодному разі не має наміру скасувати їх. Насправді, оскільки Ісус є суптю Закону, Він відкриває глибину Писання, даючи зрозуміти, що Божі вимоги є набагато суворішими за праведність книжників і фарисеїв (вірш 20).

Значення цієї останньої думки виходить від практик фарисеїв та вчення Ісуса щодо Закону в житті Ізраїлю. Серед сучасників Спасителя ніхто не дотримувався букви Закону краще за фарисеїв. Мало хто з ізраїльтян міг перевершити праведні практики фарисеїв, тому що останні дуже строго дотримувалися всіх заповідей. Проте, як покаже нам Христос, зовнішнього дотримання Закону, яким би важливим воно не було, є недостатньо. Зовнішнє дотримання не обов'язково впливає з праведних мотивів (Ісаї 29:13–14). Коли зовнішні добрі вчинки відповідають внутрішній чистоті, праведність такої людини перевершує праведність книжників і фарисеїв. Звичайно, що грішники ніколи не зможуть відповідати цьому стандарту, й тому Ісус спонукає нас побачити, що ми всі потребуємо Його праведності, щоб бути прийнятими Богом (Галатів 2:15–16).

Починаючи із сьогоднішнього уривка, Ісус наводить низку прописиставлень між тим, що було сказано, і тим, чого Він сам навчає. Ми повинні від самого початку зрозуміти, що Ісус не заперечує вчення Старого Заповіту. Що було «сказано» (Матвія 5:21, 27, 31, 33, 38, 43), є не тим, що було «написано» в Законі (4:4, 7, 10). У цих прописиставленнях Христос розкриває повне розуміння того, що Мойсей виголосив народові на горі Синай, і виправляє слова – традиції – які хибно або неповно трактують тексти Писання. Жан Кальвін коментує:

«Оскільки Закон був зіпсований хибними плумаченнями й набув нечестивого значення, Христос очищає його від усякого спотворення і розкриває його справжнє значення».

Що стосується закону про вбивство (Вихід 20:13), ми можемо вважати, що дотримуємося цієї заповіді, якщо ніколи нікого не вбивали. Проте саме ненависть провокує вбивство, а гнів, який викликає ненависть, фактично, і є вбивством, хоча й меншою мірою. Тому послух Богові вимагає від нас умертвляти наш нечестивий гнів (Матвія 5:21–26).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише, що фарисеї зробили принципову помилку, думаючи, що «Божий закон забороняє лише грішний вчинок, а не гріховну думку». Невидимі гріхи розуму та серця виправдати найлегше, але Бог ненавидить нашу внутрішню злобу настільки, наскільки Він ненавидить зло, яке ми робимо перед очима людей. Намагайтеся примиритися з тими, на кого Ви гніваєтеся, щоб Ваше серце та вчинки були чистими.

Матвія 5:27–30: Ви чули, що сказано: "Не чини перелюбу". А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливостю, той уже вчинив із нею перелюб у серці своїм. Коли праве око твоє спокушає тебе, його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоби загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. І як правниця твоя спокушає тебе, відігни її й кинь від себе: бо краще тобі, щоби загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене.

Зауважте, що в протиставленнях, які ми бачимо в Нагірній проповіді, не сказано, що всі гріхи є однаковими. До прикладу, в уривку Вихід 20:13 (Матвія 5:21–22) як нечестивий гнів, так і вбивство порушують заповідь, але розгнівана людина та вбивця одержують різне покарання (Числа 35:9–29). Обидва гріхи роблять людину винною перед нашим Творцем і ведуть до вічної смерті, якщо немає покаєння (Римлян 3:23). Однак Бог карає грішників у пеклі відповідно до тяжкості їхнього гріха та того, що було їм об'явлено (Матвія 11:20–24).

Крім того, вчення Христа про гнів також показує нам, що ми не тільки повинні утриматися від заборонених дій, а й робити все можливе, щоб заохотити до протилежного. Недостатньо просто не гніватися несправедливо на віруючого брата чи сестру; ми також повинні робити все можливе, щоб впевнитися в тому, що вони не мають жодної причини, щоб гніватися на нас. Ми повинні прагнути примирення та люблячих спосунків, наскільки це можливо (5:23–26). Саме тому у Вестмінстерському віровизнанні написано, що «де дано обов'язок, заборонено протилежний гріх, і де заборонено гріх, наказано протилежний обов'язок» (3. 99).

Згідно з цим принципом, ретельна екзегетика (інтерпретація) сьогоdnішнього уривка говорить нам, що ми маємо заохочувати не тільки утримуватися від пожадливих намірів у серці, але також дотримуватися чистоти в церкві та світі (Матвія 5:27–28). Наприклад, в іншому місці апостоли дають нам таку конкретну заповідь (1 Тимофія 2:8–10; Євреїв 13:4). Як чоловіки, так і жінки, ми порушуємо заповідь про перелюб та не любимо своїх братів і сестер у Христі, якщо діємо та одягаємось у такий спосіб, щоб спровокувати іншу людину до похоті (Римлян 14:13–23; 1 Івана 4:21).

Ісус навчає нас про причину, на яку вказує заповідь проти перелюбу. Бо як сказав Отець Церкви Єронім: «Те, що зароджується в думці, може перерости у вчинок» (Книга коментарів до Євангелія від Матвія, 1.5.29), недостатньо просто утримуватися від фізичного вчинку блуду (Матвія 5 27–28). Мета

Божого закону, як показує нам наш Спаситель, — це чисте серце. Прагнення до цієї чистоти має бути одним із найважливіших наших завдань, і ми повинні робити все можливе, щоб утримати свій розум чистим від бруду пожадливості (вірші 29–30).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

На жаль, сьогодні в Церкві процвітає пожадливість й багато потрапило в пастку порнографії та інших сексуальних гріхів. Якщо це є і Вашою проблемою, перекрийте будь-який доступ до тих місць, у яких Ви можете знайти цю спокусу. Незалежно від того, чи є пожадливість проблемою у Вашому житті, чи ні, стежте за тим, як Ви одягаєтеся та поводитися у світі та в церкві. Чи є Ви каменем спотикання для інших, коли носите занадто відвертий одяг або маєте кокетливий характер?

Матвія 5:31–32: Також сказано: "Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа роздового". А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпусти, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перелюб.

Ісус у Нагірній проповіді говорить нам, що Бог бажає не тільки правильних учинків, але й чистого серця (Матвія 5:8). Не вбивати та не чинити перелюбу — цей опис заповідей не є вичерпним; Вихід 20:13–14 також забороняє пожадливість і несправедливий гнів (Матвія 5:21–30). Це відповідає Старому Заповіту, в якому сказано, що Закону слід дотримуватися в серці та вчинками (Повторення Закону 6:6; Псалом 37:31).

Ісус скоригує фарисейські традиції, але це не є поясненням Закону, який охоплює кожну можливу ситуацію. Наприклад, Христос каже: «Кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові» (Матвія 5:22), але Він не має на увазі, що гнів завжди є злом, оскільки Він Сам незабаром розгнівається (21:12–13), не згрішивши (1 Петра 2:22). Саме неблагочесливий гнів є супроти заповіді проти вбивства. Нам рідко вдається праведно гніватися і не грішити (Ефесян 4:26).

Ця думка допомагає нам зрозуміти сьогоднішній уривок. Ісус не подає кожну можливу причину для розлучення, коли дозволяє його через «сексуальну аморальність» (Матвія 5:31–32); розлучення допускається з невірним чоловіком або дружиною (1 Коринтян 7:12–16). Більше того, грецьке слово *porneia*, яке перекладається як «сексуальна аморальність» у сьогоднішньому уривку, охоплює всі види сексуальних гріхів, а це означає, що деякі сексуальні гріхи, окрім позашлюбних стосунків, можуть бути законними підставами для розлучення. І все ж Ісус не дозволяє розлучення через будь-який вид похоті чи сексуального прогріху. В іншому випадку кожна непристойна думка могла б бути підставою для розлучення. Оскільки жоден грішник не є повністю чистим у цій сфері, кожен шлюб поді міг би розпастися, що явно порушує ту висоту, на яку Господь підніс святість подружжя (Матвія 19: 1–12).

Як і з іншими складними проблемами в християнському житті, ми звертаємось до наших пасторів і пресвітерів, щоб зрозуміти, чи є певна форма *porneia* законною підставою для розлучення. Бог дав нам церкву, щоб вона допомагала нам розібратися в складних питаннях (Дії 15:1–35). Всі шлюби є різними, і

вибір правильних дій може бути важким, але мудрі церковні лідери повинні правильно застосовувати Писання й давати мудрі вказівки.

Розлучення часто виглядає простішим вибором, ніж вирішення шлюбних проблем, і часто, через нашу занепалу природу, такий варіант є спокусливим. Ми повинні розуміти це, щоб не приймати практик світу й не схвалювати розлучень з інших причин, ніж тих, які дав Бог.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін нагадує нам, що «узи шлюбу є надто священними, щоб бути розірваними через наші бажання чи радше з огляду на розбещену втіху людей». Багато проблем можуть доводити подружжя до відчаю та спонукати до думок про небіблійне розлучення. Ось чому ми повинні шукати допомоги вже при перших ознаках неприємностей у подружньому житті. Якщо Вам потрібні консультації, сьогодні ж заплануйте зустріч зі своїм пастором. Якщо Ви знаєте іншу пару, яка має проблеми, заохотьте їх шукати допомоги.

ОБІТНИЦІ ТА НАЛЕЖНІ НАМІРИ

Матвія 5:33–37: Ще ви чули, що було стародавнім наказане: "Не клянись неправдиво", але "виконуй клятви свої перед Господом". А Я вам кажу не клястися зовсім: ані небом, бо воно престол Божий; ні землею, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; не клянись головою своєю, бо навіть однієї волосинки ти не можеш учинити білою чи чорною. Ваше ж слово хай буде: "так-так", "ні-ні". А що більше над це, то те від лукавого.

Продовжуючи вивчення Нагірної проповіді, ми повинні зрозуміти, що не можемо сприймати Ісуса в спосіб, який суперечить Старому Заповіту. Він приходить, щоб виконати наміри та обіцянки Отця й засвідчити, щоби Він був ціллю старозавітного одкровення (Матвія 1:18–25, 4:12–17, 5:17–20). Професор Сінклер Фергюсон коментує: «На перший погляд, те, що видається протилежним [у вченні Христа і Старому Заповіті], є насправді Ісусовим поясненням і застосуванням [Старого Заповіту]» (Нагірна проповідь, с. 95).

Тому повністю відкинути клятви та обіцянки на підставі сьогоденного уривка було б помилкою. Матвія 5:33–37 ніяк не стосується складання присяг у формальних ситуаціях, наприклад, коли ми свідчимо в суді або вступаємо в шлюбний союз. У цьому випадку Ісус має на увазі пріоритет правди та нашу схильність порушувати повсякденні зобов'язання. Присяги та обітніці складали для того, щоб охороняти правду (Числа 30:1–2), але гріховне людство швидко знайшло способи подолати дух цього принципу. За часів Ісуса багато рабинів навчали, що обітніця, складена в Ім'я Бога, є недоторканою, а іншими, складеними в ім'я чогось іншого, можна нехтувати. Деякі рабини навіть навчали, що обітніці, складені в ім'я Єрусалима, не є обов'язковими, однак, якщо вони були складені, коли людина поверталася в бік святого міста, то такі присяги були священними. Така схильність маніпулювати і спотворювати правду є універсальною. Сьогодні політики обговорюють значення «спотворення правди», а корпорації підробляють бухгалтерські дані, щоб акціонери нічого не довідалися. Ліберальні служителі присягають тримати церкву в чистоті, навіть якщо вони ненавидять її постулати.

Наш Спаситель не хоче цього. Будь-яку обітніцю, яку ми даємо, навіть якщо присягаємо чимось іншим, окрім Бога, ми складаємо в Його присутності (Матвія 5:33–36) і не можемо обійти свої зобов'язання, йдучи шляхом нескінченних виправдань. Ми повинні брати за щось відповідальність тільки тоді, коли

обіцяємо дотримуватися цього; відповідно ми повинні сказати «ні», якщо в нас є сумніви щодо того, чи ми зможемо це виконати. Наша відповідь має бути або «так», або «ні» (вірш 37).

Пізніше ми побачимо, як Ісус засвідчує під присягою (26:62–64), бо визнає законність обіцянок і не відкидає їхнє використання в Нагірній проповіді. Він лише забороняє нам обіцяти те, чого ми не маємо наміру виконати.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише, що «часта потреба та використання присяг чи обіцянок є поганим проявом у християн, які повинні мати такий рівень визнаної вірності та правдивості, щоб їхні серйозні слова були такими ж святими, як і їхні щирі присяги чи обіцянки». Віруючі повинні бути настільки правдолюбними, щоби їм не потрібно було обіцяти, що вони дотримують свого слова. Не обіцяймо того, чого не можемо дотримати, й будьмо вірними в тому, що говоримо, — у великому і в малому.

ВІДПЛАТА І ЦАРСТВО

Матвія 5:38–42: Ви чули, що сказано: "Око за око, і зуб за зуб". А Я вам кажу не противитись злому. І коли вдарить тебе хто в праву щоку твоєю, підстав йому і другу. А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, віддай і плаща йому. А хто силувати тебе буде відбутися подорожнє на милою одну, іди з ним навіть дві. Хто просить у тебе то дай, а хто хоче позичити в тебе не відвертайся від нього.

Один із найкращих способів розуміння Нагірної проповіді — це пам'ятати, що Ісусові слова безпосередньо стосуються міжособистісних стосунків у межах завітної спільноти, а потім уже з тими, хто є поза церквою. Не йдеться про те, що Він не мав чого сказати структурам суспільства, однак ми помиляємося, якщо розглядаємо слова Христа в цих віршах як такі, що насамперед стосуються судових справ, війни та інших великих суспільних і державних проблем.

Розгляньте сьогоднішній уривок, у якому Ісус обговорює справедливість закону «око за око» (Матвія 5:38–42, див. Вихід 21:23–25). Багато хто припускає, що Він каже, що так званий *lex talionis* є неправильним, але такі плумачення зображають Христа як Такого, Який заперечує благість Божого закону (Римлян 7:7), а не як Того, Хто його виконує (Матвія 5:17–20). Ісус є Богом, тому Він знає, що справедливість закону «око за око» є мудрим і його було введено для забезпечення того, щоб кожен злочин підпадав під покарання. Без такого закону справедливість у племінній системі стародавнього Ізраїлю могла б легко перерости в нескінченну ворожнечу. Без *lex talionis* в давні часи моя родина могла б убити Вас, щоби помститися за те, що Ви зламали мені ногу, а поді Ваша родина могла б убити мою і так далі. Сьогодні новини про молодих дівчат, яких зґвалтували або вбили на знак покарання в деяких ісламських країнах за те, що вони «осквернили честь» своєї родини, якраз ілюструють справедливість закону *lex talionis*.

Справедливість закону «око за око» була мірилом у судах Ізраїля, щоб гарантувати, що жертви отримують відповідне відшкодування. Проте суттю *lex talionis* ніколи не було виправдати помсту за повсякденні особисті образи. Саме про це Ісус говорить у сьогоднішньому уривку. На удар по «правій щоці», що, по суті, є рівноцінним до особистої образи, не можна відповідати так само (Матвія 5:39). Віруючі відмовляються від даного їм права тримати для себе свій плащ (5:40; див. Вихід 22:26–27), тобто кожного разу, коли нас зневажають, ми не можемо посилатися на наші законні права. *Lex talionis* стримує нас від помсти, щоб допомогти нам сформувати великодушне та милостиве серце, яке не

помічає особистих образ та прощає заради Царства. Іншими словами, Метью Генрі говорить: «Християни не повинні бути сварливими; треба прощати та не помічати малих образ; а якщо образа є такою, яка вимагає від нас шукати відшкодування, то це має бути заради благих цілей і без думки про помсту».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Остання думка з цитати Генрі є дуже важливою, оскільки є моменти, коли прагнути відшкодування може бути найкращим способом виявити любов до свого ближнього і вберегти його від гріха. Однак таких випадків дуже мало. Ми повинні з лагідністю терпіти образи та зневаги, навіть робити більше для тих, хто цього не заслуговує (Матвія 5:41). Коли хтось просить Вас про допомогу, добровільно зробіть більше, ніж від Вас очікують.

Матвія 5:43–48: Ви чули, що сказано: "Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога". А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, щоби вам були синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своему над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й милники роблять? І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погани не чинять отак? Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

Зверніть увагу на владу, з якою навчає Господь у Матвія 5:21–48. Коли Він каже: «а Я вам кажу» (вірші 22, 28, 32, 34, 39, 44), Він використовує грецький особистий займенник «я» (ego), який вживають із дієсловами тільки задля підкреслення. Іншими словами, ми можемо краще перекласти слова Ісуса «а Я вам кажу», як «Я Сам кажу вам». Христос явно проголошує Себе Тим, Хто навчає, що є необхідним лише тоді, коли Він хоче додати цінності та обов'язкового характеру власним словам. Зрештою, аудиторія Ісуса на горі не потребує додаткових нагадувань про те, що Він є Тим, Хто навчає.

Влада нашого Господа не полягає в новизні Його настанов; те, що Він говорить, не є для Старого Заповіту чимось невідомим. Напомість Його вчення є авторитетним, тому що Він сам — не книжники чи фарисеї — визначає справжнє значення Закону та Пророків. Влада Ісуса розкриває Його божественну природу; лише Той, Хто дав Закон, знає повне значення Свого Закону.

Тією самою владою в сьогоденньому уривку Ісус говорить, що нашим ближнім є кожен, хто живе на землі, навіть ті, хто ненавидить нас (Матвія 5:43–47). Сучасники нашого Спасителя неправильно тлумачили старозавітну заповідь любити наших ближніх (Левит 19:17–18), вважаючи, що ми також повинні ненавидіти своїх ворогів — поняття, якого немає в Старому Заповіті. Однак справжні діти Отця будуть наслідувати Його й любити навіть своїх ворогів. Якщо Бог робить добро тим, хто ненавидить Його, то наскільки більше ми, Його сини й дочки, повинні робити те ж саме (Матвія 5:44–45)? Віруючі, за словами Жана Кальвіна, повинні прагнути, щоб «безбожні повернулися до здорового мислення й не загинули; і тому — допомогти їм на дорозі до спасіння». Любов, яку Ісус наказує, не є насамперед почуттям. Це дія, у якій ми робимо добро для тих, хто ненавидить нас, аж до самопожертви. Ця заповідь

каже нам не стояти осторонь поді, коли іншим завдають кривди, а також не залишатися в ситуаціях, де ми можемо постійно спикатися із серйозними небезпеками.

Христове пояснення Закону проникає глибоко в серце, вимагаючи від нас неможливого — абсолютної Божої досконалості (вірш 48). На щастя, ми стоїмо перед Ним у праведності Ісуса, але завжди повинні намагатися наслідувати нашого Господа.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін також пише про сьогоднішній уривок: «Христос запевняє нас, що ознакою нашого усиновлення буде те, що ми будемо добрими до невірних і злих». Так само, як Божя любов до Його ворогів не означає, що Він любить їх так само, як Він любить нас, так і ми будемо любити наших ворогів інакше, ніж ми любимо братів і сестер християн. Водночас ми повинні чинити добро тим, хто ненавидить нас, наслідуючи любов Ісуса. Зробіть добро своєму ворогові сьогодні.

Матвія 6:1–4: Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоби бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. Отож, коли чиниш ти милостиню, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоби хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! А як ти чиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правиця твоя, щоби таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно.

Суспільство швидко зауважує, коли багаті створюють фундацію для благодійної діяльності. Таких людей вихваляють за їхню щедрість і доброту в справі допомоги тим, хто цього потребує. Частіше за все, такі «жертводавці» шукають лише публічності, бажаючи, щоб ми знали, наскільки щедрими вони є.

Світ прагне похвали від людей, але Божі люди не повинні робити те саме. Зокрема, якщо ми робимо праведні вчинки заради похвали інших людей, Ісус каже нам, що ми не отримаємо нагороди від нашого Небесного Батька (Матвія 6:1). Цей загальний принцип Він застосовує до трьох основних вчинків єврейського благочестя — милостині, молитви та посту — починаючи від сьогоднішнього уривка, де йдеться про допомогу бідним.

Наш Спаситель застерігає нас, щоб ми не «сурмили в труби», коли допомагаємо комусь. У Своєму контексті Він може мати на увазі дуптя в шофар (трубу з баранячого рогу), який священники використовували кожного разу, коли у громаді була велика потреба. Коли в часи Ісуса таке ставалося, чоловіки часто закривали магазини й бігли в храм, щоб бути першими, хто відповість на заклик про допомогу.

У першому столітті н. е. у храмі стояли скриньки у формі труби для збору коштів, в яких люди могли залишати допомогу бідним і які також могли бути основою для аналогії, наведеної Христом у віршах 2–4. Монети, які кидали в ці коробки, могли видавати гучний звук, що було свідченням того, що сума пожертви була щедрою. У будь-якому разі, думка нашого Господа є цілком зрозумілою: давайте не для того, щоб отримати похвалу від людей.

Як зазначає у своїх коментарях Метью Генрі: «Ісус не навчає, що ми завжди порушуємо закон, коли даємо милостиню поді, коли інші нас бачать». Іноді буває так, що ми не можемо допомогти комусь інакше, ніж зробивши це перед людьми. Відповідно до досконалої праведності, яку Ісус описав у Матвія 5, Йоан Золотоустий нагадує нам, що Христос «не зосереджується лише на зовніш-

ньому вчинку, а на внутрішньому намірі» (Проповіді до Євангелія від Матвія, 19.2). Як і в Старому Завіті (Повторення Закону 15:11), Ісус припускає, що ми віддаватимемо щось бідним і повинні це робити з надією отримати винагороду від Бога, а не від людей (Матвія 6:4). Робімо все можливе, щоб давати милостиню, але не з метою одержати похвалу від людей, а щоб ми самі навіть не усвідомлювали нашої власної щедрості.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Августин каже: «Той, хто чинить праведно, не повинен навіть на хвилю замислюватися про похвалу від інших» (Нагірна проповідь, 2.2.5). Стежити за тим, що ми віддаємо, не суперечить Господній настанові не дозволяти нашій правій руці знати, що робить ліва. Проте ми не повинні відстежувати це аж настільки, щоб показувати іншим, наскільки ми є добрими та щедрими. Коли Ви віддаєте свої гроші бідним, запитайте себе про те, чи бажаєте Ви похвали людей більше, ніж похвали від Бога.

МОЛИТВА БЕЗ ПРОПОВІДУВАННЯ

Матвія 6:5–8: А як молитесь, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! А ти, коли молишся, "увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися" Отцеві своєму, що в тайні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. А як молитесь, не проказуйте зайвого, як ті погани, — бо думають, ніби вони будуть вислухані за своє велемовство. Отож, не вподобляйтеся їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання!

У Нагірній проповіді Ісус припускає, що віруючі нового завіту дотримуватимуться старозавітних практик милостині, молитви та посту. Питання не постає, чи даватимемо ми нужденному, а коли ми даватимемо нужденному (Матвія 6:2). Про піст сказано так само (вірш 16). Насамкінець Ісус описує молитву в сьогоднішньому уривку як щоденну практику християнського благочестя (вірш 5). Те, що говорить Метью Генрі про уривок Матвія 6:5–8, можна було б сказати про допомогу нужденним, а також і про піст: «Немає живої людини, яка б не дихала, як і живого християнина, який би не молився».

Господні слова про молитву, як і два інших згаданих вище діла благочестя, спрямовані переважно на те, щоб відвернути нас від лицемірства. *Hypokrites*, грецьке слово, яке англійською звучить як *hypocrite* (лицемір), стосувалося насамперед акторської діяльності; отож, Христос застерігає нас від того, щоб ми, коли допомагаємо, молимося і постимо, не вдавали когось іншого, а були тими, ким ми є. За часів Ісуса люди могли гучно молитися в синагозі та говорити мудрими фразами з фальшивою імпозантністю. У різні години дня люди могли почути звук труби, який сигналізував, що вони повинні зупинитися, повернутися в сторону Єрусалиму й помолитися. Багато з тих, хто любив похвалу людей, навмисно перебував у цей час у публічному місці, демонструючи свою духовність перед усіма, хто був навколо (вірш 5).

Ісусове вирішення цієї проблеми — міцне особисте молитовне життя (вірш 6). Рання церква добре розуміла, що Він не забороняв привселюдні молитви (Дії 4:23–31), а лише ті, які були спрямовані на те, щоби вразити інших. Ми не молимося задля того, щоб звучати благочестиво, щоб донести якусь думку чи спімулювати до якихось дій. Моління — це час для молитви, а не проповідання.

Крім того, Христос застерігає нас «не проказувати зайвого, як ті погани» (Матвія 6:7), вказуючи на спроби поган маніпулювати богами через тривалі, але пусті молитви. Знову ж таки, проблема тут полягає в намірі, а не тривалості, оскільки в іншому місці читаємо, що ми повинні молитися безперестанку (Луки 18:1–8). Богові не потрібно нагадувати про наші потреби (Матвія 6:8). Тож Йому достатньо простих, прямих і щирих молитов. Це не означає, що ми можемо ділитися з Ним нашими проблемами лише один раз; радше, ми не повинні вивищувати свої потреби з метою «змусити» нашого Творця діяти через кількість слів, яку ми використовуємо чи конкретну формулу, якої ми дотримуємось.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми молимося, «не для того, щоб інформувати чи повідомляти Богові про наше життя, а для того, щоб наближатися до Нього й бути близькими з Ним у постійній молитві; щоб упокоритися і пригадати свої гріхи» (Йоан Золотоустий, Проповіді до Євангелія від Матвія, 19.4). Особиста молитва допомагає нам підпорядковуватися Христу. Скільки часу Ви проводите в особистій молитві? Якщо Ви молитесь привселюдно більше, ніж у приватному порядку, можливо, Ви більше переймаєтесь тим, як інші дивляться на Вас, аніж тим, як бачить Вас Бог.

Матвія 6:9—15: Ви ж моліться отак:

"Отче наш, що єси на небесах!
Нехай святиться Ім'я Твоє,
нехай прийде Царство Твоє,
нехай буде воля Твоя,
як на небі, так і на землі.
Хліба нашого насущного дай нам сьогодні.
І прости нам довги наші,
як і ми прощаємо винуватцям нашим.
І не введи нас у випробовування,
але визволи нас від лукавого.
Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь".

Бо як людям ви простите прогріхи їхні, то простить і вам ваш Небесний Отець. А коли ви не будете людям прощати, то й Отець ваш не простить вам прогріхів ваших.

Після того як Ісус говорить нам не молитися, як лицеміри, Він навчає нас, як правильно спілкуватися з Богом. Сьогоднішній уривок містить те, що традиційно називають молитвою «Отче Наш». Хоча, правду кажучи, наш Спаситель не може молитися цією молитвою так само, як ми, тому що не потребує прощення (Матвія 6:12; 1 Петра 2:22). Цю молитву можна було б назвати також «Молитвою учнів», як зазначають різні біблійні коментатори, оскільки нею моляться послідовники Христа. У будь-якому разі ці слова від нашого Господа є одними з найулюбленіших розділів Писання й на нашому вивченні ми зможемо тільки торкнутися їхнього глибокого значення.

По-перше, важливо зазначити, що Ісус навчає нас молитися словами Отче Наш, а не Отче Мій (вірш 9). Ця молитва призначена для спільного моління; християнська побожність не є індивідуальною. Якщо Бог є нашим Отцем, тоді всі послідовники Христа є нашими братами й сестрами. Ми збираємося разом як родина, особливо у святий день, неділю, щоб призивати Його Ім'я, пізнавати Його волю й дякувати за Його спасіння. Привілей звернутися до Бога як до Батька мають тільки ті, хто служить Ісусові (Івана 1:12–13), і це допомагає нам зрозуміти, як Творець із любов'ю піклується про нас. Ця любов є святою, вона дисциплінує нас, щоб ми були чистими (Євреїв 12:3–11).

По-друге, коли ми молимося за здійснення Божої волі й освячення Його імені (Матвія 6:9–10), то знаємо, що повинні бути носіями, через яких Він виконуватиме цей запит. Його воля — це прощення, й лише ті, хто прощає, можуть щиро молитися цією молитвою. Тільки зарозуміла людина просить Бога зробити для неї те, що вона відмовляється робити для інших, і наш Отець не пробачить людині, яка сама не прощає (див. 14–15). Однак ми, безперечно, не заслуговуємо Божого прощення. Той, хто прощає, знає свій гріх і бачить, що не є кращим за інших. Він не може примати зла на інших грішників, оскільки святий Творець простив йому, грішному. Людина, яка не прощає, не визнає себе грішником, який не заслуговує на любов Бога й потребує прощення. Щиро не покавшись, така людина не пізнала Господнього прощення й не може пробачити іншим грішникам. Метью Генрі коментує: «Той, хто примирився з братом, тим самим показує, що кається перед своїм Богом».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Відсутність прощення, про яке ми читаємо в сьогоднішньому уривку, може свідчити про брак віри. Незалежно від того, наскільки важко пробачати іншим, ми просто не можемо називатися послідовниками Христа, якщо не пробачаємо тим, хто нас образив. Мало кому з нас легко пробачати тим, хто нас скривдив, але ми повинні це робити. Чи тримаєте Ви образу або думку про помсту іншій людині сьогодні? Якщо так, то Ви не пробачили їй. Ідіть і простіть їй сьогодні.

Матвія 6:16–18: А як постите, то не будьте сумні, як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоби бачили люди, що постять вони. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! А ти, коли постиш, намасти свою голову, і лице своє вмий, щоби ти посту свого не виявив людям, а Отцеві своєму, що в таїні; й Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно.

Перш ніж дивитися на вчення Ісуса про піст у сьогоднішньому уривку, ми повинні навести кілька заключних коментарів про молитву «Отче Наш», молитву, яку Він дав Своїм учням (Матвія 6:9–15). Більшість віруючих в якийсь момент могли молитися цією молитвою дослівно, і це правильно, якщо промовляти її з глибоким усвідомленням. Проте цю молитву потрібно використовувати в основному як приклад для структурування нашого спілкування з Богом. Ми повинні молитися так, як навчає нас Ісус (вірш 9, Луки 11:1–4). Іншими словами, добре буде, якщо свої молитви ми складатимемо за форматом молитви «Отче наш», використовуючи її як модель для наслідування. Беручи кожне прохання та роздумуючи про нього в контексті нашого власного життя, ми повинні молитися за власні конкретні потреби, гріхи та поширення Його Царства серед наших друзів та родичів.

Молитва за поширення Божого Царства є особливо важливою (Матвія 6:10). Оскільки наш Творець і так править усім (Псалом 96:1), у цій молитві ми лише визнаємо Його правління, а не встановлюємо. Це молитва про те, щоб ми, а також ті, хто нас оточує, перестали бунтувати проти нашого Отця і виконували Його волю так, як це відбувається на небі (Матвія 6:9–10) – не задумуючись, без невдоволення і з повним визнанням та повагою до Його святості. Августин сказав, що молитва про прихід Царства означає прохання про те, щоб воно проявлялося на землі (Нагірна проповідь, 2.6.20).

Сьогоднішній уривок містить вчення нашого Спасителя про те, що перебуваючи в пості, не треба лицемірити, адже саме такий вираз побожності був поширеним серед євреїв Його часу. За життя Ісуса піст був сприятливим часом для виявлення своєї набожності; багато хто виглядав неохайно і був помітно голодним, щоб показати іншим свою «духовність». Деякі навіть посипали себе попелом, щоб показати, наскільки «відданими Богові» вони були. Як і з молитвою та милостинею, Месія загалом не забороняє посту – Він хоче, щоб посту дотримувалися таємно, щоб Його учні могли отримати вічну нагороду (Матвія 6:16–18). Наш піст повинен бути настільки таємним, щоб ми виявляли лише

радість та наше вбрання було чистим, а в Ізраїлі першого століття це часто робили, намащуючи себе олією (Псалом 103:14–15). Якщо ми є чистими й радісними, то хто, окрім Бога, знатиме, що ми постимо? Побожність лише перед Господом, а не як шоу для інших, принесе нам набагато більше, ніж швидка похвала від людей (Матвія 6:18).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Піст є надзвичайно корисним для нашого духовного зростання та молитовного життя. Життя без їжі нагадуватиме нам, наскільки ми покладемося на Бога в задоволенні наших потреб і, насправді, — у всьому. Піст допоможе нам щиро шукати Його, бо ми знаємо, що єдина надія на спасіння наших близьких і змін у нашому житті — через Його дію. Подумайте над тим, як поститися й молитися цього тижня, щоб Ви могли пізнати, що означає повністю покладатися на Господа.

СЛУЖІННЯ ОДНОМУ ПАНОВІ

Матвія 6:19–24: Не складайте скарбів собі на землі, де нищать їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищать, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть. Бо де скарб твій, там буде й серце твоє! Око то світильник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є темрява, то яка ж то велика та темрява! Ніхто двом панам служити не може, бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде приматись одного, а другого знехтує. Не можете Богові служити й мамоні.

Вчення Христа глибоко суперечить культурі, але не в тому розумінні, що Він закликає нас зневажати будь-яку державну владу, а в тому сенсі, що Його накази повністю суперечать природним, гріховним схильностям людства. Ісус навчає нас цього в Матвія 6:19–24.

Нагірна проповідь Ісуса досі підкреслювала те, що ми повинні служити Богові всім серцем. Тільки віддані Ісусові всім серцем, душою та розумом можуть жити життям, описаним у цій проповіді, у якому є все — від привалих переслідувань заради праведності (5:10) до того, щоб настільки зосереджуватися на нашому Творцеві, що стає байдуже, чи інші поміплять нашу віддану побожність (6:1–18).

Сьогодні у Сполучених Штатах любов до грошей «конкурує» з Господом за нашу відданість. Нас оточує культура, яка поклоняється товарам і спонукає нас жертвувати своїм сім'ям та віру на вівтарі більших і кращих будинків, автомобілів тощо. Тому слова Христа в сьогоднішньому уривку мають для нас особливе значення. По-перше, прагнення до скарбів на землі є безглуздом, бо жодна річ не є вічною (вірші 19–21). Навіть якщо речі не знищать шкідники, їх можуть украсти, а ми не зможемо взяти їх із собою, коли помremo. Цінними є тільки ті багатства на небесах, які ми заробляємо нашими добрими ділами перед Отцем (1 Коринтян 3:10–15). Наші добрі діла не спасають нас, Бог милостиво дає їх нам, щоби ми могли мати більше благословень на небесах.

Застереження Спасителя щодо любові до грошей зображене у вченні про здорове й лихе око (Матвія 6:22–23). Це порівняння показує нам, що лихе око, повне темряви, є метафорою для жадібності та захланності. Зокрема, за часів Ісуса, рабини описували тих, хто любив гроші більше за Бога, як таких, що мають лихі очі. Здорове око мав той, хто щедро розпоряджався своїми ресур-

сами. Такі люди відображають щедрість Господа й мають світло в собі. Через Святого Духа вони бачать правду і прямують дорогою праведності.

Пояснюючи Свою думку, що ми повинні служити тільки Богові, Христос каже нам, що «ніхто двом панам служити не може» (вірш 24). Якщо ми намагатимемося слідувати за ними обома, ми не зможемо підкоритися жодному з них. А якщо намагатимемося служити обом, ми взагалі не служимимемо Богові.

Sorati Deo: життя перед Божим обличчям

Гроші самі по собі не є злом, оскільки можна бути багатим і служити Богові. Проте ми дуже легко можемо подумати, що служимо Богові, коли насправді служимо «речам» цього світу. Господь дає нам майно для насолоди, але найперше й найкраще зі всього, що ми маємо, належить Йому. Переконайтеся, що Богові Ви віддаєте найперше й найкраще зі всього, що у Вас є, а не віддаєте Богові лише після того, як спочатку поблагословите себе.

Матвія 6:25–34: Через те вам кажу: Не журіться про життя своє що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, у що зодягнетесь. Чи ж не більше від їжі життя, а від одягу тіло? Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? Хто ж із вас, коли журиться, зможе додати до зросту свого бодай ліктя одного? І про одяг чого ви клопочетесь? Погляньте на польові лілеї, як зростають вони, не працюють, ані не прядуть. А Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них. І коли польову ту праву, що сьогодні ось є, а завтра до печі викидається, Бог отак зодягає, скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! Отож, не журіться, кажучи: Що ми будемо їсти, чи: Що будемо пити, або: У що ми зодягнемось? Бо ж усього того погани шукають; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. Шукайте ж найперш Царства Божого і правди Його, а все це вам додасться. Отож, не журіться про завтрашній день, бо завтра за себе само поклопочетесь. Кожний день має досить своєї турботи!

Наказавши нам у сьогоднішньому уривку не збирати собі земних скарбів (Матвія 6:19–24), Ісус очікує, що слухачі заперечуватимуть Його вчення. Дехто, звичайно, може подумати, що легко сказати нам не накопичувати земних скарбів, але ж ми потребуємо грошей та інших речей для задоволення своїх потреб. Чи не будемо ми хвилюватися, якщо не будемо прагнути таких скарбів? Врешті-решт, як без грошей ми зможемо їсти, купувати одяг тощо?

Наш Спаситель розв'язує цю проблему досить просто: «Не журіться про життя своє що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, у що зодягнетесь» (вірш 25). У наступних прикладах Ісус показує нам, чому про все це не треба хвилюватися. Але перш ніж ми перейдемо до цих причин, зверніть увагу, що Христос тут не пропонує нам апатичний підхід до життя, згідно з яким нам просто потрібно чекати манни з неба. Його вчення також не звільняє нас від обов'язку годувати наші сім'ї. У Писанні чітко написано, що ми повинні бути працелюбними, як мурахи (Приповісті 6:6–11), і що той, хто не забезпечує свою сім'ю, є гіршим за невіруючого, який це робить (1 Тимофія 5:8). Водночас важка праця зі страху перед майбутнім – це не та праця, що прославляє Бога.

Різні труднощі в житті змушують нас безперервно хвилюватися про завтрашній день. І все-таки Христос каже, що з огляду на Божественне Провидіння така привога є безглуздою. Птахи не хвилюються, вони співають, не сіють і не жнуть, а все ж знаходять їжу щодня. Ми, як носії Божого образу,

маємо більшу цінність, ніж вони, і можемо бути впевненішими, що Він також нагодує й нас (Матвія 6:26; див. Буття 1:26–27). «Польові лілеї» не працюють, ані не прядуть. Їхнє життя та цінність є настільки обмеженими, бо їх уже наступного дня кидають до печі, та все ж їхня краса є набагато більшою за красу Соломонової одежі. Якщо Отець так дбає про цю праву, то Він також забезпечить і нас, Його улюблених синів і доньок (Матвія 6:28–30).

Якщо ми ставимо в центр нашого життя Боже Царство, то воно звільняє нас від хвилювань. Якщо ми спочатку шукатимемо Його Царства, Він задовольнить усі наші потреби (вірш 33). Ті, хто щиро, усім серцем служить Йому і живе законами Царства Божого, ділитимуться тим, що мають (5:42; 6:1–4), і тим самим наш Отець задовольнить наші потреби через наші зусилля та щедрість інших. Нам не треба тривожитися завтрашнім днем, бо Бог завжди подбає про своїх дітей (Псалом 36:25).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Дехто з нас є більш схильним до тривоги, ніж інші. Проте, як читаємо в сьогоднішньому уривку, постійне хвилювання не є нашим покликанням як християн. Ми не повинні турбуватися про завтрашний день, якщо служимо Ісусові, бо навіть якщо не зможемо отримати всього, чого хочемо, Він, безумовно, дасть нам усе, що нам потрібно. Якщо Ви боретесь із тривогою сьогодні, відведіть свій погляд від себе і зробіть добру справу для іншої людини. Тоді попросіть Бога допомогти Вам навчитися довіряти Йому з упевненістю.

Матвія 7:1–6: Не судіть, щоб і вас не судили; бо яким судом судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам. І чого в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш? Або як ти скажеш до брата свого: "Давай вийму я заскалку з ока твого", коли он колода у власному оці? Лицеміре, вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого. Не давайте святого псам, і не розсипайте перел своїх перед свиньми, щоби вони не потоппали їх ногами своїми, і, обернувшись, щоби не розшматували й вас...

Сьогоднішній уривок із Євангелія від Матвія починається з уривка, який у наш час, мабуть, найчастіше трактують неправильно. Часто будь-яка етична оцінка, яку виводить Церква, супроводжується словами «не судіть», начебто Ісус говорить Своему народові взагалі не судити. Таке неправильне плуначення вчення нашого Господа в Матвія 7:1–6 використовують невіруючі та практикуючі християни, що сприяє моральній та доктринальній анархії, яка проявляється в нашій культурі.

Проте Христос, безсумнівно, не забороняє Своїм людям виводити судження взагалі. Зокрема, в цьому ж Євангелії Ісус наказує нам розрізняти добро і зло. Ми повинні відрізняти тих, хто сприймає нас, від «собак і свиней», щоб слухатися Ісуса й оберігати те, що є святим, від тих, які гордо ненавидять нашого Господа (вірш 6). Ми не можемо однаково сприймати тих, хто має чесні запитання про Євангеліє, і тих, хто шукає відповідей, щоб використати їх проти Христа та Його Церкви. Божі накази щодо церковної дисципліни (18:15–20) закликають нас оцінювати інших. Розпізнання і правильне судження є частиною християнського учнівства.

Насправді Ісус застерігає нас, щоб ми були справедливими й покірними, коли оцінюємо інших. Люди природно схильні концентруватися на недоліках інших та ігнорувати свої власні гріхи. Згадайте реакцію Давида на слова Натана після того, як він провів ніч із Вірсавією та вбив Урію (2 Самуїла 11:1–12:15). Цар Давид вчинив більше зла, ніж чоловік у припчі Натана, але Давид хотів випягнути скалку з ока тієї людини, тому що його засліплювала колода власного гріха. Сьогодні церковні лідери, які плічкують, можуть безжально критикувати когось, хто іноді вимовляє непристойні слова. Цей останній гріх є справжнім і непростим, але ми чинимо неправильно, якщо судячи, не відповідаємо тому ж стандарту, за яким судимо інших (Матвія 7:2).

Йоан Золотоустий каже: «Ісус не забороняє судити, а наказує спочатку випягнути скалку з власного ока» («Проповіді до Євангелія від Святого Матвія», 23.2). До себе ми маємо бути жорсткішими, аніж до інших. Давайте впевнимось, що наша совість є чистою, перш ніж почнемо судити своїх братів і сестер.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже, що той, «хто судить згідно зі словом і законом Господа, формує своє судження за правилом милосердя, завжди починаючи перевірки себе самого, і зберігає належну помірність і порядок у своїх судженнях». Жоден земний суддя не є досконалим, але ми можемо робити судження без лицемірства, якщо живемо життям покаяття і прагнемо умертвити свій гріх. Ви є більш критичними до інших чи до себе?

ПРОСИТИ, ШУКАТИ, СТУКАТИ

Матвія 7:7–11: Просіть і буде вам дано, шукайте і знайдете, стукайте і відчинять вам; бо кожен, хто просить одержує, хто шукає знаходить, а хто стукає відчинять йому. Чи ж то серед вас є людина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину? Тож як ви, будши злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього!

Професор Сінклер Фергюсон каже: «Знання Бога як судді впливає на наше життя, освячуючи та стримуючи його» («Нагірна проповідь», с. 150). Іншими словами, роздуми про досконалу Божу святість ведуть нас насамперед до визнання нашого власного гріха й боротьби з ним, а вже потім — до того, щоб судити інших (Матвія 7:1–5). Ми починаємо бачити, хто ми — зіпсовані чоловіки та жінки, які не заслуговують Господнього прощення. Божя святість допомагає нам бути милостивими. Якщо наш Отець у Своїй нескінченній доброті може простити нам, то, звичайно, що ми, грішники, можемо пробачати іншим.

Проте навіть тоді, коли знаємо Господню природу, нам часто буває важко виявити доброту. Нам потрібна мудрість, щоб розрізняти тих, хто буде насміхатися з Євангелія, та тих, хто не буде топтати Добру новину (вірш 6). Крім того, ми відчайдушно потребуємо Божої допомоги, щоб жити згідно з високим покликанням, даним у всій Нагірній проповіді, — бути сіллю та світлом (5:13–16), підкорятися закону Христа в серці та у вчинках (вірші 21–48), не лицемірити (6:1–18) і служити Господеві всім серцем (вірші 19–34).

Ця потреба є причиною, через яку наш Спаситель в сьогоднішньому уривку повертається до теми молитви. Жити згідно з Його постановами неможливо, якщо ми намагатимемось робити це власними силами. Але якщо ми перебуватимемо в молитві, прагнучи того, щоб Дух давав нам силу слухатися Христа з радістю, Бог допоможе нам бути вірними Його поклику (7:7–8). Наш Отець є милостивим і добрим. Він не ошукає нас і не дасть нам камінь, який виглядатиме так, як хліб, коли нам буде потрібен хліб, і не дасть нам змії, якщо ми потребуватимемо риби (вірші 9–10, деякі види риби в Галилеї виглядають, як змії). Наш Творець дасть нам усі потрібні духовні та матеріальні ресурси, щоб служити Йому, якщо ми просимо Його про це у вірі (Марка 11:22–24).

Вчення Ісуса в Матвія 7:7—11 не запевняє нас, що ми отримуємо все, чого хочемо, а тільки те, що нам потрібно. Ми часто не можемо побачити різницю між цими речами, але в Бога немає цієї проблеми. Якщо ми не отримуємо того, про що просимо, не думаймо, що Він забув про нас. Як пише Жан Кальвін: «Ми не повинні думати, що Він не помічає нас, коли не відповідає на наші бажання, бо Він має право розрізняти те, що нам насправді потрібно, від того, чого ми хочемо».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми повинні постійно перебувати в молитві, знаючи, що наш Отець у Своїй доброті ніколи не запримає від нас того, що нам дійсно потрібно. Нам також варто згадати, — говорить Метью Генрі, — що «ми часто просимо Бога того, що може завдати нам шкоди; Він знає це й тому не дає цього нам». Коли Господь не дає нам того, чого ми хочемо, пам'ятаймо, що це, мабуть, тому, що те, чого ми хочемо, може нам нашкодити. Навіть Боже «ні» для нас є свідченням Його великої любові до нас.

Матвія 7:12: Тож усе, чого тільки бажаєте, щоби чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки.

За структурою Нагірна проповідь поділяється на три розділи. Ісус розпочинає проповідь у Матвія 5:1–16, описуючи риси справжнього учня, закликаючи нас бути сіллю землі, оберігаючи суспільство, та бути світлом для світу, показуючи іншим Отця. Завершуючи проповідь у 7:13–29, Він востаннє застерігає тих, хто не слухатиметься Його вчення.

Другий розділ або основна частина Нагірної проповіді дуже чітко визначена (5:17–7:12). В обох уривках – 5:17 і 7:12 – наш Господь особливо посилається на «Закон і Пророків», об'єднуючи в цих віршах увесь матеріал й позначаючи його як окрему частину Свого вчення. Біблійні вчені називають це *inclusio* – літературний засіб, де початок і закінчення частини вчення віддзеркалює одне одного. Між початком і кінцем є розвиток думки, яка висвітлює те, що вони підсумовують. У цьому випадку уривок 5:18–7:11 подає багато деталей життя в Божому Царстві у Христі, які доповнюють Закон і Пророків (5:17). Але після всіх слів і вчинків життя за законами Царства передбачає тільки одне: чинити нашим ближнім те, що ми б хотіли, щоб вони чинили для нас. Це мета, до якої нас скеровують Закон і Пророки (7:12).

Відоме «Золоте правило» не є повністю новим вченням з уст Ісуса. Подібні принципи зустрічаються і в інших релігіях. Є історія про відомого рабина Гіллеля, який жив у першому столітті та вербалізував «Золоте правило» в негативній формі: коли язичник сказав йому, що покається, якщо почує скорочений Закон від цього рабина, коли той стоятиме на одній нозі. Гіллель сказав: «Не чини іншим того, що завдає тобі болю. Ось Тора, все решта – це коментарі. Іди і вивчай її».

Ми можемо дотримуватися «Золотого правила» в його негативній формі, навіть не поворухнувши пальцем. Наприклад, якщо ми не хочемо, щоб інші крали в нас, нам потрібно всього лише не красти самим. Але до Ісуса ніхто не знав позитивного формулювання цього правила, яке є набагато вимогливішим. Чинити щось іншим є закликом до служіння. Якщо ми хочемо, щоб інші любили нас, ми маємо спочатку їх полюбити. Якщо хочемо бути успішними, ми повинні насамперед поділитися тим, що маємо. «Золоте правило» показує, що жителі Царства мають ставити інших на перше місце, прагнучи любити їх так, як Христос спочатку полюбив нас (1 Івана 4:7, 19).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже: «Всі заповіді [Закону Мойсея]... посилаються на [Золоте Правило]». Навіть старозавітні закони, які більше стосуються безпосередньо Бога, навчають нас любити свого ближнього. Наприклад, закон проти ідолопоклонства зобов'язує нас любити інших. Зрозуміло, що це не любов, коли ми приводимо інших до неправдивого поклоніння та смерті, служачи ідолам. Коли Ви вивчатимете певний уривок із Писання, запитайте себе, як це показує Вам, що ви повинні ставити інших попереду себе.

ВУЗЬКІ ВОРОТА; ТЯЖКИЙ ШЛЯХ

Матвія 7:13–14: Увійходьте тісними ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погибелі, і нею багато-хто ходять. Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, і мало таких, що знаходять її!

Добрі проповідники, зазвичай, пропонують застосувати інформацію, якої вони навчають у своїх проповідях. Вони часто закликають церкву прийняти рішення на основі того, що вони почули. Людей потрібно заохочувати діяти після прослуховування Божого Слова. Щойно почуємо те, що вимагає від нас Господь, ми будемо нести відповідальність, якщо не послухаємося.

Закликаючи свою паству прийняти певне рішення, пастори роблять те ж саме, що зробив Ісус на завершення Нагірної проповіді. У сьогодинньому уривку наш Спаситель вказує на остаточне застосування всього, що Він сказав у Матвія 5:1–7:12. Тепер, коли знаємо, що Він вимагає від нас, ми повинні вибрати слідування за Ним. Зрештою, 7:13–27 показує, що в нас є тільки два варіанти. Ми або будемо щиро слідувати за Христом, або підемо руйнівним шляхом. Зобов'язання перед Ісусом не може бути напівсерйозним: якщо ми не крокуємо вузькою дорогою учнівства, то стоїмо на широкій дорозі до вічного прокляття (вірші 13–14).

Цей заклик до прийняття рішення не означає, що ми можемо вибрати правильний шлях, перш ніж станемо віруючими. Спасіння дається благодаттю через віру, це — дар Божий вірним, вибраним від заснування світу (Ефесян 2:8–9). Однак ті, кого Отець переминює благодаттю, неминуче обирають служіння Христу. Добрі діла, включно з нашим визнанням Ісуса й дотриманням Його заповідей, обов'язково впливають зі зміненого серця (вірш 10). Крім того, ми все ще потребуємо цієї благодаті навіть після того, як вона спрямує нас на істинний шлях Христа через наше навернення. Ми повинні щоденно звертатися до хреста й шукати Христа, щоб закінчити свій забіг. Наш Творець посиляє більше благодаті всім, хто впокорує себе, визнає свої слабкості та просить сили (Якова 4:6–10). Як пише Метью Генрі: «Ми не зможемо ані йти в глибину, ані йти далі без допомоги Божої благодаті; правда також у тому, що благодать дається вільно і її не бракуватиме тим, хто шукає її й підкоряється їй».

Наш Господь наслідує великих пророків і провідників Ізраїлю, коли закликає нас вибрати вузький шлях благочестя (наприклад, Ісуса Навина 24:14–15). Щоб

ми не відступили від своєї віри, як зробили Ізраїлеві сини, щодня посвячуємо себе через Його благодать і Духа на життя заради Царства, як наказував Ісус.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі підсумовує вчення Ісуса в сьогоднішньому уривку: «Ми повинні терпіти труднощі, боротися й бути в агонії, повинні бути пильними у всьому й жити обережно та обачно. Ми повинні перетерпіти великі скорботи». Христовий шлях є вузьким і ми не повинні робити вигляд, що він є не таким. Коли ділимося Євангелієм, розповідаймо людям, що йти вслід за Ісусом означає відмовлятися від своїх справ заради виконання Його призначення. Слідування за Ним веде до переорієнтації життя — такого, через яке інші можуть зненавидіти нас.

Матвія 7:15 -20: Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а всередині хижі вовки. По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на тернині збирають, або фіґи із будяків? Так ото родить добрі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі. Не може родить добре дерево плоду лихого, ані дерево зле плодів добрих родити. Усяке ж дерево, що доброго плоду не родить, зрубується та в огонь укидається. Ото ж бо, по їхніх плодах ви пізнаєте їх!

Йдучи за Його покликом крокувати вузькою дорогою, яка веде до спасіння (Матвія 7:13–14), Ісус у сьогоднішньому уривку попереджає нас, щоб ми остерегілися фальшивих пророків (вірші 15-20). Так само, як існує два шляхи, один – для спасіння, а інший для прокляття, так само є лише два типи вчителів: справжні та фальшиві. Уміння розрізняти цих учителів один від одного є надзвичайно важливим, якщо ми хочемо зростати у своєму духовному житті. В іншому випадку фальшиві пророки зведуть нас нанівець.

Виявлення псевдопророків не завжди є легким, але Ісус каже, що саме плід їхнього навчання допоможе нам оцінити наших вчителів (вірші 15-16). Деякі кущі обліпихи в Палестині плодоносять чорними ягодами, які здалека виглядають як виноград, а певні види чортополоху мають квіти, які нагадують фіґи. Однак, уважно вивчивши обидва плоди, можна виявити, чим вони насправді є – плодами, непридатними для споживання. Аналогічно ми повинні вивчати плоди, які дають наші вчителі, щоб визначити природу джерела, з якого вони походять (вірші 16–18).

Оскільки фундамент Церкви вже закладено (Ефесян 2:19–21), сьогодні ніхто не використовує дар пророцтва так, як колись це робили пророки та апостоли. Проте пророцька відповідальність за пояснення Божого Слова людям нікуди не зникла, і вчителі, як і пророки, зобов'язані проповідувати істинне вчення (Повторення Закону 13:1–5; Тита 2:1). Тому вчителі, які закликають нас жити за заповідями Ісуса заради Царства, дають добрий плід. Правдиві вчителі закликають нас до покаяття (Матвія 5:3), живуть як сіль та світло (вірші 13–16), визнають нашу нездатність дотримуватися Божого закону нашими власними зусиллями (вірш 20) і щиро йдуть за Христом (6:19–24). Правдиві вчителі ніколи свідомо не відкидають чіткого вчення Писання (Галатів 1:8–9; 2 Івана 9). Жан Кальвін коментує: «Все навчання треба порівнювати з Божим

Словом, як зі стандартом, й у визначенні фальшивих пророків основне місце посідає критерій віри».

Добрий плід охоплює також чистоту характеру й життя. Тут не йдеться про моральну досконалість, а про те, щоб підпорядковуватися Христу у всіх сферах життя. Ті, кого Отець закликає пасти Його отару, не можуть жити в розпусті (2 Петра 2). Вони не повинні проповідувати і практикувати заздрість чи поділи через неважливі справи (1 Тимофія 6:2–5). Своєю благочестивою поведінкою вони мають стати добрим прикладом для Божих вірних (4:12).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Хоча ми всі є відповідальними за оцінювання наших вчителів через плоди їхнього навчання та життя, це не обов'язково означає, що відповідальність за таку оцінку є винятково індивідуальною. Насправді нам потрібні інші християни, що міцно стоять у вірі та які допоможуть нам це зробити. Вивчення історії Церкви, її постулатів віри та членство в добрій помісній церкві є необхідними для того, щоб допомогти нам відрізнити добрих учителів від поганих. Чи дотримуєтесь Ви цього?

Матвія 7:21–23: Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. Багато-хто скажуть Мені того дня: Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм демонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили? І їм оголошу Я тоді: Я ніколи не знав вас... Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!

Професор Джеймс Монтгомері Бойс зауважив особливу іронію в застереженні Ісуса щодо вовків у овечому вбранні (Матвія 7:15), якщо розглядати її в контексті сучасного богословського навчання. Англійською мовою дипломи часто називають «пергаментами», тому що саме на цьому матеріалі з овечої шкіри друкували перші дипломи. Сьогодні багато людей із «пергаментами», або дипломами з вищим ступенем, передають хибне вчення в наших коледжах та семінаріях. Це явні приклади вовків, які навчають із «авторитетом» овець (Євангеліє від Матвія, том 1, с. 115).

Ті, хто навчає неправди, зазвичай, не мають бажання слухатися Божого Слова і мало переймаються тим, чи Писання схвалює їхні позиції. Ми, мабуть, не здивуємося, коли Судного дня Христос вижене таких твердошиїх осіб. Проте сьогоднішній уривок попереджає нас, що дехто буде здивований, коли багато з-поміж тих, хто видавався віруючим, не увійдуть того дня у славу. Не кожен, хто називає Ісуса «Господом», увійде в Царство Небесне (вірші 21–23).

Цей уривок повинен закласти в наших серцях здоровий страх і трепет. Можна робити чудові речі в ім'я нашого Спасителя і визнавати Його Господство, не покладаючись на Нього в спасінні. Люди з сьогоднішнього уривка мають хибну впевненість у своїй християнській вірі. Вони знають, що є правильним, але не роблять цього. Їхня віра є мертвою, бо їхні діла не впливали з послуху Ісусові (Якова 2:14–26). Йоан Золотоустий говорить, що ми можемо стверджувати, що знаємо Господа, але «не отримуємо жодної користі від цього доти, поки не буде видно фактичних плодів благочестивого життя» (Проповіді до Євангелія від Святого Матвія, 23.7).

Звичайно, що це не означає, що ми спасаємося своїми ділами. Ісус каже нам, що Царство Боже належить лише тим, хто визнає убогість свого духа (Матвія 5:3), а це передбачає відмову від будь-яких зусиль, щоб отримати прихильність Творця та повну надію на благодать, яку Він вільно дає (Римлян 4:1–8). Водночас Божою благодаттю не є дешевою. У нас немає віри, якщо ми визнаємо Його як Спасителя, але не виконуємо того, що Він заповідає в Нагірній пропо-

віді. Для стародавніх ізраїльтян було б цілковито безглуздом покладатися на присутність Храму, який мав би їх захистити (Єремії 7:1–29). Так само й ми є повними дуриєвітами, якщо віримо, що маємо віру, не каючись у своєму гріху й не роблячи того, що говорить Ісус.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Бог знає, що ми ніколи не будемо досконалими в цьому житті, але Він дійсно очікує, що ми зростатимемо у вірі та все більше уподібнюватимемося до Христа через любов до інших віруючих, розуміння істинного вчення і виконання Його заповідей (1 Івана 3:23–24). Якщо у чиємусь житті це відображається все більше і більше, вони можуть бути певними, що не є псевдовіруючими. Нехай сьогоднішній уривок захопить Вас зробити собі «духовний огляд». Де Ви побачили зростання? Де Вам потрібно більше підкорятися Христу?

Матвія 7:24–29: Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені. І линула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, — та не впав, бо на камені був він заснований. А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, подібний до чоловіка того необачного, що свій дім збудував на піску. І линула злива, і розлилися річки, і буря знялася й на дім отой кинулась, і він упав. І велика була та руїна його! Йі ото, як Ісус закінчив ці слова, то народ дивувався з науки Його. Бо навчав Він їх, як можливо-владний, а не як ті книжники їхні

Деякі ліберальні вчені хотіли б, щоб ми повірили, що синоптичні Євангелія (Матвія, Марка й Луки) не поділяють Іванового розуміння Христової влади (8:58; 10:30), оскільки перші три євангелисти декілька разів зафіксували, як Ісус визнає Себе Самим Ягве. Проте це «наукове» припущення є помилковим. Зокрема, Матвій описує кілька навчань Ісуса, які розкривають високу думку євангелиста про особу й діяння нашого Господа (христологія). Наприклад, у Матвія 7: 21–23 Ісус визнає за Собою право визначати, хто увійде в Царство Небесне, хоч у Старому Заповіті лише Бог ухвалював такі рішення (Еклезіаста 12:13–14). Крім того, у Нагірній проповіді Ісус представляє Своє плумачення Божого закону як таке, що є остаточним (Матвія 5:21–48). Христос не є простим пророком, Він не просто говорить замість Господа; Він говорить як Господь. Читаємо, як Він каже «Я вам кажу» й очікує, що ми визнаватимемо Його право пояснювати значення Писання. На відміну від книжників, Ісус не цитує інших рабинів, щоб підтвердити Свою думку. Він покладається виключно на Своє власне розуміння, і наповп, що слухає Його проповідь, вражений тією владою, з якою Він навчає (7:28–29).

Метью Генрі каже: «Люди можуть захоплюватися добрими проповідями, але й надалі залишатися в незнанні та невірстві; можна бути враженим, але не освяченим». Враження від Христової влади не достатньо, як показує сьогоднішній уривок. Ми повинні будувати своє життя на міцному фундаменпі Його вчення. Якщо ми не робимо того, що Він каже, то є подібними до тих, чії будинки побудовані на піску і зносяться при повені (вірші 24–27). Наші добрі діла не є заслугою на спасіння, але без відповідної слухняності вірі у наших серцях немає справжньої довіри до Христа (Римлян 1:5; Якова 2:14–26).

Будування фундаменту на Христі, говорить Генрі, означає, що ми завжди маємо прагнути «допримуватися всіх правил Його священної релігії і, таким

чином, цілком покладатися на Нього в отриманні Божої допомоги та прийняття, а також вважати все за "втрату і сміття", щоб могли придбати Христа й перебувати в Ньому». Нехай наше визнання влади Ісуса втілюється у виконанні Його слів.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

«На Христі, на твердій скелі я стою; будь-який інший фундамент — це ненадійний пісок», — писав Едвард Мот. Прагнучи служити Ісусові, ми бачимо, наскільки далекими є від допримання Його вимог, визнаючи, що наша праведність не перевищує праведності книжників і фарисеїв (Матвія 5:20). Ця убогість духу (вірш 3) веде нас до хреста, де Ісус піднімає нас, спонукаючи до більшої скорботи за наш гріх і більшої готовності слухатися Його. Саме це означає будувати наше життя на Христовому слові.

ІСУС ЗЦІЛЮЄ ПРОКАЖЕНОГО

Матвія 8:1—4: А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов наповп великий. І ось підійшов прокажений, уклонився Йому та й сказав: "Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!" А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: "Хочу, будь чистий!" І тієї хвилини очистився той від своєї прокази. І говорить до нього Ісус: "Гляди, не розповідай нікому. Але йди, покажися священикові, та дар принеси, якого Мойсей заповів, їм на свідощтво".

Сьогодні ми продовжуємо наше вивчення Євангелія від Матвія з розділу 8. До цього моменту перший євангелист у своєму Євангелії зобразив нашого Спасителя як нового Мойсея. Як і Мойсей, Ісус невдовзі після Його народження був під загрозою смертельної небезпеки (Вихід 1:8—2:10; Матвія 2:16—18). Христос, посередник нового завіту, виголосив Боже слово на горі так само, як Мойсей прийняв Тору (Закон) на горі Синай (Вихід 19:20—23:33; Матвія 5—7). Втім Ісус приходить не як рівний Мойсеєві, а як вищий за нього. На відміну від Мойсея, наш Господь пояснює Закон Своєю владою (7:28—29). Крім того, Ісус спускається з гори, щоб очистити Свій народ після проголошення волі Свого Отця (8:1—4). Христос є кращим за Мойсея, який зійшов із заповідями, з огляду на які народ міг вважатися лише «нечистим» (Вихід 34:29; Левит 13:1—8).

Згідно з законом Мойсея, проказа робить людину нечистою, а прокажений, який наближається до Ісуса в сьогоднішньому уривку, проживав окремо від решти громади, в ізоляції, або в поселенні для прокажених (Левит 13:45—46). Оскільки за часів Ісуса прокажені були вигнанцями, вчинок цього хворого чоловіка, коли він приходить простити зцілення, є дуже сміливим, принаймні з огляду на його культуру. Проте цей недужий виявляє неабияку віру, а не зарозумілість, коли припадає на коліна перед Христом. Перекоаний у силі Спасителя, чоловік знає, що Ісус може очистити його, якщо Господь бажає його зцілення (Матвія 8:1—2). Справді, те, що прокажений визнає, що воля Христа є визначальною, є прикладом того, як усі ми повинні приходити до Нього (6:10).

Ісус міг зцілити цього чоловіка лише одним Своїм словом (8:5—13), але напамінь вирішує торкнутися його (вірші 3—4). Цей момент допомагає нам у плуначенні цього уривка, оскільки Матвій наголошує на, здавалось би, «непотрібній» деталі, коли Христос простягає Свою руку, щоб доторкнутися (вірш 3). Після контакту з прокаженим Ісус за Законом одразу мав би вважатися

нечистим (Числа 5:1–4), проте Він не осквернився. Напомість Його контакт очищає хворого чоловіка (Матвія 8:3–4), засвідчуючи, що Христос був виконанням Закону. Правила Закону, зокрема і закони про проказу, показують нам нашу потребу уникати будь-якого осквернення, що можна зробити тільки тоді, коли чоловіки та жінки є самі по собі чистими. Ісус торкається Свого народу і очищає всіх – і прокажених, і ні, тим самим знімаючи обов'язок дотримуватися букви Закону про ритуальну чистоту.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Хоча не всі хвороби будуть зцілені, перш ніж Господь повернеться, щоб довершити встановлення Свого Царства, ми можемо бути певні, що Він очистить гріхи кожного, хто визнає Його Спасителем і піде слідом за Ним як за Господом (1 Івана 1:8–9). Якщо сьогодні Ви відчуваєтеся нечистими, знайте, що Ісус уже очистив Вас, якщо Ви любите Його і відвернулися від Вашого гріха, повіривши в Нього. Моліться за Його постійне очищення і очікуйте того дня, коли все творіння буде оновленим.

Матвія 8:5–13: А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благати зачав Його, кажучи: "Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає". Він говорить йому: "Я прийду й уздоровлю його". А сотник йому відповів: "Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою... Та промов пільки слово, і видужає мій слуга! Бо й я людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди то йде він, а тому: прийди і приходить, або рабові своєму: зроби те — і він зробить". Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: "Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри! Кажу ж вам, що багато-хто приймуть від сходу та заходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. Сини ж Царства — повкидані будуть до темряви зовнішньої — буде там плач і скрегіт зубів!"... І сказав Ісус сотникові: "Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!" І тієї ж години одужав слуга його.

Як бачимо, Ісус наказує прокаженому нікому не повідомляти про своє зцілення. Напомість він повинен спочатку піти до священика, щоб його визнали чистим (Матвія 8:4). Коли зцілений чоловік підкоряється законам про очищення прокази (Левит 14:1–32), це свідчить про те, що Ісус не прийшов порушувати закон Мойсея. Крім того, здатність зцілювати проказу є пророчим чудом (2 Царів 5:1–14), і таким чином, через свідчення прокаженого, Христос, можливо, має намір розкрити священикові Свою пророчу сутність. Крім того, простий народ очікував, що Месія буде тим, хто прожене римлян із Палестини. Наказ зціленому чоловікові не проголошувати сили Христа мав би допомогти стримати Його славу від надмірного поширення і не викликати передчасного гніву Риму.

Ісусове зцілення прокаженого також було натяком на те, що Його служіння сповнить і припинить обрядові закони, які відділяли єврея від поганина. Він може очистити нечистих і торкнутися оскверненого, не занеочиючи Самого Себе. Це яскравий натяк на те, що епоху нового завіту не визначатимуть обрядові відмінності так, як це було у Старому Заповіті.

Зцілення, описане в Матвія 8:5–13, також стосується людини, яка вважалася нечистою в юдаїзмі першого століття. Сотник, який є римським офіцером, відповідальним за сотню військ, приходив до Ісуса, просячи про негайне зцілення його слуги (вірші 5–6). Більшість євреїв вороже ставилася до цих іноземних окупантів, але Христос співчуває улюбленому слугі цього чоловіка і

погоджується виконати його прохання (вірш 7). Проте велика віра сотника дає зрозуміти, що нашому Спасителеві не доведеться йти до дому цього чоловіка (вірш 13). У римському суспільстві імператор мав верховну владу і передавав її офіцерам, зокрема таким сотникам. Не підкорятися цим чиновникам означало не підкорятися самому імператору. Сотник бачить, що Ісуса наділено такою ж владою, лише особа, яку Він представляє, – це Сам Бог (вірші 8–10). Цей офіцер розуміє, як зазначає Жан Кальвін, що «Той, Хто повертає чоловікові здоров'я простим вираженням Своєї волі, повинен мати найвищу владу».

Багато з-поміж тих, хто мали б знати це краще, ніколи не визнають Ісусової влади. Цей поганин сприймає Ісуса за Того, Ким Він є, передбачаючи той день, коли багато чужоземців через віру стануть частиною Божого народу Ізраїлю (вірші 11–12, Римлян 11).

Sorati Deo: життя перед Божим обличчям

У Христі Бог дотримується Своєї обіцянки благословити всі народи землі через Авраама (Буття 12:1–3). Навернення інших націй до Христа є одним із найбільш видимих доказів правдивості Біблії. Відбувається те, що передбачив Ісус, – погани увірують в Ісуса. Подумайте сьогодні про те, як Ісус змінює народи та нації й отримайте підбадьорення, що Він не залишив Свого народу без послання.

ЦІЛИТЕЛЬНИЙ ДОТИК СПАСИТЕЛЯ

Матвія 8:14–17: Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив пещу його, що лежала в гарячці. І Він доторкнувся руки її, і гарячка покинула ту... І встала вона, та й Йому прислужувала! А коли настав вечір, привели багатьох біснுவатих до Нього, і Він словом Своїм вигнав духів, а недужих усіх уздоровив, щоб справдилося, що сказав був Ісаї пророк, промовляючи:

"Він узяв наші немочі, і недуги поніс".

Події у сьогоднішньому уривку відбуваються у Капернаумі, рідному місті Ісуса, коли Він перебував у Галилеї (Матвія 4:13). Як і у випадку зі зціленням сотникового слуги, наш Господь знову чинить чудо, щоб розкрити Свою владу, але цього разу зцілена особа є близькою знайомою Христа, родичкою Петра, одного з головних учнів Ісуса.

Археологи вважають, що знайшли будинок Петра в Капернаумі під руїнами церкви, збудованої там на початку діянь ранньої церкви, що підтверджує історичність Матвія 8:14–17. У будь-якому випадку, коли Ісус входить до Петрового дому, Він бачить пещу Петра, яка «лежала в гарячці» (вірш 14). За традицією вважалося неприйнятним торкатися людини з гарячкою, але Ісус руйнує цей небіблійний звичай і зцілює жінку (вірш 15). Вона вмить одужує і одразу ж підводиться, щоб послужити своєму гостю. Месія має велику владу, тому, коли Ісус хоче зцілити, хвороба відразу ж зникає.

Того ж вечора жителі Капернаума приводять до Ісуса для зцілення одержимих демонами і фізично хворих (вірш 16). Люди приходять після заходу сонця, що означало закінчення святого Шабату (Марка 1:21–34) — дня, під час якого зцілення порушувало б Божий закон, згідно з віруваннями фарисеїв (3:1–6). Звичайно, що Ісус пізніше продемонструє, що це вчення було хибним, але в цей момент виглядає так, що Він зцілює, не пояснюючи, як такий вчинок насправді сповнює призначення Шабату.

Матвія 8:17 говорить нам, що діяннями Великого Цілителя здійснюється Ісаї 53:4. У контексті Ісаї описує Ісуса як Стражденого Слугу, який бере на Себе гріх Свого народу (див. вірш 5). Посилання Матвія на пророцтво Ісаї набуває сенсу, якщо враховувати, що наявність хвороби та смерті вкорінені у гріхопадінні людини. Ісусове зцілення знищує страшні наслідки гріха, тим самим показуючи Його як Стражденого Слугу, який приймає на Себе страждання від

Божого гніву, щоб спасти Своїх вибраних. Чарльз Сперджен каже: «Ісус здатний зцілити всяке зло, породжене гріхом... бо Сам прийняв наш гріх на Себе, ставши священною замінною жертвою. Гріх є коренем наших немочей і хвороб, а тому, схопивши корінь, Він увібрав усю гіркопу плоду, яка проросла з цього кореня» (Проповіді з Метрополітської Скинії, том 36, проповідь № 2, 124).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Професор Джон Макаптур пише: «У вічності буде знищено всяку хворобу, тому в підсумку зцілення входить до благословень спокути» («Коментарі до Біблії Макапура», с. 825). Ми не маємо права очікувати, що всі наші хвороби буде зцілено в цьому віці, Христові діяння повністю довершаться тільки у вічності, і лише тоді зникне всяка недуга. Проте ми все ж повинні молитися за хворих, знаючи, що наш Бог може послати зцілення, якщо ми проситимемо у вірі та довірятимемо Його добрим намірам.

ЦІНА СЛІДУВАННЯ ЗА ІСУСОМ

Матвія 8:18–22: А як уледів Ісус навколо Себе багато народу, наказав переплинути на той бік. І приступив один книжник та й до Нього сказав: "Учителю, я піду за Тобою, хоч би куди ти пішов!" Промовляє до нього Ісус: "Мають нори лисиці, а гнізда небесні пташки, Син же Людський не має де й голови прихилити"... А інший із учнів промовив до Нього: "Дозволь мені, Господи, перше піти та батька свого поховати". А Ісус йому каже: "Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!"

Коли слава Христа поширюється у Капернаумі, навколо Нього збирається великий наповп. Він гопується переплисти на інший бік Галилейського моря (Матвія 8:18). Ми не впевнені, чому Він робить цей крок, але багато інтерпретаторів Біблії вважають, що Ісус хотів відпочити. Зрештою, в епізоді після сьогоднішнього уривка видно, що Він заснув (вірш 24).

Бачачи, що Спаситель збирається відходити, книжник, навчений Закону Мойсея, каже, що хоче йти слідом за Ісусом, куди б Він не пішов (вірш 19). Христос не відмовляє цьому потенційному учневі, але водночас пояснює йому всю ціну учнівства. Йти за Ісусом, як довідується книжник, може означати навіть втрату постійного житла (вірш 20). Віруючі в Спасителя повинні визнати, що є чужинцями та вигнанцями в цьому теперішньому світі (Євреїв 11:13–16). У Христі ми одного дня будемо правити над усім (2 Тимофія 2:12), але християнське життя, як каже Отець Церкви Тертуліан, — це заклик жити так, як жив Господь: «Він ходив смиренно та непомітно. У Нього не було Свого дому. ...Він одягався просто. Він не показував влади навіть над Своїми послідовниками. ...Усвідомлюючи Свое царювання, Він відмовився від того, щоб стати царем» («Про ідолослужіння», 18.4–5).

Як і Ісус, ми повинні бути готові розповісти людям, якою є ціна слідування за Спасителем. Ми не допомагаємо невіруючим, якщо навчаємо чи нап'якаємо, що Ісуса можна прийняти у своє життя без того, щоб світ не зненавидів нас (Матвія 24:9).

Навіть сімейні обов'язки займають друге місце, коли Ісус кличе нас. Поговоривши з книжником, інший чоловік каже, що готовий слідувати за Христом, якщо зможе спочатку поховати свого батька. Але Ісус не приймає жодних вагань (8:21–22). Це важкі слова, оскільки Писання наказує нам шанувати наших батьків (Вихід 20:12), але швидше за все відповідь нашого Господа сину покійного

означає загальний принцип, а не загальне застосування. Тільки Ісус заслуговує на нашу найвищу відданість, але способи застосування цього принципу можуть бути різними. Жан Кальвін коментує: «Діти повинні виконувати свій обов'язок перед своїми батьками у такий спосіб, що, коли Бог покличе їх до чогось іншого, вони повинні відкласти набік думку батьків і на перше місце поставити Божий наказ. Незалежно від обов'язків перед людьми, ми повинні поступитись ними, коли Бог закликає нас до чогось, що належить Йому».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Йоан Золотоустий коментує сьогоднішній уривок так, що Ісус не хоче, щоб ми «легковажно сприймати шану до своїх батьків». Його слова означають лише, «що ніщо не повинно бути для нас важливішим за справи Царства Небесного» («Проповіді до Євангелія від Матвія», 27.3). Нам може бути важко зрозуміти, як ми повинні шанувати батьків, одночасно йдучи вслід за Ісусом, але пам'ятайте, що тільки Його воля заслуговує нашого неподільного підпорядкування.

ІСУС УТИХОМИРЮЄ БУРЮ

Матвія 8:23–27: І коли Він до човна вступив, за Ним увійшли Його учні. І ось буря велика зірвалась на морі, аж човен зачав заливатися хвилями. А Він спав... І кинулись учні, і збудили Його та й благали: "Рятуй, Господи, гинемо!" А Він відповів їм: "Чого полохливі ви, маловірні?" Тоді встав, наказав бурі й морю, і тиша велика настала... А народ дивувався й казав: "Хто ж це такий, що вітри та море слухняні Йому?"

Пояснивши ціну учнівства двом потенційним послідовникам, Ісус і Його учні вирушили, щоб перетнути Галилейське море (Матвія 8:23). Учні навіть не підозрювали, що ця подорож дасть їхньому Вчителю можливість показати Свою сутність такою, якою вони ще не бачили.

У зв'язку з географічним розташуванням, на відкритих водах Галилейського моря часто бувають бурхливі шквали, особливо від травня до жовтня. Досвідчені рибалки, якими були Петро, Андрій, Яків та Іван (4:18–22), безумовно, знали такі шторми і тому їхній страх, який бачимо в Матвія 8:24–27, показує, що той вихор, у якому вони опиняються, є незвично інтенсивним. Однак, незважаючи на силу цієї бурі, Ісус спокійно спить, коли човен розпинає хвилі. Це вказує на Його велику довіру до Бога і те, як спокійно і вірно Він Його слухається, адже здоровий сон у Старому Заповіті розуміють як дар від Бога Його святим людям (Левит 26:6). Те, що Христос здатний спати під час бурі, є більш надзвичайним, коли ми візьмемо до уваги той факт, що човен, в якому вони плывуть, є звичайним рибачьким човном тих часів, такого розміру, який міг би вмістити декілька людей та великий вилов риби. Моряки є цілковито беззахисними перед обличчям стихії. Ісус не хвилюється, як інші, хоча відчуває на Собі сильні удари шторму не менше, ніж його учні.

Утім Ісусовий наказ бурі та шторму свідчить про щось значно більше за Його велику віру. У біблійному розумінні море та шторм асоціюються з хаосом та руйнуванням (Псалом 68:1–2). Тільки Бог може управляти морем і, власне кажучи, лише Він встановлює йому межі та заспокоює його лютування (Івана 38:8–11). Той факт, що Ісус здатний втихомирити шторм і вгамувати хвилі, вказує на те, що Він має владу, яка є рівноцінною владі Творця (Матвія 8:26–27). Учні дивувались цьому чуду, оскільки це було свідченням того, що їхній дорогий рабин є Кимось більшим, ніж просто вчителем; Він справді є Всевишнім Богом. Йоан Золотоустий пише, що «Своїм сном [Ісус] показав, що був людиною, а те, що Він утихомирив море, підтверджує, що Він є Богом» («Проповіді до Євангелія від Матвія», 28.1).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми віддали своє життя у руки Ісуса, опираючись на свідчення Його сили. Сьогоднішній уривок показує нам, що ми можемо довіряти Йому, тому що Він має владу над усією природою і є гідним нашої віри, оскільки є втіленим Богом усього творіння. Ми віримо у Творця всього, а не просто в добру людину. Присвятіть сьогодні прішки часу, щоб переглянути біблійне вчення про Божественність Христа (наприклад, Івана 1:1–18), щоб бути певними, що віра в Нього ніколи не буде марною.

ВІДКИНЕННЯ НА ЗЕМЛІ ГАДАРИНСЬКІЙ

Матвія 8:28–34: І, як прибув Він на той бік, до землі Гадаринської, перестріли Його два біснுவаті, що вийшли з могильних печер, дуже люті, так що ніхто не міг переходити тією дорогою. І ось, вони стали кричати, говорячи: "Що Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?" А оподаль від них пасся гурт великий свиней. І просилися демони, кажучи: "Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней". А Він відповів їм: "Ідіть". І вийшли вони, і пішли в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря весь гурт, і потопився в воді. Пастухи ж повтікали; а коли прибули вони в місто, то про все розповіли, і про біснуватих. І ось, усе місто вийшло назустріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собої з їхнього краю!..

Більшість учнів, якщо не всі, досі не отримували Божого одкровення про Ісуса. Вони не були присутніми, коли Йосипові було сказано, що його усиновлений Син буде зачатий від Святого Духа (Матвія 1:18–25). Так само вони не були свідками Його хрещення — події, під час якої Отець проголосив Ісуса Своїм «улюбленим Сином» (3:13–17). Учні не було на всіх цих подіях, тому стає зрозуміло, що учні ще не цілком усвідомлюють Божественність Христа і мають певні питання щодо ідентичності цього назарянина (8:23–27).

Відповіді на деякі питання учнів знаходимо в сьогодиньшому уривку. Висадившись на східному березі Галилейського моря, Ісус і Його учні опиняються на «землі Гадаринській» — в регіоні, підконтрольному місту Гадара, одному з десяти міст Десятимістя. Ця територія була заселена переважно язичниками, і двоє біснуватих, яких зустрічає Ісус і Його учні, зовсім нічого не знають про Божий заповіт із Ізраїлем (Матвія 8:28). Нам відомо про це також і тому, що там розводили свиней (вірш 30), а жоден старозавітний ізраїльтянин ніколи не мав би нічого спільного з цими тваринами (Левит 11:7–8).

Демони кидають цих двох біснуватих у люті (Матвія 8:28). Як не дивно, саме ці духи, просячи «Сина Божого» не мучити їх передчасно, розкривають учням, Ким є Ісус (вірш 29). Мабуть, ці демони знають, що їхній час доходить кінця і що скоро настане судний День (див. Об'явлення 20:1–10). На їхнє прохання Ісус посилає їх у стадо свиней, що є знаком Його влади над дияволом і підтвердженням того, що біснуваті були очищені (Матвія 8:32). На відміну від інших «екзорцистів» тих часів, Христос виганяє злих духів Своїм словом, а не якимось магічним ритуалом. Всякі ритуали є непотрібними для Господа неба і землі.

Мешканці цього регіону мали б бути вдячними за це чудо, але люди помічають лише те, що у зв'язку з загибеллю їхніх тварин вони втрачають прибутки. Шукаючи матеріального процвітання за рахунок істинного життя, ці люди просять Ісуса піти геть (вірш 33–34). Метью Генрі з жалем зауважує, що занадто багато людей «швидше обирають своїх свиней, аніж свого Спасителя, і тому не пізнають Христа і спасіння через Нього».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Про кого Ви більше дбаєте? Про людей чи свиней? Ми всі можемо настільки непокоїтися про свій добробут, що перестаємо служити іншим і допомагати тим, хто опинився у безнадійній ситуації. Прагнучи певного рівня життя, ми можемо оминати увагою нужденних навіть у наших церквах. Поговоріть із лідерами вашої церкви та з'ясуйте, як Ви можете допомогти тим, хто цього потребує, щоб наслідувати любов Христа до тих, хто в потребі.

БОЖЕСТВЕННА ВЛАДА ХРИСТА

Матвія 9:1–8: І, сівши до човна, Він переплинув, і до міста Свого прибув. І ото, принесли до Нього розслабленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розслабленому: "Будь бадьорий, сину! Прощаються тобі гріхи твої!" І ось, дехто із книжників стали казати про себе: "Він богозневажає". Ісус же думки їхні знав і сказав: "Чого думаєте ви лукаве в серцях своїх?" Що легше, сказати: "Прощаються тобі гріхи", чи сказати: "Уставай та й ходи?" Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, тож каже Він розслабленому: "Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!" Той устав і пішов у свій дім. А наповп, побачивши це, налякався, і славив Бога, що людям Він дав таку владу!..

Продовжуючи проявляти Свою божественну владу через чудеса, Ісус повертається до Капернаума («до міста Свого», Матвія 9:1, див. 4:13), де люди з радістю Його зустрічають. На відміну від поган у землі Гадаринській, мешканці Капернаума, здається, хочуть, щоб Ісус залишився у них. Він тільки-но повернувся, а деякі чоловіки відразу почали шукати Його, щоб цілющі їхнього паралізованого друга (9:2).

За часів Ісуса більшість людей спали на матрацах або підстилках, які клали на підлогу. Ці підстилки можна було використовувати як ноші, які досить легко можна було переносити, і цей паралізований чоловік лежав саме на такій підстилці. Перше, що робить наш Спаситель, — це оголошує розслабленого прощенням (вірш 2). Деякі коментатори вважають, що це свідчить про те, що основною причиною паралічу цього чоловіка був гріх. Гріх дійсно може спричиняти багато хвороб, але зауважте, що Писання ніколи не навчає, що хвороба завжди є доказом переступу в житті людини (Івана 9:1–3). У будь-якому випадку, Христове проголошення прощення гріхів аж ніяк не сподобалося книжникам. Право прощати, як відомо, має лише Бог (Псалом 129:3–4). Звичайна людина, яка стверджує, що має таке право, ставить себе на місце Творця і зневажає Його (Матвія 9:3).

Але Ісус не є звичайною людиною. Бачачи, що Його звинувачують в порушенні третьої заповіді (Вихід 20:7), Христос запитує книжників, що легше проголосити — прощення чи цілення (Матвія 9:4–5). Звісно, що легше визнати прощення гріхів, оскільки божественне прощення не можна перевірити або підміняти почуттями. Однак цілення можна перевірити емпірично. Якщо якийсь цілитель скаже, що людина є ціленою, а жодного цілення не буде видно,

то це автоматично зробить його брехуном. Оголошуючи прощення, Ісус зробив простіший крок, але щоб показати, що Його проголошення прощення є не просто прийняттям бажаного за дійсне, Він оголошує розслабленого зціленим і повертає йому здоров'я (вірші 6–7). Правда Його зцілювального слова підтверджує правду Його слова, яке дає прощення. Жан Кальвін коментує: «Оскільки словом повернути здоров'я тілу, яке є майже мертвим, не легше, ніж пробачити гріхи, немає підстав сумніватися, що, переживши смерть, Він і гріхи прощає».

Мешканці дивуються, що Христос має таку владу (вірш 8). Зрештою, якщо Ісус може прощати гріхи, то Він є кимось більшим за просту людину. Він є втіленим Богом.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Деякі богословські течії вважають фізичне зцілення основною потребою людей. І все ж, хоча й добре просити Господа зцілити нас, коли хворіємо, ми насамперед потребуємо прощення наших гріхів. Ісус здобув це прощення, і воно є великим Божим благословенням для всіх, хто вірить у Нього. Якщо Ви сумніваєтеся в Господньому прощенні, знайте, що Він прощає тих, хто кається. Тому щоденно просіть Його прощати Вам Ваші гріхи.

ІСУС – ПРИЯТЕЛЬ ГРІШНИКІВ

Матвія 9:9–13: А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: "Іди за Мною!" Той устав, і пішов услід за Ним. І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зішлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: "Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками?" А Він це почув та й сказав: "Лікаря не потребують здорові, а слабкі! Ідіть же, і навчіться, що то є: Милости хочу, а не жертви. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння".

За часів Ісуса люди найбільше нарікали на збирачів податків, їх не любили через зловживання, пов'язані з їхньою посадою. До податків, що їх збирали з жителів, входило мито на товари, які перевозили через Галилею, і, ймовірно, Матвій, якого ми зустрічаємо в сьогоднішньому уривку (Матвія 9:9), займався саме такою діяльністю. У своїй роботі він збирав певну суму для Ірода Антіпи, правителя Галилеї, який, своєю чергою, передавав її до Риму. Матвій міг вільно оцінювати вартість товарів, що перевозилися через його регіон і, як і інші збирачі, збирав вищий податок за той, який вимагав уряд, залишаючи собі різницю. Така практика відкривала широкі можливості для несправедливого оподаткування, даючи людям підстави ненавидіти збирачів податків.

Галилеяни також розглядають збирачів податків як зрадників, адже вони є представниками римського уряду, який їх пригноблював. Матвій, відомий за ім'ям Левій, був швидше за все названий так тому, що був Левитом (Луки 5:27–28). За словами фарисеїв ця співпраця з Римом робила становище Матвія ще гіршим, оскільки Бог відділив Левитів для Себе (Числа 8:5–22), а не для служіння поганам. У будь-якому випадку фарисеї обурюються, коли Ісус кличе Матвія стати Його учнем, а потім обідає з ним та з іншими грішниками (Матвія 9:10–11; Луки 5:29–30). Споживання їжі з кимось у першому столітті свідчило про близькість стосунків, і наш Спаситель, обідаючи з ними, показує Свою любов до збирачів податків та інших, кого люди вважали недостойними прощення.

Христос відповідає на заперечення фарисеїв, наказуючи їм піти і вчити Писання, зокрема, Осії 6:6 (Матвія 9:12–13). Це іронічно, тому що фарисеї, як ніхто інший, мали б знати Біблію, в якій сказано, що наш Творець воліє простити того, хто кається (Псалом 85:15). Ісус прийшов, щоб спасти грішників; праведні не потребують Його допомоги (Матвія 9:13). Звичайно, що цими

словами Ісус не стверджує, що фарисеї самі по собі є праведними. Всі люди є грішними (Псалом 13:2–3), і лише ті, хто визнає свою духовну вбогість, можуть зрозуміти, що означає праведність (Матвія 5:3, 6). По суті, Ісус каже: «Фарисеї, ви, як ніхто інший, повинні знати, що Месія прийшов, щоб спасти грішників і, власне кажучи, ви також мали б побачити свою відчайдушну потребу пробачення, якби знали Писання так, як ви стверджуєте».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми всі є зціленими фарисеями, які повинні позбутися своєї схильності обурюватися лише щодо певних гріхів. Жан Кальвін коментує, що ми «ніколи не повинні вважати дивним той факт, що Він спасає тих, хто є найгіршими з людей і на совісті яких є багато переступів». Наші церкви повинні віпати зловмисників, які каються, гомосексуалістів, які каються, та інших, яких часто вважають недостойними Божого прощення. Ми заслуговуємо Його прощення не більше за них.

Матвія 9:14–17: Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: "Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постяють?" Ісус же промовив до них: "Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, тоді й постити будуть вони. До одежі ж старої ніхто не вставляє лапки з сукна сирового, бо збіжиться воно, і дірка стане ще гірша. І не вливають вина молодого в старі бурдюки, а по бурдюки розірвуться, і вино розіллється, і бурдюки пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, і одне й друге збережено буде".

У сьогоднішньому уривку після розмови з фарисеями про припустимість споживання їжі з грішниками (Матвія 9:10–13) Ісус пояснює нерозуміння, яке виникло щодо посту. Учні Івана Хрестителя обурюються щодо того, що Ісус і Його послідовники не постяють так, як вони та фарисеї (вірш 14).

У цьому уривку не йдеться про те, що Ісус зовсім не дотримується посту. Як побожний єврей, Він, безумовно, дотримується Божого наказу постити в День спокутування (Левит 16:29, 31). Він також постив перед тим, як зустрітися з сатаною в пустелі (Матвія 4:1–2). Крім того, Ісус навчає, що Його вірні поститимуть після Його вознесіння (9:15). Але в першому столітті деякі «благочестиві» євреї дотримувалися посту по понеділках і четвергах кожного тижня, окрім посту, передбаченого у Законі. Люди були незадоволені тим, що Ісус не дотримувався цього додаткового посту.

Відповідь нашого Господа цим обуренням людям показує, що вони не розуміють, у якому часі живуть. Використовуючи метафору весільного бенкету, Христос каже, що не потрібно постити тоді, коли Він, Наречений, перебуває на землі (вірш 15). У тому суспільстві свято, на якому наречений був присутній, тривало кілька днів. Так само й доки Ісус, як наречений, перебуває зі Своїми учнями, потрібно радіти, а не виявляти серйозність, яку подішня культура асоціювала з постом. Те, що Христос порівнює Себе з нареченим, вражає, оскільки це порівняння було старозавітною метафорою Бога (Ісаї 54:5–8). Ісус непрямо отожднює Себе з Ягве, об'являючи, що Він є Божественним Месією, Який прийшов, щоб змінити Свій народ і принести йому велику радість (Софонії 3:14–18).

Більшість євреїв першого століття очікували, що син Давида не змінюватиме старого завіту, але сьогоднішній уривок кидає виклик цьому припущенню.

Коли ви пришиваєте нову латку на стару одежу, ця ще незморщена латка зморщиться при пранні і розірветься на старій, зім'ятій, неподатливій тканині. Гази з молодого вина, яке ще бродить, можуть розтягнути та розірвати слабкі, старі бурдюки (Матвія 9:16–17). Так само і новий завіт не може вміститися у формах і ритуалах старого завіту. Ісус сповнює, змінюючи тим самим форми старозавітного благочестя (Євреїв 7:11–19), і лише ті, хто не вірить в Ісуса, можуть зухвало обурюватись на такі зміни.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Багато сучасників Ісуса не хотіли прийняти зміни, які Бог вносив до Свого завіту з ними, і відкинули Його. Попри те, що сутність Божого завіту благодаті є однаковою для всіх до і після приходу Христа, зовнішні форми, обряди та звичаї зазнали значних змін. Радійте, що ми живемо у новому завіті та маємо більше пізнання Ісуса, а також повніше пережиття Духа.

Матвія 9:18–26: Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: "Дочка моя хвили цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе". І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотечу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його. Бо вона говорила про себе: "Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю". Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: "Будь бадьорою, дочко, твоя віра спасла тебе!" І одужала жінка з тієї години. А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу голосільників, то сказав: "Відійдіть, бо не вмерло дівча, але спить". І насміхалися з Нього. А коли народ випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, і дівчина встала! І вістка про це розійшлася по всій тій країні.

Коли Матвій, Марко та Лука описують ту саму подію, перший євангеліст зазвичай скорочує свій опис. Сьогоднішній уривок, наприклад, описує те, як Господь зіців жінку з кровотечею та воскресив дочку Яіра — епізоди, які також зустрічаються в Марка 5:21–43 і Луки 8:40–56. У Матвія 9:18–26 опущено деталі, що є в другому та третьому Євангеліях, зокрема ім'я старійшини синагоги (Яіра) та наказ Ісуса нагодувати дівчину після того, як Він її воскресив. Також у Євангелії від Матвія Яір каже, що його дочка вже померла, коли зустрічає Спасителя (9:18), а у Марка 5:22–23 і Луки 8:41–42 він каже, що вона лише помирає. Ці описи не суперечать один одному, Матвій просто скорочує свою розповідь, щоб наголосити на терміновості слів Яіра, а не на кожній деталі історії (Марка 5:35; Луки 8:49). Навіть якщо дочка Яіра ще не померла, коли він зустрів Ісуса, їй напевно вже настільки погано, що лише Христос може допомогти їй.

Жінка, яка вже дванадцять років мучиться від кровотечі, підходить до Господа, коли Він прямує до дому Яіра (Матвія 9:20). Мабуть, вона страждає на нескінченні менструації, які роблять її законно нечистою та не здатною спілкуватися з іншими через те, що вона може їх «осквернити» (Левит 15:19–30). Відповідно, вона є вигнанницею і повинна уникати людей. Проте вона відчайдушно хоче зіцітися і вірить, що Ісус зможе уздоровити її, якщо вона торкнеться краю Його одежі (Матвія 9:21), китиць, нашитих на одяг єврейських чоловіків на згадку про Божі заповіді (Числа 15:37–41; Повторення Закону 22:12). Без сумніву, що пут не обійшлося і без забобон, які були вплетені у надію жінки на Ісуса, однак вона все одно зіцілюється і Христос об'являє, що це зіцілення від-

булося через її віру в Нього, а не через «магію» Його одягу (Матвія 9:22). Метью Генрі пише, що віра є “благодаттю усього”, що віддає найбільшу честь Христу і тому їй Він віддає найбільшу честь.

Після приїзду Ісуса до дому Яіра, усім здається, що надії вже нема, але Ісус, у руках Якого ключі смерті та пекла (Об’явлення 1:17–18), знає, що Він має владу тимчасово відвернути смерть дівчини. Дивовижно, як цей Назарянин відкидає жорстоку руку смерті і показує тим, які насміхалися з Нього, хто тут насправді був дурнем (Матвія 9:23–26).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ісус знову показує Свою здатність очищувати нечистих, як поді, коли Він зцілив прокаженого (Матвія 8:1–4). Ці чуда є явним свідченням того, що колишні відмінності між законно чистими та нечистими вже не мають значення у новому завіті, бо в Христі Бог очистить усе, що занечищує. У Царстві Божому немає жителів другого класу. Якщо Ви пізнали Христа, Він уже зараз очищає вас, даючи Вам змогу наблизитися до Нього з радістю.

СЛІПИМ ВІДКРИВАЮТЬСЯ ОЧІ

Матвія 9:27–31: Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: "Змилуйсь над нами, Сину Давидів!" І коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: "Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?" Говорять до Нього вони: Так, Господи. Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: "Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!" І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: "Глядіть, щоб ніхто не довідався про це!" А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні.

Новини про те, що Ісус воскресив доньку Яіра, взявши її за руку і вчинивши чудо, швидко поширюються Капернаумом (Матвія 9:25–26). Тому Він не може далеко відійти від будинку старшого синагоги, бо Його постійно шукають ті, хто в потребі. У сьогоднішньому уривку двоє сліпих благають «Сина Давидового» змилюватись над ними (вірш 27).

За часів Ісуса сліпота була поширеною недугою на Близькому Сході і ті, хто від неї потерпав, мали багато всіляких релігійних перешкод. Ніхто з Ааронових синів із вадою зору не міг принести в жертву хліб Богові (Левит 21:16–21). Релігійні тексти – не Святе Писання – знайдені на таблицях у Мертвому морі, забороняли сліпим входити до Єрусалима. Оскільки у Старому Заповіті Бог іноді осліплював Своїх ворогів (Буття 19:1–11), багато євреїв першого століття вірили, що між особистим гріхом і сліпотю був безпосередній зв'язок. Сліпих відкидали, і вони, зазвичай, перебували в бідності та відчуженні. Однак в Івана 9:1–3 Христос навчає, що сліпота не обов'язково є наслідком переступу і, як ми побачимо, Він дотримується наказів Мойсеевого закону про співчуття до сліпих (Левит 19:14; Повторення Закону 27:18).

Двоє сліпих звертаються до нашого Спасителя, називаючи Його «Синоном Давидовим» (Матвія 9:27), тому що розуміють справжню ідентичність цього Галилейського месії. Відновлення зору сліпим є одним із завдань Месії в Ісаї 42:1–9 і, використовуючи месіанський титул «Син Давидів», ці чоловіки висловлюють свої сподівання, що Ісус є тим Помазаником, Який поверне їм зір. Зокрема Соломон, якого в той час євреї вважали визначним чудотворцем, є єдиним царем, якого у Старому Заповіті називали «сином Давида» (Приповісті 1:1). Сприймаючи силу Ісуса крізь призму небіблійних легенд того часу, ці

сліпі, ймовірно, вважають Його новим і кращим Соломоном, найкращим із роду Давида, який ніколи не втрапить Свого Царства (2 Самуїла 7:1–13).

Коли сліпі входять із Ісусом до дому, наш Господь просить їх підтвердити свою віру в те, що Він здатний їх зцілити. Як і інші, які були перед ними, вони зцілюються (Матвія 9:27–31), тому що їхня віра, за словами Жана Кальвіна, «приймає милість і батьківську любов Бога разом із силою та милосердністю Христа і Його здатністю спасати».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Тісний зв'язок чудес Ісуса з тим, що Він поніс гріхи Свого народу (Матвія 8:17), змусило багатьох коментаторів подивитися на Його чудесні зцілення не тільки як на реальні події, а також як на метафори того, що відбувається з нами, коли Христос торкається нас у духовному сенсі. Навіть якщо ми ніколи не страждали від фізичної сліпоти, то ніхто з нас не міг бачити Господа, поки Святий Дух не відкрив наші очі. Моліться, щоб Він зробив те ж саме для Вашого невіруючого друга чи члена сім'ї.

Матвія 9:32–34: Коли ж ті виходили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснுவатий. І як демон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався народ і казав: "Ніколи таке не траплялося серед Ізраїля!" Фарисеї ж казали: "Виганяє Він демонів силою князя демонів".

У Матвія є тенденція укладати інформацію про життя Ісуса за темами. Наприклад, розділи 5–7 містять вчення Христа про Його владу. Євангелист також присвячує розділи 8–9 матеріалу, який зображає владу Ісуса без Його фактичного вчення на цю тему. Матвій напомість зосереджується на чудях, які зображають панування Спасителя над усім природним (8:1–27; 9:18–31) і надприродним (8:28–34; 9:32–34).

У сьогоднішньому уривку Матвій завершує опис ознак влади та чудес Господа Його чудесним uzдоровленням німого. Перебуваючи під демонічним гнітом, цей чоловік, зокрема, не може говорити (вірш 32). Грецьке слово, що описує стан німого, також може свідчити про те, що його зробив таким злий дух. У будь-якому випадку слід зауважити, що, всупереч багатьом п'ятидесятницьким проповідникам, німота та інші недуги не завжди пов'язані з демонічним впливом. В іншому місці читаємо, що Христос зцілює німих без екзорцизму (15:29–31). Жан Кальвін коментує сьогоднішній уривок: «Мабуть, цей чоловік не був німим від народження, але після того, як у ньому оселився демон, він втрапив дар мови; не всі німі є біснуватими».

Знову ж таки, зцілення цього німого є важливим, тому що пророки передбачали, що коли прийде Месія, «буде співати безмовний язик» (Ісаї 35). Цим чудом, як і тим, що Він повернув зір двом сліпим (Матвія 9:27–31), Ісус показує, що є Месією. І як Син Давида, Христос приносить як фізичну, так і духовну цілісність. Отець ранньої церкви Єронім висловлює думку, що «в духовному плані так само, як сліпий бачить світло, німий починає говорити, щоб славити Того, Кого колись він відкинув» («Коментарі до Євангелія від Матвія», 1.9.33).

Натовп дивувався діянням Спасителя, але багато фарисеїв вважали, що Ісус виганяв духів владою сатани (Матвія 9:32–34). Бачимо, що фарисеї не сумнівалися в тому, що Ісус насправді вигнав демона, вони лише не погоджувалися з Господом щодо джерела Його влади. Як і можна було очікувати, навіть чудо не здатне змусити твердошійх, які люблять гріх, змінити свій світогляд (Вихід 7:14–25).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У Луки 16:19–31 йдеться про те, що є люди, які не повірять, навіть якщо побачать когось, хто воскрес із мертвих. Апологетичні міркування та служіння милосердя є добрими і сильно свідчать про Божу істину, але вони не можуть пом'якшити закам'яніле серце, якщо Святий Дух цього не вчинить. Ось чому молитовне служіння є настільки важливим для світових місій та євангелізації. Цього тижня помоліться за країну, яка є відкрито ворожою до Євангелія.

РОБІТНИКИ ДЛЯ ЖНИВ

Матвія 9:35–38: І обходив Ісус всі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу та неміч усяку. А як бачив людей, змилювався Він над ними, бо були вони змучені та розпорошені, як ті вівці, що не мають пастира. Тоді Він казав Своїм учням: "Жниво справді велике, та робітників мало; пож благайте Господаря жнива, щоб на жниво Своє Він робітників вислав".

У першому столітті будь-який спостережливий єврей, подивившись на життя Ісуса, мав би побачити в Ньому нового Мойсея, адже ці дві постаті були неймовірно схожими. Як ми вже побачили, до прикладу, злий цар намагався знищити як Ісуса, так і Мойсея (Вихід 1:8–2:10, Матвія 2:16–18). Обидва чоловіки так само передають народові Божий закон із гори (Вихід 32:15–20, Матвія 5–7). Такі паралелі є надто переконливими, щоб назвати їх простим збігом обставин. Вони свідчать про те, що наш Господь буде посередником завіту так само, як ним був сам Мойсей.

Щоб ніхто не оминув увагою Боже провидіння через життя Мойсея, яке було схожим до життя Ісуса, Святий Дух також надихнув Матвія на те, щоб у своєму Євангелії зобразити Ісуса як нового Мойсея. Матвій групує вчення Христа на п'ять основних дискурсів (5–7, 10, 13, 18, 24–25), так само, як Мойсей дав нам п'ять книг Біблії – від Буття до Повторення Закону. Це допомагає нам побачити паралелі між Мойсеєм та Ісусом чіпкіше, ніж якщо б Матвій по-іншому написав своє Євангеліє.

Перший великий дискурс про Ісуса Матвій представив у короткому описі Його місії в Галилеї (4:23), а в сьогоднішньому уривку через подібний огляд (9:35) він підводить нас до другого дискурсу. Цей другий дискурс висвітлює місію дванадцяти апостолів під час Христового служіння на землі – місію, яка також є прикладом для всієї Церкви. Ці місіонери йдуть у світ, тому що століття Господнього навчання під гніпом Риму та інших іноземних держав нічого не навчили лідерів Ізраїлю. Як і за часів Єзекіїля, пастирі Господньої пастви й надалі не були спроможними виховувати Ізраїль у милості та праведності (вірш 36, див. Єзекіїля 34:1–10). Проте не все втрачено; через Ісуса Отець допримується Своєї обіцянки піклуватися про Своїх овець. Як і передбачав Єзекіїль, Месія прийшов, що зібрати разом усіх Божих святих (вірші 11–24).

Христос, Добрий Пастир і Опікун наших душ (1 Петра 2:25), багатьох покликав допомогти доглядати Свою паству і жнива, і ми це також побачимо в

сьогоднішньому уривку (Матвія 9:37–38). Безсумнівно, говорить Єронім, «великі жнива представляють усю силу-силенну віруючих. Коли йдеться про те, що робітників мало, то мовиться про апостолів та їхніх послідовників, які вирушають на жнива» («Коментарі до Євангелія від Матвія», 1.9.37).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У нашому вивченні Матвія 10 ми розглянемо деякі способи, через які всі можемо брати участь у пасторській праці Христа. Ми повинні дотримуватися наказу Ісуса молитися за робітників на жнива (Матвія 9:38) молитвою, якою Господь спасає Свій народ. Джон Макартур пише, що «молитви віруючих долучаються до здійснення Божих планів» («Коментарі до Біблії Макартура», с.1, 140), тому ми повинні сумлінно приходити перед Господнім обличчям і просити Його дати робітників на Його поля.

ІСУС ПОСИЛАЄ ДВАНАДЦЯТЬОХ

Матвія 10:1–15: І закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і

владу їм дав над нечистими духами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляли всіляку недугу та неміч всіляку. А ймення апостолів дванадцятьох такі: перший Симон, що Петром прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведей, та Іван, брат його; Пилип і Варфоломій, Хома й митник Матвій; Яків, син Алфеїв, і Тадей; Симон Кананіт, та Юда Іскаріотський, що й видав Його. Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: "На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого. А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилось Царство Небесне. Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажених, виганяйте демонів. Ви дармо дістали, дармо й давайте. Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, ані торби в дорогу, ані двох одєж, ні сандалів, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. А як зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, і там перебувайте, аж поки не вийдете. А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: "Мир дому цьому!" І коли буде достойний той дім, нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порошок із ніг своїх. Поправді кажу вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому!" ...

Перед тим, як подати нам опис місіонерських настанов Христа (10:5–42), Матвій перелічує дванадцятьох учнів, які йдуть за Ісусом під час Його служіння в Ізраїлі. У Писанні мало що сказано про більшість із цих чоловіків, але те, що ми знаємо, пояснює Матвієвий порядок їхніх імен (вірші 1–4). Петро стоїть першим у списку, тому що він є найвизначнішим із дванадцятьох, першим, хто проповідує Євангеліє після П'ятидесятниці (Дії 2:1–41) та першим апостолом, який побачив навернення поган (розділ 10). Юда, який пізніше зрадив Господа, посідає останнє місце в цій групі (Матвія 26:14–16).

Ці дванадцятьох є тими, до кого Ісус вперше скеровує Свій заклик до служіння в сьогодинньому уривку (10:5–15). Це важливо, адже той факт, що учні є тими, які в цих віршах отримали спеціальне призначення, мабуть, означає, що не все в цьому уривку можна безоглядно застосовувати у постапостольській ері. Наприклад, ми знаємо, що наказ Христа не йти до поган (вірші 5–6), не може досі бути чинним, бо після Свого воскресіння наш Спаситель говорить Своїм послідовникам проповідувати Євангеліє всім народам (28:18–20). Також

у Матвія 10:8 учням сказано чинити різні чуда, але більшість реформатських учених розуміють, що дар пворення чуд припинився зі смертю останнього апостола, хоча Бог Сам іноді зціляє людей у відповідь на молитву.

Проте Ісус у цьому уривку навчає нас кільком принципам, які відображено також в уривках, у яких йдеться конкретно про діяння Церкви в епоху після апостолів. Наприклад, у Матвія 10:9–10 учням сказано не брати з собою грошей, а лише те, що необхідно для виконання їхньої місії (вірш 10, можливо, забороняє лише додаткову пару сандалів і речей). Очевидно, Ісус наказує Своїм служителям жити у простоті, про що також читаємо в 1 Тимофія 3:1–3, де на посаду пресвітера можуть претендувати лише ті, хто не любить грошей. Звичайно, що у цих уривках не сказано, що церква не повинна піклуватися про своїх пасторів. Тут просто йдеться про те, що служителі не повинні бути захланними чи виконувати свою роботу заради грошей. Йоан Золотоустий коментує, що служителі не повинні «постійно шукати кращої платні, бо це драпуватиме тих, хто їх прийматиме, і дасть їм репутацію тих, хто потурає своїм бажанням» («Проповіді до Євангелія від Матвія», 32.5).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

В Ісусовому виборі дванадцятьох учнів був певний намір відобразити дванадцять племен Ізраїлю. Бог колись сформував Свій народ із дванадцяти синів Якова, так і Христос формує новий народ, починаючи з дванадцятьох апостолів. Ці учні і, насправді, всі християни, мають бути задоволені тим, що необхідно для виконання свого покликання, і не мають бути захланними. Ваше життя відображає таку простоту чи Вас поглинули речі цього світу?

БУДЬТЕ ГОТОВИМИ ДО ПЕРЕСЛІДУВАНЬ

Матвія 10:16–25: Оце посилаю Я вас, як овець між вовки.

Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. Стережіться ж людей, бо вони на суди видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години буде вам дане, що маєте ви говорити, бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. І видасть на смерть брата брат, а батько дитину. І діти повстануть супроти батьків", і їх повбивають. І за Ім'я Мое будуть усі вас ненавидіти. А хто виперпить аж до кінця, той буде спасений. А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. Учень не більший за вчителя, а раб понад пана свого. Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, скільки ж більше назвуть так домашніх його!

Оглянувши ширше біблійне вчення про місію та евангелізацію, ми повертаємося до Євангелія від Матвія і продовжуємо наше навчання з вірша 10:16, де Ісус далі розповідає про місіонерське життя. Тепер, коли Він вже ось-ось має послати Своїх учнів у світ, який вороже налаштований до Божого Царства, наш Спаситель у сьогоднішньому уривку присвячує час, щоб попередити Своїх послідовників, що вони часто поширюватимуть Його слова грішникам, які хотітимуть «застрелити посланців».

Знаючи, що буде далі, Ісус описує, як ми повинні проповідувати. Вірш 16 закликає нас діяти з мудрою невинністю – «невинні, як голубки, щоб ми нікому не зашкодили; обережні, як змії, щоб хтось не нашкодив нам» (Августин «Праці Святого Августина: Переклад двадцять першого століття», том 3, з:189). Ми не повинні бути наївними, але маємо усвідомлювати, що не всі, з ким ми спікаємося, є пими, за кого вони себе видають. Однак ми не повинні підозрювати чи автоматично не довіряти кожному, кого ми зустрічаємо.

У Євангелії від Матвія 10:17–23 Ісус говорить як про події, які відбуватимуться за Його часу, так і про те, що буде в далекому майбутньому. Пророки часто говорили так само, описуючи у тому самому абзаці те, що найближчим часом спіткає їхніх сучасників, а також те, що відбудеться у далекому майбутті. До прикладу, у сьогоднішньому уривку сказано, що учні не зможуть відвідати всі міста Ізраїлю, перш ніж «прийде Син Людський» (вірш 23). Ми вивча-

тимемо цю ідею детальніше, коли розглядатимемо опис кінця світу (розділ 24), але зараз запам'ятайте, що Ісус, швидше за все, передбачає руйнування Єрусалиму в 70 р. н. е., що відбудеться протягом життя більшості з дванадцятьох апостолів. Згадка про переслідування з боку поган (10:17–18) більше стосується пригноблення після того, як учні проповідуватимуть Євангеліє ізраїльцям; по суті, тут йдеться про події, які час від часу відбуватимуться в церковній історії.

Бути християнином означає наслідувати Христа (1 Коринтян 11:1). Якщо багато людей переслідувало Його, так само багато хто ненавидітиме нас за проповідування Його Слова. Ми, які йдемо слідом за Ним, не можемо вважати, що уникнемо утисків, яких зазнав наш Господь (Матвія 10:24–25). Приймімо цю правду і, як каже Жан Кальвін, «будьмо відважними і сміливими, щоб [ми] завжди були готовими до мучеництва».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Джон Макатур чітко розуміє, що у Матвія 10 Церква навчається: «Христос не бажає, щоб будь-хто впадав в оману, думаючи, що Він кличе віруючих до життя без боротьби» («Коментарі до Біблії Макатура», с. 1, 142). Чи готові Ви до боротьби, з якою пов'язане наслідування Ісуса? Якщо Ви не захищатимете Ісуса сьогодні, коли говоритимете з невірними друзями та родичами, чи будете Ви готові виступити проти більш ворожо налаштованих супротивників?

СТРАХ ПЕРЕД ПРАВИЛЬНОЮ ЛЮДИНОЮ

Матвія 10:26–39: Але не лякайтеся їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться. Що кажу Я вам потемки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте проповідуйте те на дахах. І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам заанапастити в геєнні. Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впаде без волі Отця вашого. А вам і волосся все на голові пораховано. Отож, не лякайтесь, бо вартніші ви за багатьох горобців. Отже, кожного, хто Мене визнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. Хто ж Мене відцурається перед людьми, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, Я не мир принести прийшов, а меч.

Я ж прийшов
"порізати чоловіка з батьком його,
дочку з її матір'ю, і невістку з свекрухою її".
І:
"вороги чоловікові домашні його!"

Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, той знайде її.

Втілення Сина Божого робить Його унікально здатним розуміти людські слабкості (Євреїв 2:14–18). Ісус був «у нашій шкірі», обравши на певний час нижчий статус, не відкидаючи жодних Своїх божественних рис (Філіп'ян 2:5–11). Тому Христос передбачає труднощі, яких ми зазнаватимемо під час переслідувань заради Його імені. Він заспокоює нас від цих страхів у Матвія 10.

Наш Господь знає, як багато віруючих хвилюються, що скажуть, якщо їх гнівно осуджуватимуть за брак красномовства. Проте цим учням не варто боятися; Дух Отця дасть їм правильні слова (вірші 19–20). Ісус не навчає нас, що ми можемо нехтувати вивченням Його Слова, Він обіцяє, що Святий Дух проявить Свою силу в наших слабкостях. Християни протягом століть бачили, як Він дотримується Своєї обіцянки (Дії 4:1–13; 6:8–15).

Далі сьогоднішній уривок заохочує нас не боятися тих, хто ненавидить Євангеліє. За часів Ісуса в палестинських будинках були плоскі дахи, з яких

часто оголошували новини. Учням нашого Спасителя не треба хвилюватися про те, що станеться, коли вони проголосять Його Слово з дахів, тобто коли вони сміливо проповідуватимуть Євангеліє. Навіть якщо Його людей зараз зневажають, вкінці переможе правда, і доброта Його свідків буде виправдано (Матвія 10:26–27).

Суверенність Ісуса заспокоює нас, коли Євангеліє розділяє сім'ї. Господній намір у поширенні Євангелія передбачає також і розбрат (вірші 34–39). Однак, хоча Христос і приносить меч, Він не створює конфлікту. Багато хто відмовляється прийняти мир, який Ісус пропонує. Розбрат не виходить прямо з Господньої руки, а від реакції інших людей, що ненавидять Його, і тих, хто приймає Євангеліє. Слова про те, що Він приносить меч, є семітським способом приписування Йому непрямого результату Його місії, хоча Він і не винен у цьому результаті. Христос прямо не налаштовує членів сім'ї одні проти одних; винуватцями є ті, хто відкидає Господа (Римлян 9:19–20).

І насамкінець, ті, кого переслідують, знаходять найбільше заспокоєння у тому, що знають, Кого боятися. Злі люди можуть вбити тіло, а Бог знищує тіло і душу в пеклі (Матвія 10:28). Ті, хто вклоняється Йому, піднімуться тілом і душею до вічного життя (Об'явлення 21).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Йоан Золотоустий, один із найкращих проповідників ранньої церкви, колись заявив: «Нехай надія на добро підносить Вас. Бо справжня історія Вашого свідчення не може вічно бути пригніченою» (Проповіді до Євангелія від Матвія, 34.1). Хоча зараз можемо стикатися з протистояннями та переслідуваннями, ми знаємо, що зрештою все стане на свої місця, і слуг Христа буде виправдано. Нехай ця дорогоцінна правда підбадьорить Вас міцно відстоювати Євангеліє.

ВИКОНАННЯ СВОГО ПОКЛИКАННЯ ДО МІСІЇ

Матвія 10:40–42: Хто вас приймає – приймає Мене, хто ж приймає Мене, – приймає Того, Хто послав Мене. Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду пророчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведничу. І хто напоїть, як учня, кого з малих цих бодай кухлем водиці холодної, поправді кажу вам, той не згубить нагороди своєї.

Основним у новозавітньому вченні про церкву є те, що всі віруючі відіграють важливу роль у поширенні Царства Божого. Тіло Христове складається з різних людей, які мають різноманітні дари (1 Коринтян 12:12–31), кожен з яких необхідний для правильного функціонування Церкви. Одна людина не може виконати завдання Церкви; ми всі повинні працювати разом, щоб просувати Господню місію. Крім того, всі, хто прагне досягти цілей, для яких наш Отець створив Свою Церкву, отримують нагороду, незалежно від того, яку роль вони відіграють у поширенні Царства.

Сьогоднішній уривок, завершення Христового навчання про місію, чітко навчає цієї істини. До цього часу Ісус закликав Своїх учнів до служіння і готував їх до неминучого протистояння з боку цього занепалого світу (Матвія 10:1–39). Але як щодо тих, хто хоче йти слідом за Спасителем, але відчуває, що йому ще бракує навичок, дарів чи кваліфікації для християнського служіння на повний робочий день? Як вони можуть поширювати Євангеліє? Ісус відповідає на ці запитання у віршах 40–42, обіцяючи велику нагороду всім, хто підтримуватиме Його посланців.

Приймання Його служителів (вірш 40), забезпечення проживання та харчування для його служителів, заслуговує нагороди не тому, що самі посланці є гідними, а тому, що робити таке для учнів Христа є тим самим, що робити це для Господа. Жан Кальвін коментує, що «якщо хтось привітно прийматиме [учнів] і робитиме їм добро, [Ісус] буде задоволеним так, наче вони були доброзичливими до Нього Самого; і не тільки це – у такій жертві Бог Отець відчуватиме солодкий присмак». Між Христом і Його вірними є настільки міцний зв'язок, що те, що робимо для віруючих, ми чинимо для Спасителя. Навіть якщо ми самі не є служителями на повний робочий день, то служимо Самому Ісусові, коли віддаємо свої ресурси задля поширення Євангелія.

Навіть найнезначніше служіння не залишається непоміченим; ті, хто виявить недорогий вчинок гостинності, подаючи служителям Христа холодної води, не втрапить своєї нагороди (вірш 42). Як каже Метью Генрі, Христос цінує допомогу, надану Його вірним «не відповідно до вартості подарунка, а згідно з любов'ю та прихильністю того, хто дає».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Лише невеликий відсоток християн є покликаними повністю до служіння в Церкві. Проте навіть ті, хто не працює на ниві міжнародної місії чи не має церковної посади, є важливими для поширення Євангелія. Окрім сумлінної праці на наших роботах та євангелізації тих, хто оточує нас у нашому житті, молитва за зростання Царства, волонтерство в церкві та віддавання грошей на місію є способами, за допомогою яких ми можемо виконати Христове покликання піклуватися про Його служителів.

Матвія 11:1—6: І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, щоб Його запитати: "Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекаємо на Іншого?" Ісус же промовив у відповідь їм: "Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви чуєте й бачите: "Сліпі прозрівають", і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують глухі, і померлі встають, а "вбогим звіщається Добра Новина"... І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!"

У Біблії знаходимо також прагнення навести і більш переконливі докази правдивості Писання, розповідаючи всю правду про людей, яких вона описує, навіть якщо вони були поганими. Писання не приховує помилок великих героїв віри. Автори різних біблійних книг могли б опустити ті випадки, коли особи рівня Мойсея сумнівались у Господі (Вихід 4:1—17). Такі моменти з'являються, тому що апостоли та пророки, натхнені Святим Духом, знали, що вони повинні розказати правду про цих людей, про їхні недоліки і все інше.

Можна було б очікувати, що з-поміж усіх людей найменше сумнівів щодо особи та діянь Ісуса буде в Івана Хрестителя. Зрештою, він же є попередником Месії і вже охрестив Його, визнавши Помазаником Отця (Матвія 3). Проте навіть Іван, великий Божий вірний, починає сумніватися, коли стає важко. Праведність Івана, яка виявилася у його спротиві щодо Ірода Антипи, довела його до тюремного ув'язнення в фортеці Ірода в Мачаресі, розташованій на південному сході від Єрусалима, що на східному узбережжі Мертвого моря (4:12; 14:1—4). Ще не було засудження злого, ані виправдання у святості, якого Іван очікує з руки Ісуса, Божого Месії (3:11—12). Тож Іван починає ставити під сумнів особистість Христа і посилає деяких своїх учнів дізнатись про Нього більше (11:1—3).

Ісус відповідає на запитання Івана непрямо, перелічуючи чуда (вірші 4—5), більшість із яких взято з месіанських пророцтв Ісаї 35 та 61. Цікаво, що Він не повторює обіцянок помсти, які також містяться в цих розділах Книги Ісаї. Виглядає так, наче Він каже Іванові: «Так, я — Месія і мої чуда це доводять. Але остаточне рішення ще попереду. Тим часом я буду проповідувати Євангеліє бідним і спасати Божий народ». Христос спонукає Івана ще раз перечитати Книгу Ісаї і звести свої очікування щодо діяння Месії у відповідність з тим, що пророк каже про те, яких спраждань праведник (особливо Ісус) повинен зазнати перед настанням повноти Царства (розділ 53).

Як і Іван, ми живемо в епоху, коли добро не завжди перемагає. Праведні люди спраждають і це може спонукати нас сумніватися у Божих обіцянках. Але Царство Христове зростає і ми чекаємо на його неминуче сповнення (Євреїв 9:27–28).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише: «Іноді, у час спокус, невір'я добрих людей може поцілити в корінь і поставити під сумнів найголовніші істини, які, як вважалося, вже були міцно закріпленими. Найкращі святі потребують найбільше допомоги для зміцнення своєї віри і озброєння себе у боротьбі проти спокус невірності». Звернімося до Слова та до інших християн, щоб наші сумніви не переросли у зневіру.

БІЛЬШЕ, НІЖ ПРОРОК

Матвія 11:7–15: Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити народів: "На що ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що віпер гойдає його? Та на що ви дивились ходили?"

Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Адже ж ті, хто носить м'яке, по палахах царських. По що ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, навіть більш, як пророка. Бо це ж той, що про нього написано:

"Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця,
який перед Тобою дорогу Твою приготує!"

Поправді кажу вам: Між народженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім той більший від нього! Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його. Усі-бо Пророки й Закон до Івана провіщували. Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. Хто має вуха, — нехай слухає!" ...

Зважаючи на попередні твердження Івана Христителя про Ісуса, його сумніви в особистості Господа, висвіплені в Матвія 11:1–6, могли б у багатьох викликати сумніви щодо послідовності його служіння. Як вони мали не сумніватися в його стійкості та вченні, якщо він спочатку возносив Ісуса (3:13–17, Івана 3:22–36), а потім почав запитувати, чи це дійсно Христос. І як вони мали повірити в Ісуса як Месію, якщо Іван Христитель, якого всі так любили, сумнівався у Ньому?

Ісус звертає увагу на ці думки у власних запитаннях. Довгі очеретини біля Йордану, які хитаються від вітру, є візуальними метафорами тих людей, які навчають, щоб потурати примхам інших. Метафорою про очерет Христос має намір спитати, чи може Іван змінити своє послання туди, куди віятиме віпер (Матвія 11:7). Він очікує, що люди дадуть відповідь, що Іван був вірним проповідником. Так само й запитання Христа про м'які шати (вірш 8) мало б нагадати їм, що вони шукали Івана — пророка, який, як Ілля, носить одяг із верблужої шерсті (2 Царів 1:8), а не з вісону. Ісус каже, що Іван є пророком і його слова треба приймати.

Втім, Іван не просто подібний до Іллі, він є Іллею. У віршах 9–10 Христос каже, що Іван Христитель сповнює слова Малахії 3:1, який очікує на прихід особливого посланця, що прийде задовго перед Днем Господнім. Таким посланцем є Ілля (Малахії 4:5–6), і Івана, який прийшов перед Ісусом, зображено як здійснення пророцтва Малахії. Звичайно, що Іван не є втіленим Іллею. Пророки

називають майбутнього Месію Давидом (Єремії 30:9), тому що Давид є протопитом царя — так само й Малахія говорить, що Ілля є попередником Месії, оскільки він є зразковим пророком. Але зрозуміло, що Ісус не є Давидом у буквальному сенсі, так само як Іван Хреститель не є Іллею.

Іван є дійсно великим, але найменший у Царстві Небесним є більшим за нього (Матвія 11:11). Тут Ісус пропиставляє місце Івана в історії спасіння з місцем віруючого в новому завіті. Іван бачив Ісуса, але помер перед смертю і воскресінням Господа. Ми виразніше розуміємо діяння Христа після Його воскресіння. Крім того, навіть сьогодні ми переживаємо благословення нового завіту, зокрема маючи постійний доступ до Божої присутності (Євреїв 10:19-22) та переживаючи присутність Духа (Римлян 8:9) більше, ніж робив це Іван, коли ходив по землі.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже, що навчання новозавітного пастора є кращим за навчання Івана Хрестителя, тому що «воно показує Христа, Який приніс повну і вічну жертву, як переможець над смертю і Господь життя, і це знімає завісу і підносить віруючих до небесної святині». Іван Хреститель був благословенним, але ми отримали більше благословення — жити в епоху більшого об'явлення Божої благодаті у Христі.

Матвія 11:16—19: До кого ж цей рід прирівняю? До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, і кажуть:

"Ми вам грали, а ви не танцювали,
ми співали вам жалібно, та не плакали ви"...

Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: "Він демона має". Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: "Чоловік ось, ласун і п'яниця, Він приятель митників і грішників". І виправдалася мудрість своїми ділами.

Ісус завершує Своє навчання про Іллю та Івана Хрестителя загадковим твердженням: «Хто має вуха, нехай слухає» (Матвія 11:15). Це твердження передбачає біблійний погляд на людську зіпсутість, показуючи, що людям потрібно щось більше, ніж вуха, щоб слухати – приймати, розуміти і діяти згідно з божественним одкровенням. Не те, що ті, хто протривав Христовому посланню, не можуть чути вимовлених складів та звуків на власні вуха. Навпаки, те, що перешкоджає гріховному людству приймати та вірити у Господнє послання – це моральна перешкода. Окрім суверенної Божої благодаті, Його вороги не хочуть вірити в Його обіцянки чи дотримуватися Його наказів (Вихід 7:13; Матвія 23:37–39; Римлян 1:18–32).

Христос сильно наголошує на цій думці в сьогоднішньому уривку, оцінюючи серця Своїх сучасників, порівнюючи дві різні групи дітей. Одні діти скаржаться, що інші не танцюють під мелодію флейти; інші діти скаржаться на те, що їхнє голосіння не спонукало першу групу дітей плакати (Матвія 11:16–17). Діти представляють тих, хто налаштований проти Отця. З одного боку, вони не приєдналися, коли Іван жив у пустелі аскетичним життям, закликаючи Ізраїль до покаяння (3:4–6). І в той же час ця група людей не радіє, коли Ісус проповідує про прихід Царства Божого (4:17; 9:32–34). Іншими словами, немає нічого, що можуть зробити Господні посланці, щоб ті, хто ненавидить Його, повірили. Незалежно від того, чи послання радісне, чи сумне, ті, хто протривав Отцю, знайдуть виправдання, щоб його відкинути (11:18–19). Їхні серця затверділи і їхня нездатність прийняти слово Всемогутнього у своєму поколінні не є провиною ані Ісуса, ані Івана.

Як зазначив один коментатор, багато хто з тих, хто жив під час служіння Ісуса, нагадують дітей, які бурмосяться і вередують, коли інші не хочуть гратися в їхні ігри. Вони – лицеміри, які завжди знайдуть причину поскаржитися,

коли Боже Слово «ріже» їм вуха. Не побачивши невідповідності у своїх думках, вони відкидають і плач, і святкування. Але, приписуючи гріх Іванові та Ісусу, а не самим собі, вони самі клять із себе дурнів. Бо ж чуда Ісуса показують, що те, як невіруючі їх оцінюють, є явно хибним (11:19).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі запитує: «Якщо людей не спонукатиме найдивовижніше, не зацікавлюватиме найприємніше, не лякатиме найжахливіше, і навіть найпростіше не доводитиме до розуміння; якщо вони не будуть слухати голос Писання чи раціоналізму, досвіду чи провидіння, совісті чи зацікавлення, то що ще можна зробити?» Немає більш сліпих за тих, хто не розуміє. Чи подібні Ви до тих, хто відмовляється прислухатися до Господнього заклику?

БІДА ТИМ, ХТО МАЄ ЗАТВЕРДІЛЕ СЕРЦЕ

Матвія 11:20–24: Ісус тоді став докоряти містам, де відбулося найбільш Його чуд, що вони не покалялись: "Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то в Тирі й Сидоні були відбулися ті чудеса, що сталися в вас, то давно б вони каялися в волосяниці та в попелі. Але кажу вам: Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! А ти, Капернауме, що "до неба піднісся, аж до аду ти зійдеш". Бо коли б у Содомі були відбулися ті чудеса, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по сьогоднішній день. Але кажу вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!.."

Матвія 11 сконцентроване на пропистоянні щодо місії Ісуса, яке постійно посилюється. Хоча в запитанні Івана Хрестителя про те, ким насправді був Христос, не було наміру сперечатися з Ним (оскільки він не переходить від сумнівів до невірства, вірші 1–15), зверніть увагу, що такі сумніви, якщо їх належно не обдумати, є першим кроком до відречення від віри. Багато релігійних лідерів за часів Ісуса ідуть іще далше і стають відвертими ворогами Івана та Ісуса (9:32–34; 11:16–19). Врешті-решт, як видно з сьогоднішнього уривка, багато людей починають демонструвати ворожість до Христа.

В останніх декількох розділах ми побачили приклади людей, які повірили в Ісуса й отримали благословення (8:5–13; 9:20–22). Однак такі люди, як римський сотник та жінка з кровотечею, не обов'язково є представниками великих наповнів, які почули Спасителя (8:1). Такі вірні люди, згідно з Матвія 11:20–24, є радше винятком, а не правилом. Ісус учинив «могутні» чудеса по всій Галилеї (у містах Хоразін, Віфсаїда та Капернаум), але народ загалом не покався.

Те, що ці села вчинили особливо мерзенний гріх, відкинувши Ісуса, яскраво видно в їхній обіцяній долі, яка буде гіршою, ніж у п'яток винятково грішних містах. Старозавітні пророки часто засуджували Тир та Сидон (Єзекиїла 26–28; Захарії 9:1–4) за те, що вони поклонялися ідолам і пишалися багатством. Всі добре знають також і про невимовне зло Содому (Буття 19). Галилея за часів Ісуса могла б не бути винною у такому злі, але їхнє покарання Судного дня буде гіршим, оскільки вони, на відміну від Тиру, Сидону та Содому, зрозуміли, що Ісус є посланцем Божого спасіння, але відкинули Його. У цьому уривку наш Спаситель говорить нам, що збільшення знань приносить збільшення відповідальності. Як каже Метью Генрі: «Що сильнішими є наші спонування до покаяння, то мерзнішим є непокаяння і суворішим суд».

Матвія 11:20—24 навчає нас, що в пеклі будуть ступені покарання. Хоча всі грішники, які не покалися, будуть страждати вічно, ті, хто чув Євангеліє і відкинув його, страждатимуть більше, ніж грішники, які його ніколи не чули (Луки 12:35—48).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми всі є дітьми гніву від моменту нашого зачаття і заслуговуємо лише на вічне, свідоме покарання за наші гріхи без Божого благодатного оновлення наших сердець, яке приходить через віру в Його Сина. Однак для тих, хто знає більше про план і характер Бога, але все ще залишається в гріху, пекельні страждання будуть більшими. Що більше ми знаємо, то більшу відповідальність несемо, незалежно від того, наскільки важко нам це зрозуміти (Луки 20:45—47).

МИЛИСТЬ ДЛЯ ЗМОРЕНИХ

Матвія 11:25–30: Того часу, навчаючи, промовив Ісус: "Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що впаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до впадоби! Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отець не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. Прийдіть до Мене, усі спруджені та обтяжені, і Я вас заспокою! Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і "знайдете спокій душам своїм". Бо ж ярмо Моє любе, а пугар Мій легкий!"

Згідно з біблійним поглядом на людину, усі люди (окрім Христа) від Адама та Єви були народжені зіпсутими і тому не мають бажання догоджати Богові. Ніхто не є праведним (Римлян 3:9–18). Ця зіпсутість насправді починається з моменту зачаття (Псалом 50:5), і ми залишаємось мертвими у гріху і сліпими до Царства Небесного без Божої благодаті (Івана 3:1–8; Римлян 6:17; 9:14–16). У прописистоянні, з яким Ісус стикається у Матвія 11, вражає не те, що дехто Його ненавидить (вірші 16–24) — те, що Його взагалі приймають, радше є дивом.

Це один із багатьох важливих моментів сьогоденішнього уривка. Прославляючи Отця за те, що Він послав спасіння Своему народу, Христос Сам визнає Божу суверенність у спокуті — істина, на якій постійно наголошує Писання. Тільки ті, кого Отець обрав, повірять у Месію (Римлян 9:1–13).

Бог не вибрав спасти всіх, і Ісус також прославляє Свого Отця за те, що Він впаїв спасіння від тих, хто любить свою власну мудрість (Матвія 11:25–26). Однак, як сказано у Вестмінстерському віровизнанні 3.6–7, Божий вибір залишити когось у своїх гріхах (засудження) не є рівноцінним до Його вибору спасти Своїх вірних. Наш Творець вирішує врятувати багатьох від їхнього гріха, оминаючи, однак, інших, не даючи Своїї благодаті та віддаючи їх тим самим на вічні муки. Обрані спасаються від свого заслуженого гніву; а засуджені залишаються у постійному гріху аж до прокляття. Жан Кальвін каже, що Бог «приймаючи одних і не приймаючи інших... проводить лінію розмежування між людьми, умови яких за своєю природою є однаковими».

Божественне обрання жодним чином не заперечує нашої відповідальності за поширення Євангелія всім людям. Одразу після визнання божественного вибору Ісус закликає всіх обтяжених знайти у Ньому спочинок (вірші 27–30), знаючи, що всі обрані для спасіння виявляють своє обрання через віру в Сина. Тому грішники не повинні хвилюватися, що обрання може завадити їм прийти до Христа, бо Ісус ніколи не прожене нікого, хто покладається на Нього (Івана

6:37). Метью Генрі зауважує: «Лише тих запрошено спочити у Христі, хто усвідомлює, що гріх є тягарем, під яким вони мучаться; хто не тільки має переконання в тому, що гріх є злом і що сам є грішником, але також розкаюється за свій гріх і відчуває до нього огиду».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін пише, що Христос не обирає нас і не спасає нас, щоб ми могли вільно грішити. Натомість християни «возносяться Його благодаттю, щоб мати змогу взяти на себе Його ярмо і, будучи вільними в душі, стримувати себе від розпусти плоті». Ми беремо на себе легке ярмо Ісусових заповідей, коли довіряємо Йому, і з рабів гріха стаємо рабами Христа. Ви належите Ісусові, якщо довіряєте і прагнете служити Йому.

Матвія 12:1–8: Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: "Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу"... А Він відповів їм: "Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і пі, хто був із ним? Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, і невинні вони? А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! Коли б знали ви, що то є: "Милости хочу, а не жертви", то ви не судили б невинних... Бо Син Людський Господь і суботі!"

Христовий заклик прийти до Нього спрудженим і обтяженим та отримати спокій (Матвія 11:28–30) служить чудовим підґрунтям для сьогоднішнього уривка про суботній відпочинок, постановлений у Старому Заповіті (Вихід 20:8–11). Якщо Ісус дає спокій Своїм вірним, Його погляд на відпочинок допомагає нам зрозуміти і природу Його перепочинку.

Недопримання Юдою суботнього відпочинку була однією з причин того, що Бог послав Ізраїльський народ у вигнання у 586 р. до н. е. (2 Хронік 36:11–21; Єремії 17:27). Після того, як люди повернулися в Палестину (2 Хронік 36:22–23), багато релігійних лідерів докладали зусиль, щоб народ дотримувався суботи і щоб їх знову не вигнали з їхньої землі. Вони створили «огорожу» навколо Тори – Божого закону, даного через Мойсея, – з різних усних традицій, обґрунтовуючи це тим, що люди, дотримуючись усного передання, також підкорятимуться букві Закону, захищеному цією «огорожею». Зв'язок між усними правилами і заборонами та Словом Божим був настільки незрозумілим, що дехто казав, що традиції були наче гори, що висіли на волосині (слабка біблійна основа).

У сьогоднішньому уривку фарисеї нарікають на учнів, які не дотримуються усних законів (Матвія 12:1–2). Згідно з цими традиціями, в суботу було заборонено зривати колосся. Відповідь Ісуса показує, що фарисеї помиляються. Закон Божий не завжди застосовується за шаблоном; іноді може здаватися, що хтось порушує букву Закону, але не є винним у переступі (Матвія 12:3–5). Давид, втікаючи від Саула, вільно споживав хліб, який зазвичай приберігався лише для священиків (Левит 24:5–9; 1 Самуїла 21:1–9). Священики не чинять гріха, виконуючи в суботу роботу, необхідну для поклоніння Богові (Левит 24:8; 1 Хронік 23:24–32). У своєму прагненні підкорятися букві Закону, фарисеї втратили його дух, який закликає поставити милосердя вище за ритуальні правила, коли в

цих двох речах ми вбачаємо конфлікт (Матвія 12:7). Як зазначає Метью Генрі: «Діла, які є необхідними та милосердними, не порушують Закону у святий день».

Врешті-решт, Христос виправдовує дії Своїх учнів, посилаючись не тільки на старозавітні принципи, а й на власну владу. Якщо храмове служіння дозволяє священикам «порушувати» святий день, то наскільки більше Христос, Який є більшим за храм (вірш 6), може ігнорувати звичаї людей?

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Йоан Золотоустий писав: «Хіба Христос поді намагається заперечити такий важливий закон святого дня? Зовсім ні. Він радше суттєво возвеличив святий день. Бо з Христом прийшов час для того, щоб усі могли навчитися вищих вимог» («Проповіді до Євангелія від Матвія», 39.3). У Христі ми знаємо, що милосердя та справедливість, які описує Біблія, повинні скеровувати нас у правильному застосовуванні букви Закону. Ми ж будемо такими, як фарисеї, якщо ігноруватимемо ці принципи.

Матвія 12:9–14: І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: "Чи вздоровляти годиться в суботу?" А Він їм сказав: "Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши віівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? А скільки ж людина вартніша за ту ю овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!" І каже поді чоловікові: "Простягни свою руку!" Той простяг, і стала здорова вона, як і друга... Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, як би Його погубити?

Ми не повинні оминати увагою христологічне значення Ісусового навчання про день відпочинку (Матвія 12:1–14). Писання наголошує, що день відпочинку є особливим днем для Бога; Ізраїль отримав день відпочинку на знак наслідування прикладу Творця, Який також спочив після Своїєї праці (Вихід 20:8–11). Крім того, Бог затвердив Свое право визначати, що можна і чого не можна робити у святий день (Ісаї 56:4–5). Ісус прирівнює Себе до Бога, власника та правителя дня відпочинку, визнає Він Себе, як Син Людський, Господом святого дня (Матвія 12:8).

Ісус продовжує демонструвати Свою Господню владу над святим днем під час зустрічі з сухоруким у синагозі. Шукаючи можливості вказати на те, що Ісус порушує закон святого дня, фарисеї питають Його, чи правильно зцілювати в день відпочинку (вірші 9–10). Якщо ж Ісус зцілить когось, то Його можна звинуватити у порушенні святого дня. Наступного дня сухорукий залишиться хворим, тому Христос може почекати, щоб доприматися фарисейських традицій.

Жан Кальвін нагадує нам: «Остерігайтеся, щоб, не приділяючи надмірної важливості доприманню законів, ми не нехтували іншими речами, які мають набагато вищу цінність перед Богом». Фарисеї зробили цю помилку, піднімаючи дрібниці вище Божого наміру. За словами Ісуса в Марка 2:27: «Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи...» Бог дав Ізраїлю день відпочинку задля його ж добра – щоб відновити сили після тяжкої праці та пригадати Його доброту і благодать. Ці принципи мають визначати специфіку допримання святого дня, а не навпаки. Коли правила, призначені для охоплення всіх можливих випадків праці, підносяться вище Божого милостивого плану, поді святий день перетворюється з «приємності на п'ягар», згідно з коментарем до Матвія 12:9–14 у «Реформатському вивченні Біблії».

Фарисеї є експертами у питаннях Закону і повинні погодитися з цим принципом. Вони навіть знають, що Отець ставить здоров'я і безпеку тварини вище за уникнення праці у святний день (вірш 11). Але фарисеї настільки розгнівані тим, що Христос заперечує їхнє вчення, що пропускають очевидне. Якщо Богові приємно, коли тварину рятують у святний день, Він, безумовно, схвалює те, що люди, які мають більшу цінність за тварин, отримують зцілення в день відпочинку (вірші 12–14).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін коментує: «Нічого не може бути більш нерозсудливим за те, щоб назвати того, хто діяв за прикладом Божим, порушником святого дня». Отець дає нам Закон задля нашого блага, і ми ніколи не повинні забувати про те, щоб правильно застосовувати його у своєму житті тут і тепер. Присвятіть сьогодні трохи часу, щоб прочитати Десять Заповідей (Вихід 20:1–17) і подумайте про те, як кожна з них приносить якесь благо для людства.

МІСІЯ СЛУЖІННЯ

Матвія 12:15–21: А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. І багато пішло вслід за Ним, — і Він їх уздоровив усіх. А Він наказав їм суворо Його не виявляти, щоб справдилось те, що сказав був

Ісаїя пророк, промовляючи:

"Ото Мій Отрок, що Я вибрав Його,
Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя!
Вкладу Свого Духа в Нього, —
і Він суд проголосить поганам.
Він не буде змагатися, ані кричати,
і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу.
Він очеретини надломленої не доломить,
і гнопа догасаючого не погасить,
поки не допровадить присуду до перемоги...
І погани надіялись будуть на Ймення Його!"

Ісус описує Себе «тихим і серцем покірливим» (Матвія 11:29), але ця покірливість аж ніяк не є слабкістю. Господь не боїться протистояти силам, які зводять Його народ (23:1–36). Також опозиція релігійних лідерів не стримувала Його від очищення храму, коли це було необхідно зробити (21:12–13). Ісус також дозволяє людям віддати Йому шану як Христу у Вербну неділю (вірші 1–11), хоча треба визнати, що загалом Він забороняв це робити до Свого тріумфального в'їзду до Єрусалима (16:20).

Ці протиріччя та Ісусове визнання Себе Месією проявляться в Єрусалимі за кілька днів до Його смерті — це пояснює Його небажання привертати до Себе увагу в Галилеї. Сьогоднішній уривок розповідає нам, що, проголосивши Свою месіанську владу над суботою, Христос іде геть (12:1–14). Він також продовжує забороняти тим, кого Він зцілив, поширювати звістку про Нього (вірші 15–16). Ісус знає, що таке визнання є поза межами розсудливості та додасть Йому ворогів, якщо Він збирається завершити Свої діяння до того, як іти на Голгофу. Коли настане час померти в Єрусалимі, Ісус вирушить у ті місця, де обов'язково буде стикатися з ненавистю. Раніше Він уникає неприємностей і просить інших утримуватися від надмірного розповсюдження інформації про Нього. В іншому разі, це розпалить полум'я очікувань перед Месією і завчасно поставить під загрозу Його життя.

Якщо б люди дійсно знали, що мав зробити Месія, Ісус міг би проголосити Себе Христом. Але ізраїльтяни очікували царя-завойовника, а не Стражденного Слугу, Який піде на хрест, перш ніж отримати вінець перемоги. Тому, як

каже Матвій у віршах 17–21, те, що Ісус приховував правду про те, Ким Він був, сповнює пророцтво Ісаї 42:1–4. Як передбачав пророк, служитель не буде голосно кричати, щобто Він спочатку не виявлятиме, Ким є. Христос зачекає, аж доки не виконає Свою місію, щоб поширювати правду про Себе по всіх кутках землі (Матвія 28:18–20).

Син Давида приходить як Стражденний Слуга, Який не бажає й очеретини надломленої доламати чи гнопа пліючого погасити (12:20) – щоб відмовитися від того, що може виявитися непотрібним. Його військо буде складатися з розбитих і пригноблених, які через свої страждання поширюватимуть Боже Царство.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Істина про те, що Ісус не погасить пліючого гнопа чи не доламає надломленої очеретини, є однією з тих істин у християнстві, які підбадьорюють найбільше. Коли інші можуть відкинути нас через наші невдачі, брак грошей, талантів або досвіду, Ісус усе одно вважатиме нас потрібними. Якщо ваша віра в цей час є слабкою, знайте, що Христос не погасить її, а навпаки – Своїм Словом і Духом розпалить її до яскравого полум'я, через яке приведе інших до Себе.

Матвія 12:22–23: Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснуватий, і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. І дивувались усі люди й казали: "Чи ж не Син це Давидів?"

Ісус застерігає людей не поширювати звістку про Його чуда зцілення, щоб не розкривати правди про те, Ким Він є (Матвія 9:27–31; 12:15–16), але й не каже їм, що вони чинять неправильно, коли називають Його Сином Давида – Месією. Наш Спаситель ще не проголосив Себе Месією привселюдно. Він також не виправляє тих, хто розуміє, що Він – Христос.

Сьогоднішній уривок показує, що Ісусові зцілення та вигнання демонів спонукають багатьох до розуміння, що Він є Сином Давида (вірші 22–23). Вивчення цього імені допоможе нам зрозуміти, чому це так, і дасть нам більше розуміння про роль Христа.

Давид був найвизначнішим царем давнього Ізраїлю. Проте саме поняття «правителя» не походить від дня народження Давида, бо ж необхідність царювати походить від самого створення. Зокрема Бог наказав людям панувати над землею, тим самим прославляючи свого Творця (Буття 1:26–28). Адамові, а через нього – і всьому людству, не вдалося виконати цього доручення, утім наш Творець не відібрав від нас завдання праведно панувати. Проте після гріхопадіння Бог постановив, що панування належатиме насінню жінки – освяченому народові, вибраному Ним (3:14–15).

Тоді Бог об'явив, що ті, хто царюватиме, будуть насінням Авраама, а саме тими, хто любить Бога понад усе (Буття 17:1–21). Цим народом – Божим Ізраїлем – керуватиме цар, покликаний вести людей у святості, представляючи їх перед Господом (Повторення Закону 17:14–20). Призначення людини буде реалізоване в цьому цареві, який потім ділитиме Свою владу з Божими вірними.

Родовід Давида був обраним, щоб привести царя. Господь пообіцяв завжди бути з Давидом, перемогти ворогів цього царя Своєю могутньою рукою, а одного з синів Давида поставити панувати над світом. Також Бог пообіцяв у Своему завіті з Давидом навчати синів Давида, виливати Свій гнів на них за їхні гріхи та гріхи Ізраїля, які наслідуватимуть їх (2 Самуїла 7:1–17; Ісаї 53).

Чуда Ісуса демонструють присутність могутньої руки Отця; отож, люди визнають, що Він є Сином Давида, Який пануватиме над народами. Але вони

забули, що, перш ніж піднятися на престол, Месія спочатку мусить постраждати за гріхи роду Давидового та гріхи Свого народу.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Доручення праведно панувати над землею дано всім Божим вірним. Ми не можемо власними зусиллями робити все, щоб служити Господу, але Христос прийшов, щоб померти за наші гріхи і виконати Божий план для людства, щоб у Ньому ми знаходили силу правильно панувати над Його творінням. Покладайтеся на Ісуса і робіть все на славу Божу. Заохочуйте інших до розуміння, як вони можуть служити Господу вдома, на робочому місці та в церкві.

ГРІХ, ЯКИЙ НЕ ПРОСТИТЬСЯ

Матвія 12:24–32: Фарисеї ж, почувши, сказали: "Він демонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем демонів".

А Він знав думки їхні, і промовив до них: "Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. І коли сатана сатану виганяє, то ділитися супроти себе; як же втримається царство його? І коли Вельзевулом виганяю Я демонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. А коли ж Духом Божим вигоню Я демонів, то настало для вас Царство Боже. Або як то хто може вдертися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господу його пограбує. Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, проститься людям, але богозневага на Духа не проститься! І як скаже хто слово на Людського Сина, то йому проститься те; а коли скаже проти Духа Святого, не проститься того йому ані в цім віці, ані в майбутнім!"...

З усіх учень Ісуса, мабуть, жодне не турбує нас більше за Його застереження щодо зневаги до Святого Духа. Читаючи сьогоднішній уривок, у нас виникне природне запитання: «Що таке гріх, який не проститься?» і «Чи вчинив його я?»

Багато хто в церковній історії вважав непростенним гріхом розлучення, перелюб чи інший тяжкий гріх, інші ж казали, що Бог не пробачить тим, хто вчинить хоча б один злий вчинок після Хрещення. Запропонована кількість варіантів ілюструє складність Матвія 12:24–32. Тому ми повинні смиренню підходити до теми такого гріха, розуміючи, що не можемо бути занадто обережними, застосовуючи сьогоднішні вірші. Зауважмо також, що навіть найтяжчі гріхи прощаються. Христос простив Петра за те, що той відрікся від Нього (Івана 18:15–27; 21:15–19). Давид покався і отримав прощення за вбивство та перелюб (2 Самуїла 11:1–12:15). Павла було покликано стати апостолом, хоча він колись переслідував Ісуса (Дії 9:1–19).

Значення Матвія 12:32 стає зрозумілішим, коли ми розглядаємо цей уривок у його цілісності (вірші 22–32). Хоча фарисеї мали б якнайкраще розумітися на цьому, вони все ж приписували той факт, що Ісус виганяв демонів, силам диявола (вірш 24). Це – абсурд, тому що виглядає нерозумно, щоб сатана виганяв власних демонів і знищував власне царство (вірші 25–26). І навіть більше: якщо Ісус виганяє демонів силою диявола, тоді послідовники фарисеїв, які роблять те ж саме, також мали б діяти під впливом ворожої сили – висновок, якого ці релі-

гійні лідери не можуть схвалити (вірш 27). Ці вчителі нелогічно звинувачують Ісуса у тому, що Він одержимий сатаною, бачачи, як Бог діє серед їхніх власних учнів. Дію Святого Духа в Христовому служінні фарисеї вперто і наполегливо приписують дияволу.

Доктор Р. С. Спроул каже, що непростимим гріхом є зневага Святого Духа, коли Ісуса називають дияволом після того, як Він прийняв Цього Самого Духа. За словами Жана Кальвіна, ми вдаємося до такого святотатства «лише тоді, коли свідомо намагаємось придушити Духа». Ми не можемо отримати спасіння, якщо свідомо відкидаємо дію Духа. При цьому наше серце є настільки затверділим, що покаяння стає неможливим (Євреїв 3:7–19). Зрештою, як каже Августин: «Серце, яке не здатне покаятися, виявляє зневагу до Духа» («Нікейські та постнікейські Опці», Том 1, 6:325).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Пастори, як колишні, так і теперішні, погоджуються з тим, що людина, яка хвилюється, що вчинила непростимий гріх, насправді його не вчинила. Ті, хто робить щось непростиме, є настільки жорстокосердими, що не дбають про свій духовний стан і тому їх ніколи не буде бентежити те, що вони зайшли занадто далеко у своїх злих учинках. Метью Генрі коментує: «Ті, хто боїться, що вчинили непростимий гріх, подають добру ознаку того, що вони його не вчинили».

ЧИМ СЕРЦЕ НАПОВНЕНЕ

Матвія 12:33–37: Або виростіть дерево добре, то й плід його добрий, або виростіть дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з плоду! Роде зміїний! Як ви можете мовити добре, будши зі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. Добра людина з доброго скарбу добре виносить, а лукава людина зо скарбу лихого виносить лихе. Кажу ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засуджений.

Христос переходить від застереження про непростений гріх до застереження щодо «пустих» слів. Фарисеї вважали, що їхні зауваження були прийнятними, але вони не думали, що їхні слова насправді свідчили про їхній духовний стан (Матвія 12:24). Навіть ті, хто правильно вважав, що Ісус міг бути Сином Давида (вірш 23), не залишились невислуханими. Але сьогоднішній уривок чітко нагадує нам, що немає нейтральних слів, бо те, що ми говоримо, свідчить про стан наших сердець.

У тих, хто до того часу протиставився нашому Господу, не просто була якась зовнішня проблема. Плід їхніх уст є поганим, як каже Ісус, і тому саме дерево є злим. Звинувачення Ісуса в тому, що Він був одержимий сапаною, навіть якщо це випадковий коментар, свідчить про те, що серця фарисеїв є злими. Дерево є гнилим і тому родить лише зіпсований плід (вірші 33–34). Якщо ці супротивники хочуть давати добрі плоди, їм потрібно очиститися не тільки зовнішньо, а й внутрішньо. Зокрема, те дерево зла, що зростає всередині них, потрібно викоринити і замінити на святе дерево. Августин каже нам: «Перш ніж людина змінить свої вчинки, їй потрібно змінити себе» («Проповіді до Нового Заповіту», 72.1.1).

Аргос, грецьке слово, перекладене в Матвія 12:36 як «пустий», стосується слів, які ми можемо вважати неважливими. Ми говоримо їх, не подумавши, і саме вони розкривають стан нашого серця, як стверджує багато коментарів. Будь-хто може приховати свою внутрішню природу поетичною фразою чи іншим ретельно побудованим твердженням, але коли хтось опускає свою маску, виливається те, що роїлося в серці (вірш 34). Ісус не каже нам, щоб ми не жарпували, а підкреслює, що нам треба бути обережними зі своїми словами, особливо якщо ми думаємо, що можемо повторювати плітки або безпідставно звинувачувати когось і це не матиме жодних наслідків. Якщо такі слова викликають засудження, то наскільки більше Отець засудить тих, хто говорить щось зі

злим умислом? У своїх коментарях до Матвія 12 Жан Кальвін каже: «Якщо люди дадуть відповідь за кожне пусте слово, то як Бог судитиме відкриті богохульство чи святопатську зухвалість тих, хто зневажає Його славу?»

Пам'ятайте, що Бог чує все, що ми говоримо. Наші слова показуватимуть або те, що ми любимо Господа понад усе, або що ми – егоїстичні лицеміри (вірш 37).

Sorati Deo: життя перед Божим обличчям

Д-р Джон Макаптур навчає, що «жодне зазіхання на Божу святість не є незначним, і кожна людина наприкінці відповідатиме за свої слова та вчинки» («Коментарі до Біблії Макапура», с. 1, 146). Господь чує і пам'ятає кожне слово, яке ми говоримо; тому ми не можемо думати, що є щось таке, як довільна фраза. Чи Ви думаєте, перш ніж щось сказати? І що Ваші жарти та шепотіння говорять про стан вашого серця?

ОЗНАКА ЙОНИ

Матвія 12:38–42: Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвалися до Нього й сказали: "Учителю, хочемо побачити ознаку від Тебе". А Ісус відповів їм: "Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки,

та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони. Як Йона перебув у середині китовій три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі й Син Людський у серці землі. Ніневітяни стануть на суд із цим родом, і осудять його, вони-бо покалися через Йонину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йона! Цариця з півдня на суд стане з родом оцим, і засудить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послушати. А тут ото Більший, аніж Соломон!"...

Християнин та його друг, який не вірив у Христа, говорили про Ісуса та Його слова, що Він — єдиний шлях до Отця (Івана 14:6). Віруючий покірно поділився Євангелієм зі своїм другом, але це не допомогло. «Якби ж я тільки міг побачити, як Ісус творить чудо, — сказав невіруючий, — тоді б я повірив у Нього».

Такі бесіди неодноразово траплялися протягом усієї історії, починаючи від Ісуса та книжників і фарисеїв. У сьогоднішньому уривку ці вчені, без сумніву, розгнівані Його різкими словами про них (Матвія 12:1–37) і просять Ісуса дати їм «ознаку» (вірш 38) — чудо, яке б однозначно продемонструвало месіанське помазання Ісуса. Мабуть, того, що Він робив до того часу, було недостатньо, щоб переконати цих людей. Вони вважали, що вигнання демонів було справою сапани (вірш 24). Навіть якщо це й неправда, то вигнання демонів не було для них настільки особливим, адже їхні учні також могли це робити (вірш 27).

Прохання книжників не обов'язково було неправильним у своїй суті; Бог дав Авраамові ознаку, щоб збудувати його віру (Буття 15). Але Ісус знає, що нічого не зможе переконати книжників і фарисеїв. Вони тільки шукають більше аргументів, які можна було б використати проти Нього. Як бачимо, Ісус не відповідає на це прохання «за наказом», ані не задовольняє їхню примху (Матвія 12:39). Метью Генрі коментує: «Христос завжди готовий вислухати і відповісти на святі бажання та молитви, але Він не буде задовольняти зіпсуті пожадливісті та плузування».

Проте Ісус обіцяє «ознаку пророка Йони» (вірш 39). Багато євреїв першого століття вважали, що ніневітяни покалися, коли Йона проповідував, тому що зрозуміли, що через нього промовляв Сам Бог, і вони дізналися про це з того, що Бог врятував його від утоплення (Йони 1:17–3:10). Воскресіння Ісуса так само, як і врятування Йони (Матвія 12:40), означає, що Бог також схвалює Його

і підтверджує істину Його слів (Римлян 1:1–4). Проте навіть цього дива не буде достатньо, щоб Ісусові твердошій сучасники повірили в Нього (Луки 16:31).

Судного дня покоління, яке відкидає Божого Сина, буде засуджене ніневитянами та «Царицею з Півдня» (1 Царів 10:1–13, Матвія 12:41–42). Яким би іронічним це не здавалося, однак ті погани навернулися до істинного Бога, а більшість ізраїльтян, які побачать більший знак у вигляді Господнього воскресіння, не повірять.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жодного чуда ніколи не буде достатньо для того, щоб породити віру в тих, хто любить гріх і відмовляється навернутися до Бога. Люди є нещирими, коли кажуть, що повірять, якщо побачать чудо, оскільки є багато свідчень про правдивість Ісуса — в описах Його воскресіння, поширення Євангелія та життя і суспільства, які змінилися через послух до Його послання. Моліться, щоб Ви завжди могли бачити докази правдивості слів нашого Господа.

Матвія 12:43–45: А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. Тоді він говорить: "Вернуся до дому свого, звідки вийшов". А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!

Стверджуючи, що в Ізраїлі є хтось більший за царя Соломона та щось більше, ніж покаяння ніневитян (Матвія 12:41–42), Ісус навчає нас важливої доктрини про Себе (христологія). Йона і Соломон представляють звання пророка і царя, а Той, Хто є більшим, — це, звичайно, Христос Ісус і Його прихід. Одним словом, Ісус є кращим за всіх пророків і царів, які були перед Ним. Він також більший за священників, тому що є більшим за храм, який представляють священники (вірш 6). Тоді Ісус чітко представляє Себе досконалим Пророком, Священником і Царем — це вчення знаходимо і в інших місцях Нового Заповіту (Євреїв 1:1–4).

Знаючи велич Христового потрійного служіння як нашого Пророка, Священника та Царя, ми можемо легше розплумачити сьогоdnішній уривок. Велич Ісуса означає, що наше становище не може бути нейтральним після того, як ми побачили дію Його сили. Ви або приймаєте Ісуса, або відкидаєте Його (Матвія 12:30). Христос визволив багатьох людей від влади демонів; отже, ті, кого було врятовано від сатани, повинні прийняти рішення. Після таких чудових звілень людина мала би стати учнем Христа. Людині, яка залишатиметься нерішучою щодо своєї відданості Ісусові, побачивши силу Спасителя, буде гірше, ніж би їй було до зустрічі з Господом. Якщо місце, де колись був диявол, не наповнилося любов'ю до Спасителя, то злий дух повернеться і приведе з собою ще сімох демонів, зіших за нього самого (вірші 43–45). Той, хто відчує доброту Ісуса і не відповість вірою, в підсумку стане слугою сатани, який закує його в ще міцніші пута і спрямує його на дорогу знищення (див. Євреїв 6:1–8).

Основна думка Ісуса в сьогоdnішньому вірші полягає не в детальному поясненні одержимості демонами і екзорцизму, хоча й ці вірші стосуються цього питання, а в тому, що Христос ще раз підкреслює необхідність повної відданості Йому. Не достатньо просто переживати благословення Царства; ми повинні відповідати Йому покаянням і послухом. Порожнечу, яка залишилася від гріха і зла, треба заповнювати учнівством, яке змінюватиме Ваше життя.

Інакше було б краще взагалі не звільнятися від такого рабства (Матвія 12:38–42).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Сучасні коментатори, зокрема Джеймс Бойз, висловили серйозну спурбованість з приводу теперішнього покоління американців. Як і ті, хто жив за часів Ісуса, багато людей у Сполучених Штатах отримали щедрі матеріальні благословення, не відвернувшись від свого гріха та спротиву. Наші церкви наповнені людьми, які не мають віри, хоча бачили силу Євангелія у проповідях та у відповідях на молитви інших людей. Чи й Ви належите до таких людей?

Матвія 12:46–50: Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мами й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. І сказав хтось Йому: "Ото мами Твоя й Твої браття стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають". А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: "Хто мами Моя? І хто браття Мої?" І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: "Ото Моя мами та браття Мої! Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мами!"

Завершивши наше вивчення ангелів і демонів, ми повертаємося до того опису Євангелія від Матвія, в якому виявляється вища влада Ісуса над світом. Оскільки наш Спаситель був нащадком Давида, у Нього було чудесне народження і Його відвідали важливі люди зі Сходу (розділи 1–2). Одразу після Свого хрещення Ісус зіпкнувся з дияволом, показав Себе сповненням Божого закону та показав ознаки, які вказували на Його месіанське служіння (розділи 3–10). Усе це доводить, що ми не можемо залишатися нейтральними щодо Ісуса. Ми або повинні стати Його учнями, або стати на бік сатани та протистояти Синові Божому (11:1–12:45).

Коли рідні Ісуса приходять, щоб поговорити з Ним (вірш 46), наш Господь проголошує Свою остаточну владу, сказавши нам, кого ми повинні любити найбільше. Євреї першого століття не зрозуміли Його відповіді. У контексті, в якому сімейні зв'язки супроводжують усе інше, Ісус каже, що ті, хто виконує бажання Його Отця, є Його справжньою ріднею (вірші 48–50).

Тут ми можемо пізнати дві важливі істини. По-перше, послідовники Ісуса мають настільки близьке спілкування з Ним, що стають настільки ж глибоко пов'язаними з Ним, як і Його сім'я. Жан Кальвін коментує: «Кожен, хто відроджується Духом і повністю віддає себе Богові для справжнього виправдання, тим самим допускається до найближчого з'єднання з Христом і стає з Ним одним».

По-друге, кровні зв'язки є менш важливими за зв'язок у вірі. Наші стосунки з іншими християнами в певному сенсі є важливішими за взаємини, які ми маємо з нашими родичами. Хоча ми повинні шанувати своїх батьків і піклуватися про свої сім'ї (Ефесян 6:1–3; 1 Тимофія 5:8), наші стосунки з родичами, які помирають у гріху, закінчуються після смерті. Зв'язок між братами та сестрами у Христі примає вічно. Наші сім'ї за плоттю є важливими, але родина Бога в Христі є важливішою. Коментарі Августина до сьогодішнього уривка ілюструють важливість Церкви Ісуса Христа для віруючих: «Марія [мати Ісуса]

є благословенною, але Церква є величнішою... Тому що [Марія] є лише частиною Тіла. Якщо вона є лише частиною Тіла, то ціле тіло є важливішим за його частину» («Твори Святого Августина: Переклад двадцять першого століття», том 3, 3:287–288).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Яке місце у Вашому житті займає церковна родина? Чи вважаєте Ви, що важливо знати своїх братів і сестер? Ви після богослужіння спілкуєтесь із новими людьми чи тільки зі старими друзями? Ми проводитимемо вічність і з іншими християнами, тому давайте познайомимося з ними зараз. Цього тижня зі всіх сил постарайтесь у Вашій церкві познайомитися з кимось, кого Ви не дуже добре знаєте. Подумайте, як Вашу любов до інших християн можна порівняти з любов'ю до Вашої родини.

ПРИТЧІ ПРО ЦАРСТВО

Матвія 13:1–11: Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь наповп стояв понад берегом. І багато навчав Він їх притчами, кажучи: "Ось вийшов сіяч, щоб посіяти. І як сів він зерна, упали одні край дороги, — і ппашки налетіли, та їх повідзьобували. Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, і негайно посходили, бо земля неглибока була; а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, посохли. А інші попадали в терен, — і вигнавсь терен, і їх поглишив. Інші ж упали на добру землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцять. Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!" І учні Його приступили й сказали до Нього: "Чому притчами Ти промовляєш до них?" А Він відповів їм промовив: "Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, — їм же не дано"...

До цього часу Ісус уже мав досить багато послідовників, але більша частина Ізраїльського народу, особливо релігійні лідери, не прийняла Його як Месію (12:14, 22–32). Це вражає учнів — усіх тих, хто іде вслід за Господом разом із дванадцятьма апостолами. Зрештою, чи не повинен весь Ізраїль розуміти, що Ісус є Христос, Який відновить престол Давида (Амоса 9:11–15)?

Учні вважають, що через те, як Ісус навчає, можна пояснити, чому Ізраїль так заплутався. Він не поспішає називати Себе Месією (8:1–4; 9:27–31); Він використовує завуальовані слова та притчі, щоб розкрити те, що Він є Царем. Тому учні в сьогоднішньому уривку запитують Ісуса, чому Він використовує притчі (13:10). «Господи, чому Ти розповідаєш історії, які не всі можуть зрозуміти?» — запитують вони. «Просто скажи, що Ти — Син Давида».

Христос пояснює, чому Він використовує притчі, в середині притчі про сіяча (вірші 1–9, 18–23), яку ми вивчатимемо наступного тижня. Сьогодні ми дамо визначення терміну «притча». Грецьке слово притча (*parabole*) передає єврейське слово, що охоплює різні вирази, як-от алегорії, прислів'я, історії, порівняння тощо. Загалом, притчі — це ілюстрації з повсякденного життя, які містять одну важливу думку. Важливо пам'ятати, що притчі, зазвичай, мають одне значення, адже християни протягом усієї історії часто вважали, що в них кожна деталь приховує якесь таємне послання. Іноді притча може містити більше ніж одну важливу думку. До прикладу, притча про блудного сина (Луки 15:11–32) ілюструє радість Отця, коли грішники каються, а також навчає

вірних входити в цю радість. Однак знаючи, що більшість припч мають одну головну думку, ми можемо правильно їх розтлумачити.

Припчі розкривають таємниці Царства тим, хто має очі, щоб бачити, і ховають їх від тих, хто відмовляється чути правду (Матвія 13:11). Виходячи з Матвія 13, ці таємниці говорять нам про те, що Боже спасення царювання не проявляється через якісь катаклізми, а радше через смирення Ісуса. Незважаючи на очікування євреїв першого століття, той день, коли всіх ворогів Ізраїлю буде знищено, настане лише після того, як Месія спокутує наш гріх і поширить Своє панування через проповідання Євангелія – навіть на ворогів Свого народу (вірші 31–33; 24:14).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін коментує сьогоднішній уривок, нагадуючи нам, що відсутність чіткості у припчах не пов'язана з самими припчами. Проблема насправді полягає у серцях грішних людей. «Слово Боже, за своєю природою, є завжди зрозумілим, але його світло гаситься темрявою людей». Наш власний гріх може перешкоджати нам розуміти Біблію. Якщо Ви хочете розуміти Слово Боже, переконайтеся, що розібралися з гріхом у своєму житті.

ПРИЗНАЧЕННЯ ПРИТЧ

Матвія 13:12–17: Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, забереться від нього й те, що він має. Я тому говорю до них притчами, що вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, нечують, і не розуміють. І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє:

"Почуєте слухом, і не зрозумієте,
дивитися будете оком, і не побачите...
Затовстіло бо серце людей цих,
тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої,
щоб коли не побачити очима й не почути вухами,
і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись,
щоб Я їх уздоровив!"

Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, – та не бачили, і почути, що чуєте ви, – і не чули.

Сьогодні ми вивчатимемо, якою ж є мета притч. У Матвія 15:12–15 Ісус говорить нам, що передає істини через притчі, щоб приховати таємниці Царства від одних і відкрити їх іншим (Матвія 13:12–15). Це не означає, що у Його притчах повно езотеричної інформації, яку можуть осягнути своїм розумом лише вибрані. Христові вороги часто чітко розуміють, що означають Його притчі (див. 21:33–46); проблема полягає у тому, що вони відмовляються повірити в Його вчення про Себе і Боже Царство. Фарисеям важко прийняти Христа через моральну, вольову причину, а не інтелектуально. Вони обирають не вірити словам Спасителя. Ті, хто бере свій хрест, отримують більше доступу до розуміння істин Царства; ті, хто відкидає Його, втрачають будь-яке розуміння, яке вони мали (13:12). Метью Генрі каже, що притчі роблять Божі істини «зрозумілішими та легшими» для тих, хто хоче навчатись, і «водночас важкими і незрозумілішими для тих, хто добровільно не хоче їх знати».

Відповідь людини на притчі показує, чи є вона обраною. У сьогоднішньому уривку є припущення, що Бог вирішує спасти лише частину гріховного людства; а решту Він залишає затверділими у своєму гріху (Римлян 9:1–18). Як доктор Р. С. Спроул неодноразово навчав, Бог не створює невіри і не винен, коли грішники не відповідають на притчі спасительною вірою. Однак це затвердіння сердець не виходить за рамки суверенного плану нашого Творця. Він посилає Ісуса говорити притчами так, що бунтівники повстають проти

Нього ще жорстокіше і самі виявляють справедливість свого засудження (Матвія 13:13–15, Римлян 9:19–24). Всемогутній постановляє, що ті, кого оминає Його благодать, будуть ненавидіти Його Сина. І ті, кого оминає Його благодать, без примусу обирають ненависть до Його Сина. Ми завжди є вільними робити те, що хочемо, але без Божої благодаті ми не хочемо любити Ісуса. Жан Кальвін пише, що Господь відкриває вуха людини «і що ніхто не отримує та не досягає розуміння власними силами».

Ми не хочемо робити хибний наголос на тому, що метою припч є заперділість сердець, а навпаки – на тому, що Ісус заохочує Своїх обраних до вдячності. Ми не повинні зосереджуватись на тому, чому Бог не вибрав певних людей. Натомість ми повинні бути вдячними, що Він обрав нас – тих, які не менше заслуговують на засудження, щоб ми побачили Його Царство (Матвія 13:16–17).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми повинні дивуватися з Божої благодаті кожного разу, коли пригадуємо, що покладаємося у нашому спасінні лише на Христа. Перед тим, як Господь оживив нас, ми були мертвими в гріху і не мали жодного бажання знати Його чи служити Йому. Але через Свого Духа наш Творець подолав нашу впертість і змінив наші серця, щоб ми повірили в Євангеліє. Знайдіть сьогодні час, щоб подякувати Богові за Його незрівнянну благодать і пам'ятайте, що Ваші вчинки ніяк не допомагають у Вашому спасінні.

ПРИТЧА ПРО СІЯЧА

Матвія 13:18–23: Послухайте ж притчу про сіяча. До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходять лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. А посіяне на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж утиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокушується. А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але клопоти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно зостається без плоду. А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він приносить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцять.

Матвій розділив навчання Ісуса на п'ять основних дискурсів, і притчі в розділі 13 є третьою добіркою цього зібрання. Найвідомішою з усіх притч, напевно, є притча про сіяча (вірші 1–9, 18–23).

Хоча цю притчу частіше називають притчею про сіяча, проте їй більше пасуватиме назва «притча про ґрунти». Роль сіяча в цій історії має важливе значення, проте ця притча має дві мети: по-перше, пояснити, чому різні ґрунти — різні люди — по-різному відповідають на Євангеліє і, по-друге, заохотити нас досліджувати наше серце, щоб задумуватись, яким ґрунтом ми хотіли б бути.

Ця притча та її пояснення є досить простими. Перших трьох людей зображено з затверділими серцями, і цю затверділість особливо чітко видно в особі, яка описана в віршах 4 і 19, бо ця людина ніколи не цікавиться Євангелієм. Її серце настільки скам'яніло, що опирається будь-якому проникненню насіння, його пожирає лукавий і його підпічні, яких у єврейській літературі першого століття часто зображали у вигляді птахів.

Тих, хто відпадає після визнання своєї віри, представлено у вигляді другого і третього ґрунтів. Без твердого закорінення у доброму ґрунті рослини в'януть і засихають під палючим сонцем (вірші 5–6). Як і деякі люди іноді видаються успішними віруючими, аж доки переслідування не виявлять їхньої справжньої сутності (вірші 20–21), так і ті, хто в першому столітті залишили Ісуса, коли йти за Ним ставало все тяжче (Євреїв 3:12). Інші люди — подібні до рослин, яких покривають бур'яни і придушують турботи цього світу та любов до грошей (Матвія 13:7, 22). Це особливо жакливий стан, бо той, хто потрапляє в таку пастку, зазвичай, не знає свого важкого становища, поки не стане занадто

пізно, і вважає себе послідовником Христа, хоча служить своєму багатству (Марка 10:17–22).

Але четвертий ґрунт значно відрізняється від інших. Ця людина розуміє і приносить плід – вона приймає Євангеліє і живе згідно з ним (Матвія 13:8–9, 23). Саме плід, а не його кількість, має значення. Жан Кальвін каже: «Плодючість ґрунту, який родить упрямцяперо, є малою в порівнянні з ґрунтом, який приносить плодів у сто разів більше..., [але Ісус] прирівнює усі ґрунти, які приносять плід праці та відповідають очікуванням господаря».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише: «Те, що відрізняло цей добрий ґрунт від решти, – це, одним словом, був плід. Тут не написано, що в цьому доброму ґрунті не було каміння чи тернини, але вони не перешкоджали йому давати плоди». Каміння або тернина можуть бути в доброму ґрунті серця справжнього віруючого, але вони не перешкоджають йому плодоносити. Незважаючи на Ваш гріх, чи Ваше життя приносить плоди для Христа?

Матвія 13:24–30: Іншу припчу подав Він їм, кажучи: Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукуль. І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: "Пане, чи ж не добре насіння ти сіяв на полі своїм? Звідки ж узявся кукуль?" А він їм відказав: "Чоловік супротивник накоїв оце". А раби відказали йому: "Отож, чи не хочеш, щоб пішли ми і його повиполювали?" Але він відказав: "Ні, щоб, виполюючи той кукуль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю. Залишіть, хай разом обоє ростуть аж до жнив; а в жнива накажу я женцям: Зберіть перше кукуль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї".

Багато невіруючих євреїв не визнавало Ісуса Месією, тому що багато хто очікував, що Своїм приходом Він встановить панування Ізраїлю над землею і знищить зло, а Він цього не зробив. Оскільки страждання та смерть не знижали, вони стверджували, що Ісус — це не Христос. Мовляв, такі жахіття не виникали б під час панування Месії.

Найперші послідовники Ісуса поділяли ці припущення і були стурбовані тим, що з Його появою ситуація залишалася незмінною. Повернувшись до Матвія 13, ми читаємо історію про Христове царство в припчці про пшеницю та кукуль (Повторення Закону 24–30). Через кілька днів ми вивчатимемо цю припчу детальніше, але зараз зверніть увагу на період росту між періодами посіву та урожаю. Царство Боже, навчає Ісус, не приходить одразу. Під час Свого першого приходу Ісус встановлює початок дії Царства, і воно продовжує рости після Його вознесіння і повністю встановиться, коли Він повернеться, щоб судити все творіння. Разом із діяннями Ісуса активність диявола поживається, саме тому прихід Царства завдає труднощів Господнім слугам.

Треба сказати, що багато євреїв відкинули Ісуса, тому вибірково читали Писання. Певні уривки з пророків, якщо їх читати окремо, навчають, що Месія встановить Царство повністю і одразу. Наприклад, уривки про «День Господній» виразно навчають, що спасіння і Божий суд відбудуться в один день (Єзекіля 30:1–3; Захарія 14:1–9).

Проте встановлення, продовження та звершення Христового Царства не є безпрецедентними подіями у Писанні, якщо ми почитаємо уривки про «День Господній» разом із іншими біблійними уривками. Авраам володів лише

частиною Палестини перед своєю смертю (Буття 23); його діти століттями чекали, щоб осісти на своїй землі. Давида було помазано на царя (1 Самуїла 16) за багато років до того, як Ізраїль перейшов під його владу (1 Самуїла 17 – 2 Самуїла 7). Навіть старозавітні святі жили з розумінням про встановлення, продовження та звершення Царства.

Апостоли Спасителя пізніше побачили, що День Господній (іншими словами – «Останні дні») стосується тих часів, коли відбувається поширення Царства (Дії 2:14–41). Хоча остаточне звершення Царства відбудеться Судного дня, День Господній триватиме довше, ніж двадцять чотири години. Він охоплює весь період між двома приходами Христа.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У наш час є великий ажітаж навколо «останніх днів», і багато людей заявляє, що вперше у світовій історії ми живемо в період Останніх днів. Однак хоча повернення Христа є, безумовно, ближчим до нас сьогодні, ніж воно було вчора, воно все ще може настати через тисячі років. Ми живемо в Останні дні з того часу, коли Ісус воскрес із мертвих, і ми повинні провадити своє життя у страху Господнім (2 Петра 3:11–13).

ГІРЧИЧНЕ ЗЕРНО ТА РОЗЧИНА

Матвія 13:31–33: Іншу припчу подав Він їм, кажучи: "Царство

Небесне подібне до зерна гірчичного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. Воно найдрібніше з усього насіння, але, коли виросте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кублиться в віптях його". Іншу припчу Він їм розповів: "Царство Небесне подібне до розчини, що її бере жінка, і кладе на три міри муки, аж поки все вкисне".

Розпочинаючи сьогодні своє вивчення, зверніть увагу на те, що припчі, зазвичай, були історіями, взятими зі щоденного життя. Ілюструє цей факт Ісусове порівняння Царства Небесного з гірчичним зерном та розчиною (Матвія 13:31–33). В Палестині у першому столітті чоловіки, зазвичай, займалися сільським господарством, а жінки виконували домашню роботу, зокрема пекли хліб. Розповідаючи припчі, пов'язані з цією роботою, Ісус передає Своє послання поняттями, які були знайомі звичайним людям.

До цього часу наше вивчення Євангелія від Матвія показує, що Месію в Божому Царстві було зображено як Того, Хто не відповідав очікуванням сучасників. Замість того, щоб негайно і остаточно встановити спасительну Божу присутність, Він встановив початок Царства, після якого настає привалий період зростання до остаточного звершення. Це підкреслено у порівняннях із проростанням гірчичного зерна та тим, як тісто росте від розчини — обидва процеси вимагають часу.

Для уточнення, вірш 32 описує гірчичне зерно як «найдрібніше з усього насіння». Були й насінини, менші за зерна гірчиці, але Ісус тут не має наміру вказувати точний розмір насіння. Насіння гірчиці є найменшим з-поміж тих зерен, які широко використовують Його слухачі, а в припчі його використано для того, щоб зробити думку Ісуса легшою для розуміння. Подібно до, здавалося б, маленького гірчичного зерна, Боже Царство починається з малого і є захищеним. Утім із часом воно стає настільки великим, що його неможливо не помітити — як палестинські дерева гірчиці, висота яких може сягати трьох метрів. Попри свій скромний початок, Царство зростатиме до величезних розмірів (Даниїла 2:31–45).

Припча про розчину містить у собі ту ж саму думку, хоча з дещо іншої точки зору (Матвія 13:33). На велику частину тіста потрібен лише шматочок дріжджів, проте ця розчина проникає у борошно, змінюючи тісто так, щоб

воно росло. Так само і з Євангелієм: спочатку воно повільно зростає, проникає в суспільство і змінює його. Йоан Золотоустий коментує: «Розчина, проникаючи у тісто, не зникає. Мало-помалу вона перетворює все тісто у певний стан. Те саме відбувається і з Євангелієм» («Проповіді до Євангелія від Матвія», 46.2).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі нагадує нам, що розчина «діє тихо і нечутно, але сильно і нездоланно». Царство Боже діє подібним чином. Незважаючи на те, що християни часто страждають, і виглядає так, що темрява переважає, Царство все ж зростає. Одного дня воно буде цілком очевидним у всьому творінні. Порозміркуйте сьогодні над тим, де у своєму житті Ви бачили Господню присутність, і помоліться за прихід Його царства.

НАВЧАННЯ ПРИТЧАМИ

Матвія 13:34–35: Це все в притчах Ісус говорив до людей, і без притчі нічого Він їм не казав, щоб оправдалось те, що сказав був пророк, промовляючи:

"Відкрию у притчах уста Свої,
розповім таємниці від почину світу!"

У сьогоднішньому уривку Матвій завершує опис притч про Царство Ісуса, щоб підвести підсумок Ісусового методу навчання. Наголошуючи на використанні притч, перший євангеліст об'являє, що навчання Спасителя сповнює пророцтво (13:34–35).

Перш ніж ми вивчатимемо оригінальний зміст вірша 35, ми повинні розглянути, що означають слова «і без притчі нічого Він їм не казав» (вірш 34). Деякі вчені розуміли цей вірш так, що Ісус лише розповідав історії і ніколи не використовував такі дискурси, як у Євангелії від Івана. Тому вони кажуть, що Євангеліє від Івана містить оригінальне вчення, яке не відповідає вченню Ісуса. Ця точка зору є неприйнятною. Якби Матвій вважав, що Ісус навчав лише притчами, тоді чому б він записав Нагірну проповідь (розділ 5–7)? Матвія 13:34 просто означає, що притчі були важливим елементом в Ісусовому навчанні. Зазвичай Він ніколи не говорив про якусь тему, не розповідаючи в якийсь момент притчі на цю тему.

У Матвія 13:35 сказано, що у Христовому навчанні Псалом 77:2 сповнюється. У Псалмі 77 автор Асаф переповідає історію Ізраїлю від виходу до вигнання, виводячи уроки, які можуть здаватися нечіткими навіть для тих, хто знає історію. Наприклад, оскільки Єфрем успішно встановив своє власне царство (1 Царів 11:26–12:20), плем'я могло б помилково подумати, що цей вчинок був прийнятним для Господа. Псалом Асафа виправляє єфремлян, нагадуючи їм про те, що вони вже мали би знати — що Бог вибрав Юду, а не Єфрема, бути правителем племені (Псалом 77:67–68; див. Буття 49:8–12).

Ісус у своїх притчах також виводить уроки, які мали б бути зрозумілими для Його слухачів, хоча вони, як правило, їх опускали. На основі минулих переступів Ізраїлю вони мали б знати, що не кожен єврей прийме Месію (Вихід 32, Матвія 13:1–23). Ізраїль мав би розуміти те, що Месія буде найвидавнішим сином Давида і Спражденим Слугою з Ісаї 53, тому що рід Давида мусив постраждати за гріхи, до яких вони довели свою націю (2 Самуїла 7:4–17; Ісаї 53, Матвія 21:33–46). Притчі Ісуса об'являють істини, які в іншому разі могли

бути прихованими, сповнюючи намір Псалма 77, але у більшому масштабі. Бо Христос відкриває правду про прихід Божого Царства.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У Біблії не сказано, що існують таємні істини, які лише деякі віруючі можуть знайти в Писанні. Те, що ми не розуміємо чогось при першому читанні тексту, не є прихованим; навпаки, часто неповні знання перешкоджають нам бачити повне значення певного уривка. Ось чому нам потрібне навчання у церкві, яке нам допомагатиме. Чи підтримуєте Ви вчителів вашої церкви підбадьорливими словами чи постійним відвідуванням групи з вивчення Біблії?

Матвія 13:36–43: Тоді відпустив Він народ і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: "Поясни нам припчу про кукіль польовий". А Він відповів і промовив до них: "Хто добре насіння посіяв був, — це Син Людський, а поле це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукіль — сини лукавого; а ворог, що всіяв його — це диявол, жнива — кінець віку, а жінці — Анголи. І як збирають кукіль, і як палять в огні, так буде й наприкінці віку цього. Пошле Людський Син Своїх Анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрегіт зубів! Тоді праведники, немов сонце, засіяють у Царстві свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає!"...

Сьогоднішній уривок містить Ісусове плумачення припчі про пшеницю та кукіль (Матвія 13:36–43), яка є важкою для розуміння тим, хто вивчає Біблію у XXI ст. Простіше кажучи, важко визначити, чи навчає ця припча, що невірні житимуть разом із віруючими в видимій завітній спільноті до повернення Христа чи ні.

Багато глибоко віруючих учених навчають, що ця припча переважно стосується Церкви та правдивості віри її членів. Писання, звичайно, навчає, що до Судного дня ми часто не зможемо відрізнити тих, хто фальшиво сповідує віру, від істинних віруючих в інституційній церкві. Проте ця думка, мабуть, не є акцентом припчі про пшеницю та кукіль. Христос каже, що поле — це «світ», а не «царство» чи «церква» (вірш 38). Швидше за все, Ісус зосереджується на діяльності Сина Людського і сатани у світі в цілому, а не конкретно в Церкві.

Яка ж тоді ціль припчі? Оскільки сьогоднішній уривок іде слідом за припчами про гірчичне зерно та розчину (вірші 31–33), Ісус, схоже, зосереджується на періоді затримки звершення Царства. Подивіться на речі з точки зору учнів. Цей Назарянин творить месіанські чуда (11:1–6) та утверджує Свою абсолютну владу (12:1–14); але Царство, яке Він приносить, не руйнує Його людського ворога (вірші 22–24). Як сказав один з авторів, учні хочуть знати, як Царство може не стримувати своїх ворогів.

Ісус не дає на це повної відповіді у Матвія 13:36–43, але каже, що явна затримка Останнього суду не вказує на те, що його було скасовано. Коли Христос сіє зерна Євангелія в серцях Свого народу, диявол працює проти Нього. Сатана є завжди присутнім і прагне загасити Світло світу. Противник вміло замасковує свої плани під благі речі, так само як кукіль (бур'ян) на ранніх стадіях росту виглядає схожим на пшеницю. Не вдасться виполоти кукіль,

не випягнувши пшениці, а також і зібрати пшеницю, доки вона не досягне. Доти Син Людський дозволяє пшениці та кокулю рости разом, щоб жнива Царства не настали до того, як все зерно досягне.

Sorati Deo: життя перед Божим обличчям

Під час Божих жнив ми, які страждали від нападів диявола і зневаги світу, будемо яскраво світитись у славі, як і Сам Господь (Матвія 13:43). Жан Кальвін коментує: «Яка неймовірна розрада! Сини Божі, яких зараз можуть обливати брудом чи засипати докорами, згодом сяятимуть у повній красі так, як за ясного неба, коли всі хмари розвіються».

Матвія 13:44–46: Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скарбу, що людина, знайшовши, ховає його, і з радості з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошукує перел добрих, а як знайде одну дорогоцінну перлину, то йде, і все продає, що має, і купує її.

Наш Спаситель продовжує розкривати «таємниці Царства Небесного» (Матвія 13:11), але в сьогоднішньому уривку Він прохи змінює курс, щоб наголосити на істині про Царство, окрім його повільного, всеохоплюючого зростання (вірші 31–33) і видимої затримки його звершення (вірші 24–30, 36–43). Припцями про захований скарб (вірш 44) та дорогоцінну перлину (вірші 45–46) Ісус яскраво передає цінність Царства.

Що б ми не говорили про кожду з цих припц окремо, вони обидві вказують на те, що Царство є настільки дорогоцінним, що ті, хто розуміє цю істину, зроблять усе можливе, щоб його отримати. Якщо ми справді пізнаємо Боже Царство в Христі, ми не вважатимемо нічого настільки дорогим, щоб не продати усього, що у нас є, якщо це потрібно для отримання Царства та його скарбу. Коментуючи припчу про захований скарб, Метью Генрі пише про Царство так: «Ті, хто побачить цей скарб на полі і гідно оцінить його, ніколи не зможуть заспокоїтись, поки не заволодіють ним за будь-яких умов».

Ісус знову використовує порівняння, які легко можуть зрозуміти Його сучасники. Враховуючи можливість політичної нестабільності та вторгень, а також відсутність банківських сейфів, древні євреї часто закопували свої цінності. Іноді вони залишали ці скарби, а знайти такий скарб було рідкістю. Той факт, що такий скарб було знайдено, вказує на те, що Царство не так легко було знайти, а отже, воно є дорогоцінним. У першому столітті в Палестині перлини були ціннішими за діаманти у нашій культурі. Про них йдеться і в інших біблійних уривках, щоб проілюструвати неперевершену цінність чогось (Об'явлення 21:21), і саме тому Ісус уподібнює Царство до дорогоцінної перлини.

Ці припчі навчають нас насамперед тому, як ми повинні цінувати Ісусове Царство. Втім вони також розповідають нам про людей, яких спасає наш Спаситель. Як і той чоловік на полі, дехто «натрапляє» на Христа тоді, коли не шукає Його. Інші проходять різні духовні мандрівки протягом багатьох років, перш ніж «знаходять Ісуса» — так само, як купець невтомно шукає найдорожчу перлину. Божа благодать кличе як духовно апатичних, так і тих, хто вважає, що шукає Його.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже, що ми потребуємо вчення сьогоднішнього уривка, тому що «ми настільки захоплені звабами цього світу, що оминаємо увагою вічне життя; і через свою розпусту ми не можемо опримати Божої духовної благодаті такою мірою, якою мали б». Що Ви вважаєте найвищою цінністю? Чи не займають друзі, сім'я, майно чи будь-що інше місце Божого Царства у Вашому серці?

Матвія 13:47–50: Подібне ще Царство Небесне до невода, у море закиненого, що зібрав він усячину. Коли він наповниться, потягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. Так буде й наприкінці віку: Анголи повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрегіт зубів!

Супттю приптіч про пшеницю та кукуль (Матвія 13:24–30, 36–43), мабуть, насамперед, не було вказати на наявність людей, які фальшиво сповідають християнську віру в інституційній церкві. Однак це не означає, що Ісус немає чого сказати на цю тему. Приптка про невід, очевидно, стосується того, що ті, хто насправді не знає Христа, будуть «поклонятися» разом із справжніми віруючими у видимій завітній спільноті.

Декулька підказок у Матвія 13:47–50 вказують на те, що приптка про невід стосується Церкви. Першою такою підказкою є те, що Ісус використовує метафору риболовлі (вірш 47). Він називає Своїх учнів «ловцями людей», а четверо з Дванадцяти — Петро, Андрій, Яків та Іван — були професійними рибалками до того, як наш Господь зробив їх апостолами (4:18–22). Рибалка, який кидає сіті, нагадує покликання дванадцятьох апостолів (і всіх віруючих) проповідувати Євангеліє і «ловити» людей для Царства.

По-друге, довільне закидання сітей нагадує нам про зовнішнє покликання Євангелія (13:47). За часів Ісуса єврейські рибалки використовували сітку з п'ягарцями та плавцями, які захоплювали безліч різних видів риби, коли їх мотузками витягали з води. Так само Христос закликає Свою церкву проповідувати всьому людству, незважаючи на відмінності між людьми (28:18–20).

Образи з цієї приптіч для сучасників нашого Господа знову є добре знайомими. Ті, хто працював у морі, добре знали, як це — відбирати їстівну рибу від того, що є непридатним для споживання (13:48), і саме це лежить в основі порівняння з тим, як ангели відділятимуть праведних від неправедних, коли звершиться Царство (вірші 49–50). Як невід ловить рибу, церква привертатиме багато людей. І так само, як не все в морі є придатним для їжі, так само не всі члени видимих церков є придатними для того, щоб потрапити на небеса. Церква, яку ми бачимо — це змішане тіло, яке залишатиметься таким до приходу Спасителя. Всі ті, яких ми вважаємо віруючими у Христа (видима Церква) не обов'язково мають віру; деякі стають членами церкви з інших мотивів, аніж служіння Ісусові. Ці фальшиві віруючі змішуються з правдивими

віруючими у видимій церкві, але не назавжди. Бо Судного дня ті, хто ніколи не мав спасительної віри в Христа, отримують вічне покарання (вірші 49–50).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Коли люди відкидають Христа, вони доводять, що ніколи не мали віри, оскільки Бог оберігає тих, хто має істинну віру, дозволяючи іншим відпасти назавжди (1 Івана 2:19). Однак коли ми бачимо, що люди залишають Ісуса, це не завжди означає, що для них немає надії. Тільки Бог знає стан серця людини і може з задоволенням привести того, хто відійшов, назад до Своїї пастви. Ось чому ми ніколи не повинні переставати молитися за тих, хто відійшов від Церкви.

СКАРБИ НОВІ ТА СТАРІ

Матвія 13:51–52: "Чи ви зрозуміли це все?" – "Так!" відказали Йому. І Він їм сказав: "Тому кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того господаря, що з скарбниці своєї виносить нове та старе".

Матвія 13, третій важливий дискурс Ісуса в першому Євангелії, присвячений припчам, які пояснюють Боже Царство в Христі. Вірші 51–52 завершують цей дискурс, і роль старого завіту розглядається в них в епоху нового.

Перед Своєю останньою припчею про Царство Ісус запитує Своїх учнів, чи вони зрозуміли все, що Він сказав (вірш 51). Вони дають відповідь «так», що є переоцінкою їхнього розуміння, тому що пізніше зазначено, що вони не мають жодного поняття про природу Царства та страждання, яке воно тягне за собою. Наприклад, Петро стане проти розп'яття Господа (16:21–23), а всі учні розбіжались під час арешту Христа в Гетсиманії (26:47–56). Проте дванадцять учнів не до кінця перебільшували, коли казали, що зрозуміли вчення Спасителя, бо ж Він пояснив їм Свої припчі (13:18–23, 36–43, 47–50). Їхнє розуміння було незрілим, але воно було. Джеймс Бойз пише: «Їхнє "так" не означало, що вони зрозуміли все, чого Ісус навчав, а лише те, що вони повірили у все те, що вони зрозуміли, і були готові діяти відповідно до тих слів» («Євангеліє від Матвія», т. 1, с. 252). Усі віруючі розуміють істину, проте не зовсім ясно. Наші знання не будуть зрілими, доки ми не перебуватимемо з Христом у славі (1 Коринтян 13:12).

Ісус у Своїй останній припчі про Царство говорить нам, що ті, яких навчено про Царство, виносять скарби як нові, так і старі (Матвія 13:52). Учнівство передує розумінню; лише ті, які навчилися для Царства, лише ті, хто взяв на себе ярмо Христове, здатні виносити нові скарби разом зі старими. Через особливе одкровення Ісуса Його вірні можуть побачити в Старому Заповіті істини про Царство, які були там від моменту заснування світу, але які значною мірою залишалися непоміченими (вірші 34–35). Ці нові істини є ключем до правильного розуміння Писання і вони не суперечать старим істинам, які були відомими й без Ісусових припч. Як зазначає професор Джон Макартур: «Учні не повинні відкидати старі істини заради нових. Радше на основі припч Ісуса вони повинні виробляти нове розуміння в світлі старих істин – і навпаки» («Коментарі до Біблії Макартура», с. 1150).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Нові істини, яких навчає Ісус, відповідають намірам і цілям Старого Заповіту. Як сказав один коментатор, одкровення старого завіту не скасовується, воно «розумно інтегрується» у новий завіт. Водночас якщо ми не є учнями Ісуса, ми не можемо збагнути цієї дорогоцінної істини. Ми віримо, щоб розуміти, і тому повинні переконалися, що ми йдемо за Христом, якщо хочемо зрозуміти Його вчення.

ПРОРОК БЕЗ ПОШАНИ

Матвія 13:53–58: І сталося, як скінчив Ісус припчі оці, Він звідти пішов. І прийшов Він до Своєї батьківщини, і навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися й питати:

"Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні? Чи ж Він не син теслі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його Яків, і Йосип, і Симон та Юда? І чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?" І вони спокушалися Ним. А Ісус їм сказав: "Пророка нема без пошани, хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!" І Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

Вчора ми побачили, що ті, кого в їхній вірі веде Дух, можуть бачити у Старому Заповіті нові та старі скарби. Однак, хоча всім віруючим дано розуміти Писання (1 Івана 2:27), навчання Церкви залишається необхідним для духовного здоров'я Божого народу. У Матвія 13:51–52 Ісус говорить про «книжників», які навчаються про Царство, а за часів Його життя книжники були тими, кого спеціально навчали плумачити Закон і Пророків. Наш Господь, імовірно, в цьому уривку натякає на потребу спільноти нового завіту мати підготовлених учителів і підкреслює роль апостолів як основи Церкви (Івана 16:12–15; Ефесян 2:19–20).

Ми можемо припускати, що одне з місць, де Ісуса будуть тепло приймати, буде Назарет — місто, в якому Він виріс (Матвія 2:19–23). Мешканці Назарета (рідного міста Ісуса, 13:54) вражені мудрістю та силою сина теслі. Це пов'язано з тим, що вони знали Ісуса і Його виховання. Вони добре знають Його родину і, очевидно, ніхто з Його родичів не був таким особливим. Не маючи формальної освіти, Ісус не міг навчати з владою, яку Він виявляє. І все-таки Син Марії не боїться сміливо навчати (вірші 55–56). Тому ми очікуємо, що люди в Назареті відчують страх, перебуваючи в присутності Ісуса, наука Якого демонструє, що Він є Святим Богом. Але, як стає зрозуміло з вірша 57, їхні запитання виникають на основі презирства та образи. Вони, по суті, кажуть: «Ким цей тесля себе вважає? Він не є книжником і походить зі звичайної родини. Як він може поводитися так, наче має право робити те, що він робить?»

Як і фарисеї (12:22–32), мешканці Назарета визнають добрі діла, які чинить Ісус, проте не можуть розпізнати джерела Його влади. Те, що вони знають Ісуса, породжує зневагу, і вони роблять усе можливе, щоб заперечувати очевидне. Вкотре, як зауважує Жан Кальвін, ми бачимо грішників, які не хочуть повірити в те, що послав Бог. «Це не просто невігластво, яке заважає людям, вони самі по собі шукають підстав для образи, щоб не йти шляхом, до якого їх кличе Бог».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Західне суспільство має велике благословення бути вкоріненим у вчення Писання, а також в Особу та діяння Христа. Однак ми повинні бути обережними, щоб це благословення знайомства з Писанням не викликало у нас зневаги до Божих речей. Навіть якщо ми свідомо не нехтуємо Господом, не дивуватися з благодаті Отця, тому що чуємо про неї щотижня, є тонкою і потужною формою презирства. Присвятіть трохи часу, щоб пороздумувати про велич нашого Бога та Його любов до нас.

Матвія 14:1–12: Того часу прочув Ірод чотирирівласник чутки про Ісуса, і сказав своїм слугам: "Це Іван Хреститель, він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним"... Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіаду, дружину брата свого Пилипа. Бо до нього Іван говорив: "Не годиться тобі її мати!" І хотів Ірод смерть заподіяти йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. А як був день народження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіадина, та й Іродові догодила. Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона. А вона, за намовою матері своєї: "Дай мені проказала отут на полумиску голову Івана Хрестителя!.." І цар засмутився, але через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. І послав стягти Івана в в'язницю. І принесли на полумиску його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері... А учні його прибули, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса.

Ісус не хоче, щоб Його служіння переросло у виконання чудес для тих, хто завжди знайде підстави відкинути Його, тому Він не чинить у Назареті багато чуд (Матвія 13:58; див. 12:38–42). І все-таки звістка про попередні діяння нашого Господа поширюється по всій Галилеї і досягає тетрарха Ірода, якого ще звали Іродом Антипою, що правив у тій місцевості (14:1).

Ірод Антипа був сином Ірода Великого, який намагався вбити Ісуса невдовзі після Його народження (2:16–18). Почувши про служіння нашого Господа, Антипа припускає, що цей Ісус є Іваном Хрестителем, який воскрес із мертвих (14:2). Тут Матвій знайомить нас із ситуацією Івана, адже Ірод Антипа зазначає, що Хреститель вже помер.

Коли Христос розпочав Своє служіння у Галилеї (4:12–17, 11:1–6), Іван перебував у в'язниці, і у сьогоднішньому уривку йдеться про те, чому Івана було ув'язнено. Ірод Антипа мав брата, якого звали Ірод Пилип і в якого була дружина Іродіада. Антипа, який колись був одружений з дочкою арабського царя, залишив свою першу дружину і взяв собі за жінку Іродіаду, дружину свого брата, порушивши тим самим єврейський закон (Левит 18:16; 20:21). Іван Хреститель засуджував цей союз кровозмішування і, як наслідок, потрапив до в'язниці (Матвія 14:3–4). Але протягом деякого часу Ірод Антипа не хотів більше нічого робити з ним, бо був боягузом і боявся, що народ повстане, якщо він заподіє Іванові смерть (вірш 5).

Іродіада була цілком аморальною, а тому Іван недовго залишився у в'язниці. Побачивши, як донька Іродіади, яку, як знаємо з історичних джерел, звали Соло-

мією, танцювала, мабуть, відверті танці, Ірод Антипа безглуздо присягнув, що зробить усе, чого захоче ця молода дівчина. І хоча він не мусив був давати цієї присяги і навіть давши, не мав обов'язку її дотримуватися, Антипа все ж погодився і заповів вбити Івана за проханням Іродіади та Соломії (вірші 6–12).

Смерть Івана провіщає смерть Ісуса і, насправді, смерть усіх тих, хто є вірний Богові. Метью Генрі коментує: «Той факт, що Божі служителі повинні страждати за те, що роблять добро, не є нічим новим. Найстаранніші та найвірніші у виконанні своїх обов'язків зазнають найбільше труднощів».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ірод Антипа обезголовив Івана Хрестителя, не давши йому можливості на офіційний судовий розгляд, порушивши тим самим закон Мойсея. У Євангелії від Матвія 14:9 бачимо, що Ірод зробив це тому, що хотів зберегти свою репутацію і не виглядати дурнем перед своїми гостями. Багато гріхів, які чинимо, стаються тому, що ми хочемо зберегти свою репутацію. Скільки «білої» брехні Вам доводилося говорити через те, що Вас більше хвилювало те, як добре виглядати перед іншими, ніж бути приємними Богові?

НАГОДУВАННЯ П'ЯТИ ТИСЯЧ НАРОДУ

Матвія 14:13–21: Як Ісус те почув, Він відплив звідти човном у місце пустинне й самотнє. І, прочувши, народ із міст пішов пішки за Ним. І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змилосердивсь над ними, і їхніх слабих уздоровив. А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: "Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти народ, хай по селах розійдуться, і куплять поживи собі". А Ісус їм сказав: "Не потрібно відходити їм, нагодуйте їх ви!" Вони ж кажуть Йому: "Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби". А Він відказав: "Принесіть Мені їх сюди". І, звелівши наповпови посідаати на траві, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні народові. І всі їли й наситились, а з кусків позосталих назбирали дванадцятьоро повних кошів... їдців же було мужа тисяч із п'ять, крім жінок і дітей.

Чудо, яке Матвій описує в сьогоднішньому уривку, про нагодування п'яти тисяч (14:13–21), є єдиним чудом, про яке ми читаємо в кожному з чотирьох Євангелій. Це неймовірна подія, під час якої Ісус забезпечує їжею близько п'ятнадцяти чи двадцяти тисяч людей (більшість із п'яти тисяч присутніх чоловіків мали з собою жінок і дітей).

З людської точки зору, це — неймовірно, що для цього чуда взагалі виникла нагода. Христос намагається усамітнитися від великих наповпів, які линули до Нього, мабуть, для того щоб відпочити і присвятити Себе молитві (див. вірші 22–23). Звістка, що Ірод Антипа починає звертати увагу на Його служіння, спонукає Ісуса піти в безлюдне місце, щоб знайти перепочинок і поспілкуватися зі Своїм Отцем (вірш 13), проте Йому не вдається Самому потрапити до Свого місця призначення. Він вирушає туди на човні, але люди переслідують Його вздовж берега, щоб зустріти Його, коли Він причалить до берега. Христос є милосердним, тож не може ігнорувати потреби народу і, як Добрий Пастир, продовжує відповідати на їхні потреби через зіцлення (вірші 13–14, Івана 10:10–11).

Всі добре знають, що Месія чудесним чином помножує п'ять хлібин та дві рибини так, щоб нагодувати тисячі людей, але у цьому уривку ми часто оминаємо увагою криптичний богословський акцент. Звичайно, що Ісусова здатність створити настільки багато їжі з такої малої кількості продуктів демонструє Його владу над природою. Втім цей вчинок також має сильні есхатологічні нотки (Останні часи, період, коли Бог сповнить Свій план до кінця). В юдаїзмі

першого століття риба та хліб вважалися основними продуктами харчування бідних. І що ще важливіше: багато єврейських мислителів вважало, що ці продукти будуть на бенкеті Месії і Його народу у Божій присутності в кінці історії. Порядок, за яким Ісус бере, благословляє, розламає і роздає хліб, відповідає тому, як Він це робив на Останній вечері, яка сама собою є передчуттям великого майбутнього свята (Матвія 14:15–19; 26:26–29). Годуючи п'ять тисяч людей, Ісус розпочинає це святкування і вповні проведе його після Свого повернення. Він показує нам, що в Ньому ми вже зараз насолоджуємося тим, що Бог пообіцяв Своему народові наприкінці віку (Єзекіїля 34:20–24).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише про велику кількість їжі, яка залишилась після нагодування тисяч людей: «Те, що Христос приготував для Своїх вірних, не є скупим і мізерним, а багатим і щедрим; повнотою з надміру». Ми не повинні дивуватися, коли Бог посилає нам набагато більше всього, про що ми можемо попросити чи мріяти. Подумайте про моменти, коли Він давав Вам більше, ніж Ви могли б собі уявити, і розкажіть сьогодні про це комусь іншому.

ІСУС ІДЕ ПО ВОДІ

Матвія 14:22–36: І зараз звелів Ісус учням до човна сідати, і переплисти на той бік раніше Його, аж поки народ Він відпустить. Відпустивши ж народ, Він на гору пішов помолитися на самоті; і як вечір настав, був там Сам. А човен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвався супротивний. А о четвертій сторожі нічній Ісус підійшов до них, ідуци по морю. Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настрашилися та й казали: "Мара!" І від страху вони закричали... А Ісус до них зараз озвався й сказав: "Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!" Пётро ж відповів і сказав: "Коли, Господи, Ти це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді". А Він відказав йому: "Іди". І, вилізши з човна, Пётро став іти по воді, і пішов до Ісуса. Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав попопати, і скричав: "Рятуй мене, Господи!"... І зараз Ісус простяг руку й схопив його, і каже до нього: "Маловірний, чого усумнився?" Як до човна ж вони ввійшли, буря вщухнула. А приявні в човні вклонились Йому та сказали: "Ти справді Син Божий!" Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську. А люди тієї місцевості, пізнавши Його, сповістили по всій тій околиці, і до Нього принесли всіх хворих. І благали Його, щоб бодай доторкнулися краю одежі Його. А хто доторкався, — uzдоровлений був.

Після чудесного помноження хліба та риби, якими Ісус зміг нагодувати тисячі, Він відпускає народ і виходить на гору, щоб помолитися. Відпустивши народ, наш Спаситель наказує Своїм учням повернутися до човна, щоб Він міг залишитися у спокої зі Своїм Отцем (Матвія 13:22–23). Багато вчених вважає, що Ісус відокремив Своїх учнів від наповгту, щоб вони не піддались впливу месіанських очікувань народу, які, мабуть, не відповідали тому, що Месія мав постраждати.

У будь-якому випадку ми знаємо, що Христос проводить багато часу в молитві. Він починає, щойно настає вечір (близько 6 години, вірш 23), і ми не бачимо Його в дії аж до четвертої нічної сторожі (десь між третьою і шостою ранку, вірш 25). Зверніть увагу на цю витривалість у молитві. Якщо Ісус, Який завжди виконує волю Свого Отця, мусив так довго перебувати в молитві, то наскільки глибше спілкування з нашим Творцем має бути частиною нашого життя? Фактом є те, що віруючі, які сильно вплинули на історію, були чоловіками та жінками, які багато часу проводили навколішках.

Ісус іде по воді, наближаючись до учнів, що сиділи в човні, який сильною бурею відкинуло далеко від берега — це вперше учні зустрічають Його після привалої молитви (вірші 25–27). Те, що Ісус ішов по воді, є могутнім доказом

Його божественності. У Писанні Ягве, єдиний Бог, правдивий Господь над усім, описаний як Такий, Який ходить по воді (Псалом 76:16–20, Авакума 3:15). Невідомо, чи має Петро у своєму житті в цей момент повне розуміння божественності Христа, чи ні, але він розуміє, що Ісус має надзвичайну владу, якщо може крокувати по хвилях. Така віра спонукає Петра попросити в Ісуса дозволу зійти з човна і приєднатися до Нього в морі (Матвія 14:28–29).

Петро відводить очі від Ісуса і починає потопати, але ми оминемо увагою життєвий урок із цієї історії, якщо зосередимось лише на тому, як Христос критикує Свого учня за його малу віру (вірші 30–31). Незважаючи на сумніви та страх, віра Петра є все-таки правдивою — він іде по воді. Що більш важливо, Ісус не покидає цього рибалку, коли той починає сумніватися; радше Спаситель простягає Свою руку, щоб врятувати його (вірші 32–33).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Як стверджує багато коментаторів цього уривка, віра Петра нагадує нам нашу віру — малу і неповну. Яка є сукупністю довіри і сумнівів. Однак Бог не чекає нашої досконалої віри, щоб спасти нас. Необхідною є лише наявність справжньої довіри, а періоди сумнівів не свідчать про законність нашої віри. Незалежно від того, якою сьогодні є Ваша віра, знайте, що Ісус є Спасителем, Який спасає тих, хто бореться з сумнівами.

СПРАВЖНЄ ДЖЕРЕЛО ОСКВЕРНЕННЯ

Матвія 15:1–20: Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму й сказали: "Чого Твої учні ламають передання старших? Бо не миють вони своїх рук, коли хліб споживають". А Він відповів і промовив до них: "А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого? Бо Бог заповів: "Шануй батька та матір", та: "Хто злорічить на батька чи матір, хай смертю помре". А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: "Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові", то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. Лицеміри! Про вас добре Ісая пророкував був, говорячи:

"Оці люди устами шанують Мене,
серце ж їхнє далеко від Мене!
Та однак надаремне шанують Мене,
бо навчають наук людських заповідей..."

І Він покликав народ, і промовив до нього: "Послухайте та зрозумійте! Не те, що входить до уст, людину сквернить, але те, що виходить із уст, те людину сквернить". Тоді учні Його приступили й сказали Йому: "Чи Ти знаєш, що фарисеї, почувши це слово, спокусилися?" А Він відповів і сказав: "Усяка рослина, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. Залишіть ви їх: це сліпі поводитарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, обоє до ями впадуть"... А Петро відповів і до Нього сказав: "Поясни нам цю притчу". А Він відказав: "Чи ж і ви розуміння не маєте? Чи ж ви не розумієте, що все те, що входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? Що ж виходить із уст, те походить із серця, і воно опоганює людину. Бо з серця виходять лихі думки, душогубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги. Оце те, що людину опоганює. А їсти руками невмитими, не опоганює це людини!"

Ірод Антіпа є не єдиним палестинцем, якого цікавлять чутки про служіння Христа (Матвія 14:1–2). Деякі релігійні лідери в Єрусалимі також хочуть дізнатися про сина теслі з Назарета. У сьогоденньому уривку до нашого Господа звертаються фарисеї та книжники зі столиці (15:1). Ці люди, ймовірно, були офіційними представниками обох рухів — фарисеїв та книжників, яких народ високо шанував.

Наш Спаситель спикався лише з опором та ворожнечою з боку книжників і фарисеїв в Галилеї (12:1–14, 22–32), але і вчені Єрусалима не ставляться до Нього

по-іншому. Вони крипикують учнів Ісуса за те, що ті не миють руки згідно з усними законами (15:2). Як ми вже побачили, книжники та фарисеї уважно оберегали стіну, яку багато хто з їхніх предків вибудував навколо Закону Мойсея (Тори). Ця стіна складалася з усних традицій, дотримання яких забезпечувало непорушність букви Закону. Наприклад, розгляньмо відокремлення м'яса від молочних продуктів, якого досі дотримуються ортодоксальні юдеї. Ця практика в своїй основі ґрунтується на усній традиції, яка спрямована на забезпечення дотримання Повторення Закону 14:21. Якщо м'ясо та молочні продукти ніколи не повинні споживатися разом, то молода тварина за жодних обставин не може бути приготовлена в молоці своєї матері.

Миття рук захищало закони споживання їжі (Левит 11); їсти немитими руками не було гріхом само по собі. Проблема полягала в тому, що такі традиції ставилися вище Закону (Матвія 23:23). Тому не дивно, що Ісус справедливо засуджує книжників і фарисеїв за те, що вони наполягали на дотриманні усних традицій (Матвія 15:3–9). Вони з задоволенням тримали при собі свої гроші та майно згідно з усним законом, який дозволяв їм заповідати ці гроші Творцю після їхньої смерті, навіть якщо хтось із їхніх бідних батьків потребував підтримки. Проте, підносячи цю традицію, ці вчені фактично порушували Вихід 20:12, який наказував їм шанувати батьків і матерів. Вони лицемірно звинувачують учнів Ісуса у гріху за те, що вони не дотримуються традицій без божественного дозволу, а самі порушують Слово Боже заради своїх людських заповідей.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Занепокоєння зовнішніми речами, а не задумом Божого закону осліпило фарисеїв настільки, що вони не побачили справжнього джерела осквернення. Тоді Ісус нагадав їм, що справжнім джерелом гріха є серце, а не руки – істина, про яку говорить Тора (Матвія 15:10–20). Ми діємо як законники щоразу, коли крипикуємо інших за недотримання того, що ми любимо, навіть у разі неважливості цих питань у Біблії.

Матвія 15:21–28: І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі пирські й сидонські. І ось жінка одна хананеянка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: "Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — демон тяжко дочку мою мучить!" А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: "Відпусти її, бо кричить услід за нами!" А Він відповів і сказав: "Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого"... А вона, підійшовши, уклонилаь Йому та й сказала: "Господи, допоможи мені!" А Він відповів і сказав: "Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щеняттам"... Вона ж відказала: "Так, Господи! Але ж і щенятта їдять ті кришки, що спадають зо столу їхніх панів". Тоді відповів і сказав їй Ісус: "О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!" І тієї години дочка її видужала.

Закон про чистих та нечистих тварин міг бути спрямованим на те, щоб нагадувати Ізраїлю про його гріхопадіння. Чисті тварини у видимий спосіб відділяють себе від землі через копита або луску та плавники, що дають їм можливість відпливати далеко від дна океану (Левит 11:3, 9). Нечисті тварини прямо торкаються землі. У них є лапи і вони повзають по морському дні, тому що не мають плавців і луски (вірші 10–12, 26–27). Інші заборонені істоти їдять мертву плоть (вірш 18). Оскільки гріх Адама приніс на землю прокляття і смерть (Буття 3:14–19), неспоживання таких тварин нагадувало Ізраїлю про занепад творіння і давало надію на знищення прокляття та повернення світу до його первозданної благості.

На хресті Ісус прийняв прокляття на Себе (Галатів 3:13), а зараз ціле творіння чекає, щоб Його благість проявилась повною мірою (Римлян 8:19–21). Зі знищенням прокляття те, що було нечисте, стало чистим, а опже, у новому завіті не слід уже дотримуватися старих законів Мойсея про їжу. Це логічний висновок із вчення Ісуса щодо цього питання (Матвія 15:1–20; див. особливо Марка 7:19).

Знищення прокляття також припинить поділення між євреями та поганями — істина, на яку нап'якає Матвія 15:21–28. Коли Христос наближається до Тиру та Сидону, жінка-язичниця підходить до Ісуса і просить Його зцілити її доньку (Матвія 15:21–22). Спочатку він ігнорує її, але потім каже їй, що Його місію спрямовано насамперед до Ізраїлю (вірші 23–24). Він не відкидає спасіння поган; Він нагадує їй, що прийшов до Ізраїлю перед тим, як іти до інших народів. Пізніше з цим також пов'язані Ісусові слова жінці про те, що собакам дають

крихпи. Бог, добрий Отець, годує Своїх дітей – Свій народ Ізраїлю – перед тим, як погодувати домашнього собаку (вірші 25–26).

Жінка, дочка давніх ворогів Ізраїлю в Ханаані, чудово знає цю істину, і її дочка зцілюється, коли вона просить Месію милостиво поділитися багатством з Його святкового столу (вірші 27–28). Жан Кальвін каже, що жінка не входить у нешанобливу суперечку з Христом. «Оскільки Бог віддав перевагу євреям перед іншими народами, вона не сперечається з тим, що їм належить честь усиновлення, і заявляє, що не має жодних заперечень щодо того, що Христос спершу повинен подбати про них згідно з порядком, який встановив Бог».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін коментує: «Звісно, що Бог ніколи не відбирав своєї благодаті від євреїв так, щоб хоч якось не наділити нею поган». Протягом усієї історії спасіння були погани, які повірили в Бога Ізраїлю. Втім Бог є завітним Господом Ізраїлю, і тому Євангеліє спочатку призначено євреям. Присвятіть трохи часу, щоб помолитися за фізичних синів Авраама, щоб вони пізнали Ісуса.

Матвія 15:29–39: І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілейського моря, і, зійшовши на гору, сів там. І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздоровлював їх. А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, і славив він Бога Ізраїлевого! А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: "Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чого; відпустити їх без їжі не хочу, щоб вони не ослабли в дорозі". А учні Йому відказали: "Де нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу?" А Ісус запитав їх: "Скільки маєте хліба?" Вони ж відказали: "Семеро, та трохи рибок". І Він ізвелів на землі посідапи народові. І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своім, а учні народові. І всі їли й наситилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків повних... Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. І, відпустивши народ, уїс Він до човна, і прибув до землі Магдалинської.

Оскільки нагодування Ісусом чотирьох тисяч людей (Матвія 15:32–39) дуже нагадує Його нагодування п'ятьох тисяч (14:13–21), багато ліберальних коментаторів вважають, що Матвій переплутав і повторив два різних описи пієї ж самої події. Навіть гірше, дехто з них припускає, що друга історія, якщо не обидві, були просто вигаданими. Такі теорії ставлять під сумнів дослідження та письмові здібності першого євангелиста і навіть роблять його автором брехні.

Однак докази змушують нас прийняти ці історії на віру — описи двох різних, чудесних подій нагодування народу. П'ять тисяч людей явно були євреями, тому що вони йшли за Ісусом з Назарета та інших навколишніх містечок (Матвія 13:53–14:21). З іншого боку, чотири тисячі, мабуть, були язичниками. Перед тим, як нагодувати їх, Ісус зцілив багатьох людей із цих чотирьох тисяч, які поді «славили Бога Ізраїлю» (15:29–31). Євреї могли говорити так про Господа, але більш імовірно, що це казали саме язичники, оскільки євреї у Євангелії від Матвія в інших місцях не використовують цю назву на позначення Бога. Але важливішим є те, що Марк зображає події сьогодиншнього уривка в Десятимісті (7:31–8:10) — місцевості з десятима переважно язичницькими містами на сході від Галілейського моря.

Служіння Ісуса в цій місцевості показує, що Царство є призначеним як для євреїв, так і для язичників. Його чудеса тут відображають переважно те, що в Ісаї 35 було передбачено для царювання Месії. Діяння Христа показують, що Його благословення є для всіх народів, а це пояснює те, чому Ісусовим євреї-

ським учням було важко зрозуміти, що Він годуватиме нечистих поган (Матвія 15:33). Навіть Петрові було важко повірити, що всі народи можуть стати повноправними спадкоємцями Божого Царства (Галатів 2:1–10).

Або ж учні могли просто забути про Ісусове неймовірне нагодування п'яти тисяч людей. Така забудькуватість була припам'яною не лише дванадцятьом апостолам. Жан Кальвін коментує: «Немає дня, коли схожа байдужість не підкрадається до нас; і ми повинні бути обережними, щоб не відвертати свої думки від роздумів про божественні благословення, щоб досвід минулого допомагав нам дивитися з надією на допомогу у майбутньому, яку Бог вже не раз дарував нам».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише: «Забуття колишнього досвіду залишає нас у сумнівах теперішнього». Ми швидко забуваємо те, що Бог зробив для нас у минулому, і втрачаємо терплячість, коли Він не діє так, як ми цього бажаємо в теперішньому. В таких випадках ми іноді сумніваємося в Його любові до нас, навіть якщо у минулому Він показав Себе нам добрим і вірним. Якщо сьогодні Вам важко довіряти Господеві, згадайте про події у минулому, коли Він подбав про Вас.

ЩЕ ОДНЕ ПРОХАННЯ ПРО ОЗНАКУ

Матвія 16:1–4: І підійшли фарисеї та саддукеї, і випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. А Він відповів і промовив до них: "Ви звечора кажете: "Буде погода, — червоніє бо небо". А ранком: "Сьогодні негода, — червоніє-бо небо похмуре". Розпізнати небесне обличчя ви вмієте, ознак часу ж не можете! Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони". І, їх полишивши, Він відійшов.

У своїй казці «Нове вбрання короля» Ганс Крістіан Андерсен розповідає історію про короля, якого два злочинці переконують у тому, що виготовили для нього чудовий комплект одягу. Незважаючи на те, що злодії нічого не пошили, піддани правителя також схвалюють красу цього неіснуючого вбрання, коли король демонструє своє «вбрання», прогулюючись містом. Врешті, якась дитина вказує на починий факт, якого ніхто не визнає, — король не має на собі жодного вбрання.

Фарисеї і саддукеї нагадують короля та городян у тому, що мають дар відкидати очевидне. Прийшовши випробувати Ісуса, вони просять Його показати їм особливу ознаку (Матвія 16:1), якої також шукали деякі інші вороги Христа (12:38). Фарисеї та саддукеї були дивними соратниками, оскільки дотримувались різних теологічних і політичних поглядів. Наприклад, саддукеї були готовими прийняти звичаї римлян і, на відміну від фарисеїв, заперечували майбутнє воскресіння мертвих. Обидві сторони, однак, мали представників у Синедріоні, релігійному органі правління євреїв, і попри свою опозицію об'єдналися проти цього Назарянина, популярність Якого ставила під загрозу їхню владу. Як каже нам Жан Кальвін у своїх коментарях до цього уривка: «Хоча безбожні сваряться між собою, їхні внутрішні суперечки ніколи не заважають їм змовитися проти Бога і об'єднатися для переслідування правди».

Христова відповідь свідчить про те, що фарисеї і саддукеї відкидають очевидну правду про Нього. Хоча вони можуть передбачити майбутні погодні умови, їм не вдається правильно розплумачити чіпкі ознаки, які вони бачать у теперішньому (16:2–3). Інакше кажучи, фарисеї і саддукеї занадто твердошиї, щоб повірити в месіанські ознаки, які наш Спаситель уже об'явив (11:1–6; див. Ісаї 35). Осліплені гріхом, ці дві сторони шукають причин, щоб не повірити в низку доказів про особистість Ісуса. І наш Господь не потуратиме їхнім забавкам; все, що вони отримують, — це ознаку пророка Йони (Матвія 16:4).

Бог урятував пророка від потопу та смерті (Йона 1–2) і так само чудесно Він воскресить Ісуса з мертвих. Але Його твердошії супротивники навіть тоді не повірять (Матвія 28:1–15).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує: «Тільки оманливе серце може думати, що на нас повинні впливати ті засоби та ознаки, яких ми не маємо, якщо ми нехтуємо тими ознаками, які маємо». Садукеї і фарисеї вимагали від Ісуса ще однієї ознаки навіть тоді, коли вже побачили достатньо доказів Його месіанського покликання. Нехай ми ніколи не будемо винуватими, вимагаючи більше ознак чи відповідей на молитву, ніж Бог уже дав нам.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО РОЗЧИНИ

Матвія 16:5–12: А учні Його, перейшовши на той бік, забули взяти хліба. Ісус же промовив до них: "Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської розчини!" Вони ж міркували собі й говорили: "Ми ж хлібів не взяли". А Ісус, знаючи те, запитав: "Чого між собою міркуєте ви, маловірні, що хлібів не взяли? Чи ж ви ще не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки кошів ви зібрали? Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться-но розчини фарисейської та саддукейської!" Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм розчини хлібної, але фарисейської та саддукейської науки.

На цьому етапі Свого життя Христос починає стикатися зі щоразу більшим протистоянням релігійних лідерів у Єрусалимі. Фарисеї і саддукеї, які просять Його показати їм ознаку в Матвія 16:1–4, ймовірно, були групами з Єрусалима, яких послали випробувати Ісуса. Ці дві релігійні течії, зазвичай, мали багато конфліктів між собою, але змогли легко відкинути свої богословські відмінності, коли зустрілися зі спільним ворогом, як це було раніше з Іваном Хрестителем (3:7).

Події у Матвія 15:39, зустріч Ісуса з цими релігійними лідерами, відбуваються в Магадані, на заході від Галилейського моря. Розмова Ісуса з Його учнями в 16:5–12 відбувається на східному березі або «по той бік» моря. Його конфлікт із єрусалимськими лідерами та нагодування чотирьох тисяч (15:32–16:4) стають основою Його застереження: «Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської розчини» (16:6). Учні були спантеличені, думаючи, що Ісус наказав їм не їсти хліба, зробленого фарисеями та саддукеями. Вони не можуть збагнути суть Його зауваження, оскільки не мають з собою хліба і не знають, як знайдуть їжу, щоб поїсти (вірш 7).

Наш Спаситель докоряє Своїм послідовникам за брак їхнього розуміння та віри. Зрештою, як вони могли не довіритися Йому, що Він нагодує їх, після того, як вони на власні очі бачили, як Він нагодував тисячі людей кількома шматками риби та хліба (вірші 8–10)? Утім застереження Христа не спосувалося їжі; Він говорив про фарисейську та саддукейську науку (вірші 11–12).

До цього часу Ісус використовував слово «розчина» як метафору для зростання Царства Божого (13:33), але в Матвія 16 Він посилається на більш поши-

рене негативне використання цього слова у Писанні (Вихід 13:3; 1 Коринтян 5:6–8). Він застерігає Своїх послідовників не приймати науки фарисеїв та саддукеїв, що Месія повинен жити за їхніми хибними сподіваннями і чинити чудеса на їхню вимогу. В іншому випадку, як і розчина, ця хибна наука проникне в їхнє серце і відверне їх від Христа. Прислухаймось до слів Отця Церкви Єроніма: «Розчина має таку силу, що, якщо її змішати з борошном, тісто з маленького виростатиме у щораз більше і стане основою всієї хлібини. Так само є з єретичною доктриною, якщо вона спалахне у Вашому серці хоча б крихітною іскоркою, то за короткий час із неї може розгорітися велике полум'я, яке ляже в основу всієї сутності людини» («Коментарі до Євангелія від Матвія» 2.16.6).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Не завжди легко визначити фальшиве вчення, тому що ті, хто навчає хибного, часто змішують його з законною істиною. Саме тому ми повинні бути добре вкорінені в доктринах Писання, бо якщо наше розуміння істини зростатиме, ми зможемо відрізнити її від фальшивого вчення. Наскільки Ви вкорінені у вченні Біблії та історичній християнській вірі? Поставте собі за мету вивчити цього тижня один новий аспект Вашої віри.

Матвія 16:13–20: Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Пилипової, питав Своїх учнів і казав: "За кого народ уважає Мене, Сина Людського?" Вони ж відповіли: "Одні за Івана Христипеля, одні за Іллію, інші ж за Єремію або за одного з пророків". Він каже до них: "А ви за кого Мене маєте?" А Симон Петро відповів і сказав: "Ти Христос, Син Бога Живого!" А Ісус відповів і до нього промовив: "Блаженний ти, Симоне, сину Йонин, бо не піло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець. І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, і сили адові не переможуть її. І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на небі, а що на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!" Тоді наказав Своїм учням, щоб нікому не казали, що Він Христос.

Найбільш суперечливим уривком у еклезіології (вченні про Церкву) є уривок Матвія 16:13–20. Протестанти та Східна православна церква заперечують використання католиками слів Христа про Петра для встановлення папства.

На жаль, ми тільки коротко зможемо розглянути питання, які порушено у сьогодиньшому уривку. Найголовнішим у цьому всьому є те, чого Ісус не каже у Своїй похвалі Петра. Хоча в вірші 19 бачимо, як Петро отримує владу, його все ж не наділено верховною владою над усією Церквою. Ключі, які Петро (але не тільки він) отримав як управитель Божого дому, символізують владу над Божим народом. Наприклад, він може запевнити навернених грішників у Божому прощенні не тому, що він може пробачити гріх, а тому, що він проголошує вільне Євангеліє прощення. Тому ключі також дають йому змогу запевнити нерозкаяних, що вони не зможуть успадкувати Царства Божого. Утім ключі Петра належать також і кожному апостолу і, в певному сенсі, сьогодиньшим церковним провідникам (18:15–20; Ефесян 2:19–20). Крім того, у Матвія 16:13–20 нічого не сказано про те, що Петра наділено «унікальною» посадою Єпископського наслідування, і також ніде не підтверджено папської непогрішності.

Історичний протестантизм визнає ці істини і часто стверджує, що Петрове каяття є саме тією скелею, про яку згадує Ісус. У цьому є сенс, але ми помилятимемося, якщо скажемо, що сам Петро не є скелею, на якій будується Церква (Ефесян 2:22). В оригінальному грецькому тексті в цьому уривку є гра слів: Петрове ім'я *Petros* бере початок від слова *petra*, що означає «скеля» (вірш 18). Іншими словами, Ісус заявляє: «Симоне, ти – скеля, і на цій скелі побудую я церкву Свою». Петро має першість у Церкві – історичну першість, а не папську. Окрім того, оскільки він був першим, хто визнав Христа, Петро є першим

апостолом, який проповідує Євангеліє поганам (Дії 10), і через його лідерство та науку церква починає зростати та ставати зрілішою (розділи 1–15, 1 і 2 Петра). Тому завершимо словами Жана Кальвіна: «Висновок прихильників папства, що Петро отримав верховенство і став правителем усієї Церкви, є безглуздом. Звання відрізняється від влади, і отримати найвище почесне місце серед декількох людей відрізняється від того, щоб охопити своєю владою цілий світ».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Коли ми вивчаємо Писання, то повинні зважати, щоб надмірна кількість протилежних позицій не вплинула на наше розуміння цього уривка. Вся наука тих, з ким ми не погоджуємося, не обов'язково може бути помилковою, крім того ми повинні прагнути бути вірними Божому Слову і не приймати рішень, які суперечать нашим опонентам, тільки тому, що ми в жодному разі не хочемо виглядати так, як вони. Будьмо вірними Писанню незалежно від того, що роблять інші.

ІСУС ДОКОРЯЄ ПЕТРОВІ

Матвія 16:21–23: Із того часу Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбилому бути, — і воскреснути третього дня. І, набік відвівши Його, Петро став Йому докоряти й казати: "Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не буде!" А Він обернувся й промовив Петрові: "Відступиися від Мене, сатано, ти спокуса Мені, бо думаєш не про Боже, а про людське!"

Основна істина еклезіології міститься в такому вірші: «Єдиною основою Церкви є Ісус Христос, її Господь». Іншими словами, Божі вірні знаходять своє походження, основу, напрямок і безпеку у Христі. Без твердого розуміння цієї істини Церква стає світською організацією, якою керують примхи смертних істот, а не Слово Самого Творця Бога.

Писання наголошує на цій думці в багатьох моментах і також говорить про Петра та інших апостолів як про основу церкви (Ефесян 2:19–20), де Ісус є «основою основ», наріжним каменем (Дії 4:11). Апостоли є основою Церкви через написані ними послання — Новий Заповіт — який об'являє і проголошує Господа Церкви.

Цю основу збудовано на визнанні Петром Ісуса як Христа (тобто Месії, Матвія 16:16–18) — божественно об'явлена істина, яка підсумовує все Євангеліє. Жан Кальвін пише: «Призначення Христа чи Помазаника включає в себе як вічне Царство, так і вічне священство, щоб примирити нас із Богом і, очистивши наші гріхи через Свою жертву, отримати для нас досконалий праведність, а також, прийнявши нас під Свій покров, підтримувати, захищати і збагачувати нас усіма благословеннями».

Однак Петро не до кінця усвідомлював свої слова, коли вперше визнав Ісуса Месією, Сином Давида, Який буде дім Божий (2 Самуїла 7:1–17). Це видно в сьогоднішньому уривку, де Ісус докоряє Петрові за те, що той не розуміє, що Христос прийшов зробити, незадовго після того, як хвалили Петра за визнання Його Спасителем. Коли Ісус уже відкрито заявляє, що дійсно є Христом, Він починає чітко навчати про те, що мусить померти за гріхи Свого народу (Матвія 16:21). Спочатку Петро цього не приймає; він хоче мати тільки такого Месію, який є могутнім правителем, що веде Ізраїль до земної перемоги (вірш 22). Але жоден цар не переможе, доки Спаситель спочатку не прийме прокляття за Свій народ на Голгофі (Галатів 3:10–14).

Петро допускає помилку і так само, як сатана в пустелі, пропонує Ісусу вінець перемоги без хреста (Матвія 4:1–11). Ісус не бажає цього, бо відданий Своему Отцеві, завіт Якого вимагає, щоб борг за гріх було повністю сплачено (Вихід 34:6–7).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Євангельські християни часто наголошують, що Ісус помер за наші гріхи, але можна легко забути, що Він також і воскрес за наші гріхи. Коли ми поширюємо Євангеліє, не забуваймо, що ми також повинні розповідати про істину воскресіння. Жан Кальвін коментує: «Усі служителі..., які хочуть, щоб їхні проповіді давали плід, повинні пильнувати, щоб слава Христового воскресіння завжди поєднувалась із Його жажливою смертю».

ГОТОВНІСТЬ ПОМЕРТИ

Матвія 16:24–28: Промовив поді Ісус учням Своїм: "Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її. Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить? Або що дасть людина взамін за душу свою? Бо прийде Син Людський у славі Свого Отця з Ангелами Своїми, і поді віддасть кожному згідно з ділами його. Поправді кажу вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерті, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Своїм".

Спочатку Петро не до кінця зрозумів завдання Месії (Матвія 16:13–23), але пізніше збагнув, що Месія є Стражденим Слугою, Який несе на Собі Божий гнів за гріх (1 Петра 2:21–25). Крім того, Петро, найімовірніше, і сам помер розп'ятим головою донизу, тим самим особливим чином відчувши страждання Спасителя.

У сьогоднішньому уривку Ісус кличе кожну людину, яка хоче бути Його учнем, взяти свій хрест і брати участь у Його скорботах (Матвія 16:24; див. також Колосян 1:24). Брати участь у стражданнях Ісуса не означає спокутувати свої гріхи; лише еретики можуть казати, що смерті Христа недоступно, щоб спасти нас без наших власних зусиль. Напомість, наша частка у стражданнях Ісуса свідчить про наше прагнення жити так, як жив Він, що завжди означає зазнавати переслідувань, які Він також зносив у світі. Слуга не більший за свого пана, і ми не можемо відчупи на собі Христові благословіння, якщо не ходитимемо важкою дорогою послуху, яку Він прокладає перед нами (10:24–25).

Хрест був засобом виконання Ісусового призначення; тому Він закликає і нас до того, щоб бути готовими померти за Нього. Справжнє учнівство ставить наше життя під загрозу — незнайома дійсність для віруючих західного світу. І все ж наші цінності, цілі, те, що ми любимо та чинимо, повинні зображати картину людей, які терпляче служать Божому Царству, а не порядку теперішнього світу. Жан Кальвін стверджує, що самозречення є надзвичайно широким поняттям, це — поклик «відмовитися від наших природних схильностей і відкинути усі пожадливісті тіла і, таким чином, бути готовими не підкорятися нічому, окрім Бога, який живе і панує в нас».

Ускладнюють плумачення обіцянки останнього суду та нагороди, які виникають навколо слів Ісуса, що деякі з Його перших послідовників не «скуштують смерті», доки не побачать Сина Людського, Який прийде в Царстві Своїм

(16:27–28). Багато хто вважає, що Христос тут говорить про Свій другий прихід, що ставить під сумнів правдивість Його слів, оскільки Його апостоли вже померли, а світ далі триває. Проте Матвія 16:28 означає, що деякі з апостолів не помруть, поки не настане Царство (Марка 9:1; Луки 9:27). Відповідно, ці вірші не можуть посилатися на Його другий прихід, який сповнить Царство, що вже розпочалося. Христос, мабуть, говорить про руйнування Єрусалима в 70 році н. е., оскільки ця подія підтвердила Його владу як судді та царя, що її Він отримав у Своему воскресінні і вознесінні (Дії 1:6–11; 1 Коринтян 15:12–28; Филип'ян 2:5–11).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми досі чекаємо на видимий, тілесний прихід Христа, але це не означає, що Царства немає вже зараз. Хоча Царство ще не сповнилось до кінця, воно вже настало і продовжує наставати зі змінами життя через силу Святого Духа. Наш Спаситель додержав Свої обіцянки, що апостоли скуштують Царство ще до своєї смерті, і сьогодні ми теж куштуємо Боже Царство у своєму житті. Шукайте сьогодні плоди Царства у своєму житті.

ПЕРЕОБРАЖЕННЯ

Матвія 17:1–8: А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх особно на гору високу. І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло. І ось з'явилися до них Мойсей та Ілля, і розмовляли із Ним. І озвався Петро та й сказав до Ісуса: "Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю отут три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі". Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх, і ось голос із хмари почувся, що казав: "Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайтесь!" А почувши, попадали учні долілиць, і полякалися сильно... А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: "Уставайте й не бійтесь!" Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса.

Святий Дух надихнув Петра визнати Ісуса Месією, але це не єдине одкровення, яке він та апостоли отримали, коли ходили з Христом по Кесарії Пилиповій та її околицях. Як зазначено в сьогоднішньому уривку, Петро, а також Яків та Іван мали привілей бути свідками слави переображення нашого Господа лише через кілька днів після великого Петрового визнання Ісуса Месією (Матвія 16:13–17:8).

Для передісторії переображення ми повинні розглянути багато богоявлень, записаних у священному Писанні. Англійський термін «теофанія» (богоявлення) походить від грецького слова «Бог» (*theos*) і грецького дієслова «з'явитися» (*phainein*); таким чином ми можемо побачити, що слово «теофанія» по суті означає «поява Бога». Богоявлення були видимими появами Творця, яких зазвичай удостоювались ті особи, які були основними у плані спасіння Всемогутнього. Ми можемо пригадати собі, до прикладу, Боже з'явлення Авраамові у вигляді «димуючої печі» та «смолоскипу огняного» (Буття 15), а також об'явлення Ягве Мойсееві у палаючому кущі (Вихід 3). Переображення, як ми бачимо, є схожим явищем, але у цьому випадку Ісус Христос перевершує усі попередні богоявлення, виражаючи повне одкровення того, Хто такий Бог.

Ми вивчаємо багато уроків з переображенням. Воно підтверджує призначення Ісуса як особливого Божого посланця на зразок Мойсея та Іллі, які отримали одкровення від Всемогутнього на горі Синай, яку також називали горою Хорєб (Вихід 19–24, 1 Царів 19), Ісус також зустрічається з Богом на горі. І все ж Ісус є більшим за ці ключові постаті, бо те, Ким Отець визнає Його, робить Його метою одкровення (Матвія 17:5), а не лише його одержувачем. Крім того,

Мойсей та Ілля представляють Закон і Пророків. Їхня поява разом із Христом підтверджує виконання Ним старозавітного одкровення.

Найголовніше, що в переображенні чітко зображено божественну сутність Ісуса. Після зустрічі з Богом Мойсей випромінював божественну славу і прикривав своє обличчя, щоб приховати це відображення (Вихід 34:29–35). Однак природню пишноту і блиск нашого Спасителя ніяк не можна приховати (Матвія 17: 2). Метью Генрі коментує: «Сяюче обличчя Мойсея було настільки слабким, що його легко було приховати під тонким покривалом; а слава тіла Христового була такою, що пронизувала весь Його одяг».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Поставивши Переображення Христа між двома передбаченнями про страждання та смерть (Матвія 16:21–28; 17:9–13), Бог запевняє нас, що труднощі не завжди будуть частиною долі Його Сина та вірних. Коли нещастя спокушає нас впасти у відчай і втрапити всяку надію, згадаймо про Ісуса, сяюче обличчя Якого звіщало про славу Його воскресіння, в якій ми колись перебуватимемо, коли Його праведники сяятимуть, як сонце (13:43).

Матвія 17:9–13: А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: "Не кажіть нікому про цеє відіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне". І запитали Його учні, говорячи: "Що це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?" А Він відповів і сказав: "Ілля, правда, прийде, і все приготує. Але кажу вам, що Ілля вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли... Так і Син Людський має страждати від них". Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христітеля.

Пуританський коментатор Метью Генрі зауважує, що «хороші люди схильні чекати корону без хреста». Це коментар до Матвія 17:1–8 та бажання Пепра поставити «шатра» для Ісуса, Мойсея та Іллі на горі Переображення (вірш 4). Пепро отримує непряме засудження за своє бажання — Отець вгамовує апостола, проголошуючи сутність Свого Сина (вірші 5–6). Пепро знову втратив повноту всієї картини, яка зображала Спасителя. Він думає, що настав час відсвяткувати повноту месіанського віку згідно з віршами Захарії 14:16–19, зображення свята Кучок (див. Левит 23:33–44) у День Господній. Але, як сказав Ісус, повне одкровення Його слави зможе настати тільки після хреста (Матвія 16:21–23).

Христос повторює цей принцип у сьогоднішньому уривку, забороняючи Своїм учням розповідати про Його славу до моменту, коли Його воскресіння виправдає Його вірне життя і смерть у стражданнях (17:9). Знову ж таки, Він не хоче, щоб народ робив собі щодо Нього помилкові припущення і повставав проти Риму. Навіть учні Ісуса досі не розуміють покликання Месії до страждань, і тому Він мусить приховувати Свою славу, щоб імперія не спробувала розправитися з Ним задовго до закінчення Його служіння.

Учні нашого Господа дивуються, коли чують слова Ісуса про те, що Він має померти, особливо тому, що вони щойно побачили Іллю (вірш 10). Беручи за основу Малахії 4:5–6, євреї першого століття очікували повернення Іллі, який би мав відновити праведність в Ізраїлі та примирити Божий народ ще до настання месіанського віку. Учні не можуть збагнути, як після такого відродження Месію можуть вбити і як може настати смерть Христа, якщо Він має прийти в епоху справедливості, започаткованої Іллею? Ісус пояснює, що вони правильно очікують, що Ілля відновить усе (Матвія 17:11). Однак учні також повинні розуміти, що прихід Іллі не охопить усіх фізичних синів Авраама, а опже, не створить середовища вселенської святості. «Прокляття» у Малахії

4:6 спаде на нерозкаяних, тобто будуть такі, які не покаються і не житимуть у цьому стані, коли прийде Ілля. Малахія пророкував, що нового Ілля відкинули, навіть страпили (Матвія 14:1–12). Це готує основу для того, що і Месію також уб'ють (17:12–13).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін коментує сьогоднішній уривок так, що відновлення, яке мав принести Ілля, «не означає, що Іван Хреститель мав відновити народ до ідеалу. Він мав передати їм послання і віддати їх Христу, Який мав би завершити те, що розпочав». У Своему служінні, спокупі та воскресінні Ісус завершив завдання, яке було необхідним для покаяння Ізраїля та всіх інших народів. Сьогодні Він використовує нас, щоб ми проголошували Його діяння світові. Коли ви востаннє проповідували Євангеліє комусь, хто цього потребував?

Матвія 17:14–21: І як вони до народу прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навколішки впав перед Ним, і сказав: "Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у ново-місяччі, і мучиться тяжко, бо почасти падає він ув огонь, і почасти в воду. Я його був привів до учнів Твоїх, та вони не могли вздоровити його". А Ісус відповів і сказав: "О роде невірний й розбещений, доки буду Я з вами? Доки вас Я перпіпиму? Приведіть до Мене сюди його!" Потому Ісус погрозив йому, і демон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: "Чому ми не могли його вигнати?" А Він їм відповів: "Через ваше невірство. Бо поправді кажу вам: коли будете ви мати віру, хоч як зерно гірчичне, і горі оцій скажете: "Перейди звідси туди", то й перейде вона, і нічого не матимете неможливого! Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й постом".

У Євангелії від Матвія зображено важливу роль віри у подіях Ісусового життя, а також у Його науці. Йосип повірив, що сина Марії було зачато силою Святого Духа, а не через незаконний зв'язок (1:18–25). Христос довіряв Отцеві у тому, що Той зміцнить Його у спокусах (4:1–11), і дивувався вірі тих, хто не був частиною Божого завіту з Ізраїлем (8:5–13; 15:21–28). Петро зміг визнати Ісуса Месією, хоча не до кінця розумів це (16:13–23).

Продовжуючи наше вивчення Матвія, бачимо, що в центрі сьогодення уривка є віра. Зійшовши з Гори Переображення (17:9–13), Ісус і Його учні приходять до народу. Очевидно, Ісус тимчасово відходить від дванадцятих апостолів, тому що схвилюваний батько розповідає Ісусові про те, як він та його син приходили до Ісусових учнів. Цей чоловік попросив Христових учнів зцілити свого біснуватого сина, але вони не змогли цього зробити (вірші 14–16).

Тоді Ісус нарікає на невірство Свого покоління, яке чітко виявляється у неспроможності учнів зцілити цього хлопчика (вірш 17). Якщо ті, кому призначено виганяти демонів, творити чуда (10:8) і сидіти в ногах Христа, не мають віри, щоб уздоровити інших, то яку надію можуть мати ті, хто не є апостолами? Ми не знаємо, у чому саме учням бракувало віри; можливо, вони поклалися на силу своїх слів, а не на Самого Творця, коли виганяли демонів. Епілептичні напади також могли налякати їх, і тому їхня віра могла захитатися.

Ісус використовує той момент, щоб підкреслити силу віри, незалежно від того, наскільки вона є великою (вірш 20). Слова, що віра може переносити гори, не є буквальними – це метафора, яка означає, що віра може здійснити немож-

ливе (див. 1 Коринтян 13:2). Звичайно, що сила не перебуває в самій вірі; віра є не магічним способом маніпулювання реальністю. Натомість віра є тому ефективною, що є засобом, за допомогою якого ми отримуємо допомогу від Самого Бога, з яким усе є можливим (Матвія 19:26). Віра — це переконання в тому, що, як коментує Жан Кальвін, «Бог ніколи не покине нас, якщо ми відкриватимемо двері для отримання Його благодаті». І Він не може не діяти в житті тих, хто взиває до Нього вдень і вночі (Вихід 2:23—3:8; Луки 18:1—8).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Сьогоднішній уривок не подає нам повного визначення віри; тому його прочитання треба узгодити з іншими уривками, зокрема з 1 Івана 5:14, який підкреслює важливість Божої волі, коли ми молимося. Як пише д-р Джон Макартур: «Істинна віра, у розумінні Христа, завжди передбачає підпорядкування Божій волі» («Коментарі до Біблії Макартира», с. 1, 156). Віруюча людина вірить, що Бог може переміщати гори, але також знає, що відбудеться лише те, що Він пообіцяв.

ІСУС ЗАПОВІДАЄ СВОЄ ВОСКРЕСІННЯ

Матвія 17:22–23: Коли пробували вони в Галілеї, то сказав їм Ісус: "Людський Син буде виданий людям до рук, і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскресне". І тяжко вони зажурились...

Петрове визнання Ісуса Христом стає переломним моментом у житті та служінні нашого Господа (16:13–20). Після подій, що відбулися в Кесарії Пилиповій та її околицях, в містечку на відстані 25-ти миль на північ від Галилейського моря, Ісус починає свою останню подорож на південь, прямуючи до Єрусалима, де Він спокупуватиме гріхи Свого народу (Луки 9:51–53). Він є одностайним у Своему намірі прибути до Святого міста і не відхилятиметься від цього плану, хоча надалі продовжуватиме виконувати Свое месіанське покликання (Матвія 17:14–20, 20:29–34).

Навчання залишається невід'ємною частиною цього покликання, і в сьогоднішньому уривку Ісус робить друге велике передбачення про Свою смерть та воскресіння (17:22–23). Як бачимо, на відміну від Петра, після першого передбачення Христа, жоден з учнів не заперечує Його слів (16:21–23; 17:23). Навпаки, дванадцять апостолів, схоже, приймають цей факт як неминучий, бо «тяжко зажурилися» через слова Ісуса.

Смуток учнів також свідчить про те, що вони ще не вірять у воскресіння Христа. В певному сенсі це зрозуміло; воскресіння не є явищем, яке ви спостерігаєте кожного дня. Однак Ісусові слова мали б переконати їх, що Його смерть буде тимчасовою. Але, на жаль, вони керуються більше своїм досвідом, аніж Словом Божим (Івана 1:1). Жан Кальвін застерігає нас: «Упереджена думка має настільки великий вплив, що поширює в розумі темряву посеред ясного світла».

Учні також мали б передбачати воскресіння Месії, оскільки про нього є пророцтва у кількох уривках Старого Заповіту. В Ісаї 53 сказано, що Спражdenний Слуга «буде ділити здобич», «побачить насіння» і «насититься», коли Його жертва принесе праведність багатьом (вірші 10–12). Все це відбудеться після смерті Слуги (вірші 1–9), і оскільки мертві не можуть бачити плід своєї праці чи ділитися ним, Божий Слуга повинен воскреснути, щоб усе це сповнилося. В Осії 6:1–2 також є вказівка на воскресіння. У своєму початковому контексті пророк сподівається на відновлення життя для Ізраїля, яке настане після того, як Бог покарає Свій народ за його провини. Грішний Ізраїль не може понести

Господній гнів за гріх; тому Месія повинен це робити замість них і, воскреснувши, бути виправданим за Себе та Свій народ.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Багато християн не думають про майбутнє воскресіння, припускаючи, що на небесах ми будемо жити вічно як безтілесні духи. Проте це не є тим, що говорить Біблія про наш остаточний стан. Незважаючи на те, що існує проміжний стан, в якому віруючий перебуває з Богом до Останнього суду, Писання говорить, що ми будемо мати нові тіла на нових небесах та землі (Об'явлення 21). Християнство не твердить, що тіло було створене гріховним; воно очікує свого повного відновлення.

Матвія 17:24–27: Як прийшли ж вони в Капернаум, до Петра підійшли збирачі дидрахм на храм, та й сказали: "Чи не заплатити ваш учитель дидрахми?" Він відказує: "Так". І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: "Як ти думаєш, Симоне: царі земні з кого беруть мито або податки: від синів своїх, чи чужих?" А як той відказав: "Від чужих", то промовив до нього Ісус: "Тож вільні сини! Та щоб їх не спокусити, піди над море, та вудку закинь, і яку першу рибу ізловиш, візьми, і рота відкрий їй, — і знайдеш стапира; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе"...

Подорожуючи далі на південь до Єрусалима, Ісус повертається до Капернаума, де відбувалася більша частина Його служіння (Матвія 17:24; див. 4:12–17). Туп наш Господь дасть четверту науку зі своїх п'яти основних навчань (у розділі 18). Однак, перш ніж зробити це, Ісус обговорює податок на храм.

Події у сьогоднішньому уривку, ймовірно, відбуваються в будинку Петра, який був розташований у Капернаумі (8:5–17). Ми припускаємо, що це так, оскільки до Петра поза його домом «підійшли збирачі дидрахм на храм», щоб отримати податок від Ісуса (17:24). Євреї першого століття вважали некоректним напряму звертатися до гостя якоїсь особи, намісність ввічливим жестом було спілкуватися з тим, до кого цей гість завітав.

Коли Бог об'явив Мойсееві плани для скинії, Він встановив податок у розмірі половини шекеля для всіх ізраїльських чоловіків від двадцяти років і старших як викуп за спасіння їхнього життя і щоб заплатити за утримання святини (Вихід 30:11–16). Вчені не впевнені, чи цей податок потрібно було збирати щороку, але до першого століття багато побожних євреїв платили цей податок раз на рік, хоча релігійні лідери вимагали його лише раз у житті - у двадцять років. Навіть тоді деякі священики та рабини були звільнені від цього податку.

Цікаво, що Матвій є єдиним євангелистом, який записав цей епізод, що цілком зрозуміло, адже, як колишнього збирача податків, його цікавили такі записи. У будь-якому випадку, Ісусова наука з цього приводу свідчить про те, що Він і Його послідовники звільнялися від цього обов'язку. Земні царі не збирають податків зі своїх сімей; так само Ісус і Його учні не повинні платити податок на храм, тому що вони є синами Бога, який є Царем усього, зокрема і храму (17:25–27). Христос, Який є більшим за храм і сповнює його призначення, уже прийшов (12:6). Поклоніння Творцеві буде зосереджене навколо Нього, а не на горі Сіон; тому вже немає потреби платити податок.

Проте Ісус сплачує податок, тому що не хоче ображати інших і створювати перешкоди для Євангелія там, де не треба (17:27). Це принцип християнської свободи, який пізніше детальніше пояснює Павло (Римлян 14). У Христі ми вільні робити багато речей, але ніколи не повинні використовувати нашу свободу так, щоб спокушати менш зрілих християн.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

За часів Павла були такі, які були слабкими у вірі та споживали тільки овочі, бо м'ясо часто приносили в жертву ідолам. Ці слабші брати не могли зневажати тих, хто споживав м'ясо. Водночас сильніші у вірі брати, які їли м'ясо, мали утримуватися від перебування в присутності тих, кого міг образити їхній стиль життя (Римлян 14). Зрозуміло, що ми повинні жити так, щоб наше життя не ображало інших християн. Чи Ваше життя відображає цей принцип?

НАЙБІЛЬШИЙ У ЦАРСТВІ НЕБЕСНІМ

Матвія 18:1–4: Підійшли до Ісуса поді Його учні, питаючи:

"Хто найбільший у Царстві Небеснім?" Він же дитину покликав, і поставив її серед них, та й сказав: "Поправді кажу вам: коли не навернетесь, і не стане, як ті діти, не ввійдете в Царство Небесне! Отже, хто впокориться, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім..."

Учні вкотре демонструють своє вміння опустити головну думку, коли запитують Ісуса: «Хто найбільший в Царстві Небеснім?» (Матвія 18:1). Це питання, про яке говорять нам також інші автори Євангелій, є результатом суперечки між учнями щодо того, хто матиме найвищий статус у Царстві (Марка 9:33–37; Луки 9:46–48). Порівняння, яке Господь наводив раніше, про Бога і земних царів (Матвія 17:24–27), могло бути тим, що спонукало учнів знову поговорити про Царство, але проблема полягає у тому, як вони сприймають це Царство. Христос буквально щойно наголошував на тому, що Йому треба померти і що Його послідовники також повинні страждати (16:21–28; 17:22–23), але ці образи безсилля мало вплинули на цінності учнів. Вони прагнуть сили і статусу в Царстві Небесному.

Відповідь нашого Спасителя виправляє гріховні наміри учнів. Бути найбільшим у Царстві Небеснім, за Його словами, належить лише тим, хто упокорює себе як дитина (18:2–4). Ісус не каже, що діти є природно смиренними; досвід вказує на протилежне. Він підкреслює об'єктивну реальність дитинства. Діти майже у всьому покладаються на дорослих у виживанні та ще не прожили достатньо довго, щоб претендувати на якийсь успіх чи заслуги. Християни повинні відкинути мрії про владу чи статус і, як дитина, визнати свою остаточної залежності від Бога у всьому. Замість того, щоб шукати статусу в очах людей, вони повинні все більше покладатися на Отця. Немає нічого поганого у тому, щоб мати церковну посаду (1 Тимофія 3:1), але ми повинні прагнути лідерства лише для того, щоб служити іншим, а не завойовувати статус чи владу для себе. Жан Кальвін каже, що скромна людина «не претендує на жодні особисті заслуги перед Богом і не ставиться з пишою до братів, ані не намагається вважати себе за кращого за них, однак вважає достатнім той факт, що є одним із членів Христа, і не бажає нічого іншого, крім прославлення Голови».

Такі принципи цілком суперечать тому, як думає світ. Невіруючі навколо нас вмотивовані бажанням випередити свого сусіда. Наше визнання Христа

зводиться до того, що ми, як особистості чи спільне тіло, прагнемо володіти владою, силою чи стапусом щодо інших (Матвія 20:20–28).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише: «Найпокірніші християни є найкращими християнами, які найбільше подібні до Христа, найприємніші Йому, найпридатніші для служіння в цьому світі і з радістю приймають Його в іншій людині». Покірні віруючі чесно оцінюють власні здібності і є прикладами того, що означає служити для слави Ісуса, а не для власної. Ми будемо вказувати іншим на Ісуса, якщо матимемо ці якості. Подумайте про скромних і покірних людей, яких Ви знаєте, і наслідуйте їх у тому, як вони наслідують Христа.

Матвія 18:5–6: І хто прийме таку дитину одну в Моє Ім'я, той приймає Мене. Хто ж спокусить одне з цих малих, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепили, — і його потопили в морській глибині...

Так само, як Святий Дух надихнув Мойсея на написання п'яти книг Біблії (від Буття до Повторення Закону), так само Він діяв у Матвієві, який об'єднав вчення Христа у п'ять основних дискурсів, щоб ми могли побачити Ісуса як нового і кращого Мойсея, посередника нового і кращого завіту. У першому з цих дискурсів — Нагірній проповіді (Матвія 5–7) — висвітлено етику Царства та істинне значення Божого закону. Розділ 10 інколи називають «місіонерським дискурсом», оскільки він зосереджений на принципах проповіді Євангелія у ворожому світі. Матвія 13 є третім основним дискурсом, у якому зібрано багато притч Ісуса про Царство Небесне, а у п'ятому дискурсі, у розділах 24–25, йдеться про руйнування Єрусалима і Останній Суд.

Стосунки між Божими віруючими в Церкві — головна тема четвертого дискурсу Спасителя, записаному в Матвія 18, що буде темою нашого вивчення протягом наступного тижня. У віршах 1–4 нам сказано бути, як діти, які у виживанні є абсолютно залежними від своїх батьків, і визнати нашу повну залежність від Отця. Сьогоднішній уривок розвиває цю аналогію, щоб прояснити, як християни мають ставитися один до одного. У вірші 5 Ісус говорить не тільки про дітей; Він також метафорично має на увазі Свій народ. Ми насамперед повинні приймати інших віруючих і «бути гостинними один до одного без нехоті» (1 Петра 4:9). Якщо ми так чинимо, то гостинно приймаємо самого Ісуса, бо, як пояснює Отець Церкви Єронім: «хто живе, наслідуючи Христову смиренність і невинність, у тому живе Христос» («Коментарі до Матвія» 3.18.5). Ми поважаємо нашого Господа, коли поважаємо інших віруючих. І навпаки: коли ми ненавидимо інших віруючих, то ненавидимо Самого Ісуса (Матвія 10:40–42; 1 Івана 4:20).

Якщо не приймаємо Христа, не приймаючи інших віруючих, то наскільки гірше нам буде, якщо ми відвернемо когось від віри? Доля тих, хто веде інших до гріха або робить усе можливе, щоб зруйнувати віру інших в церкві, буде настільки жакливою, що краще їм утопитися, ніж таке чинити (Матвія 18:6). Шануймо Ісуса своїми словами та вчинками, щоб ми ніколи не стали причиною кризи віри в житті тих, хто навколо.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Один коментатор каже, що інших можна довести до гріха навіть без фальшивого вчення. Наприклад, якщо ми не допомагаємо, не опікуємося душами тих, хто цього потребує, то випускаємо зі своєї уваги пущеності у житті інших людей, що може призвести до неможливості вчасно врятувати овечку, яка заблукала. Ісус зробив кожного віруючого певною мірою підзвітним кожному іншому віруючому. Ми шануємо Господа, Який викупив нас, коли дбаємо один про одного.

Матвія 18:7-9: Від спокус горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людині, що від неї приходить спокуса! Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушає тебе, — відігни її

й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. І коли твое око тебе спокушає — його вибери й кинь від себе: краще тобі однооком увійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної.

Під час Свого земного служіння Ісус переважно був мандрівним проповідником Царства. Відтак Він багато навчав про одне і те ж різні групи людей. Тому не треба дивуватися, що Він використовував подібні порівняння, щоб передати одні й ті ж самі істини, добираючи метафори до кожної конкретної аудиторії та ситуації. Наприклад, Його застереження у Матвія 18:6 щодо введення інших у гріх, надзвичайно схоже до 5:19-20, де наш Господь попереджає порушників Божих заповідей та тих, хто навчає цього інших.

Ще більше вражає подібність між 18:7-9 та 5:27-30. Те, що раніше було сказано про пожадливість у Нагірній проповіді, тепер розширюється і накладається на всі гріхи. Ісус подає наочний приклад, кажучи, що краще увійти в Царство Небесне без руки чи ноги, ніж усім своїм тілом потрапити в пекло (18:8-9) через те, що воно спокушало нас до безбожності. Як ми вже згадували під час вивчення Матвія 5, Ісус тут не наказує завдавати собі шкоди. Можна обрізати кінцівку і все ж програти битву з гріхом. Напомість Христос використовує потужну аналогію, щоб заохотити нас відрікатися від будь-якого гріха ще до того, як він нас здолає. Залежно від нашої ситуації, це може означати переїзд в інше місто, зміну роботи або прийняття інших праведних, але складних життєвих змін, якщо це потрібно, щоб уникнути безбожності в нашому житті. Метью Генрі коментує: «Нічого не має бути для нас настільки дорогим, щоб ми не могли з цим розлучитися задля збереження чистої совісті».

Спонування когось до гріха матиме жахливі наслідки, як каже Жан Кальвін у своєму коментарі до Матвія 18:5 6: «Яка ж то страшна помста поді чекає на тих, хто через гріх веде своїх братів до загибелі!» Але все ж жахливим є те, що ми самі доводимо себе до злого, відмовляючись умертвляти гріх у своєму житті (вірші 8-9). Чи ми спонукаємо спотикатися інших, чи самих себе, Ісус каже, що горе чекатиме на таку людину (вірш 7). Спокуси прийдуть — вони є наслідком цього запалого світу, який Бог, згідно зі Своїм планом, використовує, щоб виховати у нас випривалість і цілісність. Але Його суверенний допуст

не звільняє нас від провини за наші дії. Ми ніколи не повинні припускати, що Господь є винним у нашому гріху, бо Він дозволив його; грішники самі винні у своїх гріховних рішеннях (Дії 2:23).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Д-р Джон Макартур повторює застереження Ісуса в Матвія 5:29: «З гріхом потрібно бути суворими з огляду на його смертельні наслідки» («Коментарі до Біблії Макатура», с. 1, 131). Утримання від приватних розмов із певною людиною може допомогти нам втриматися від пліпкарства; позбутися комп'ютера може стати правильним і дієвим кроком, якщо ви боретеся з порнографією. Чого б це не вартувало, ми всі повинні робити те, що є потрібним для втечі від гріха та спокуси.

ГОСПОДНЯ ТУРБОТА ПРО СВОЇХ ВІРНИХ

Матвія 18:10-14: Стережіться, щоб ви не погордували ані одним

із малих цих; кажу-бо Я вам, що їхні Анголи повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. Син-бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле. Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'яностоох і дев'ятьох у горах, і не піде шукати заблудлої? І коли пощастить відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'яностоох і дев'ятьох незаблудлих. Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малих.

Після короткого вступу, в якому Ісус застерігає нас уникати тих речей, які спокушають нас, у сьогоднішньому уривку наш Спаситель повертається до розмови про те, як діти Царства повинні ставитися одні до одних. Матвія 18:10 описує Його застереження про те, щоб ми «не погордували ані одним з малих цих». Оскільки у розділі 18 до цього місця наголошувалося на тому, що ми повинні бути смиренними (вірші 1-9), Христос каже нам, що ми не повинні впадати в гординю і зневажати інших християн. Зневажати іншого віруючого означає ставитися до нього з неповагою, не приймати його як рівного в Божих очах (див. вірш 5).

Д-р Джон Макартур подає точний підсумок того, чого ми повинні навчитися з віршів 10-14, а саме — що ставитися до «будь-якого віруючого з презирством — це надзвичайно серйозно, адже Бог і святі ангели переймаються їхнім благополуччям» («Коментарі до Біблії Макартура», с. 1, 157). Насамперед ангели на небесах постійно перебувають перед нашим Творцем, дивлячись на Його обличчя (Матвія 18:10), що, мабуть, у цьому контексті означає, що вони є уважними до волі Отця і завжди готові виконувати Його заповіді. Якщо Він відсилає їх, ці ангели будуть діяти за Його вказівкою, щоб служити Його дітям (Євреїв 1:14). Страху ангельської розправи має бути достатньо, щоб кожен із нас добре ставився до інших братів і сестер у Христі.

Друге — і набагато важливіше — це те, що Бог «турбується про кожного рєвного члена Своєї пастви, навіть найменшого» (Метью Генрі). Він піклується про Свій народ, прагнучи, щоб жоден із Його неслухняних послідовників не загинув (Матвія 18:12-14). Оскільки ми покликані наслідувати Бога (Ефесян 5:1), то до певної міри всі повинні служити одне одному. Звичайно, що прєсвітери церкви є основними пастирями Господньої пастви (1 Петра 5:1-5). Водночас ми все ж

повинні носити пягарі одне одного (Галатів 6:2) і приводити назад до пастви загублених братів і сестер. Часто ми не зможемо дійти до тих, хто застряг у гріху чи скривдив нас, бо думаємо, що вони не заслуговують на спасіння. Таке ставлення породжує зарозумілість, що ми, які живемо благочестивим життям, більше заслуговуємо на Божу любов, ніж інші. Таке ставлення не є ознакою смиренних дітей нашого Отця, які є єдиними спадкоємцями Царства Небесного (Матвія 18:1-4).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Бог не бажає, щоб хтось із Його вірних загинув (Матвія 18:14), і тому піклується про нас, використовуючи Свій жезл, щоб дисциплінувати нас, якщо це необхідно для того, щоб утримати нас у Своїй пастві. Одним зі способів, через який Господь опікується нами, є любов християн одне до одного. Ми всі повинні сумувати, коли бачимо, як інші брати чи сестри спотикаються, і робити все можливе, щоб врятувати їх. Особливо, якщо ви є церковним лідером, не залишайте своїх овець.

Матвія 18:15-17: А коли прогрішишся твій брат проти тебе, іди й йому викажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб "справа всіляка ствердилась устами двох чи трьох свідків". А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як поганин і митник!

Коментарі Джеймса М. Бойса до Матвія 18:13 нагадують грішникам, що «Бог зробив усе для вашого спасіння і ніхто в усьому Всесвіті не буде щасливішим за Бога через ваше покаяння» («Євангеліє від Матвія: коментарі з поясненнями», том 2, с. 388). Якщо Отець радіє, коли грішники каються, ми також повинні прагнути, щоб переступники наверталися незалежно від того, що вони вчинили. Цей принцип лежить в основі сьогоднішнього уривку, класичного тексту про церковну дисципліну.

Дисципліна обов'язково означає конфронтацію і лежить в основі Христового покликання піклуватися про духовне зростання одне одного (Матвія 18:10-14). Коли наші віруючі друзі чи родичі сходять з правильного шляху, нам треба втручатися, бо інакше гріх може знищити цю людину. У реальному сенсі ми є сторожами наших братів і сестер.

У вірші 15 описано, як двоє віруючих особисто розв'язують прогріхи між собою, не залучаючи цілу церкву. Жан Кальвін мудро навчає, що в деяких випадках ми можемо пропустити цей перший крок і одразу запросити свідків (вірші 16-17), а, якщо необхідно, то й місцеві органи влади, коли гріх є незаконною діяльністю. До прикладу, таким випадком, коли це треба зробити, може бути фізичне знущання. Однак, зазвичай, ми повинні особисто з'ясовувати проблеми з тими, хто нас кривдить. Звичайно, що в любові ми не повинні помічати дрібних грішків і не можемо вимагати каяття за кожен гріх (1 Петра 4:8). Однак, якщо виникли серйозніші прогріхи, ми повинні першими підійти до людини, яка нас скривдила, не підігруючи і не поширюючи новини тим, кого це не стосується (Матвія 18:15). Ми сподіваємося, що наші кривдники покаються, але, незалежно від результату, Кальвін навчає, що ніхто не повинен зневажати «свого брата надто поспішно і розкривати таємниці образ без необхідності».

Якщо кривдник не покався, скривджена сторона має повернутися до обвинуваченого з одним чи двома свідками (вірш 16). Це відповідає Божим принципам справедливості (Повпорення Закону 19:15); свідки захищають кривдника та скривдженого від фальшивих звинувачень. І, нарешті, якщо грішник далі не

бажає каятися, його відлучають від церкви (Матвія 18:17). Навіть поді, як пише Августин, не ігноруймо спасіння цього кривдника: «Ми не вважаємо поган і язичників братами, але прагнемо, щоб вони спаслися» («Нікейські та Постнікейські Отці», перша серія, т. 6, с. 359).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Щодо відлучення від церкви доктор Джон Макартур пише: «Ідея полягає не просто в тому, щоб покарати кривдника чи повністю відкинути його, а щоб не дозволити йому чинити згубний вплив на інших у церкві і розглядати його як того, хто потребує благовістя, а не як брата» («Коментарі до Біблії Макатура», с. 1, 158). Подумайте про когось, кого через непримиренний гріх відлучили від вашої церкви. Знайдіть сьогодні час, щоб помолитися за його спасіння.

Матвія 18:18-20: Поправді кажу вам: Що тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погодились про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, станеться їм від Мого Отця, що на небі! Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них.

У наші дні повага до церковної влади геть зникла. Багато віруючих християн вважають, що їхнє «особисте життя» не стосується церкви. Відлучення від помісної церкви рідко сприймається серйозно, адже до сусідньої церкви можна легко приєднатися — без жодних запитань.

Пояснюють цю сумну реальність декілька явищ. Перехід від однієї деномінації до іншої спрощує поділеність Церкви. Багато церковних лідерів зосереджуються на чисельному зростанні й не ставитимуть важких запитань людям, які сидять на церковних лавках, побоюючись дізнатися факт, який може сприяти когось від прийняття членства. Крім того, індивідуалізм і те, як наша культура хибно виділяє наше приватне та особисте життя, ускладнює прояв поваги до влади Христової Церкви.

Проте наші «особисті гріхи» таки стосуються Церкви, і якщо її присуди відповідають Писанню, то вони мають божественну силу. У сьогоднішньому уривку з Матвія 18:18-19 ми бачимо, як Ісус дає спочатку апостолам, а потім Церкві ключі від Царства, які першим отримав Петро (див. Матвія 16:18-19; Івана 20:19-23). Метью Генрі пише: «Якщо церковні накази дійсно відповідають законам Христа, Його присуди йтимуть услід за наказами Церкви, бо Христос не дозволить топтати Свої закони».

Церковна дисципліна вирішує, чи є людина благочестивим членом Христової Церкви, чи не є, і такі рішення мають силу лише тоді, коли вони узгоджуються з Божим Словом. Ключі належать насамперед апостолам, що робить їхні напхненні послання визначальним фактором. Крім того, прокляття на самоназваних «пророків», які відкинули Слово (Єремії 23:9-15), навчає Церкву приймати рішення згідно з Писанням. Августин попереджає, що небіблійні присуди є недейсними. Дисциплінуючи, Церква повинна «справедливо наставляти [людей]». Справедливість і так прорветься через несправедливі настанови (Нікейські та постнікейські Отці, перша серія, т. 6, с. 359).

«При численності ж радників спасіння буває» (Приповісті 11:14), а рішення, яке спільно приймають церковні лідери, більш ймовірно буде біблійним, ніж якщо його ухвалюватиме тільки одна людина. Тому Ісус запевняє нас у Його схвальній присутності, коли двоє або більше збираються в Його Ім'я для прийняття рішень згідно з Його волею (Матвія 18:19-20).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Те, що Церква може давати людям свободу, як говорить Жан Кальвін, не обмежується лише тим, що членів допускають до повної участі в церковних традиціях. Така свобода також реалізовується тоді, коли церковні лідери, згідно з Писанням, запевняють розкаяних людей у прощенні їхніх гріхів після того, як вони їх визнають. Це «пробуджує у житті благочестивих неабияку впевненість, коли вони чують, що відразу після отримання прощення від Церкви їхні гріхи прощаються перед Богом та ангелами».

Матвія 18:21-35: Петро приступив поді та запитався Його: "Господи, скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?" Ісус промовляє до нього:

"Не кажу тобі до семи раз, але аж до сорока і семи раз по семи! Тим-то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. Коли ж він почав обраховувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів. А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: "Потерпи мені, — я віддам тобі все!" І змилосердився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динарів. І, схопивши його, він душив та казав: "Віддай, що ти винен!" А повариха його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: "Потерпи мені, і я віддам тобі!" Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. Тоді пан його кличе й каже, та й говорить до нього: "Рабе лукавий, я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався?" І прогнівався пан його, — і капає його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не простить своєму братові з серця свого їхніх прогріхів".

Коли ми говоримо про церковну дисципліну, ми повинні зрозуміти дві помилки, які часто трапляються у плумаченні Матвія 18:15-20. По-перше, ми помиляємося, якщо відмежуємо церковну владу від її біблійної основи, оскільки це неминуче возносить церковну традицію вище за Писання і змушує людей визнавати багато небіблійних доктрин. Проте, як правильно зазначено у Вестмінстерському віровизнанні, церковна влада є невіддільною від Слова Божого, яке єдине абсолютно опановує совість (1.10). Писання та події, які воно описує, є основою Церкви, тому воно має владу над Церквою. Церковні рішення мають силу лише тоді, коли вони є біблійними; порушувати Боже Слово заради традиції є гріхом (Матвія 15:1-9).

В основі другої помилки лежить припущення, що Матвія 18:20 гарантує схвалення Ісусом всього, про що погоджуватимуться двоє чи більше віруючих в молитві. Проте контекст вірша спростовує цю точку зору. Ісус є дійсно присутнім, коли віруючі збираються разом, але у вірші 20 йдеться, що Він підтри-

мує церковну владу, коли її рішення відповідають Біблії, а не те, що Він робитиме все, про що Його проситиме група християн.

Прощення та відновлення стосунків є метою дисципліни – від першого зауваження до останнього кроку у вигляді відлучення. Петро це частково розуміє; він може пробачити людину до семи разів, а це більше, ніж тричі, як закликали равини за його часів (вірш 21). Те, що розуміння Петра була неповним, можемо побачити в наказі Спасителя прощати «аж до семидесяти раз по семи» (вірш 22). На думку деяких реформатських знавців Нового Заповіту, Ісус дійсно каже: «аж до семидесяти раз по семи», але точне число не має значення. У будь-якому випадку, як видно з наступної припті, насправді Христос навчає, що прощення має бути необмеженим.

Десять тисяч талантів – це понад трильйон доларів у сучасній валюті. Це сума, яку слуги ніколи не вдалося б виплатити; і цей борг можна було пробачити тільки царською милістю (вірші 23-27). Як спадкоємці істинного Царя, ми, одержувачі благодаті, мусимо виявляти милість, бо Ісус засудить усіх, хто був немилосердним до своїх боржників (вірші 28-35). Віруючі спільно, як церква, та індивідуально, завжди повинні пробачати людям, які каються. Як ми можемо бути християнами, якщо ми, чий несплачений борг було прощено, відмовляємося прощати тих, хто нас образив?

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі каже, що справа не в тому, що люди, які не прощають, втрачають своє спасіння, а в тому, що «ті, хто не прощає провини своєму брату, ніколи правдиво не покалися в своїх гріхах і тому не настільки вичерпно пізнали Євангеліє, як їм могло здаватись». Генрі також подає чудовий принцип для християнського життя: «Бог примножує Своє прощення, і ми повинні робити так само. Пробачати образи іншим ми повинні робити своєю постійною практикою і повинні привчити себе до цього, доки ця практика не стане звичкою».

ЖОРСТКОСЕРДЯ І РОЗЛУЧЕННЯ

Матвія 19:1-8: І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вирушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. А за Ним ішла безліч народу, — і Він уздоровив їх тут. І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: "Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої?" А Він відповів і сказав: "Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, створив їх "чоловіком і жінкою?" І сказав: "Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть обоє вони одним тілом, тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!" Вони кажуть Йому: "А чому ж Мойсей заповів давати листа роздового, та й відпускати?" Він говорить до них: "То за ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було".

Хоча Ісус уже не раз відвідував поганські міста (Матвія 8:28-34; 15:21-39), приблизно при роки Його служіння досі обмежувалися переважно територією Галілеї (4:12-25; 9:1-7; 10:5-42; 17:24-27). Але тепер ми бачимо, що Він покидає Галілею і подається до Юдеї (19:1-2), до місця, де час, коли Він перебуває зі Своїми учнями, закінчиться Його смертю, воскресінням і вознесінням.

Після прибуття до Юдеї, Ісус зустрічає групу фарисеїв, які, як ми можемо очікувати (12:1-14; 15:1-20), прагнуть знову випробувати Його. Тепер мова йде про розлучення і питання фарисеїв (19:3) пов'язане з тогочасною суперечкою про сімейне життя. Євреї першого століття плумачили Повторення Закону 24:1-4 у спосіб, який дозволяв розлучення на підставі «ганебної речі» двома основними шляхами. Равин Гіллель та його учні розуміли «ганебну річ» ліберально, дозволяючи чоловікові розлучатися зі своєю дружиною через будь-що, що не було «на висоті», навіть через її вміння куховарити. Равин Шаммая та його учні були консервативнішими. Зазвичай під «ганебною річчю», яка могла б стати причиною для розлучення, вони розуміли непристойну сексуальну поведінку. Проте Шаммая дозволяв тим, хто розлучався з інших причин, знову одружуватися. З власних міркувань, фарисеї хочуть знати, до якої думки схиляється Ісус.

Однак ми не повинні починаати обговорення сімейних питань з того, що є законною підставою для розлучення. Як навчає Христос, спочатку ми повинні подивитись на першопочатковий задум Бога щодо одруження: довічні узи між одним чоловіком та однією жінкою (Матвія 19:4-6; див. Буття 2:24). Суперечка

равинів насамперед стосувалася того, як можна вийти зі шлюбного завіту. Обидві групи знавців Писання погоджувалися з тим, що у Старому Завіті було окреслено певні умови для розлучення. Однак вони відрізнялися у тому, якими були ці умови. Дозвіл на розлучення з'явився через гріхопадіння, і Отець милостиво допускає його у випадках, коли гріх сильно знищив союз чоловіка і дружини (вірш 8). Бог дозволяє розлучитися за певних обставин, щоб допомогти нам пережити деякі наслідки гріха та розбиті стосунки, до яких він приводить. Якби зло не увійшло в світ, не було б розбитих стосунків, а отже, й розлучення.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже, що Бог «не уклав закон про розлучення, щоб дати народу печатку Свого схвалення, але через те, що зло людей не можна було спримати ніяким іншим способом, Він застосував те, що було найприйнятнішим». Багато Божих законів є Його поступками, щоб спримати наслідки гріха, і ми повинні бути вдячними, що у Своїй благодаті Господь прагне пом'якшити руйнівну силу зла. Нехай наші вчинки будуть чистими, щоб їхні наслідки ніколи не потрібно було спримувати.

РОЗЛУЧЕННЯ ТА ПОВТОРНЕ ОДРУЖЕННЯ

Матвія 19:9: А Я вам кажу: "Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб".

Було б применшенням сказати, що гріх створює хаос. Земні наслідки нашого егоїзму можуть переслідувати нас протягом решти нашого життя і завдати невимовної шкоди нашим друзям та родичам. Багато людей зруйнували своє життя через власні гріховні рішення чи зло інших.

Оскільки гріх ускладнює життя, ми іноді змушені робити вибір, який нам не довелося б робити в ідеальному світі. Одним із таких прикладів є рішення про розірвання шлюбу. Розлучення – це сумна подія про те, що відбувається, коли грішники відкидають Божий намір щодо одруження, яке є довічним завітом між одним чоловіком і однією жінкою (Матвія 19:1-8). Наш Творець дозволяє розлучення за певних обставин, тому що в цьому занепадому світі огидний гріх часто руйнує ту довіру, на якій будується основа шлюбу.

Сьогоднішній уривок, який передбачає розірвання шлюбу, та повторний шлюб у випадку «сексуальної аморальності» є тими випадками, коли Бог іде на поступки грішним людям, які визнають трудність і складність життя в сучасному віці. Як зазначалося у нашому вивченні Матвія 5:32, грецьким словом для позначення «сексуальної аморальності» у Матвія 19:9 є слово *porneia*, яке може охоплювати і сексуальні гріхи, і стосунки між одруженою людиною та кимось, хто не є його дружиною чи її чоловіком. Розуміння того, що *porneia* має ширше значення, є важливим, оскільки питання сексуальної невірності можуть бути надзвичайно складними та давати справедливі підстави для розірвання шлюбу, навіть якщо поза шлюбом не було жодних стосунків. Однак ми повинні зрозуміти, що Ісус не дозволяє розлучення з причини будь-якого сексуального гріха, незалежно від його важкості. Характер Його винятків є суворішим, ніж шлюбні закони за Його часів. Він визнає, наскільки важко жити в цьому занепадому світі, дозволяючи тим, кого було сильно скривджено, розірвати шлюб, водночас встановлюючи межі між тим, що дозволяє людям законно розлучатися, а що ні.

У таких ситуаціях Ісус не наказує розлучитися. Вчинки *porneia* сильно руйнують завіт однієї плоті (див. Єремії 3:1) і дозволяють скривдженому чоловікові/дружині розлучитися та повторно одружуватися, однак кращим варі-

антом все ж залишається примирення. Найчастіше наймудрішим вчинком є збереження шлюбу, якщо скривджена сторона на це погоджується.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Наші емоції можуть перешкоджати нам приймати біблійні рішення. Тому нам потрібна стороння думка, яка допоможе нам розібратися з проблемними питаннями в стосунках. Пастори та пресвітери, які покликані дбати про наш духовний добробут, мусять мудро поставитися до пар, які переживають труднощі у своїх стосунках, беручи до уваги їхню ситуацію, щоб правильно застосувати Боже Слово. Доленосні рішення не можна приймати самотійно, їх потрібно ухвалювати в церкві.

СКОПЦІ ЗАРАДИ ЦАРСТВА НЕБЕСНОГО

Матвія 19:10-12: Учні говорять Йому: "Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись". А Він їм відказав: "Це слово вміщають не всі, але ті, кому дано. Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопили, і є скопці, що самі оскопили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, нехай вмістить".

Христові слова про створення світу та людей і Його законні обмеження щодо розлучення (Матвія 19:1-9) дають відсіч будь-якому бажанню знаходити прогалини у шлюбних законах, щоб розривати стосунки, які грішники вважають недосконалими. Шлюб потрібно оберігати усім серцем і не відмовлятися від нього, марно намагаючись знайти «щастя» поза Божим милосливим законом. Чоловіки і дружини покликані підкорятися Господеві разом і невтомно працювати, щоб стати однією плоттю фізично, емоційно та духовно, оберігаючи та відновлюючи свої стосунки (Буття 2:24-25).

Як бачимо у сьогоднішньому уривку, учні не розуміють важливої цінності священного подружжя, вважаючи шлюб більш привабливим варіантом, лише якщо передбачено ліберальні умови повторного шлюбу та його розірвання. Кажучи «коли справа така... то не добре одружуватися» (Матвія 19:10), вони дійсно мають на увазі: «Якщо це правда, Ісусе, нам краще не одружуватись, аніж опинитися у шлюбі, яким ми не будемо задоволені і який не відповідає Твоїм критеріям для законного розірвання шлюбу».

Христос не повністю заперечує правдивість цієї відповіді, підтверджуючи, що неодружений стан також є добрим (вірші 11-12). Проте Він не погоджується зі Своїми послідовниками, що можливість недосконалого шлюбу робить самотність кращою альтернативою. Залишатися самотниками є кращим варіантом радше тільки тоді, коли ті, кому було дано дар безшлюбності, використовують цей дар для Царства. Шлюб, як випливає зі слів Ісуса, для більшості Божих вірних є нормою і сам по собі не поступається самотності. Самотність може бути кращою за подружній стан лише для тих, кому Бог дав дар безшлюбності (1 Коринтян 7). Таким чином, як писав Жан Кальвін, «Бог дає [дар самотності та безшлюбності] тому, кого вибирає... тому, якщо людина не отримала цього особливого дару, немає сенсу вибирати стан безшлюбності».

В усіх шлюбних стосунках цього занепаłego світу бувають погані дні, але ми не повинні легковажно відмовлятися від шлюбу чи прагнути розлучення. Шлюб

відкриває можливості для поширення Царства, зокрема учнівство дітей, що, як правило, недоступне неодруженим людям. Неодруженій людині, водночас, легше переїхати на місію в іншу країну або виконувати інші завдання, не так часто перебуваючи вдома. Ні одруження, ані неодружений стан не є за своєю суттю кращим; обидва покликання можуть служити Господеві.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Для досягнення Своїх цілей Господь потужно використав неодружених віруючих, наприклад, Даниїла та Павла, і також одружених віруючих, зокрема Авраама і Петра. Пам'ятаючи про це, наші церкви повинні бути місцями, де однаково цінують як подружні пари, так і неодружених, які можуть служити у спільноті. Якщо Ви служите лідером у Вашій церкві, робіть усе, що можна, щоб заохотити до служіння як подружні пари, так і неодружених.

Матвія 19:13-15: Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолвся, учні ж їм докоряли. Ісус же сказав: "Пустіть діток, і не бороніть їм приходити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким". І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля.

«Дітей потрібно бачити, але не чути» — це популярний англійський вираз, який показує один зі способів ставлення до дітей. Дехто погоджується з цією фразою, вважаючи, що діти є занадто простими, щоб запропонувати хоч якийсь значний внесок у наше суспільство. Інші використовують цю фразу, бо чекають, що діти будуть міні-дорослими, які за будь-яких обставин стоятимуть спокійно і тихо. Деякі дорослі вважають, що дітей потрібно бачити, а не чути, оскільки з певних причин вони просто не можуть бути серед дітей.

Жоден із цих поглядів не підходить для християнина. Божі вірні, однак, не завжди добре розуміли цю істину. У сьогоднішньому уривку, коли кілька людей, мабуть, батьків, намагаються привести своїх дітей до Ісуса на благословення, учні починають докоряти їм (Матвія 19:13). Ми не знаємо, чому апостоли забороняли батькам підійти до Ісуса; можливо, вони вважали, що в Ісуса є важливіші справи, аніж гайнувати час із малими дітьми. Незважаючи на те, що єврейська культура цінувала дітей, таке ставлення учнів не було якимось незвичайним, адже у суспільстві першого століття молодь відігравала досить незначну роль. Проте батьки зазвичай прагнули, щоб шановані рабини благословили їхніх дітей, тож учні, знаючи звичаї, не мали б відмовляти їм настільки різко.

Відповідь нашого Спасителя вказує на те, що діти не є незначними у Царстві. Він вкотре використовує приклад дітей для того, щоб навчити учнів про те, що Царство Небесне належить таким (вірш 14) і що спасіння належить тим, хто стає як діти. Звичайно, Христос не навчає нічого важливого про «вік відповідальності», коли дитина є відповідальною за своє спасіння; Він радше має на увазі, що тільки ті, хто має такі ж риси, які має дитина, — абсолютну залежність і просту довіру — можуть відвернутися від свого гріха і покластися тільки на Нього (18:1-6, Івана 15:5, Галатів 2:15-16).

Слова Ісуса також вказують на те, щоб християни добре ставилися до дітей. Якщо Христос не відкинув їх, то як ми можемо таке чинити? На жаль, якщо ми не будемо обережними, то можемо відвернути дітей від Ісуса через програми, які відокремлюють їх від спільних богослужінь і слухання пропо-

віді Слова Божого, або просто вважаючи, що наші діти вже є віруючими і їх не треба навчати.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Доктор Р. С. Спроул часто виокремлює дитячість і дітоподібність. Віруючі повинні бути як діти, тому що вони довіряють Богові й вірять у Бога без вагань — так само, як маленькі діти довіряють своїм батькам. Проте християни не можуть бути дитячими, постійно залишаючись на елементарному рівні знання віри. Молоді та старші повинні зростати у своєму пізнанні Бога, довіряючи Йому, як дитина, та дозріваючи у своєму розумінні Його науки.

ЮНАК, ЯКИЙ ЛЮБИВ БАГАТСТВО

Матвія 19:16-22: І підійшов ось один, і до Нього сказав:

"Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?" Він же йому відказав: "Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді". Той питає Його: "Які саме?" А Ісус відказав: "Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй неправдиво. Шануй батька та матір", і: "Люби свого ближнього, як самого себе". Говорить до Нього юнак: "Це я виконав все. Чого ще бракує мені?" Ісус каже йому: "Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потому приходь та й іди вслід за Мною". Почувши ж юнак таке слово, відійшов, зажурившись, бо великі маєтки він мав.

Матвія 19:16-22 описує зустріч Ісуса з юнаком, якого Біблія згадує також як багатого молодого начальника (у Луки 18:18 написано, що цей юнак був «начальником», мабуть, у синагозі). Усі добре знають цю історію, але не завжди правильно її розуміють.

До зустрічі з Христом цей юнак, очевидно, був у глибоких духовних пошуках, оскільки хотів знати, як отримати вічне життя (Матвія 19:16). Пізніше цей молодий багатий начальник визнає, що допимується заповідей (вірш 20), і тому його запитання свідчить про те, що він шукає певності поза об'явленою Божою волею. Наш Господь знає, що цей юнак шукає більшого, але Він починає з Закону Божого, бо спасіння починається з Закону. Ісус нагадує юнакові, що лише Його Отець є добрим і послух Йому веде до вічного життя (вірші 17-19).

Ісус не навчає нас, що ми можемо досконало підкорятися Богові й заслужити спасіння. Жан Кальвін пише, що «допримання закону — це праведність, через яку кожна людина, яка правильно допримувалася Закону, — якщо є така людина — отримує вічне життя. Але, оскільки ми всі позбавлені Божої слави (Римлян 3:23), ми не заслуговуємо ні на що інше, окрім прокляття; і нам нічого не залишається, крім того, щоб прийняти незаслужений дар праведності». Лише намагаючись допримуватися Закону, ми побачимо наш гріх і потребу у Христі, Який бездоганно допримався Божого Закону задля нас (Римлян 5:20-21; 2 Коринтян 5:21; Галатів 5:2-5).

Юнак не може визнати цю правду словами, але він знає про свою нездатність у всьому підкорятися Вседержителю. Зрештою, він запитує Ісуса про те, чого йому ще бракує (Матвія 19:20). Звичайно, що у відповідь Ісус каже, що

спастися можна тільки йдучи вслід за Христом (пізніше це пояснює Павло у посланні до Римлян 10:13-14). Йти вслід за Ісусом означає для цього начальника віддати усе своє майно (Матвія 19:21).

Не кожній людині багатство перешкоджає йти за Христом (Буття 13:2; Луки 8:1-3) і не кожному потрібно продавати все своє майно. Так само бідні не є «кращими християнами», ніж багаті. Проте у випадку юнака, між ним і Христом стояло саме багатство, тож йому треба було відмовитися від своїх грошей. Так само й усі ми повинні відмовитися від своїх ідолів (14:25-33; 1 Івана 5:21). Чи будемо ми приматися за те, що стоїть на заваді перед цілковитою відданістю Ісусові, чи віддамо Господеві все, що маємо?

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Хоча не кожен християнин покликаний продати все своє майно, один коментатор цікаво зазначив, що ті, хто радіє, що цей заклик не є універсальним, є саме тими, кому Ісус про це говорить! Як громадяни найбагатшої культури на планеті, ми, представники західної цивілізації, завжди маємо бути обережними, щоб наш рівень життя не став нашим ідолом. Яких зручностей Ісус попросив би Вас позбутися заради Його Царства?

Матвія 19:23-24: Ісус же сказав Своїм учням: "Поправді кажу вам, що багатому трудно увійти в Царство Небесне. Іще вам кажу: Верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство увійти!"

З огляду на труднощі, з якими багатий молодий начальник спикнувся у виборі, що поставив перед ним Ісус, Христові слова про те, що багатим дуже важко увійти в Боже Царство, зовсім не є дивними (Матвія 19:23). Христос підкреслює, наскільки важко багатому спастися, використовуючи прислів'я, що верблюду простіше пройти крізь вушко голки, ніж багатому отримати спасіння (вірш 24).

Прислів'я, яке використовує наш Спаситель, нагадує різні близькосхідні приказки, які яскраво змальовують майже неможливе завдання. Є інші письмові згадки, в яких використано образ «слонів», але Ісус, звичайно ж, обирає «верблюда», тому що у подішній культурі саме він був найбільшою твариною. Христос також говорить про вушко голки, яке вважалося найменшим отвором у стародавній Палестині, а не, як дехто стверджує, маленькими воротами, через які верблюд дійсно міг пройти, хоч і з великими труднощами. Ісус часто використовує гіперболу (див. також 23:24), і лише порівняння, що велика тварина повинна пройти крізь вушко голки, передає неможливість спасіння без Божої благодаті, а саме цього ми мали б навчитися з цього прислів'я (19:25-26).

Зауважте, що наш Спаситель не засуджує багатство як таке і не каже, що бути багатим — це гріх. Серед побожних віруючих завжди були багаті люди, наприклад, Йосип з Ариматеї (27:57-61). Писання не демонізує багатих людей і не підтримує класової війни, яка передбачає, що багаті завжди використовують бідних або що бідні працюють важче, ніж заможні. Гроші самі по собі є нейтральними; вони можуть служити або Царству, або сапані. Проблема полягає не у самому багатстві, а радше в любові до грошей (Луки 12:13-21; 1 Тимофія 6:6-10). Жан Кальвін пише: «Багатство, у своїй суті, не перешкоджає нам іти вслід за Богом; але через спотворення людського розуму тим, хто має величезний достаток, важко втриматися від того, щоб це майно не поглинуло їх».

Багаті люди часом можуть спокушатися на пошук безпеки у своєму багатстві, а бідні, не маючи більше на що покладатися, можуть бути відкритішими до Євангелія, ніж багаті. Тому матеріалізм є небезпекою, яку ми повинні постійно усвідомлювати, бо якщо любимо гроші, то будемо покладатися на

гроші і не будемо визнавати своєї духовної бідності, яку ми всі маємо перед Отцем.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін пише, що Ісусове прислів'я «всім стане у пригоді»: «багаті, отримавши попередження про небезпеку, будуть обережними, а бідні, задоволені своєю долею, не будуть так палко прагнути того, що може завдати їм більше шкоди, ніж принести користі». Навіть якщо ми не володіємо величезними багатствами, наша культура нав'язує нам, що прагнення до багатства є метою та прагненням усього життя. Ніколи не вірмо в цю згубну брехню.

ВСЕМОГУТНЯ БОЖА БЛАГОДАТЬ

Матвія 19:25-26: Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: "Хіто ж поді може спастися?" А Ісус позирнув і сказав їм: "Неможливе це людям, — та можливе все Богові".

Оскільки у Старому Заповіті багато старозавітніх святих зображено багатими (Буття 13:2, Йова 42:10-17) і оскільки добробут у ньому часто пов'язаний із благочестивою поведінкою (Псалом 1; Приповісті 22:4), євреї першого століття зазвичай вірили, що багатство є ознакою праведності. Мати багатство, на їхню думку, означало, що людина подобається Богові та має частку в Царстві Небесному.

Звичайно, що особиста благочесність і багатство іноді прямо пов'язані між собою. У капіталістичному суспільстві чесні бізнесмени часто процвітають, тому що вони є надійними і багато партнерів хочуть із ними працювати. Загалом цей принцип є правдивим, отож у біблійних текстах багатство і святість пов'язані між собою. Проте Писання не говорить, що багаті люди завжди є праведними (Якова 5:1-6), і ми в жодному разі не можемо пов'язувати чесноти з багатством.

Втім учні нашого Спасителя припустили, що заможні заслуговують на Царство. Ми це бачимо з їхньої реакції на Ісусову науку про те, як багатство може бути перешкодою для спасіння (Матвія 19:23-24). У сьогоднішньому уривку учні, вражені словами Христа, вголос виражають своє зацікавлення тим, як людина може спастися (вірш 25). По суті, вони кажуть: «Але, Ісусе, якщо багаті не можуть знайти спасіння, на яке вони явно заслуговують, то яка надія залишається для решти з нас, які не заслуговуємо на Царство з огляду на те, що не маємо грошей?»

Христос не запитує Своїх учнів про цей необґрунтований зв'язок між багатством і спасінням, хоча й міг це зробити. Натомість Він використовує цю можливість, щоб навчити їх про благодать Свого Отця. Деякі багаті люди ніколи не знаходять спасіння, адже як би сильно вони не намагалися, вони не можуть перестати поклонятися своїм банківським рахункам. Та хоча для людей це неможливо, Богові все можливо (вірш 26). Деякі багаті люди, такі як Авраам і Давид, увійшли до Царства, але тільки тому, що Господь, Який може зробити все, заступився за них так, як Він робить щодо всіх Своїх обраних.

У Матвія 19:26 йдеться переважно про Божу благодать спасати тих, хто перебуває в рабстві свого багатства. У світлі всього канону Писання ми розуміємо, що, якби не ця суверенна благодать, ніхто не міг би спаситися від гріха, який поневолює нашу душу (Ефесян 2:8-10).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Джеймс Бойс пише таке: «Єдиний шлях, яким людина може спаситися — це коли Бог діє цілком незалежно від нас і задля власної насолоди» («Євангеліє від Матвія», том 2, с. 410). Ми маємо спокусу покладатися на власні зусилля, намагаючись отримати спасіння, і віримо, що всі «добрі люди» будуть спасенні незалежно від їхньої релігійної приналежності. Тому важливо постійно нагадувати собі, що ніхто з нас не любив би Бога і не служив би Богові без Його благодаті.

НАГОРОДИ ЗА УЧНІВСТВО

Матвія 19:27-30: Тоді відізвався Петро та до Нього сказав: "От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; що ж нам буде за це?" А Ісус відказав їм: "По правді кажу вам, що коли, при відновленні світу, Син Людський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племен Ізраїлевих. І кожен, хто за Ймення Моє кине дім, чи братів, чи сестер, або батька, чи матір, чи діти, чи землі, — той багатократно одержить і успадкує вічне життя. І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими"...

Часто ми думаємо, що повинні йти за Ісусом лише тому, що Він гідний цього, і що шукати нагороди від Нього — це зовсім неправильно. Христові доброти і краси є, звичайно, достатньо, щоб вмотивувати учня; однак немає нічого неправильного у тому, щоб прагнути й інших благословень. Зокрема, в Євреїв 11:6 сказано, що Богові приємно, коли ми віримо, що «тим, хто шукає Його, Він дає нагороду».

Сьогоднішній уривок підкріплює це розуміння служіння Ісусові з надією на нагороду. Давніша обіцянка Ісуса про скарби на небі багатому молодому начальнику (Матвія 19:21), мабуть, спонукає Петра поцікавитися, що учні отримують за те, що йдуть за Христом. Ісус не докоряє своєму учню; навпаки, Він каже, що Його послідовники «багатократно одержать і успадкують вічне життя» (вірші 27-30), а це опосередковано підтверджує, що Петрове запитання не можна вважати цілковито неправильним.

За словами Марка, багатократна нагорода, яку обіцяє Ісус, не обмежується тільки майбутнім; її можна відчутися вже тепер (10:29-31). Ми будемо насолоджуватися нашими благословеннями вповні лише на нових небесах і землі, але ми помиляємося, якщо вважаємо, що отримуємо ці благословення тільки в майбутньому. Проте у теперішньому віці благословення не приходять без труднощів; у Євангелії від Марка сказано, що все добре приходить із переслідуваннями (вірш 30). Це відвертає нас від думки, що віруючі будуть найбагатшими та найуспішнішими з усіх людей, згідно з земними стандартами. Проте християнам краще, ніж невіруючим, навіть коли наш рівень життя здається порівняно нижчим за їхній. Жан Кальвін пише, що «Бог втішає Своїх вірних, щоб вони високо цінували ті незначні блага, які отримують, і вважали їх набагато кращими за необмежені достатки, які вони мали б без Христа».

Тому Ісус також каже, що у прийдешньому віці багато хто з перших стануть останніми – і навпаки (Матвія 19:30). Точне значення цих слів у наведеному контексті є трохи незрозумілим, але Джеймс М. Бойс пояснює, що це означає, що «ті, хто має найбільше на землі, не обов'язково матимуть найбільше на небесах» («Євангеліє від Матвія», т. 2, с. 411). Усі, хто заради Спасителя відкидають владу, посади і майно, багато страждаючи, у вічності зрозуміють, що їхня жертва була варта тимчасового сорому від того, що вони були останніми у цьому віці.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Будь-яка нагорода, яку Бог дає нам, виходить із Його благодаті, бо Він є Тим, Хто готує нам добрі діла і дозволяє нам їх чинити (Ефесян 2:8-10). Оскільки все відбувається за Його благодаттю, ми ніколи не повинні зарозуміло вимагати, щоб Він благословляв нас, але й водночас ніколи не варто думати, що ми не повинні просити нагороди в цьому житті. Сьогодні присвятіть час, щоб подумати про благословення, які ви маєте у цьому житті – віруючих друзів, вашу церковну родину тощо. Подякуйте Отцю за всі ці нагороди.

Матвія 20:1-16: Бо Царство Небесне подібне одному господареві, що вдосвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. Згодившись ж він із робітниками по динарію за день, послав їх до свого виноградаря. А вийшовши коло години десть третью, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, та й каже до них: "Ідіть і ви до мого виноградаря, і що буде належати, дам вам". Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десть шостій й дев'ятій, і те саме зробив. А вийшовши коло години одинадцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: "Чого тут стоїте цілий день безробітні?" Вони кажуть до нього: "Бо ніхто не найняв нас". Відказує їм: "Ідіть і ви в виноградник". Коли ж вечір настав, то говорить поді до свого управителя пан виноградаря: "Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших". І прийшли ті, що з години одинадцятої, і взяли по динарію. Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. А взявши, вони почали нарікати на господаря, кажучи: "Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що виперпіли п'ягар дня та спекопу"... А він відповів і сказав до одного із них: "Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною? Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому ось останньому, як і тобі. Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє заздрє від того, що я добрий? Отак будуть останні першими, а перші — останніми!"

Після того як Ісус пообіцяв Петру велику нагороду за те, що він залишив усе, щоб піти за Ним (Матвія 19:27-30), Христос розповідає прип'чку про робітників у винограднику (20:1-16). Це нагадує Петрові про те, що служителі Царства отримують велику нагороду тільки через суверенну Божу благодать.

Робітники-поденники в римському світі першого століття зазвичай збиралися на ринку, де рано-вранці їх наймали допомагати збирати плоди за стандартну заробітну плату — один динарій на день. Розповідаючи Свою історію в сьогоднішньому уривку, Ісус не даремно спирається на ці факти, адже в основу прип'чки лягали ситуації з повсякденного життя, і учні знали про тяжкі умови праці поденників. Незвичним, однак, є те, що господар наймає працівників наприкінці робочого дня. Люди зазвичай працювали з шостої години ранку до шостої вечора, а наймали їх близько п'ятої години (вірші 1-5). Те, що ніхто інший ще не найняв цих робітників, свідчить про те, що їх вважали неприбутковими. Їх міг найняти тільки милосердний і великодушний господар (вірші 6-7).

Коли прийшов час платити робітникам (Левит 19:13), ті, хто працював недовго, отримують ту ж саму плату, як і ті, які працювали протягом цілого дня (Матвія 20:8-10). Ця остання група робітників нарікає, що вони мали б отримати більше (вірші 11-12), але це цілком недоречно. Як зазначає Метью Генрі: «Бог нічого нікому не винен». Наш Господь має суверенне право чинити так, як Він хоче, каже Жан Кальвін, і «люди не мають права нарікати на Божу щедрість, коли Він удостоює недостойних людей великими нагородами, на які вони не заслуговують». Хоча наш Отець може непропорційно посилати Свою благодать на тих, хто найменше її заслуговує, ніхто не може звинуватити Його в тому, що Він дає менше, ніж обіцяв (Матвія 20:13-16).

Як видно з навчання Ісуса в інших місцях (25:14-30), цей уривок не є вичерпним щодо всього, що можна сказати про нагороди. Тут основна думка полягає в тому, що Бог лише благодатню робить усіх віруючих жителями Царства, незалежно від їхнього служіння чи запалу. Ніхто не заслуговує на Його благодать, і ми ніколи не повинні думати, що Він винен нам нагороду, і також не можемо ображатися, коли ті, хто видимо і злісно не підкорялися Його волі, отримують благословення «в останню мить» (Луки 15:11-32).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Всі гріхи роблять нас винними перед Господом, але деякі з них є гіршими за інші через їхній вплив на людей і через те, як вони порушують Божу волю. Ми можемо вважати дивним те, що наш Отець закликає найбезбожніших людей бути Його дітьми, але, як каже Кальвін: «Бог не обмежується певними людьми, а вільно кличе тих, кого бажає, і дарує тим, кого кличе, такі нагороди, які вважає за потрібне».

Матвія 20:17-19: Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв особіно Дванадцятьох, і на дорозі їм сповістив: "Оце в Єрусалим ми йдемо, — і первосвященикам і книжникам виданий буде Син Людський, і засудять на смерть Його... І поганам Його вони видадуть — нанаругу та на катування, і на розп'яття, — але претього дня Він воскресне!"

Відразу після припчі про робітників у винограднику читаємо, як Ісус вирушає до Єрусалима, вприпул наближаючись до Свого хреста. У сьогоднішньому уривку Він уже впретте прямо передбачає Свою смерть і воскресіння. Ісус переміг там, де це не вдалося Його народові, подолавши спокуси сатани (Матвія 4:1-11), правильно розуміючи і навчаючи Божого закону (розділи 5-7) та розпочавши відновлення Всесвіту (9:18-26; 12:9-14; 17:14-21). Його справедливо було визнано істинним Ізраїлем, а отже, новим Адамом, чий досконалий послух виправдовуватиме всіх, хто йде за Ним (Ісаї 53). Все, що залишається зробити Христові, щоб звершити спасіння, — це взяти на Себе покарання, якого заслуговував рід Давида за те, що зводив Божий народ (2 Самуїла 7:1-17) і, таким чином, взяти на Себе прокляття, якого заслуговують діти Адама за порушення волі Отця (Галатів 3:10-14).

Пророчі слова нашого Спасителя у сьогоднішньому уривку доповнюють розуміння учнів про долю їхнього Господа (Матвія 20:17-19). Вони вперше чують, що до смерті Ісуса долучаться також і погани, а це посилює ганебність Його розп'яття. Їм було важко уявити, що погани можуть розіп'ятти богобоязного Месію, перш ніж Ісус це об'явить.

Ісусові довелося відвести своїх учнів убік (вірш 17), мабуть тому, що вони разом із величезними натовпами галилеян брали участь у щорічному паломництві до Єрусалима на Пасху. Вони піднімаються вгору, тому що Єрусалим розпашований на горі Сіон, і єдиний спосіб потрапити туди — це піднятися на гору. Слова Ісуса «Оце в Єрусалим ми йдемо» (вірш 18), ймовірно, натякають на те, що з цього моменту учнівство охоплюватиме також і страждання. Хоча дванадцять апостолів і не помруть у Єрусалимі разом із Христом, вони візьмуть участь у Його стражданнях, хоча й меншою мірою.

Саме по собі розп'яття є справді жахливою новиною. Утім Ісус оголошує і добру звістку про Своє воскресіння (вірш 19). Ця добра новина вселяє надію і, як коментує Метью Генрі, «підбадьорює Його учнів, заспокоює їх і спрямовує наші думки так, щоб під час страждань у наші дні ми шукали те, чого не видно, те,

що є вічним, і допоможе нам сприймати ці страждання з легкістю і лише як тимчасові випробування».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Важко йти за Христом у світі, який ненавидить Його, і Його вороги часто можуть висміювати нас і навіть прямо переслідувати. Це може бути надзвичайно важко, і було б неможливо перенести такі випробування без утішної обіцянки Ісуса. Так як Його страждання у підсумку завершаться прославленням, ми повинні знати, що й наші страждання колись завершаться воскресінням життя у Його присутності. Подумайте над цими речами, коли стикатиметесь із труднощами у служінні нашому Господу і Спасителю.

БОРОТЬБА ЗА МІСЦЕ В ЦАРСТВІ

Матвія 20:20-23: Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. А Він їй сказав: "Чого хочеш?" Вона каже Йому: "Скажи, щоб обидва сини мої ці сіли в Царстві Твоєм — праворуч один, і ліворуч від Тебе один". А Ісус відповів і сказав: "Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її випиму або христипитися хрищенням, що я ним хрищуся?" Вони кажуть Йому: "Можемо". Він говорить до них: "Ви випимете Мою чашу і будете христипитися хрищенням, що Я ним хрищуся. А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вготовано".

Євангеліє від Матвія до цього моменту показувало неспроможність учнів повністю збагнути провіщання Ісуса про Його страждання. Петро завзято заперечував той факт, що Спасителю потрібно було страждати за Свій народ (16:21-23). Невдовзі після того, як учні вдруге почули про смерть Христа, вони почали сперечатися про те, хто з них є найкращим, а не хто найбільше хоче постраждати з Месією (17:22-18:6). До цього часу апостоли вже мали б навчитися чогось, але вони знову демонструють своє невігластво — одразу ж після того, як Ісус впрітече пророкує Свою смерть (20:17-19).

Цього разу Яків і Іван — брати, які були особливо близькими з Христом (17:1; 26:36-37) — фундаментально помиляються щодо того, що насправді означає бути величним у Царстві. Їхнє зухвале прохання сісти праворуч і ліворуч від Ісуса в Його Царстві — мати першість у славі (Псалом 109:1) — відповідає їхній природі «синів громових» (Марка 3:17), хоча замість них говорять їхня мати (Матвія 20:20-21). Те, що вони опускають головне в тому, що означає бути возвеличеним перед Богом, видно у відповіді Господа, що вони не знають, про що просять (вірш 22). Мабуть, яким безцільним це б не було (10:38-39), Яків та Іван шукають собі слави без страждань, побто вінець без хреста. Жан Кальвін коментує: «Ніхто не зможе бути співучасником життя і Царства Христа, хто раніше не поділяв Його страждань і смерті».

Яків і Іван підтверджують свою готовність пити з чаші Ісуса (20:22), що є біблійною метафорою страждання, особливо — болю через неслухняність Богові (Єремії 25:15-29). Пити з Христової чаші означає поділяти Його страждання, хоча й не в такий самий спосіб, бо тільки Богочоловік може витримати п'ягар гніву Творця за гріх. Можливо, не знаючи цього в той час, сини Зеведеєві визнають свою готовність померти за свого Вчителя.

Тоді це визнання було лише порожніми словами (Матвія 26:47-56), але з часом брати силою Духа і з власної волі страждатимуть за Христа: Яків як мученик (Дії 12:1-3), а Іван як вигнанець (Об'явлення 1:9). Спочатку вони були зухвалими і нерозумними, але пізніше розуміють, за словами Метью Генрі, що «якщо релігія вартує чогось, то вартує усього; а якщо вартує мало, то за неї не варто страждати».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Один коментатор зазначає, що коли ми просимо Бога зробити нас корисними для Його Царства, то насправді просимо страждань. Тому треба просити також, щоб Він дав нам силу пережити заради Ісуса також і страждання, якщо ми дійсно хочемо поширювати Його Царство. Метью Генрі пише: «Ми не розуміємо, про що просимо, коли молимося для слави одягти вінець і не просимо благодаті, щоб нести свій хрест на шляху до цієї слави». Чи просите Ви благодаті, щоб витримати страждання, коли молитесь про поширення Божого Царства?

Матвія 20:24-28: Як почули це десятеро, стали гніватися на обох тих братів. А Ісус їх покликав і промовив: "Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх писнуть. Не так буде між вами, але хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох!"

Інші десять учнів не можуть повірити, що Яків та Іван могли попросити Ісуса про право сидіти праворуч і ліворуч від Нього, і почали обурюватися на цих двох братів (Матвія 20:24). Інші десять учнів засмучені тим, що Яків та Іван не виявляють смиренності, яку Христос заповів Своїм послідовникам (18:1-4), і в цьому почутті немає нічого недоречного для послідовника Ісуса. Проте здається, що їхній гнів не викликаний тим, що Яків та Іван не підкорялися Ісусові; їх радше обурює те, що ці двоє учнів хочуть присвоїти собі славу, не ділячись нею з іншими. Зрештою, Ісус збирає їх усіх разом, як читаємо в сьогоднішньому уривку, щоб пояснити величність служіння. Те, що потрібно було б почути тільки Якову та Івану, якби інші десять учнів мали правильну мотивацію для свого обурення. На цей момент все, чого прагнуть учні Христа, — це статус.

Шукати величі та влади, за словами Ісуса, суперечить цінностям Царства (20:25-28). Погани шукають влади одні над одними, що походить від римської системи, де смиренність була вадою, а влада — завжди правильним прагненням. Діти ж Божі повинні служити одні одним. Величність полягає у тому, щоб ставити інших на перше місце і прагнути добра для інших більше, ніж для себе (див. Филип'ян 2:1-11). Йоан Золотоустий коментує: «Прагнення посідати перше місце нам не підходить, навіть якщо воно може бути серед інших народів. Таке прагнення стає пираном. Воно постійно докучає навіть великим людям» («Проповіді до Євангелія від Матвія», 65.4). У Божому Царстві останні є першими, а перші — останніми (Матвія 20:16).

Християни є лідерами-служителями, тому що таким був їхній Учитель. Він прийшов, щоб послужити і віддати Своє життя «на викуп за багатьох» (вірш 28). Звичайно, що ми не можемо віддати своє життя за інших так, як це зробив Ісус, оскільки ми не можемо спокутувати гріх. І все ж можемо наслідувати служіння Христа, не хапаючись міцно за жодні «права», які, на нашу думку, ми маємо, а відпускаючи їх заради добра інших людей. Як і Ісус, ми пови-

нні сприймати інших як друзів, а не як когось, хто не вартий нашої уваги (Івана 15:13-15). Ми не повинні вважати себе занадто чудовими для «меншовартісної» роботи (13:1-17). Як би там не було в нашому житті, єдиний спосіб стати великим — це поставити потреби інших понад свої власні.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише: «Обов'язок Христових учнів полягає в тому, щоб служити одні одним задля взаємного зростання». Справжній лідер показує це на власному прикладі, і ніколи не просить інших зробити те, чого сам не хоче робити. Він не прагне лідерства заради влади та авторитету над іншими, він керує, щоб робити добро для інших. Чи Ваше лідерство, незалежно від того, наскільки великими чи малими є ваші обов'язки, має ознаки такого служіння?

ЗЦІЛЕННЯ ПО ДОРОЗІ

Матвія 20:29-34: Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов наповп великий. І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: "Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!" Народ же сварився на них, щоб мовчали, вони ж ще більше кричали, благаючи: "Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!" Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: "Що хочете, щоб Я вам зробив?" Вони Йому кажуть: "Господи, — нехай нам розкриються очі!" І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

Христос розпочав Свою останню мандрівку до Єрусалима після того, як Петро визнав Його Месією (Матвія 16:13-23). Цілком можливо, що Він мандрував переважно східним берегом річки Йордан, коли Він і Його учні рушили на південь від Кесарії Пилипової. Це був поширений маршрут для галилейських прочан за часів Христа, і народ, про який ми читаємо в описі цієї мандрівки, є тими євреями, які, подорожуючи до Єрусалиму на Пасху, побачили вчинки Ісуса і сподівалися, що Він і є Месією (17:14-18; 19:1-2). Ці чоловіки та жінки є серед тих, хто велично вітатиме Спасителя при в'їзді у Святе Місто (21:1-11).

Сьогоднішній уривок показує, що невдовзі Ісус прибуде до Єрусалима, щоб завершити Свою месіянську місію, бо зараз Він перебуває у Єрихоні, який був розташований за п'ятнадцять миль від Святого Міста, і у Юдеї першого століття подорож туди привала цілий день. Покидаючи Єрихон, Христос зі Своїми учнями починає підніматися на гору заввишки 3000 футів, прямуючи до Єрусалима; не відійшовши далеко, вони зустрічають двох чоловіків, які у розпачі й потребують допомоги. Ці сліпі чоловіки, одного з яких звать Вартимеєм (Марка 10:46), просять Ісуса про зцілення, визнаючи Його «Сино́м Дави́да» (Матвія 20:30) — титулом, сповненням месіянських істин. Коли вони почули, що Месія був близько, це вселило в них надію, що Він сповнить Свое покликання творити чуда і поверне їм зір (див. Ісаї 35).

Однак наповп виявляє цим сліпцям своє невдоволення, докоряючи їм, коли вони голосно кричать до Ісуса (Матвія 20:31). Вони, напевно, думають, що жебраки є недостойними уваги Месії, оскільки багато євреїв першого століття вважали, що сліпота була Божим покаранням за гріх (Івана 9:1-3). Також, можливо, вони не хочуть, щоб Ісус «намарно витрачав Свій час» на цих сліпих. Ті, хто вірив, що Ісус є Христом, мали б очікувати, що Він одразу прибуде до

Єрусалима, щоб скинути владу римлян і поставити Ізраїль панувати над усім світом.

Однак Ісус не вважав, що зупинитися і зцілити цих сліпих чоловіків буде марнуванням часу, адже був сповнений невимовного милосердя до них (Матвія 20:32-34). Це зцілення ламає розуміння людей про те, що повинен робити Месія, і провіщає настання ще сильнішого спротиву. Народ, який зараз не хоче, щоб Він допоміг іншому ізраїльтянину, пізніше вимагатиме смерті Ісуса, коли Він не сповнить їхніх очікувань (27:15-23).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У своєму служінні ми легко можемо настільки захопитися великими планами та програмами, які відбуваються, що почнемо випускати з уваги потреби певних людей, які є серед нас. Як послідовники Ісуса, ми повинні наслідувати Його співчуття і присвячувати час служінню потребуючим, навіть якщо іноді це може заважати нашим власним планам і цілям. Що Ви робите у своїй церкві, щоб виявляти людям співчуття і піклуватися про них?

СЛАВНИЙ В'ЇЗД ДО ЄРУСАЛИМА

Матвія 21:1-11: А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Віпфагії, до гори до Оливної, тоді Ісус вислав двох учнів, до них, кажучи: "Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею ося; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. А як хто вам що скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, — і він зараз пошле їх". А це сталося, щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи:

"Скажіте Сіонській доньці:
Ось до тебе йде Цар твій!
Він покірливий, і всіх на осла, —
на осла, під'яремної сина".

А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. Вони привели до Ісуса ослицю й ося, і одягу поклали на них, — і Він сів на них. І багато народу стелили одягу свою по дорозі, інші ж різали віппя з дерев і стелили дорогою. А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи:

"Осанна Сину Давидовому!
Благословенний, хто йде у Господне Ім'я!
Осанна на висоті!"

А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питаючи: "Хто це такий?" А народ говорив: "Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!"

До останнього тижня Свого життя Ісус застерігав людей не розкривати те, ким Він був (Матвія 8:1-4; 9:27-31; 16:20). Будь-яка обмовка про те, що Він є царем, спровокувала б гнів Риму і передчасно поставила б Його життя під загрозу. Імператор не був ласкавим до потенційних суперників і хутко вдався би до заходів, щоб придушити будь-яку загрозу його владі. Однак те, як підходив до встановлення Свого Царства Ісус, радикально відрізнялося від багатьох інших, які намагалися повалити римську владу.

На околицях Єрусалима Ісус наказав двом учням привести ослицю з осям (Матвія 21:1-3) з сусіднього села (Віпфагія, див. Івана 12:1-15). Він осідлав це ося (Матвія 21:7), на якому ще ніхто ніколи раніше не їздив (Марка 11:1-2). Коли у Палестині першого століття починали використовувати ося, ослицю завжди тримали поруч, мабуть, тому наш Спаситель просить привести також і її. Ослиця була також певним заспокоєнням для осяти, коли воно провозило Христа через величезні наповпи у місті. Ісус їде до Єрусалима під час Пасхаль-

ного тижня, коли єврейські паломники зі всього світу збільшують кількість населення міста в шість разів.

Цими діями наш Господь об'являє Себе перед народом, оскільки син Давида, який в'їжджає на ослі до Єрусалима, має незаперечні месіанські риси. Давид об'явив, що Соломон посяде його трон як цар Ізраїля, сівши на його мулицю (1 Царів 1:28-40). Приблизно за двісті років до того, як Ісус прийшов до Єрусалима, один із правителів Ізраїлю Симон Хасмонеї з великими почестями в'їхав до міста на ослі.

Хоча під цими подіями Ісус має намір показати, що Він і був обіцаним Царем царів, Він не в'їжджає до Єрусалима як цар-завойовник. У сповненні пророцтва Захарії 9:9 Месія в'їжджає до міста на ослі як смиренний цар, а не як славний воїн на коні. Цей славний прихід ще попереду (Об'явлення 19:11-16), коли Він повернеться, щоб відновити небо та землю.

Хоча люди вітають Його словами «Осанна!», або «Спаси нас!» (Матвія 21:8-11), більшість із них не хочуть того Царства, яке Він пропонує. Їхні вигуки не приватимуть довго — скоро вони перетворяться на заклики до Його смерті (27:15-26).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує стелення пальмового віття і одягу на дорозі, якою проїжджав Ісус, такими словами: «Ті, хто приймає Христа за Царя, повинні покласти все, що мають, до Його ніг». Цей наповп, врешті-решт, не хотів, щоб Ісус панував над ними так, як Він це передбачив, тому їхня похвала була порожньою. Іноді ми діємо так само, схопившись за гріх і не жертвуючи нічим заради Царства, хоча й прославляємо Ісуса своїми устами. Що Ви повинні покласти до ніг Господа сьогодні?

ІСУС ОЧИЩАЄ ХРАМ

Матвія 21:12-13: Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослони продавцям голубів. І сказав їм: Написано: "Дім Мій буде домом молитви", а ви робите з нього "печеру розбійників".

Після в'їзду Ісуса на ослі до Єрусалима (Матвія 21:1-11), свого апогею сягнули й месіанські очікування, тому те, що Він робить далі, лише додає масла у вогонь. Ми сьогодні розглянемо те, як Господь очищає храм у Матвія 21:12-13, і вивчимо те, чого цей уривок навчає нас про Христа.

Жоден із будівельних проєктів Ірода не перевершував Єрусалимського храму, який він розширив. Його було збудовано на тому місці, яке ми зараз називаємо Храмовою горою, площею близько чотирнадцяти гектарів. Тільки священики могли увійти до самого храму, який займав невелику частину гори і був оточений п'ятьма дворами: ізраїльські чоловіки могли входити у двір, який був розташований найближче до храму. Як ізраїльські чоловіки, так і жінки могли входити до наступного двору. Але Двір поган, який був найдалше від храму, був найближчим місцем до святині, в яке міг потрапити будь-який «неєврей».

Євреї першого століття їздили до храму на Пасху з усього світу, щоб принести жертву Господеві (Вихід 12:1-28; Левит 23:4-8). Везти жертви з далеких усюд було непрактично, адже за певну ціну їх можна було дістати в Єрусалимі. Більшість євреїв на Пасху також сплачували податок на храм, і тому там були люди, які обмінювали римські монети на потрібну валюту: поганські девізи на римських грошах робили їх неприйнятними для дому Ягве. Хоча самі по собі ці практики не були шкідливими, вони створювали нагоду для гріха. Паломники купляли валюту за неспівмірним курсом, а продавці визискували бідних, здираючи з них величезні суми за жертвних голубів і горлиць (Левит 5:7). Що гірше, ці торговці ставили свої ослони у Дворі поган, тому це місце ставало повністю непридатним для молитви через сильний гамір від купівлі та продажу.

Отож, Ісус прогнав продавців (Матвія 21:12). Цим купцям і священикам, які дозволили їм продавати у храмі, було байдуже до щирого поклоніння, поки вони могли заробляти гроші та підтримувати ритуали. Наш Спаситель ненавидів це святопатство, що не давало змоги народам дізнаватись про живого Бога у Його святині.

Ми не можемо недооцінювати значення Ісусового вчинку. Цей випадок засвідчив, що Ісус має владу очищати і брати на себе відповідальність за Храм — це месіанське завдання (Єзекіїля 43:1-12), що лише поглиблювало прірву між Ним і Синедріоном.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Те, як наш Спаситель очищає храм, щонайменше ілюструє, наскільки Його хвилює правдивість поклоніння. Наші спільні богослужіння і молитва постійно потребують змін, адже ми часто можемо не помічати, як до них входять антихристиянські практики. Подумайте про важливість правдивого поклоніння зі щирого серця і зробіть Вашою ціллю демонструвати шану і страх, коли разом із Його вірними віддаєте хвалу Господеві.

3 УСТ НЕМОВАЛЯТ

Матвія 21:14-17: І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, і Він їх уздоровив. А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: "Осанна Сину Давидовому", обурилися, та й сказали Йому: "Чи ти чуєш, що кажуть вони?" А Ісус відказав їм: "Так. Чи ж ви не читали ніколи:

Із уст немовлят,
і тих, що ссуть,
учинив Ти хвалу?"

І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію —, і там ніч перебув.

Протягом останнього тижня Свого життя, як сказано у Матвія 21:17, Ісус проводить Свої ночі в Віфанії, селі на Оливній горі, до якої можна було дійти з Єрусалима швидше, ніж за годину. Наш Господь, мабуть, гостює у домі Своїх друзів Марії, Марти та Лазаря, бо в Євангелії від Івана написано, що Христос був саме там перед Своїм в'їздом до Єрусалима у Вербну неділю (11:1, 17-19, 12:1-8, 12-19). Те, що Ісус щовечора повертався до Віфанії, давало Йому підтримку та спілкування у цей важливий час.

Така підтримка була необхідна Ісусові через Його конфлікти з єврейською владою. Те, що Ісус очистив храм, не сподобалося Синедріонові — релігійному органу правління євреїв, який складався з первосвящеників та інших лідерів. Фактично ці чиновники хочуть знищити Його (Марка 11:15-19). Їм важко приховати свою ворожість, коли вони приходять до Нього під час зцілювання сліпих і кривих (Матвія 21:14-16). На основі неправильного плумачення таких уривків, як 2 Самуїла 5:6-10, деякі усні традиції забороняли хворим перебувати у храмі, навіть у Дворі поган, де служив Ісус. Побачивши, що сліпі та криві перебували на Храмовій горі, релігійні лідери Синедріону обурилися, але ще більше їх вразило те, що діти вихваляють цього Назарянина скромного походження (Матвія 21:16). Їхнє обурення випливало з думки, що Ісус не може заслуговувати такого визнання.

Відповідь Христа на їхні нарікання виявляє причину того, чому діти Його вихваляли. Він цитує Псалом 8:2 — уривок, в якому йдеться про «силу» правди, яка лунає «з уст немовлят і тих, що ссуть». Матвій наводить грецький переклад Псалма 8:2, у якому слово «хвала» точно передає значення слова «сила» в цьому ж уривку на івриті. «Господь», тобто Ягве, є об'єктом похвали в оригінальному псалмі, і, співвідносячи Себе з цим Псалмом, Ісус отожднює Себе з

Богом Ізраїлю. Зрештою, якщо Ісус гідний одержати таку ж славу, що й Ізраїльський Господь Заповіту, то Він, без сумніву, повинен бути втіленням Богом.

Гордіня за власний статус та владу спонукає релігійних лідерів відкинути Ісуса як Месію, незважаючи на всі докази Його помазання. Метью Генрі пише: «Горді не можуть прийняти той факт, що честь належить комусь іншому, окрім них самих, і надзвичайно важко сприймають справедливу похвалу людям, які її удостоїлися».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Гордість традиційно вважається найбільшим з усіх гріхів — і не просто так. Ті, хто надимається, є занадто гордими, щоб визнати свої невдачі і потребу Бога. Горді настільки переймаються підтримкою власного авторитету та влади, що відкидають нові ідеї чи інформацію. Подумайте сьогодні про своє життя і подивіться, чи визначає гордість Ваш характер. Працюйте над собою, щоб позбутися будь-якої гордості від власних умінь задля того, аби не відкинути Спасителя.

Матвія 21:18-22: А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: "Нехай плоду із тебе не буде ніколи повіки!" І фігове дерево зараз усохло. А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: "Як швидко всохло це фігове дерево!"... Ісус же промовив у відповідь їм: "Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сумніву, то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: "Порушся та кинься до моря", — то й станеться те! І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите".

Антихристиянські філософи часто використовують сьогоднішній уривок, щоб зневажити Ісуса і заперечити, що Він був втіленням Богом. «Як може добра людина проклясти "невинне" фігове дерево?» — запитують вони. І якщо Ісус знає все, тоді чому Він сподівається отримати фіги поді, коли сезон їхнього дозрівання ще не розпочався (Матвія 21:18-19, Марка 11:12-14)?

На ці заперечення можна легко відповісти. По-перше, Христос як Бог Син де-факто має владу над Своїм творінням і суверенне право робити з ним те, що Йому заманеться. Тому Ісус може проклясти фігове дерево, якщо хоче. По-друге, розуміння того, що означає фіговий сезон, показує нам, як Ісус може очікувати плодів поді, коли сезон на них ще не розпочався. Навесні палестинські фігові дерева починають давати плоди такшу (*taksh*) — з арабської «недозрілі, їстівні фіги». Достиглі, солодкі фіги збирають влітку, у сезон, коли вони досягають, про що згадано у Євангелії від Марка. Пишна зелень сигналізує, що такш уже є, тож Ісус закономірно очікує побачити плоди, коли перебирає листя; але в цьому випадку зовнішній вигляд є оманливим.

Слова прокляття, які говорить Спаситель, не просто виражають Його праведний гнів на відсутність фіг. Як коментує Жан Кальвін, Христос має намір «показати на прикладі цього дерева ознаку кінця, який чекає на лицемірів, і водночас викрити пустоту та безглуздість їхньої показної віри». Ісус проклинає фігове дерево в контексті Свого вчення про лицемірство: Він виганяє з храму купців, які використовують інших, говорячи, що служать Богові (Матвія 21:12-13); Він повинен відповісти релігійним лідерам, які не визнають божественної влади Івана Хрестителя (вірші 23-27); Він розповідає притчу, яка засуджує тих, які божаться, що служать, але насправді нічого не роблять (вірші 28-32). Крім того, Старий Заповіт інколи говорить про Ізраїль, який порушував закон, саме як про безплідне фігове дерево (Осії 2:12; Михея 7:1-6). Христове про-

кляття — це передбачення того, що станеться з лицемірами — з тими ізраїльтянами, які, як і фігові дерева з листям, обіцяють давати плоди, але не роблять цього.

Дванадцятьох учнів більше вражає те, наскільки стрімко здійснюються слова Ісуса, тому Ісусова наука проходить повз них (Матвія 21:20). Христос не зосереджується на лицемірстві; Він буде говорити про нього пізніше (вірші 28-32). Натомість Він навчає про молитву, повідомляючи Своїм послідовникам, що молитва віруючого може чинити великі речі (вірші 21-22).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі пише: «Від тих, хто має листя, справедливо очікують плоду фігових дерев. Христос чекає на прояв сили релігії від тих, хто її визнає». Прокляття фігового дерева є нагадуванням про те, наскільки Господь ненавидить лицемірство. Як християни, ми повинні жити згідно з тим, у що ми віримо. Невіруючий світ спостерігає за нами; тому нехай він побачить лише тих, хто практикує те, що проповідує.

Матвія 21:23-27: А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященики й старші народу до Нього й сказали: "Якою Ти владою чиниш оце? І хто Тобі владу цю дав?" Ісус же промовив у відповідь їм: "Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню. Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?" Вони ж міркували собі й говорили: "Коли скажемо: "Із неба", відкаже Він нам: "Чого ж ви йому не повірили?" А як скажемо: "Від людей", — боїмося народу, бо Івана вважають усі за пророка". І сказали Ісусові в відповідь: "Ми не знаємо". Відказав їм і Він: "То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню".

Багато вчених вважає, що Матвія 21:21 непрямо вказує на те, що у 70 році н. е. Рим зруйнує Єрусалимський храм. Учні, мабуть, уже бачили гору Сіон, і коли Ісус говорив їм, що молитва віруючого може кинути гору в море, можливо, вони замислилися, чи справді Храмова гора може колись зрушитися зі свого місця.

Перехід Єрусалима під владу Риму у Новому Заповіті сприймається як Божий суд над тими ізраїльтянами, які відкинули Христа (Луки 19:41-44). Звичайно, що не кожен єпнічний єврей був засуджений, бо ж Ісус і його найперші послідовники були вірними синами Авраама. Але оскільки вони не поклонилися своєму Месії, Божественний гнів падав на більшість релігійних лідерів, а також і на храм.

Сьогоднішній уривок відображає інший випадок, коли ці лідери громади не змогли побачити правду. Старійшини та священики із Синедріону приходять до Ісуса, коли Він навчає у храмі (Матвія 21:23), мабуть, на ґанку, поруч із Двором поган. Знаючи, що Своїми недавніми вчинками Ісус виявив Своє верховенство над храмом (вірші 12-17), вони хочуть, щоб Він об'явив джерело Своєї влади. Тут можливі лише два варіанти: Бог або людина (вірш 23). Як завжди, вони не хочуть правди; вони хочуть радше Його підловити (див. також 22:15-22). Якщо Ісус заявляє, що має людську владу, Його можна заарештувати за зневагу Бога та Його храму. І навпаки: якщо Ісус стверджує, що володіє божественною царською владою, Рим може спратити Його за підбурювання до заколоту. У Божій суверенності Ісус перебуває в безвиграшній ситуації.

Ісус відповідає їм запитанням, що було звичайною практикою в суперечках рабинів. Використовуючи синеґдоху, засіб увиразнення мови, в якій частина чогось (у цьому випадку, хрещення) використовується для представлення

цілого (служіння Івана), Христос запитує своїх опонентів про владу Івана Хрестителя (вірші 24-25). Якщо вони назвуть Івана пророком, то будуть засуджені, бо не повірили в нього чи Ісуса, якого Іван проголошував. Але якщо вони скажуть, що влада Івана була від людей, вони накличуть на себе гнів наповну. Тому ці боягузи не визнають ані одного, ані іншого (вірші 25-27).

Тому доктор Джон Макартур пише: «Ісус викриває те, що у них не було жодної влади Його перевіряти» («Коментарі до Біблії Макартура», с. 1164). І оскільки вони нічого не відповіли, Христос не вважає за необхідне також і їм відповідати на їхнє запитання (Матвія 21:27).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує сьогоднішній уривок, кажучи: «Ті, хто сковує ту правду, яку знає, у своїй неправедності заперечують подальші істини, які отримують». Коли ми, як фарисеї та книжники в сьогоднішньому уривку, відмовляємось приймати свідчення, дані нам, ми не повинні очікувати подальшого об'явлення правди. Сьогоднішній послух є необхідною умовою для повнішого пізнання Божих істин завтра.

ПРИТЧА ПРО ДВОХ СИНІВ

Матвія 21:28-32: А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: "Піди-но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!" А той відповів і сказав:

"Гоповий, панотче", — і не пішов. І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: "Я не хочу". А потім покаявся, і пішов. Котрий же з двох учинив волю батькову? Вони кажуть: "Останній". Ісус промовляє до них: "Поправді кажу вам, що митники та блудодійки випереджують вас у Боже Царство. Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покалися й опісля, щоб повірити йому".

У сьогоднішньому уривку Ісус використовує Свою розмову про владу Івана Хрестителя з релігійними лідерами в Єрусалимі як платформу, щоб пояснити, чому ці ізраїльтяни, які порушують завіт, заслуговують на покарання і хибно вважають себе справжніми послідовниками Божими. Припчча про двох синів є першою з трьох припчч, в яких наш Господь послідовно засуджує невіруючих ізраїльтян.

Один коментатор виокремив подібності між припччею про двох синів (Матвія 21:28-32) та припччею про блудного сина (Луки 15:11-32), зокрема факт, що обидві історії завершуються тим, що батько приймає свого неслухняного сина. Також варто було б відзначити, що бунтівний син в обох припччах зрештою отримує прощення і це, звичайно, не подобається слухачам; більшість представників Синедріону ніколи не благословляли «нечестивих».

Основна думка сьогоднішньої припччі є дуже простою: краще слухатись без обіцянок, ніж обіцяти і не слухати (Матвія 21:28-32). Як Писання говорить нам в інших місцях, слова нічого не означають, якщо вони не підкріплені діями. Можна легко сповідувати істину, але наш Небесний Отець також вимагає, щоб ми чинили згідно з істиною (Якова 2:14-26). Ті, хто спочатку відмовляється підкорятися Богу, а потім наворачтається до Нього, є Його дітьми, а не ті, хто шанує Його своїми устами, але серцем ніколи не служить Йому (Ісаї 29:13-14).

Звичайно, священники та старійшини вірять, що їх порівнюють з слухняним сином (Матвія 21:31). Однак Ісус оцінює їх по-іншому. Збирачі податків і повії — ті, хто, на думку релігійних лідерів, перебуває найдалше від Царства, є тими, хто, чуючи проповіді Івана та Ісуса, визнали свою убогість Духа і покалися. Жан Кальвін зауважує, що хоча вони і є великими грішниками, «вони є набагато кращими за книжників та фарисеїв у тому значенні, що не продовжу-

ють чинити зло, а навпаки — лагідно і слухняно приймають ярмо, яке колись вони люто відкидали». Саме син, який не виконує того, що обіцяв, представляє релігійних лідерів Єрусалима; вони не побачили своєї відчайдушної потреби прощення, а отже, не відвернулися від свого гріха (вірш 32, див. 3:7-10).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ототожнюючи себе зі слухняним сином, лідери фактично звинувачували себе. Якщо вони могли правильно визначити, що вірний син пізніше впокорився, то самі, безсумнівно, мали б розпізнати в собі відсутність праведності (Псалом 52:2-3) і потребу в Спасителі. Проте вони ніколи не визнали своєї провини. Ніколи не будьмо настільки впевненими у своїй доброчесності, щоб не побачити власної потреби покаяння та прощення.

ПРИТЧА ПРО ВИНАРІВ

Матвія 21:33-46: "Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, видовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винарям, та й пішов. Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої. Винарі ж рабів його похапали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували. Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме. Нарешті послав до них сина свого і сказав: "Посоромляться сина мого". Але винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: "Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, і заберемо його спадщину!" І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винарям?" Вони кажуть Йому: "Злочинців потубить жорстко, виноградника ж віддасть іншим винарям, що будуть плоди віддавати йому своєчасно". Ісус промовляє до них: "Чи ви не читали ніколи в Писанні:

Камінь, що його будівничі відкинули, —
той наріжним став каменем;
від Господа спалося це,
і дивне воно в очах наших!

Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться народові, що плоди його буде приносити. І хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде — то розчавить його". А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі Його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. І намагались схопити Його, але побоялись людей, бо вважали Його за Пророка.

Як ми вже бачили раніше, Ісус досить різко висловлюється про єврейських лідерів переважно тому, що вони не бачать потреби в своєму покаянні (Матвія 9:9-13; 21:28-32). Притча про винарів, описана в Матвія 21:33-46, виявляє ще одну причину, чому наш Господь осуджує книжників і старійшин, — їхнє небажання приносити плоди для Творця і тим самим приводити народи до Нього.

Протягом усієї церковної історії проповідники часто неправильно трактували цю притчу, щоб довести, що погани замінюють етнічних євреїв у Божому плані. Передання Царства від одних людей іншим (вірш 43) може означати, що на сучасному етапі «неєвреї» відіграють суттєву роль. Проте у цьому уривку йдеться не про витіснення євреїв загалом, а про долучення нової спільноти завіту через зіпсованих лідерів, які жили за часів Ісуса. Без сумніву, основою цієї притчі є Ісаї 5:1-7, отож, виноградник у Матвія 21:33 — це спільнота Старого Завіту. Ісус говорить не про те, що виноградник повністю викорчовують, а про

те, що винарі, побто відповідальні за догляд за виноградником, заслуговують бути засудженими (вірш 43). Ці недоброчесні винарі – це етнічні ізраїльтяни, але не всі. Крім того, новими винарями є не тільки погани. До них входять також і євреї, зокрема, дванадцять апостолів.

Бог випісняє перших винарів через їхню жалюгідну поведінку. Всевишній викупив Свій народ із Єгипту однією лише благодаттю (Вихід 20:1-2) і дав йому все, що було потрібно, щоб давати плоди для Його Царства (Матвія 21:33) – бути світлом для світу (Ісаї 42:6). За Старим Завітом багато хто не спромігся виконати своє завдання, особливо релігійні лідери; і навіть гірше – вони переслідували тих служителів (пророків), які закликали Ізраїль до виконання свого покликання (Матвія 21:34-36). Але Бог буде терплячим, аж доки вони не зайдуть надто далеко і не вб'ють Його Сина (вірші 37-39). За цей жадливий вчинок ці недоброчесні винарі накличуть на себе власну загибель (вірші 40-41).

У сповненні Псалма 117:22 відкинутий Син є «наріжним каменем» – каменем, який з'єднує дві стіни. Об'єднавши пророцтва Ісаї 8:14 і Даниїла 2:34, 44, Ісус стверджує, що Він, будучи засновником Царства Божого на землі, є Господом над усіма земними царствами. Будучи «каменем», Він знищить будь-який спротив Царству Божому (Матвія 21:42-44).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Кожний практикуючий християнин повинен сприймати сьогоднішній уривок як попередження. Всі, хто справді є у Христі, звичайно, не можуть відпасти від благодаті, але дійсно є у Христі лише ті, хто приносить плоди для Царства. Віруючі можуть бути різними, можуть давати різну кількість плодів, але немає такого поняття як «безплідний віруючий». Подумайте сьогодні про плоди, які ви даєте у вигляді добрих діл служіння, прогресу в освяченні, учнівства та інших подібних речей.

Матвія 22:1-10: А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: "Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого. І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, — та ті не хотіли прийти. Знову послав він інших рабів, наказуючи: Скажіть запрошеним: "Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодоване, — і все готове. Ідіть на весілля!" Та вони злегковажили та порозходились, той на поле своє, а той на свій порт. А останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. І розгнівався цар, — і послав своє військо, і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. Тоді каже рабам своїм: "Весілля готове, але недостойні були ті покликані. Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткаєте, — кличте їх на весілля". І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, злих і добрих. І весільна кімната гістьми переповнилась.

У сьогоднішньому уривку наш Спаситель розповідає ізраїльським лідерам Єрусалима третю притчу, повторюючи деякі думки з притчі про винарів (Матвія 21:33-46). Відповідно до Божого плану (13:10-17) серця нерозкаяних грішників стають ще більш жорсткими, коли вони чують історію про весільний бенкет у Матвія 22:1-10 (вірш 15), але ті, хто слухає з відкритим серцем, ще раз чують про благодать, об'явлену в Христовій науці про поширення Царства Божого.

Структура цієї притчі нагадує попередню. Як і у притчі про винарів, у притчі про весільний бенкет йдеться про авторитетну особу, яка посилає своїх посланців до певних людей (21:33-34, 36; 22:1-3). Цих посланців так само відкидають, з ними погано поводяться і навіть вбивають (21:35-39; 22:5-6). Врешті-решт як винарі, так і ті, хто не прийняв запрошення, а насправді, всі, хто є неготовими до Царства (їх зображено без плодів та неналежно одягненими, 21:43-44; 22:11-14), підпадають під покарання.

Такі точки дотику означають, що ці притчі також мають і майже однакове тлумачення. Бог — цар у сьогоднішньому уривку — посилає Своїх рабів пророків, щоб закликати Свій народ прийти на гостину Його Сина (вірші 2-3). Спочатку слуги йдуть до тих, хто колись сказав цареві, що прийде на гостину. На стародавньому Близькому Сході на гостину зазвичай запрошували двічі. Під час першого запрошення не вказували час і місце події, потрібно було відповісти лише: «Так, я буду» або «Я не можу прийти». У другому запрошенні вказували день і годину гостини. На горі Синай Всевишній запросив ізраїльтян на Свій бенкет

(перше запрошення) і вони прийняли це запрошення, не знаючи, коли це станеться (Вихід 24:1-11). Однак коли Бог послав пророків проголосити про прихід дня Господнього і месіанську гостину (друге запрошення), багато ізраїльтян не прийняли запрошення (Луки 19:41-44).

Як і у притчі про винарів, ті, хто мав бути готовим до Царства, підготувалися погано (Матвія 22:4-8). Тому Господь кличе тих, хто не отримав жодного запрошення, – тих, хто був поза Божим заповітом з Ізраїлем (вірші 9-10). Ці чужинці з радістю приймають запрошення і приєднуються на весіллі Агнца (Об'явлення 19:6-10) до тих ізраїльтян, які є вірними Ягве.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ісус каже нам у Луки 12:48, що «від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть». Чим більше нас Бог благословив, тим гірше нам буде, якщо ми відмовимося від Божого милостивого запрошення. Чи не розпачуєте Ви дари, які Господь Вам довірив, і чи не відмовляєтесь від Його гостини, не посвячуючи часу і талантів для праці заради Його Царства?

Матвія 22:11-14: Як прийшов же той цар на гостей подививись, побачив там чоловіка, в одержу весільну не вбраного, та й каже йому: "Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одержу весільної?"

Той же мовчав. Тоді цар сказав своїм слугам: "Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів"... Бо багато покликаних, — та вибраних мало.

Коли перші запрошені відмовляються прийти на царську гостину, до столу (Матвія 22:10) приходять інші люди — і злі, і добрі. Чи означає це, що на Божу гостину прийдуть глибоко безбожні, які, зрештою, повірили в Христа, а також ті, хто був доброчесним за людськими стандартами, хто збагнув свою недосконалість і почав служити Ісусові? Чи, може, «злі» гості — це ті, хто тільки вдає, що сповідує віру, як різний непотріб із Матвія 13:47-50, який залишається у неводі разом із доброю рибою до кінця?

Перше плуначення є безсумнівно біблійним, але завершальні вірші припчі про винарів (22:11-14) більше вказують на останній варіант. Стародавні царі часто давали своїм гостям належний одяг на свою гостину і, як зазначає д-р Джон Макаптур, ця друга група запрошених особливо потребувала відповідного одягу, оскільки їх запросили на вулиці й вони були неготовими до весільного банкету. Тому «той факт, що вигнаний чоловік не був одягнений у належний одяг, вказує на те, що він навмисно відкинув великодушний подарунок царя» («Коментарі до Біблії Макаптура», с. 1, 166). Дехто, очевидно, приймає милосердє запрошення нашого Отця увійти до Його Царства, не визнаючи своєї потреби у належному вбранні, яке може дати тільки Він — досконалу праведність Христа (Захарії 3:1-5; 2 Коринтян 5:21). Без цього одягу грішні гості не можуть залишатися на Христовій гостині і їх буде вигнано Судного дня.

Ця припча навчає нас про виправдання — те, що Бог приписує нам досконалу праведність Свого Сина лише через віру (Римлян 3:21-26). Віра виправдання є активною і демонструє себе через добрі діла (Якова 2:14-26; BBB, 11.2). Ми повинні розрізняти виправдання — єдиний спосіб, через який ми можемо перебувати перед Творцем, — і освячення, тобто те, як ми виявляємо своє спасіння через служіння іншим та уподібнюємося до Ісуса (Філіп'ян 2:12-13). Водночас виправдання і освячення є невіддільними одне від іншого, і ми не можемо мати одне без іншого. Жан Кальвін пише: «Не підлешуймо собі порожніми словами про свою сильну віру, але нехай кожна людина серйозно перевіряє себе, щоб на останньому Суді її зарахували до законних гостей..., бо слова Христа

не означають нічого більше, окрім того, що зовнішнє визнання віри не є достатнім доказом того, що Бог визнає всіх, хто прийняв Його запрошення».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує: «Ті і тільки ті, хто одягнувся у Господа Ісуса і для кого Він є усім, мають весільну одіж». Особиста, спасительна віра в Христа є необхідною умовою для Його бенкету. Така віра примає до кінця життя, живлячись від Слова Божого, яке проповідується, читається і є видимим у таїнствах. Моліться кожного дня за постійність своєї віри і використовуйте засоби благодаті, щоб зміцнити свою віру в Ісуса.

КЕСАРЕВІ КЕСАРЕВЕ

Матвія 22:14-22: "Бо багато покликаних, та вибраних мало".
Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові Його.
І посилають до Нього своїх учнів із іродіяними, і кажуть:

"Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і навчаєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?" А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: "Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? Покажіть Мені гріш податковий". І принесли динарія Йому. А Він каже до них: "Чий це образ і напис?" Ті відказують: "Кесарів". Тоді каже Він їм: "Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже". А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли.

Помпей, відомий генерал останніх років Римської республіки, підпорядкував територію Палестини під владу Риму у 63 році до н. е.; саме його підтримка зробила можливою перемогу однієї зі сторін єврейської громадянської війни. З цього моменту Ізраїль перестав бути незалежним царством і ним почали управляти різні царі, які були вірними кесарю, наприклад, Ірод Великий. У 6 році н. е. Рим через правителів чи уповноважених почав безпосередньо правити над тією частиною Палестини, яку називали Юдеєю. Під час цього правління було введено річний подушний податок у розмірі одного динарія, що становило середню щоденну заробітну плату, який накладали на кожного дорослого від часу статевого дозрівання до шестидесяти п'яти років. Більшість євреїв ненавиділи цей податок, оскільки він символізував контроль Риму над Юдеєю.

Ця передісторія допоможе нам краще зрозуміти випробування Ісуса в сьогоднішньому уривку. Іродіяни та учні фарисеїв приходять до нашого Господа, «щоб зловити Його на слові», з проханням відповісти на їхні питання щодо подушного податку, нещиро підлещуючись до Нього (Матвія 22:15-17). У більшості випадків ці дві групи ні в чому не погоджувались, бо іродіяни підлаштувалися до римського правління, а фарисеї напамість представляли тих, хто прагнув незалежності. І все ж Ісус був їхнім спільним ворогом, тому вони об'єднуються, щоб випробувати Його запитаннями щодо подушного податку.

Як і в попередніх ситуаціях (21:23-27), Ісус опиняється у безвиграшному становищі. Єврейський народ ненавидітиме Його, якщо Він стверджуватиме необхідність подушного податку. Але якщо Він визнає його незаконним, Його можуть звинуватити у державній зраді. Ісус, звісно, побачив їхнє лукавство. Він просить дати Йому монету, якою оплачували податок і яка для благочес-

тивих євреїв була спеціальною мідною монетою з викарбованою печаткою Риму, а не срібний динарій, який вважали ідолюським через те, що на ньому було зображено образ кесаря та його титул *divus et pontifex maximus*, що з латинської означає «божий первосвященик». Ісусові вороги показують себе лицемірами, коли подають Христу динарій (22:18-21). Ті, хто ненавидить ідолопоклонство, носять з собою нечисті монети.

Оскільки монета містить зображення кесаря, вона належить йому і повинна бути повернена йому. А те, що належить Богові, потрібно віддати Богові (вірші 21-22). Критики Ісуса замовкають, почувши Його слова, які вказували на те, що Божі вірні поважають світську владу і не підбурюють до повстання.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ця наука нашого Господа є корисним принципом для розуміння, коли треба підкорятися законам держави. Християни повинні підкорятися правлячій владі, якщо вона не бере на себе прав, які належать тільки Богові. Це означає, що ми повинні підкорятися навіть тоді, коли ми не згодні з податками, обмеженнями швидкості або законами щодо інших сфер нашого життя. Чи підкоряєтесь Ви законам уряду, якщо він не порушує жодних біблійних принципів, навіть якщо Вам не подобаються його закони?

ОДРУЖЕННЯ У ВОСКРЕСІННІ

Матвія 22:23-30: Того дня приступили до Нього саддукеї, що пвердять, ніби нема воскресення, і запитали Його, та й сказали: "Учителю, Мойсей наказав: "Коли хто помре, не мавши дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого". Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не мавши насіння, зоставив дружину свою братові своєму. Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. А по всіх вмерла й жінка. Отож, у воскресенні копрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її". Ісус же промовив у відповідь їм: "Помиляєтесь ви, не знавши писання, ні Божої сили. Бо в воскресенні ні женяться, ані заміж виходять, але як Ангели ті на небі".

Матвія 22:15-40 описує три моменти, коли зіпсовані релігійні лідери намагалися змусити Ісуса визнати певну позицію, про яку Він міг пізніше пошкодувати. За іронією долі, різні секти, які представляли ці лідери, не ладнали між собою, однак об'єдналися проти Христа — свого спільного ворога. Часи не змінилися; наприклад, деякі східні православні церкви у пострадянському просторі приєдналися до мусульман, щоб обмежити діяльність євангельських церков. Жан Кальвін пише: «Щоб атакувати Божі істини, сатана об'єднує всіх безбожних, які в інших питаннях сильно відрізняються одні від одних».

Саддукеї і фарисеї, окрім ненависті до Євангелія, дуже мало що об'єднувало. Саддукеї відкидали усні традиції фарисеїв і заперечували воскресіння (вірш 23). Колись вважалося, що саддукеї визнавали Святим Письмом тільки п'ять книг Мойсея, але зараз ми щоразу більше переконуємося, що вони приймали цілий канон Старого Заповіту. Проте саддукеї утверджували у своєму вченні тільки ті догмати, які можна було безпосередньо засвідчити з П'ятикнижжя (від Буття до Повторення Закону), саме тому Ісус використовує Вихід 3:6, щоб довести воскресіння (Матвія 22:31-32).

Більшість євреїв не любили священників саддукеїв, тому що задля збереження свого священства вони прийняли римські звичаї, підпорядковуючись Риму. Суперечки з відомими фарисеями не додавали друзів саддукеям; те, з яким презирством вони ставилися до вірування фарисеїв у воскресіння, видно у їхньому трактуванні левіратного шлюбу (Повторення Закону 25:5-10) під час розмови з Ісусом про життя після воскресіння (Матвія 22:24-28). Питання, якому чоловікові належить бездітна жінка у вічності, поставало навіть якщо вона була одружена з двома братами. А саддукеї перелічили сімох чоловіків, щоб підкреслити незліченні суперечності, через які вони не вірили у воскресіння. Вони

дійшли до висновку, що воскресіння доводило б до кровозмішання (одночасне одруження з багатьма живими братами, Левит 18:16) і порушення Божого закону. Як же поді вони могли визнавати таке вчення?

Саддукеї припускали, що якщо воскресіння і мало б місце, то життя було б ідентичним теперішньому і в ньому були б усі проблеми цього життя, які ми вносимо у нього. Ось чому Ісус дорікав їм за нерозуміння сили Творця, перш ніж подати правду про воскресіння (вірші 29-30).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У відповіді Христа саддукеям ми бачимо, що воскресле життя не буде таким самим, як теперішнє. Ми не знаємо всіх відмінностей, але у Матвія 22:30 сказано, що в майбутньому житті не буде одруження. Один вчений зазначає, що відсутність одруження та його вигод не означає, що припиниться любов. Любов досягне досконалості у воскресінні, і ми всі любитимемо і будемо люблені у досконалий спосіб (Об'явлення 21:1-4). Уявіть, як це буде чудово.

Матвія 22:31-33: А про воскресення померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже: "Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих". А народ, чувши це, дивувався науці Його.

Саддукеї заперечували реальність ангелів, й Ісус, мабуть, мав намір відповісти і на це їхнє запитання (Матвія 22:23-30). Він визнав існування ангелів, які не одружуються, коли сказав, що ми будемо, як вони, і робитимемо те саме, коли воскреснемо (Матвія 22:23-30). Основна ідея тут полягає у тому, що сам шлюб, як посвячений Богом акт для плідності і розмноження, буде непотрібним у новому світі без смерті. Пам'ятайте, що питання саддукеїв не полягало у любові та дружбі у воскресінні, а у виконанні наказу про продовження роду (Повторення Закону 25:6).

Потім Ісус навчає богослов'ю воскресіння, що й досі лежить в основі Його слів. Він вказує на підґрунтя цього вчення у П'ятикнижжі, зокрема у Виході 3:6, спростовуючи твердження саддукеїв, які вважають, що п'ять книг Мойсея не навчають нічого про воскресіння. Аргумент нашого Господа в Матвія 22:31-32 частково ґрунтується на використанні теперішнього часу; Бог сказав: «Я є Бог Авраамів, Ісааків та Яковів», а не «Я був Богом Авраама, Ісаака та Якова». Коли Ягве з'явився Мойсею через сотні років після того, як померли патріархи, Він залишався їхнім Богом, маючи на увазі, що після смерті вони продовжували жити і поклонятися Йому і, що найголовніше, тілесно воскреснуть у майбутньому. Бачимо, яке важливе значення для нашого розуміння натхнення Біблії має час, у якому вживається одне дієслово, і розуміємо, що вся Біблія є натхнена Святим Духом. Жодне слово не є зайвим.

Наш дух справді житиме у присутності нашого Творця з часу нашої смерті до настання Судного дня (2 Коринтян 5:8), але тільки тоді, коли наші тіла воскреснуть із мертвих, ми, як Ісус, Який сьогодні панує у вишніх, зможемо насолоджуватися нашим повним, прославленим станом, у якому Бог нас задумав. Однак, хоча повнота нового життя не настає до остаточного воскресіння, ті, хто вмирають у Христі, продовжують жити сьогодні. Бог, Який об'явив Себе Ізраїлю, є вічним Господом Завіту, Який довіку любитиме Свій народ. Навіть смерть не може розірвати цих стосунків; тому Йому не підходить назва «Бог мертвих» (Псалом 15:10-11). Отець Церкви Єронім пише: «Скажи, що Бог є Богом мертвих — це приписувати Боже життя тим, хто не має життя» («Коментарі до Євангелія від Матвія», 3,22.32).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У Луки 20:38 записано декілька додаткових слів, які Ісус говорив з цього приводу: «всі в Нього [Бога] живуть». Це справді цінна і радісна істина. Смерть не є кінцем життя для Божих вірних; ми житимемо з Ним вічно і будемо насолоджуватися благословеннями вічного життя. Наш Творець є Господом живих, а не мертвих, і Він залишатиметься Богом живих, якщо лише Його вірні воскреснуть до вічного життя. Ви збагнули глибоке благословення вічного життя у Христі Ісусі?

НАЙБІЛЬША ЗАПОВІДЬ

Матвія 22:34-40: Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібралися разом. І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: "Учителю, котра заповідь найбільша в Законі?" Він же промовив йому: "Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душою своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе. На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять".

Після того як саддукеї не змоглися підловити Ісуса на слові (Матвія 22:23-33), фарисеї збираються разом, щоб знову загнати Його у пастку, посилавши одного зі своїх людей, щоб випробувати Ісуса від їхнього імені (вірші 34-35). Це був знавець Закону, цей чоловік знав Закон Мойсея краще за більшість фарисеїв, які були експертами зі знання Закону. Питання, яке він ставив нашому Спасителю, мабуть, є спробою змусити Ісуса заперечити один чи більше законів Тори (Буття — Повторення Закону) і знайти докази ересі.

За часів Ісуса рабини гостро обговорювали питання, яке поставив цей знавець Закону. За одним із підрахунків, у Торі є 613 окремих заповідей, тому єврейські вчителі хотіли мати якийсь єдиний принцип, який допоміг би застосовувати Закон. Відповідь Христа цьому законознавцю (вірші 36-39) не є особливо оригінальною; інші поєднували поняття любові до Бога та ближнього як найосновніший обов'язок у Законі. Проте в сьогодиньшому уривку Ісус першим об'єднав два конкретні тексти, щоб це довести. Він цитує Повторення Закону 6:5, що є частиною Шеми, щоденної молитви євреїв, яку вони читають донині (Повторення Закону 6:4-9). Закон любити свого ближнього знаходимо у Книзі Левит 19:18.

Незважаючи на спроби плумачити такі уривки, як Матвія 5:17, в інший спосіб, сьогодиньній уривок показує, що сповнюючи Закон, Ісус його не скасовує. Він не вибирав би уривків із Закону, які мали би слугувати найбільшими Божими заповідями, якби хотів усунути всі принципи Мойсеєвого закону. Відповідь Ісуса також показує, що любов — це насамперед дія, а не почуття. Заповідь любити — це наказ щось робити; тому ми повинні любити інших, служачи їм, навіть якщо не хочемо цього робити. Крім того, якщо любов до Бога і ближнього є заповідями, на яких стоять Закон і Пророки, ми не можемо якимось чином відокремити любов від цих заповідей і визначити любов у спосіб, який нехтує Божим законом. Будь-який вчинок, який забороняє Біблія, не є любов'ю; Закон показує нам, як виражати справжню любов. Павло сказав: «Любов не чинить

зла ближньому, тож любов є виконанням Закону» (Римлян 13:10), а також очікував, що християни житимуть згідно з основним етичним кодексом Старого Заповіту (вірш 9). «Перш за все, — коментує Жан Кальвін, — Ісус каже, що любов є першою і найосновнішою заповіддю, яку вимагає від нас Бог, і тому вона повинна бути першим і найголовнішим із того, що ми повинні віддавати Йому».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

«З цього ми вчимося, що Бога не задовольняє лише зовнішній вигляд наших діл, однак здебільшого Він вимагає внутрішньої мотивації, щоб із доброго кореня могли вирости добрі плоди» (Жан Кальвін). Любов — це насамперед не почуття, але Ісус, безумовно, хоче, щоб почуття і вчинки узгоджувалися. Ми повинні діяти з любов'ю, навіть якщо нічого не відчуваємо, а краще навіть — відчувати любов у вчинках. Моліться, щоб Ваші дії завжди були результатом любові, яка Вас наповнює.

Матвія 22:41-45: Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, і сказав: "Що ви думаєте про Христа? Чий Він син?" Вони Йому кажуть: "Давидів". Він до них промовляє: "Як же то силою Духа

Давид Його Господом зве, коли каже:

"Промовив Господь Господеві моему:
сядь праворуч Мене, доки не покладу Я
Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм".

Тож, коли Давид зве Його Господом, як же Він йому син?"

Богослови часто розрізняють серце і розум, щоб пояснити, як Святий Дух діє в нас. Серце і розум є нероздільними, і з Матвія 22:37 (див. Повторення Закону 6:5) ми бачимо, що насправді вони навіть частково збігаються. Якщо ми кажемо, що повинні любити Господа, Бога нашого всім своїм серцем, душею і розумом (думкою), це не означає розділяти нашу особистість на три частини, а радше любити Його усім своїм єством.

Господь, Який гідний такої відданості, не подібний до бога ісламу, який не може увійти у створіння, бо є трансцендентним, тобто перебуває поза межами фізичного досвіду. Напомість Ягве, Бог Творець і завітний Господь Ізраїлю, прийняв людську подобу і дві тисячі років тому ввійшов у історію людства, щоб принести спокуту Своему народу. Сьогоднішній уривок приводить нас до цього висновку (див. також Івана 1:14).

Тричі здивувавши Своїх запитувачів (Матвія 22:15-40), Ісус бере на себе роль екзамнатора, просячи фарисеїв назвати батька Месії (вірші 41-42). Це запитання було простим для фарисеїв, як і для будь-якої іншої єврейської секти тих часів. Саддукеї, іродіяни, зилопи, фарисеї багато в чому не погоджувалися між собою, але всі вони вірили, що Месія буде сином Давида. Коли фарисеї ствердили це перед Христом, вони просто повторили істини, об'явлені в 2 Самуїла 7:1-17, а також в інших місцях Старого Заповіту.

Христос не виявляє незгоди з фарисеями в Матвія 22:43-45, Він лише вказує на очевидну істину Писання. Месія є сином Давида, але, як каже д-р Джон Макартур: «Син Давида» далеко не може вмістити всі істини про Месію, Який також є «Сином Божим» («Коментарі до Біблії Макартура», с. 1, 168). Щоб довести, що Месія є і Господом Давида, і також його сином, Ісус цитує Псалом 109, який у Новому Заповіті згадано частіше за будь-який інший старозавітний уривок. Якщо, як вважали більшість євреїв першого століття, Псалом 109

є месіанським, то син Давида, Месія («мій Господь»), є більшим за свого батька. А хто, окрім Ягве, є більшим за Давида – найвидапнішого царя Стародавнього Ізраїлю?

Христос змушує фарисеїв переосмислити свою христологію і, по суті, питає їх те саме, про що питав Петра: «А ви за кого Мене маєте?» (Матвія 16:15-16). Це питання Він ставить усім нам.

Sorati Deo: життя перед Божим обличчям

Августин писав: «Христос є як Сином Давида, так і його Господом: Господом Давида – завжди, сином Давида – тимчасово. Як Господь Давида, Він народився від єства Свого Отця; як Син Давида, Він народився від Діви Марії, зачатий від Святого Духа. Отож дотримуймося обидвох позицій» («Нікейські та постнікейські Отці», перша серія, том 6, с. 400-401). Ісус є не просто людиною, Він є воскреслим Господом Всесвіту. Давайте непохитно дотримуватися цього визнання віри, яке може нас спасти.

Матвія 22:46: І ніхто не спромігся відповісти Йому ані слова...
І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

Те, що Христос використовує Псалом 109, щоб виявити слабке розуміння фарисеїв особистості Месії, просто вражає (Матвія 22:41-45). Єврей першого століття міг назвати свого батька «господом», але єврейський батько ніколи б не звернувся так до свого сина. Таким чином, коли Давид називає свого сина «Господом» (Псалом 109:1), він виявляє, що його син був не просто людиною. Те, що «Господь» (Ягве, єдиний істинний Бог), дає місце синові Давида праворуч від себе, підтверджує це міркування, бо той, хто сидів праворуч царя, поділяв його правління. Божя влада належить Месії, що робить Його більшим за Давида.

Матвія 22:46 вказує на те, що аргументи Спасителя з Псалма 109 примусили замовкнути всіх тих, хто Його звинувачував. Христова мудрість декілька разів спинила гострі язики Його слухачів (7:28-29; 22:22, 33), і Матвій, без сумніву, описує такі епізоди для того, щоб ми усвідомили, що Ісус є Божою мудрістю (1 Коринтян 1:30). Ми завершимо наше вивчення сьогодні коротким оглядом цієї теми у Писанні.

Уривок із Приповістей 8 був ключовим у христологічних суперечках ранньої Церкви. Вважалося, що у цьому розділі про «жіночу мудрість» йшлося про Христа, оскільки ми побачили, що «Божя мудрість» є однією з назв Ісуса. Єретики, зокрема Аріус, цитували Приповіді 8:22 як доказ того, що Син Божий був створеною істотою. Православний Афанасій заперечив йому, кажучи, що Приповіді вказують на те, що вічний Син Божий взяв на Себе плоть, а не те, що Його було створено у певний момент вічності. За словами Афанасія, Син завжди існував як друга Особа Трійці.

Православні, мабуть, неправильно розтлумачили Приповіді 8, хоча їхні твердження про нестворену природу Сина були правильними (Михея 5:2; Івана 1:1). Аріанці також неправильно отождествлювали Сина з «жіночою мудрістю». Приповіді 8 насамперед поетично передають велич Соломонові мудрості, підкреслюючи її давність. Водночас «жіноча мудрість», хоча й опосередковано, однак вказує нам на Ісуса. Порівняння показує нам, що Христос є набагато більшим за мудрість, яку може дати нам Соломон.

Найкращий спосіб зрозуміти Ісуса як Божу мудрість — це подивитися на грецьке слово *logos* — «Слово» — в Івана 1:1-18. Багато євреїв першого століття використовували слово *logos* для позначення божественної «істини»,

або «мудрості». Приймаючи плоть (вірш 14), ми бачимо, що Боже *logos* – Його правда або мудрість – є особистісною і найповніше вираженою у Христі.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Правда та мудрість, безумовно, змальовані в логічних твердженнях і абстрактних поняттях. Проте об'явлення Божої мудрості в Особі Ісуса Христа має нагадувати нам, що ми не досягнули мудрості, якщо все, що ми знаємо, – це твердження і поняття. Божя мудрість є особистісною і доступною лише через особисті стосунки з самим Господом. Що Ви робите для того, щоб розвивати свої стосунки з Ісусом і своєю мудрістю?

Матвія 23:1-4: Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, і сказав: "На сидінні Мойсеевим усілися книжники та фарисеї. Тож усе, що вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять того! Вони ж в'яжуть тяжкі п'ягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хотять їх порушити..."

Оскільки більшість євреїв поважали фарисеїв, Ісус знав, що народ стикнеться з духовною небезпекою, якщо наслідуватиме цих учителів у своїх вчинках. Тому Він продовжує пропистояти фарисеям, вказуючи на їхнє неповне розуміння Псалма 109 (Матвія 22:41-45). Побачивши, що люди вірять кожному Його слову (вірш 46), Ісус застерігає їх уникати фарисейського лицемірства.

Христос насправді мав більше спільного з фарисеями, ніж будь-які інші євреї першого століття і, як бачимо в Матвія 23, Він не засуджує всього, що вони говорили. Як і Ісус, фарисеї визнавали існування ангелів і воскресіння, навчаючи з повного Старозавітного канону. Крім того, Матвія 23 не докоряє всім фарисеям. Наш Спаситель, мабуть, мав добрі стосунки з деякими з них (наприклад, Івана 18:38-40), і один чи декілька фарисеїв стали Його учнями (Матвія 8:18-20; більшість книжників також були фарисеями).

Проте Ісус не схвалював створені людиною правила, які фарисеї додавали до Божого закону (15:1-9), не кажучи вже про гордість, яка часто була ознакою фарисейського відсторонення. Тому Христос схвалює не кожен аспект фарисейського вчення в 23:1-3. Ці вірші важко плумачити. Жан Кальвін каже, що Ісус наказує «людям слухатися книжників, тільки якщо вони дотримуються чистого та простого викладу Закону». Це визначення добре ілюструють слова «на сидінні Мойсеевим усілися», оскільки «сидіти на чийомусь сидінні» означає «мапи його владу» (Псалом 131:11-12), а Мойсеева влада ґрунтується на правильному плумаченні Закону. Слова Ісуса в Матвія 23:2 пронизані також іронією — їх можна розплумачити так, що «книжники і фарисеї посіли місце Мойсея». Якщо це так, то Ісус мав на увазі, що у словах фарисеїв було мало сили, оскільки вони присвоїли собі Мойсееву владу.

Так чи інакше, Христос до кінця Матвія 23 категорично засуджує фарисеїв за те, що вони не практикували тих законів, яких навчали. Як експерти з Закону, вони мали допомагати своїм братам євреям (Левит 19:18), але багатьох фарисеїв більше хвилював зовнішній вигляд, а тому вони не допомагали тим,

які намагалися дотримувалися фарисейських традицій (Матвія 23:4). Навіщо їм допомагати іншим навертатися на прямий і вузький шлях, якщо у порівнянні з гріхами інших фарисеї набували кращого вигляду?

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Як ми вже побачили, багато фарисеїв мали завищену оцінку власної благочестивості й не усвідомлювали власної потреби в милості (Луки 18:9-14). А по-справжньому благочестиві, «усвідомлюючи свої слабкості... з любов'ю прощають слабким», як коментує Жан Кальвін. Один із способів правдивого утвердження нашої віри є наша готовність допомогти іншим знайти у Євангелії прощення та спасіння. Чи можуть грішні люди покладатися на Вас у тому, що Ви допоможете їм цілковито іти вслід за Ісусом?

СМИРЕННЯ ТА САМОВЕЛИЧАННЯ

Матвія 23:5-12: Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомілля свої розширяють, і здовжують кипиці. І люблять вони передніші місця на бенкетах, і передніші лавки в синагогах, і привітти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! А ви вчителями не звіться, — бо один вам Учитель, а ви всі брати. І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. І не звіться наставниками, бо один вам Наставник, — Христос. Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! Хто-бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться.

З незрозумілих причин гордість часто вважають гріхом, що породжує всяке інше зло. Адам і Єва відмовилися покірно підкоритися Господньому наказу не їсти забороненого плоду. Чим більше ми наповнені гордістю, тим важче нам покаятися, тому що не хочемо, щоб інші бачили нас більш грішними, ніж ми самі це показуємо.

Допримууючись фарисейської науки, багато людей часто впадали у гордість, тому що допримання їхніх суворих правил спонукало їх пишатися своєю «святістю» так, що вони прагнули демонструвати своє благочестя. У юдаїзмі першого століття це було пов'язано зі збільшенням розміру філактерій і довжини порочок задля демонстрування любові до Закону (Матвія 23:5). Ортодоксальні євреї ще досі використовують філактерії — маленькі шкіряні сумочки, у яких носили пергаменти з написаним текстом із Виходу 13:2-16 та Повторення Закону 6:4-9; 11:18. Згідно з Повторенням Закону 6:8, філактерії носять на лівій руці, а під час молитви прикладають до чола, хоча вірш вказує на щось глибше за таке буквально застосування. Торочки, кипиці, пришиті до країв одягу, нагадували чоловікам про Божі заповіді (Числа 15:37-41). Христос носив порочки (Луки 8:44), але Він не використовував їх, щоб хизуватися Своєю благочесністю.

Критикуючи гордість, якою багато фарисеїв хизувалися за свої титули та почесні, Ісус не мав на увазі, що титули є цілком неприйнятними чи те, що між християнами немає відмінностей (Матвія 23:6-10). Зрештою, деякі віруючі згодом отримали титули «апостола» і «вчителя» (Галатів 1:1, Ефесян 4:11). Матвія 23:6-10 означає лише те, що оскільки для християн Ісус — єдиний і головний Учитель, жоден віруючий не є, по суті, кращим за іншого. Ми не повинні звертати увагу на наші титули та досягнення, а також не повинні применшувати їх і грішити фальшивою скромністю. Титули ніколи не можна викорис-

товувати для того, щоб вимагати від інших безперечного послуху собі. Жан Кальвін пише, що «влада повинна повністю належати Христу і жодна смертна людина не може претендувати на найменшу її частку. Відтак Він є єдиним пастором». Водночас Ісус «має під Своєю владою багато пасторів за умови, що Він має вищість над ними усіма і що через них лише Він один керує Церквою».

Бог вимагає від Свого народу смирення, а не гордості. Христос, а не фаризеї, є нашим прикладом, і скромний шлях, який Він пропонує, є єдиним шляхом до величі (вірші 11-12).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує: «Прагнути бути по-справжньому святішими за інших є благою амбіцією, але прагнути робити це напоказ – це, радше, горда амбіція. Зростати у власному благочесті – це добре, але не хизуватися цим через зовнішні прояви». Усіх нас, напевно, хвилює особиста святість, але чи ми так само переймаємось тим, щоб не показувати іншим, які ми святі? Ви служите у церкві перед Богом чи заради того, щоб інші люди Вас бачили?

ПОСИЛЕННЯ ВИНИ ІНШОЇ ЛЮДИНИ

Матвія 23:13-15: Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачинаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче увійти, увійти не пускаєте! Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовині хапи поїдаєте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете! Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те спається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас!

Багато книжників і фарисеїв, хоч і не всі, були серед основних противників Ісуса під час Його земного служіння — здебільшого через те, що не погоджувалися з Його біблійними плумаченнями. Наш Господь підкреслював нездатність людей досконало дотримуватись Закону (Матвія 5-7), і це була та позиція, яку Його опоненти визнавали неприйнятною, оскільки високо цінували дотримання букви Закону (12:1-14). Те, що Христос відкидав усні закони як остаточне плумачення Писання та хотів служити поганам, викликали неабияке невдоволення серед Його ворогів (15:1-16:4). Крім того, Ісусові рідко вдавалося переконати книжників та фарисеїв, оскільки вони були надто гордими, щоб визнати Його вищість (22:15-23:12).

Застерігши людей пильнувати, щоб вони не стали подібними до книжників і фарисеїв, у сьогоднішньому уривку Ісус говорить про горе, яке очікує на цих вчителів. Горе, як пише Джеймс Бойс, — це «плач або ридання над останнім кінцем злих людей» («Євангеліє від Матвія», т. 2, с. 492). Пророкування горя є важливою частиною старозавітних пророчих книг; у багатьох місцях пророки проголошували горе Ізраїлю від Бога, Який пообіцяв покарати їх за їхні гріхи (наприклад, Ісаї 5:8-23; Амоса 6:1-7). У цих словах горя Ісус оскаржує людей, застерігаючи тих, хто не покався, про неминучу долю, яка їх чекає.

У першому проголошенні горя Спаситель засуджує фарисеїв та книжників за те, що вони зачинили двері до раю для себе та інших (Матвія 23:13). Тут йдеться про те, що більшість із них не повірили в Ісуса, а також перешкоджали зробити це іншим. Під час Ісусового служіння книжники та фарисеї активно намагалися приховати правду про Ісуса від інших (9:32-34; 12:22-24), що явно показує глибину їхнього гріха.

Друге проголошення горя вказує на те, що фарисеї не поширювали Слова Божого (23:15). Може, вони й наворачтали людей, але проблема полягає в тому,

до якої «істини» вони їх навертали. Ціллю фарисейської науки було виховання ревних прихильників законництва та позиції, що людина здатна заслужити собі Божу милість, а не бути посланцем благодаті. Оскільки людина не може заслужити собі праведність (Римлян 3:23), більшість навернених до фарисейства стають дітьми пекла, проповідниками неправдивого євангелія.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Коли ми проповідуємо Євангеліє своїм друзям і сусідам, то повинні завжди наголошувати на благодаті, в іншому випадку ми будемо навертати людей до християнської форми моралізму. А це передбачає, що праведними перед Богом ми можемо стати власними зусиллями. Євангеліє вимагає зміни життя, але ці зміни відбуваються силою благодаті і стаються після навернення. Якщо ми не наголошуємо на першості благодаті, то нічим не є кращими за фарисіїв першого століття.

Матвія 23:16-22: Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: "Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий". Нерозумні й сліпі, що-бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? І: "Коли хто поклянеться жертівником, то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий". Нерозумні й сліпі, — що-бо більше: чи жертва, чи той жертівник, що освячує жертву? Отож, хто клянеться жертівником, — клянеться ним та всім, що на ньому. І хто храмом клянеться, — клянеться ним та Тим, Хто живе в нім. І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить.

Ісус проголошує горе книжникам та фарисеям сім разів у Матвія 23:13-36 — це багато. У Писанні цифру 7 часто використовують на позначення завершеності. До прикладу, Бог спочив сьомого дня, коли закінчив створювати небеса та землю (Буття 2:1-3). Беручи до уваги зв'язок завершеності з числом сім, те, що Христос сім разів пророкує горе за гріхи книжників і фарисеїв, мабуть, вказує на глибоке озлоблення багатьох із цих людей.

У сьогодиньшому уривку знаходимо прете горе, яке Ісус виголосив на книжників і фарисеїв (Матвія 23:16-22) і про суть якого Він уже проповідував у Нагірній проповіді (5:33-37), хоча й прохи по-іншому. Під час цього вивчення зверніть увагу на додаткову інформацію: пам'ятайте, що наш Творець встановив клятви та присяги для того, щоб оберігати святість істини (Числа 30). Брехня — це друга природа грішних людей, і використання присяг і клятв з призиванням Бога за свідка під час складання обіцянки спрямоване на те, щоб таки змусити нас дотримуватися обіцяного. Ми знаємо, що Всевишній підтвердив нашу клятву, і це мало б мотивувати нас виконувати її, щоб не наклакати на себе Його невдоволення.

У першому столітті, як і в наш час, деякі люди легковажно ставилися до своїх зобов'язань, зловживаючи клятвами і присягами. Фарисеї та їхні наступники — єврейські рабини кількох перших століть н. е. — вирішували цю проблему, виокремлюючи обов'язкові клятви з-поміж тих, які могли бути порушеними безкарно. Це тільки погіршило ситуацію. Якщо людям треба було скласти обіцянку, яку вони не хотіли виконати, вони могли заприсягнутися храмом чи жертівником і не нести відповідальності за недотримання свого слова (Матвія 23:16-19).

Ісус засуджував цих фарисеїв за явне освячення таких практик. Їхня казуїстика (намір обійти Закон) не могла працювати, тому що клятви, в яких заприсягалося жертівником і храмом, заразом заприсягалося і Тим, Хто освячує жертівника і храм. Насправді ж, такі клятви складалися в Ім'я Того, Хто створив усе (Матвія 23:20-22). Бог є свідком кожної присяги, яку ми складаємо (Євреїв 4:13), незалежно від її форми, а її змінювання не дасть нам уникнути Його покарання, якщо ми не зможемо дотриматися своїх обіцянок.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Джон Макартур коментує, що «присягання такими речами, як храм, вівтар, що, рівносильне присягання Самим Богом» («Коментарі до Біблії Макатура», с. 1,169). Потрібно серйозно ставитися до будь-якого зобов'язання, яке ми даємо Богові, бо Господь винагороджує за правду і вірність. Якщо Ви, зазвичай, не виконуєте своїх обіцянок, подумайте, чи не складаєте Ви їх забагато. Обіцяйте робити лише те, про що знаєте, що зможете виконати.

НАЙВАЖЛИВІШЕ В ЗАКОНІ

Матвія 23:23-24: Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмину, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кидати. Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте!

Рух соціального Євангелія, який виник в Америці напр. XIX — на поч. XX ст. під впливом теологічного лібералізму, применшив роль гріха і звів християнство до годування голодних, надання притулку бездомним та інших видів соціальної допомоги. Відповідно, проти цього руху з'явився очікуваний спротив у церквах — люди, які визнавали основні істини християнської віри, протестували. На жаль, деякі богословські консерватори настільки остерігалися потрапляння під вплив соціального Євангелія, що почали вносити вчинки милосердя в кінець списку своїх пріоритетів, якщо взагалі щось робили.

Побоювання тих, хто відкидав соціальну діяльність, щоб не виглядати лібералами, «разом із водою вихлюпнули й дитину». І хоча проводити паралелі між цим історичним прикладом і сьогодишнім уривком — це не зовсім правильно, Матвія 23:23-24 застерігає нас, що можна зосередитись на одному з видів Божих вимог, жертвуючи іншими. Книжники та фарисеї намагалися строго дотримуватися Божого закону; вони віддавали, наприклад, десятину від своїх трав, хоча Тора конкретно не вимагала цього (Повторення Закону 14:22-23). Проте вони не підкорялися у набагато важливіших і важчих питаннях Закону. Можна легко відрахувати десятку частину від насіння кмину, але набагато важче допомагати потребуючим людям у тому, що є для них суттєвим. Щоб виявити милосердя пригніченій людині, потрібно пожертвувати часом і своїм відпочинком. Вірність може означати втрату роботи чи репутації через свідчення про Христа.

Книжники та фарисеї не робили нічого поганого, віддаючи десятину навіть від найменшого, що мали; насправді, вони справедливо віддавали Богові частину зі всього, що мали (Матвія 23:23-24). Вони помилялися у тому, що виконували Закон поверхово, дбаючи про те, що там було написано, а не про його дух. І помилково зосереджувались на дрібницях за рахунок виконання обов'язків, на які вказувала десятина та кожна інша заповідь: «Було тобі виявлено, о людино, що добре, і чого пожадає від тебе Господь, нічого, а тільки чинити правосуддя, і милосердя любити, і з твоїм Богом ходити сумирно» (Михея 6:8). Єпископ Хіларі Пуат'є, захисник тринітарного православ'я, ще у четвертому столітті

застерігає нас: «Бог сміється з зовнішньої сумлінності тих, хто перераховує огірки» («До Матвія» 24.7).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін пише: «Люди дотримуються Закону лише тоді, коли залишаються справедливими, добрими та вірними один одному; тому що тим вони свідчать про те, що люблять і бояться Бога і дають належне і достатнє свідчення щирого благочестя». Дотримання справедливості, милосердя та вірності демонструє віддану віру в Христа (Якова 2:14-26). Таким чином, наша турбота про бідних та пригноблених має бути настільки ж видимою, як і наша турбота про свою віру. Які жертви Ви робите, щоб допомогти бідним та відкиненим?

Матвія 23:25-26: Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всередині повні вони здирства й кривди! Фарисею сліпий, — очисти перше середину кухля, щоб чистий він був і назовні!

Використання гіперболи — це один з найкращих способів зробити навчання таким, що запам'ятовується, і Ісус, як вправний учитель, не боїться використовувати перебільшення, щоб підкреслити те, що має на увазі. Один із таких прикладів наведено у Матвія 23:24; Ісус каже книжникам і фарисеям, що, відціджуючи комаря, вони ковтають верблюда! Комар — це найменша нечиста комаха, яка була в Палестині (Левит 11:20-23), і фарисеї переціджують свої напої через тканину, щоб переконатися, що пуди не попав жоден крихітний комар, який міг би занечистити їхній напій. Цю аналогію того, як можна перейматися незначними деталями Закону (Матвія 23:23), протиставлено ковтанню верблюда — найбільшій нечистій тварини в Палестині (Левит 11:4). Ісусовий яскравий приклад показує, що надмірна увага до чистоти в незначних питаннях Закону робить людину нечистою у тому, що є важливішим.

П'яте горе, яке виголошує Христос, підтверджує, що багато книжників і фарисеїв спрямували свої зусилля щодо зростання у благочесті у невідповідному напрямку (Матвія 23:25-26). Всі єврейські секти за часів Ісуса погоджувалися щодо необхідності мити посуд, щоб зберегти обрядову чистоту, і вони, звичайно, також погоджувалися, що було б безглуздом чистити зовнішню частину кухля чи миски, а середину залишати брудною. Однак ті, хто протистойть нашому Господеві, осягнули саме такого благочестя. Зовнішня поведінка є важливою, але багато книжників і фарисеїв не працювали над своєю душею. Вважаючи, що достатньо зовнішнього виконання Закону, вони не розуміли, що, зрештою, зло криється у самому серці, бо в ньому зароджується всяка злоба (Матвія 5:21-30). Ті, хто переймався виключно тим, що бачать інші, а не темрявою всередині, подібні до чашки, в якій вичищена ручка, але на стінках усередині досі є залишки кави триптижневої давності. Незалежно від того, наскільки сильно Ви поліруватимете цю ручку, чашка далі залишатиметься брудною.

Закон не стосується лише зовнішньої поведінки; його ціль — це чистота серця (Левит 19:17-18). Часте омивання має нагадувати людині про її постійне занечистення і спонукає її прагнути чистого серця. Фарисеї опустили цю істину, не зрозумівши, що зовнішня чистота залежить від внутрішньої чистоти (Матвія 23:26). Метью Генрі пише: «Якщо оновлююча, освячуюча бла-

годаць очищає нас зсередини, то це матиме вплив і на нашу зовнішню поведінку, оскільки сам принцип укорінений усередині».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

За словами Метью Генрі: «Ми повинні сумлінно уникати такого гріха, який ніхто, окрім Бога, не може побачити, Він-бо бачить наше серце». Нам легко переконати себе, що ми слухаємося Бога, якщо чинимо багато добрих вчинків, однак коли ми робимо ці речі, захаївши в собі ненависть, заздрість та інші схожі до цих внутрішні гріхи, то поводимося як лицеміри. Ми є лицемірами, якщо не можемо умертвити ті речі, які бачить тільки Бог. Які внутрішні думки та почуття Вам потрібно умертвити?

Матвія 23:27-28: Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти! Так і ви, — назовні здаєтеся людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня!

Лицемірство є небезпечним гріхом, тому що деякі лицеміри свідомо говорять одне, а роблять зовсім інше. У більшості випадків ми ігноруємо різницю між нашими словами та вчинками, блаженно не усвідомлюючи того, як наше життя не відповідає тому, у що ми віримо. Коли це стається, ми не помічаємо своїх гріхів, вдаючись до звичного переступу, навіть не знаючи цього. Іноді ми настільки сліпі до своїх переступів, що потребуємо, щоб хтось нам прямо про це сказав і ми таки побачили свій гріх.

Це, безумовно, було правдою для багатьох книжників та фарисеїв, до яких Ісус звертається наприкінці Свого земного служіння. У сьогоднішньому уривку читаємо про шосте горе, яке виголошує наш Спаситель на цих лідерів за їхнє лицемірство (Матвія 23:27-28). Цього разу Христос порівнює книжників і фарисеїв з побіленими гробами, наповненими «трупними кістками та всякою нечистістю». Образливість цих слів для супротивників Ісуса важко недооцінити. Дотик до мертвого тіла є одним із найбільш осквернюючих вчинків, які записані у законі Мойсея (Числа 19:11-22); таким чином, Ісус заявляє, що книжники та фарисеї, які найретельніше зі всіх дотримувалися Закону, є одними з найбільш осквернених людей в Ізраїлі.

Звичайно, що мало кому з книжників чи фарисеїв вдалося прийняти такі слова. Майже всі зовнішні ознаки суперечать тому, що Ісус сказав; зрештою, цих людей високо поважали за їхні чесноти та увагу до найдрібніших деталей Закону. Вони виглядають чистими, як і будь-яка побілена поверхня. Однак придивіться ближче — і Ви побачите, що Ісус усе-таки правий; побіленою поверхнею у цьому випадку є гріб, у якому ховається смерть і темрява (Матвія 23:27-28). Багато книжників і фарисеїв прагнуть виглядати такими, які у всьому слідувати закону, коли насправді вони є беззаконниками та лицемірами з «душею, мертвою від гріхів» (Йоан Золотоустий «Нікейські і постнікейські Отці», перша серія, т. 10, с. 442)

У коментарях Жана Кальвіна до Матвія 23 сказано, що «дітям Божим слід прагнути бути чистими, а не просто виглядати такими». Проблема цих лідерів полягає у тому, що вони більше переймаються тим, що інші вважають

скрупульозним, аніж правдивим послухом Закону – ставленням та вчинками зі справедливістю, милосердям та вірністю (Михея 6:8; Матвія 23:1-28). Ніколи не повторюймо цієї помилки.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Чесно кажучи, у кожному з нас є крихта лицемірства. Ми часто намагаємось вразити інших людей своїм благочестям і робити так, щоб паспор та інші поміпили нашу готовність молитися та служити. Але чи ми так само готові допомогти тим, хто цього потребує, коли ніхто нас не бачить? Чи робимо ми добро, навіть якщо ніхто, окрім нас і Господа, не знає про це? Я хотів би, щоб кожен із нас зміг відповісти «так» на кожне з цих запитань.

Матвія 23:29-36: Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, та говорите: "Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в крові пророків". Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків. Доповніть і ви міру провини ваших батьків! О змій, о роде гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни? І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розіпнете, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захарія, Варахіїноho сина, що ви замордували його між храмом і жертівником! Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей!

Те, що Христос називає книжників і фарисеїв подібними до побілених гробів (Матвія 23:27-28), легко переводить до слів про останнє горе, яке їх чекає. Хоча релігійні лідери вважають, що шанують пророків, коли будують та прикрашають гроби та пам'ятники, вони фактично визнають себе спільниками з тими, хто вбив цих святих (вірші 29-31).

За часів Ісуса, у період Другого храму юдаїзму, притав «бум» будівництва пам'ятників. Призначенням пам'ятників було віддати належне пророкам. Вони також вказували на благочестя будівничих, які через будівництво мали на меті показати, що підкорялися пророкам, яких засудили їхні праотці. Проте, відкинувши Ісуса, Когось більшого за пророка, ці лідери долучалися до своїх зіпсованих гріхом предків; насправді вони були гіршими за них, тому що явно бачили правду в Христі (12:1-6; Івана 1:17-18). Горе, яке Ісус виголосив, свідчить, що книжники та фарисеї так само радісно поховали б пророків, як радісно вони прагнули поховати Ісуса.

Оскільки ці релігійні лідери були явним уособленням зла, вони продовжували чинити зло і доповнювали міру провини своїх батьків (Матвія 23:32), а значить, цілком підпадали під суд без крихти сумніву (Буття 15:12-16). По суті, Ісус каже фарисеям: «Гнів Божий прийде на вас у будь-якому випадку, чому не пришвидшити його прихід?» Наш Спаситель знає, що вони повинні вчинити ще більше зла, перш ніж будуть засуджені. Господь пошле до них пророків, мудреців та вчителів, яких вони також відкинуть, наче самого відкинення Христа було недостатньо (Матвія 23:33-34). Апостоли, євангелісти, пророки та вчителі прийдуть до цього злобного покоління і дадуть їм ще одну можливість покая-

тися, але, як і Господа, їх – посланців доброї звістки – також уб'ють (Луки 21:17; Дії 12:1-2).

Ісусові вороги не пропускають можливості відвернути Божу благодать; відтак на них проллється кров усіх святих – від Авеля до Захарії (Матвія 23:35-36). Абель був першим мучеником (Буття 4:1-8) в історії Старого Заповіту; Захарія є останнім (2 Хронік 24:20-21). Ті, хто вбив Месію та Його апостолів, відчують гнів, яким Творець наповнився проти всіх тих, хто ненавидів Його вірних.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі каже, що ми з легкістю припускаємо, що ніколи не будемо схожими на цих книжників та фарисеїв і будемо охоче йти слідом за Ісусом. Проте через декілька століть після тих історичних подій він пише: «І досі немає кращого ставлення до Христа у Його Дусі, Слові та служінні». Наскільки охоче ми йдемо за Господом, коли Він промовляє до нас сьогодні через проповідь Його Слова? Ми не маємо права вважати себе кращими за фарисеїв, якщо вже сьогодні не підкоряємося Його Слову.

ІСУС ПЛАЧЕ НАД ЄРУСАЛИМОМ

Матвія 23:37-39: Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти пвої, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! Ось ваш дім залишається порожній для вас! Говорю-бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете:

"Благословенний, Хто йде у Господнє Ім'я!"

Сьогодні ми повертаємося до Євангелія від Матвія і продовжуємо наше вивчення життя Ісуса, Якого влада Єрусалиму зрештою розіпне (розділ 27). Однак спрасний пихдень не є першим моментом, коли співвітчизники Ісуса відкидають Його як Христа. Ірод не допускав жодного конкурента і намагався вбити новонародженого царя (2:16-18). Багато фарисеїв казали, що Його сила походила від диявола (9:32-34), а міста Хоразін, Тир та Назарет не покалялись, коли Ісус проповідував їм Євангеліє (11:20-24; 13:53-58). Як саддукеї, так і фарисеї ставили Ісусові компрометуючі запитання (22:15-40), хибно вважаючи себе благочестивими, заперечуючи месіанське покликання Ісуса. Ті, хто відкидає Христа, відкидають Самого Бога і будуть страждати за своє зухвальство (23:1-36; див. Луки 10:16).

У Євангелії від Матвія 23:37-39 описано, як Ісус плаче над Єрусалимом після виголошення горя на лідерів цього міста (вірші 1-36). Він висловлює жаль, що Ізраїль постійно відкидає Божий заклик до покаяння через метафору, яка уподібнює Бога Отця до квочки, що є рідкісним біблійним використанням жіночого образу щодо Бога (див. Ісаї 42:14). Такий образ нагадує нам, що наш Творець не є ні чоловічого, ані жіночого роду — Він є духом (Івана 4:24). Водночас ми називаємо Бога «Отцем», а не «матір'ю», бо саме так Він наказав нам звертатися до Нього (Матвія 6:9, Римлян 8:15). Бог є Головою Тіла й ініціює спасіння, виливаючи Свою благодать; чоловічі образи Бога нагадують нам про цей факт, бо чоловікам дано головувати у церкві та сім'ї, а отже, право й обов'язок виявляти ініціативу (1 Коринтян 11:3; 1 Тимофія 2:12-15).

Ісусове ридання показує нам, що Всемогутнього не тішають людські страждання самі по собі. Хоча Бог призначив руйнування Єрусалиму, Його об'явлена воля у Писанні доводить, що Він «не прагне смерті несправедливого» (Єзекіїля 33:11). Але, як пише Жан Кальвін, «Божя воля виявляється нам двома способами», і є суверенна воля, не об'явлена нам, яка керує всім, що відбувається (Повторення Закону 29:29). Згідно з цією волею Бог допускає події, які самі по

собі не є Йому приємними, однак сприяють Його славі, що є Йому надзвичайно приємним (Ісаї 48:9-11). Бог отримує задоволення не від спраждання, але від того добра, яке породжують спраждання для Його слави.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми не є абсолютно святими і не маємо природного права проявляти свій гнів у дії. Як же ми можемо отримувати задоволення від смерті грішника, якщо Бог не радіє смерті безбожного? Ми повинні переповнюватися співчуттям, а не радістю, коли бачимо, як хтось знищує себе власним гріхом. Чи інші чують сум у Вашому голосі, коли Вас сповнює жаль за моральну деградацію нашої культури? Чи засмучує Вас те, коли несправедні не бажають покаятися?

ІСУС ЗАЛИШАЄ ХРАМ

Матвія 24:1-2: І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмові. Він же промовив у відповідь їм: "Чи бачите ви все оце? Поправді кажу вам: Не залишисться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!"...

У нас є два заключних коментарі до Матвія 23:37-39, перш ніж ми перейдемо до вивчення розділу 24. По-перше, вірш 38 у грецькому оригіналі побудований у теперішньому часі, що вважається тим способом, у який біблійні автори часто висловлювали безсумнівні твердження. Руйнування Єрусалимського дому – храму – обов'язково настане. По-друге, вірш 39 може означати, що ця подія не є Божим оспаточним словом про народ, який відкинув Його Сина. З одного боку, Ісусова обіцянка, що народ не побачить Його допи, поки не скаже: «Благословенний, хто йде у Господне Ім'я!», може означати, що юдеї, які відкинули Його, вклоняться Йому як Царю царів, коли Він повернеться, як і всі інші, хто Його відкинув (Філіп'ян 2:5-11). Звичайно, що лише ті, хто прийняв Його до Його повернення, будуть спасеними – як євреї, так і погани. З іншого боку, «благословенний, хто» у Матвія 23:39 може бути майбутнім визнанням Єрусалиму віри в Ісуса. Це означало б, що багато євреїв повірять у Христа безпосередньо перед тим, як Він повернеться у славі (див. Римлян 11).

Матвія 23 завершується риданням нашого Господа над Єрусалимом через покарання, яке незабаром прийде на нього. Це покарання зображено в розділі, починаючи від моменту, коли Ісус оглядає храмові будівлі. Ісус навчав у храмі (21:23-23:39), а потім вирушив на Оливну гору (24:1-3). Це важливо тому, що пророк Єзекиїл побачив, як Божя слава покинула храм і перемістилася на гору на сході – Оливну гору (11:22-12:28) – незадовго до того, як вавилоняни знищили Єрусалим у 586 р. до н. е. Слава Ягве, як пише Джон Макартур, переміщалася «точно тією ж дорогою, якою йшов Христос» у Матвія 24:1-3 («Коментарі до Біблії Макартира», с. 1707). Божя слава зникла перед тим, як Вавилон знищив перший єврейський храм. Тепер Ісус, Божя слава (Якова 2:1), виходить із другого єврейського храму, відкриваючи тим, хто має очі, що і його велич скоро промине.

Вказуючи нашому Господеві на красу і величні розміри храму, учні знову підтверджують, що навіть вони не розуміють всього, що сказав і зробив Ісус (Матвія 24:1). Цю фізичну структуру незабаром замінить Христос як центр справжньої релігії (Об'явлення 21:22) – саме цей факт Він об'являє, передбачаючи кінець храму (Матвія 24:2); і це щось немислиме для євреїв Його часу.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жахливо подумати, що Господеві можуть настільки остогиднути ті, хто вважає себе Його слугами, що Він би відійшов від них. Іноді здається, що з нами немає Бога, тому що ми його засмутили (Захарії 1:3). Якщо Ви відчуваєте, що сьогодні Господь є далеко від вас, подумайте, чи є у Вашому житті гріх, у якому Ви не покалися. Якщо ми відчуваємо, що Бога немає, це не обов'язково означає, що Господь дисциплінує нас, але це вказує на щось, над чим ми повинні замислитись.

ДИСКУРС НА ОЛИВНІЙ ГОРІ

Матвія 24:3-8: Коли ж Він сидів на Оливній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: "Скажи нам, коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?"

Ісус же промовив у відповідь їм: "Стережіться, щоб вас хто не звів! Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: "Я Христос". І зведуть багатьох. Ви ж про війни почуєте, і про воєнні чутки, — глядіть, не лякайтесь, бо "станись належить тому". Але це не кінець ще. Бо

"повстане народ на народ,
і царство на царство",

і голод, мор та землетруси настануть місцями. А все це — початок терпінь породільних".

Під час вивчення Євангелія від Матвія ми неодноразово зазначали, що євангеліст структурує своє Євангеліє навколо п'яти Ісусових основних навчальних дискурсів. Вчені дійшли згоди щодо місць, де відбулися перші чотири дискурси: розділи 5-7 (перший); 10 (другий); 13 (третій); і 18 (четвертий), але продовжують обговорювати межі п'ятого та останнього дискурсу. Дехто хоче додати горя до Матвія 23, водночас інші вважають, що п'ятий дискурс обмежений лише розділами 24-25. Всі, проте, називають цю п'яту частину Ісусового вчення дискурсом на Оливній горі, оскільки, навіть якщо враховувати Матвія 23, основна частина навчання відбувалася на Оливній горі.

Жодне вчення Христа не викликало такої ж суперечки, як частина дискурсу на Оливній горі, записаного в Матвія 24:1-35. Багато людей вважає, що у цій частині, принаймні частково, йдеться про остаточне повернення Ісуса, Який створить нові небеса і нову землю (див. Об'явлення 20-21). Криптики використовують це переконання, щоб поставити під сумнів слова Спасителя. Якщо дискурс на Оливній горі стосується Його остаточного повернення, — кажуть вони, — поді Ісус є неправдивим пророком, оскільки покоління, в якому Він жив, вже вимерло, а світ і далі притяє (Матвія 24:34). Відповідаючи на це заперечення, кілька людей зауважило, що слово «рід» стосується не слухачів Христа, а тих, які будуть свідками багатьох ознак у Матвія 24:1-35. Згідно з цією інтерпретацією, Ісус має на увазі події, які стануться у далекому майбутньому. Однак якщо подивитися на те, що відбуватиметься далі, з цією точкою зору важко погодитися.

Професор Р. С. Спроул та інші вчені пропонують третій спосіб тлумачення Матвія 24:1-35, який стверджує, що «суть дискурсу на Оливній горі була

сповнена в 70 році н. е.» («Останні дні згідно зі словами Ісуса», с. 158). Наші наступні вивчення будуть підтверджувати цей підхід. Основною перевагою цього погляду є те, що він серйозно розглядає посилання на часові рамки в дискурсі на Оливній горі. Цей підхід також зосереджений на контексті цього дискурсу – передбачення нашим Господом падіння храму (Матвія 24:2) – наданні чіпкої відповіді на питання про те, коли будуть ці ознаки (вірш 3), тобто коли саме Єрусалим та його храм будуть знищені.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Цей підхід до дискурсу на Оливній горі не заперечує майбутнього приходу Христа у славі «судити живих і мертвих», як написано у Символі віри. Ті, хто обстоює цю точку зору, просто стверджують, що більша частина Матвія 24 не стосується безпосередньо цієї події. Але багато інших уривків підтверджують і Друге пришествя Христа, Який створить нове небо та землю, а християни мусять визнавати, що на світ чекає Судний день (1 Солунян 1:9-10). Ви чекаєте Його повернення?

ОЗНАКИ КІНЦЯ СВІТУ

Матвія 24:9-14: На муки поді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидіти всі народи за Ймення Мое. І багато-хто в той час спокусяться, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти. Постане багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. І через розріст беззаконства любов багатьох охолоне. А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасений! І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідочтво народам усім. І поді прийде кінець!

Ісусова обіцянка, що Божий гнів насувається на весь Єрусалим (23:29-39), Його слова щодо неминучого падіння храму (24:1-2) і питання про час цих подій (вірш 3) випереджують ознаки, описані у розділі 24:4-35. Це вимагає, щоб ми шукали ці ознаки в житті тих, хто вперше почув Христа, в іншому випадку це вчення не мало би для них жодного значення. Правильне плуначення Біблії завжди починається з оригінального контексту уривка.

Ознаки в 24:4-35 свідчать про прихід Ісуса (але не фізичний) в 70 р. н. е., щоб судити Єрусалим і тих, хто відкинув Його як Месію. Цей «прихід» не був другим приходом нашого Господа як Судді всього світу, що, згідно з цією точкою зору, ще має настати. Потрібно відкидати повний претеризм (який заперечує, що другий прихід Христа ще має настати) через його нездатність визнати основну істину Писання (Дії 1:6-11). Переконані претеристи помилково вважають, що події 70 року н. е (не фізичний прихід) і Другого пришествя (фізичний прихід) є ідентичними, які не допускають пізнішого повернення Царя.

Але які існують докази того, що слова Матвія 24:1-35 були сповнені при знищенні Єрусалиму лише через кілька десятиліть після Ісусового вознесення? По перше, історія показує, що протягом того часу було багато неправдивих христів і пророків (вірш 5). Йосип, знаменитий єврейський історик першого століття, згадує про кількох фальшивих пророків і «месій», двоє з яких названі також у Діях 5:35-37. Війни та розрухи, які Ісус передбачив у Матвія 24:6-7, також відбулися. Рим провів декілька воєн, особливо вздовж східного кордону імперії, поширеними також були й повстання; зокрема впродовж двох років (68-69) на тлі суцільного безладу позбулися влади чотири римські імператори.

Багато хто не погоджується з частковим претеристичним аналізом Матвія 24:1-35, тому що «цілий світ» ще не почув Євангелія (вірш 14). Однак грецьке слово, яким позначено «цілий світ» — це *oikoumene*, або «світ Римської імперії». Павло в Посланні до римлян 15:14-32 і 16:25-27 говорить нам про те, що за його

часів Євангеліє було проповідуване всьому *oikoumene*, окрім Іспанії, де він мав би проповідувати перед смертю. Таким чином, навіпть слова Матвія 24:14 сповнилися до 70 р. н. е.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Той факт, що Євангеліє було проголошено римському світові до кінця середини першого століття, не означає, що завдання проповідувати світові було виконано. Люди з кожного племені, нації та мови вклоняються Агнцю Божому (Об'явлення 7:9-17), але є ще багато племен і мов, які ніколи не чули Євангелія. А Ви віддано підтримуєте світові місії? Як може Ваш час, талант і майно сприяти виконанню цього завдання?

Матвія 24:15-22: Тож, коли ви побачите ту "гидоту спустошення", що про неї звіщав був пророк Данийїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — поді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого. І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одежу свою. Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, за днів тих! Моліться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу. Бо скорбота велика настане "поді, якої не було з первопочину світу аж досі" й не буде. І коли б не вкоротились ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться.

Окрім воен, лжемесій і проповідування Євангелія в Римській імперії, Ісус також сказав, що руйнуванню храму передуватимуть мучеництво, голод, землетруси і відступництво (Матвія 24:4-14). І, як і передбачив наш Спаситель, все це сталося ще до падіння Єрусалима в 70 році н. е. Землетруси потрясли Лаодикію та Помпей в 60-му, 61-му і 62-му роках відповідно. Агабус, ранній християнський пророк, передбачив голод (Дії 11:27-30), який тривав у 45-47 роках. Книга Євреїв містить застереження ранньохристиянській спільноті, щоб Божий народ не допускав, щоб їхня любов охолола і зникла (3:7-4:13; 6:4-8; 10:26-31; 12:25-29). І врешті, за десятиліття перед руйнуванням Єрусалима багатьох християн було замучено за віру. У Діях є описи смертей Стефана (7:54-60) та Якова, брата Івана (12:1-2). Якова Праведного, брата Ісуса й автора новозавітного Послання Якова, каменували на смерть у 62 році. Надійне церковне джерело каже, що Нерон розіп'яв Петра догори ногами та обезголовив Павла в середині 60-х років.

Завтра ми детальніше вивчатимемо про «гидоту спустошення» (Матвія 24:15), тобто про римське осквернення Храму під час облоги Єрусалима. Сьогодні ж зосередимось на вказівках Ісуса Його учням про те, що робити, коли це святопатство почне відбуватися. Гидота означає, що наближається кінець Єрусалима, і гряде велике руйнування та втрати життя. Тому віруючі мусять швидко втікати, не зупиняючись, щоб врятувати своє майно чи захопити одяг, перш ніж покинути місто (вірші 15-18). Ісусові шкода вагітних і тих, хто годує грудьми, яким доведеться втікати, тому що з огляду на дітей їм буде важче втікати (вірш 19). Він також закликає учнів молитися, щоб їм не довелося подорожувати в той час, коли ті, хто втікатиме до гір, будуть змушені втікати повільніше — холодної, дощової палестинської зими чи в суботу, коли неможливо поповнити запаси харчів (вірш 20).

Стародавня історія підтверджує той факт, що єврейські християни, які залишилися в Єрусалимі, дійсно втекли з міста до того, як воно було зруйноване. Цей факт показує, що найперші віруючі знали, що Матвія 24:1-35 безпосередньо стосується їхньої ситуації, а отже, підтверджує нашу думку, що ці вірші стосуються насамперед знищення Єрусалима.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Слова Ісуса в сьогоднішньому уривку вказують, що факт втечі віруючих, коли насувається лихо або починаються переслідування Церкви, не обов'язково є неправильним. Звичайно, що коли нас упіймають, ми повинні бути готові померти за Ісуса; однак немає жодного наказу про те, щоб виразно прагнути мучеництва. Помоліться сьогодні, щоб Церква Христова, яка страждає у цілому світі, мала мудрість знати, коли залишатися, а коли втікати від переслідувань.

ОСКВЕРНЕННЯ СЯТИНИ

Матвія 24:23-28: Тоді, як хто скаже до вас: "Ото, Христос тут" чи "Отам", не йміть віри. Бо постануть християни неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звели б, коли б можна, і вибраних. Оце Я наперед вам сказав. А коли скажуть вам: "Ось Він у пустині" — не виходьте, "Ось Він у криївках" — не вірте! Бо як блискавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського. Бо де труп, — там зберуться орли.

Найкращий спосіб зрозуміти дискурс на Оливній горі — це подивитися на його паралелі в Євангеліях від Марка та Луки. Дійсно, важливо вивчити способи, якими чотири євангелісти зафіксували один і той самий епізод у своїх Євангеліях, але це особливо актуально з нечіткими уривками, які важко плумачити. Луки 21:5-33, що є паралельним уривком Матвія 24:1-35, найкраще допоможе зрозуміти те, про що говорить Ісус у цій надзвичайно суперечливій частині Писання.

Луки 21:20 показує, що перша частина дискурсу на Оливній горі передбачає облогу та руйнування Єрусалиму за часів правління римського генерала Тита, який у 70 році оточив своєю армією Святе місто, щоб назавжди придушити чотирирічне повстання. Більшість євреїв ненавиділи римську окупацію, але чаша терпіння перелилася, коли губернатор Флорус вкрав скарби зі скарбниці храму у 66 році. Розгорівся конфлікт серед лідерів Єрусалима, а також між Римом та мешканцями міста. Між 66 і 70 роками були моменти, коли римляни припиняли свої напади і давали євреям перепочити, але Єрусалим перебував у важкому становищі до кінця цієї «єврейської війни». Коли Рим оточив місто, доступ до їжі було відрізано і дехто з тих, хто залишився в його стінах, почали вдаватися до канібалізму. Під час цієї війни загинуло понад мільйон євреїв — ось чому Ісус наголошував на жадливості тих днів і на необхідності для Його послідовників втікати з Єрусалима й уникати римської агресії (Матвія 24:15-28).

Те, що Матвія 24:1-35 є попередженням про події 70 р. н. е., виявляється також тоді, коли ми розглядаємо «гідоту спустошення... на місці святому» (вірш 15). «Святе місце» — це і є Храм. Увійшовши в місто, Тит підняв прапори своєї армії на східних воротах Храму і приніс жертви імперії, осквернивши те, що залишилося від Святого міста — «труп», про який написано у вірші 28. Грецьке слово, яке перекладено як «орли» у вірші 28, — це форма множини слова *aetos*, що означає «орли». Варто зазначити, що римський прапор на довгій жердині, який містив знак легіону в бою, завжди був увінчаний зображенням орла —

символом імперії. Таким чином, те, що Ісус говорить про орлів, які збираються біля трупа, природно передбачає те, що Тит стоїть посеред руїн Єрусалима з прапорами, увінчаними зображеннями орлів.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

На наступних заняттях ми будемо розглядати, як руйнування Єрусалиму підтверджує вчення Ісуса і як воно стало наслідком того, що народ відкинув Месію. Зараз просто запам'ятайте катастрофу, яка виникає тоді, коли ми відмовляємося прийняти Христа. Хоча наш Господь є милосердним до нас, Він серйозно ставиться до нашої відданості Йому і невдоволений, коли ми її порушуємо. Будьмо добрими та вірними слугами, а не такими, як у 70 р. н. е., коли Єрусалим не підкорився Христові.

СУД НАД ЄРУСАЛИМОМ

Матвія 24:29-31: І зараз, по скорботі тих днів,

"сонце затьмиться, і місяць не дасть свого світла,
і зорі попадають з неба, і сили небесні порушаться".

І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і поді "заголосять всі земні племена", і побачать вони "Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних" із великою попугою й славою. І пошле Анголів Своїх Він із голосним сурмовим туком, і зберуть Його вибраних —

"від віпрів чотирьох,
від кінців неба аж до кінців його".

Сьогоднішній уривок для більшості людей є, мабуть, найбільшою перешкодою у плумаченні Матвія 24:1-35. Віруючі зазвичай надто буквально сприймають астрономічний переворот у вірші 29 і появу Сина Людського на хмарах у віршах 30-31, очікуючи саме цих подій у майбутньому. Тобто більшість християн розуміють вірші 29-31 як слова очевидця, що описує темряву на небі тощо, і роблять висновок, що ці вірші стосуються Христового повернення наприкінці історії, оскільки ми ще не бачили таких ознак.

Проте ці астрономічні події не варто так плумачити. Як зазначають коментатори, старозавітні пророки часто говорять про повалення людських царств та катастрофічні події в історії, використовуючи метафори падіння зірок з неба та потемніння небес. Наприклад, в Ісаї 13 використано астрономічні образи (вірш 10) для передбачення падіння Вавилону від рук мідіян (вірш 17), яких пізніше завоювали перси. Це не були незначні події, це була величезна криза у стародавньому світі, коли одна імперія підпадала під правління іншої. Змінювався весь спільний життєвий уклад: завойовані нації могли нав'язувати нові релігії; змінювалася податкова система; ніхто не знав, як нова імперія буде ставитися до своїх нових громадян. Зміна імперій творила нову епоху; отже, може здатися, що у такий час наче порушувався цілий Всесвіт; люди, які жили в таких умовах, описували реальність, використовуючи яскраві образи, що нагадують ті, які вживалися в Ісаї. Очевидно, що у Матвія 24:29-31 Ісус використовує ті самі образи, зображаючи падіння Єрусалима.

Що ж тоді означає Ісусове пришествя на хмарах і те, що Він пошле Своїх ангелів (вірші 30-31)? Наступного тижня ми докладніше вивчимо прихід на хмарах, а сьогодні тільки відзначимо, що грецьке слово «ангели» у вірші 31 є формою множини слова *angelos*, яке також може означати «посланець». Схоже,

що вірш 31 говорить, що Христос пошле Своїх «посланців» — Своїх людей — проповідувати Євангеліє і таким чином скликати людей з кожної мови та племені. Ця місія почалася ще до падіння Єрусалиму, але вона дійсно пожвавилася після того, як знищення міста змусило християн розпорошитися по всій Римській імперії.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Сьогоднішній уривок нагадує нам, що ми повинні плумачити кожен біблійний уривок відповідно до літературного жанру, до якого він належить. Наприклад, апокаліптичні уривки (символічні зображення Божого гніву та виправдання) не можна розуміти так, ніби вони є чисто історичною розповіддю. Хоча ми можемо не погоджуватися зі значенням складніших частин Писання, завжди читаймо їх із відчуттям літературного стилю, в якому вони написані.

ВИЗНАННЯ ХРИСТА

Матвія 24:32-35: Від дерева ж фігового навчіться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то ви знаєте, що близько вже літо. Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої!

Наше вивчення першої частини дискурсу на Оливній горі (Матвія 24:1-35) було спрямоване на те, щоб запам'ятати Ісусове застереження лідерам Єрусалима, що їх буде покарано за те, що не прийняли Сина Божого (23:29-39). Це передбачення стає основою слів Христа про повалення Храму та знищення Єрусалима, вказуючи на те, що руйнування Святого Міста в 70 р. н. е. відбулося внаслідок Божого гніву (24:1-31). Інструментом суду Всемогутнього, згідно з віршем 30, є Сам Ісус. Прихід Бога на хмарах є старозавітною метафорою на позначення Божого суду (Ісаї 19:1, Єзекіїля 30:1-4). Тому Ісус, обіцяючи прийти на хмарах, каже, що сповнить ідеальне правосуддя Творця над цим поколінням невірючих ізраїльтян.

Ми підпримуємо цей підхід до Матвія 24:1-35, оскільки він найкраще пояснює цей уривок, не кажучи вже про те, що якщо ці вірші стосуються майбутнього, а не руйнування Єрусалиму в 70 р. н. е., тоді можна починати сумніватися у правдивості слів нашого Господа. Ісус сказав Своїм слухачам, що їхній рід не перейде, аж поки не сповняться слова 24:1-35 (вірш 34), але це покоління померло, не бачачи Його останнього пришествя. Зрозумівши цю проблему, багато з тих, хто вірить, що слова 24:1-35 ще мають сповнитися, намагаються зробити так, щоб «цей рід» вірив у щось інше, ніж люди, які вперше почули дискурс на Оливній горі. Проте грецьке слово, перекладене як «цей рід», використовується у всьому Євангелії від Матвія на позначення людей, які жили за часів Ісуса. У нашому підході немає таких труднощів, а це свідчить про те, що події 24:1-35 справді відбулися в межах покоління тих, хто вперше почув Ісуса та визнав Його як справжнього пророка від Бога.

Професор Р. С. Спроул каже, що «знищення Єрусалима у 70 р. н. е. має спасенно-історичне значення» («Останні дні за словами Ісуса», с. 26). Незважаючи на те, що останнє пришествя Ісуса ще попереду (Дії 1:6-11), через кілька десятиліть після Свого воскресіння Син Людський повернувся судити, і цей прихід є важливим для розуміння Божого спасіння. Старий Храм було зруйновано невдовзі після того, як Христос вознісся на небо, що є видимим підтвердженням

того, що Він є заміною і єдиним посередником між нами та Отцем (Івана 2:13-22, 14:6, Євреїв 10:1-18).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми все ще чекаємо, коли Ісус повернеться і встановить нове небо та нову землю. Водночас не варто недооцінювати значення Його засудження Єрусалима через Рим у 70-му році н. е. Тепер уже немає одного місця лише в одній країні, де можна збиратися для поклоніння, що підтверджує Божий намір спасти людей з цілого світу. Будьмо вдячні, що ми можемо поклонятися Йому скрізь, де перебуваємо, і намагаймося зробити прославлення свого Творця частиною свого повсякденного життя.

НЕ ЗНАЄМО НІ ДНЯ, НІ ГОДИНИ

Матвія 24:36: А про день той й годину не знає ніхто: ані Анголи небесні, ані Син, – лише Сам Отець.

Що стосується того, що професор Р. С. Спроул називає «спасенно-історичним значенням» 70-го р. н. е., варто звернути увагу на думку деяких коментаторів про те, що знищення Єрусалима означає щось більше, ніж кінець старозавітних обрядів як засобу наближення до Бога. Обіцянка Ісуса прийти на хмарах у Матвія 24:30 вказує на уривок із Даниїла 7:13-14, де Творець передає Сину Людському Своє Царство. Якщо прихід на хмарах означає Божественний суд над Єрусалимом, то руйнування міста пов'язане з прийняттям Сином Людським Царства, яке з'являється разом із Його приходом на хмарах. Таким чином, знищення Єрусалима показує, що Ісус отримав владу Царства (Матвія 28:18-20, Филип'ян 2:9-11).

Друга половина дискурсу на Оливній горі, на відміну від Матвія 24:1-35, ймовірно, стосується останнього пришествя Христа, щоб судити живих і мертвих (Об'явлення 20-21). Ми з обережністю ставимося до цієї точки зору; цей уривок є складним, і деякі коментатори вважають, що Матвія 24:36-25:46 також стосується 70 р. н. е. Тим не менше, багато реформатських вчителів, зокрема професор Роберт Реймонд («Нове систематичне богослов'я християнської віри», с. 1005-1006), стверджує, що Матвія 24:36 піднімає нову тему – останнє пришествя Ісуса. У віршах 1-35 наведено кілька ознак «тих днів», але «той день» у 24:36-25:46 не має ознак. Також форма однини слова «день» у 24:36 є натяком на те, що Ісус залишив позаду «дні» з віршів 1-35. Крім того, Новий Заповіт часто використовує грецьку конструкцію, яка починається з 24:36-25:46, щоб змінити тему, тим самим вказуючи на те, що Ісус залишив позаду події 70-го року.

Багатьох віруючих дивує те, що у 24:36 Спаситель не знає часу кінця світу в 24:36. Як може Той, Хто є повністю Богом (Івана 1:1), не знати, коли настане Останній день? І все ж Ісус є також повністю людиною (вірш 14). Не відмовившись від Своїх Божественних рис, друга Особа Трійці прийняла людську подобу і стала Богочоловіком, Ісусом Христом, дозволяючи іноді Своїй «божественній природі залишатися у стані спокою» і не «виявляти себе» (Жан Кальвін). Мабуть, втілений Син Божий вирішив не покладатися на Своє Всезнання, коли згадував про час Свого останнього пришествя у дискурсі на Оливній горі. Напо-

мість Ісус опирався на Свою людську природу і приховав ці знання від дванадцятих апостолів.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Визнання нашого Господа у Своїй людській подобі, що Він не знав, коли настане день Його другого пришествя, має бути попередженням для кожного, хто намагається визначити дату Його повернення. Ми марнуємо час, намагаючись з'ясувати, наскільки близьким є остаточне повернення Христа, навіть якщо й не визначаємо конкретних дат. Ми повинні радше зосереджувати свою увагу на служінні Йому, згідно з тим, що Він наказав у Своєму Слові — через любов до Бога і ближнього.

ВІРНИЙ І МУДРИЙ СЛУГА

Матвія 24:37-51: Як було за днів Ноевих, так буде і прихід Сина Людського. Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, "коли Ной увійшов до ковчегу", і не знали, аж поки потоп не прийшов та й усіх не забрав, — так буде і прихід Сина Людського. Будуть двоє на полі поді, — один візьметься, а другий полишиться. Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметься, а друга полишиться. Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш. Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би. Тому будьте готові й ви, бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаете! Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них? Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! Поправді кажу вам, що над цілим маєтком своїм він поставить його. А як той злий раб скаже у серці своїм: "Забариться пан мій прийти", і зачне бити поваришів своїх, а їсти та пити з п'яницями, то пан того раба прийде дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає. І він пополювині розіпне його, і визначить долю йому з лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

Тільки Отець знає час повернення Ісуса (Матвія 24:36); тому Його вірні завжди повинні бути готовими до кінця. Використовуючи ілюстрації та припідчі, наш Спаситель починає пояснювати, як підготуватися до Його приходу (24:37-25:30).

Перші кілька аналогій свідчать про те, що друге пришестя Христа може настати в будь-який момент. Знаки можуть свідчити про наближення часу руйнування Єрусалиму (24:1-35), але ми ніколи не зможемо достеменно дізнатися, чи Його остаточне повернення вже не за горами. Повсякденне життя — споживання їжі, пиття, одруження — все це буде тривати доти, аж доки Він не прийде (24:37-39). У час Його повернення не буде якихось суттєвих відмінностей в основних, життєвих видах діяльності людства; насправді через відсутність змін багато людей вважатимуть, що Він ще не повертається (2 Петра 3:4). Ми не зможемо визначити останні дні перед Великим судом, орієнтуючись на той день, коли люди перестануть формувати сім'ї чи знайдуть спосіб, як виживати без споживання калорій, бо цей день ніколи не прийде. Люди аж до самого кінця займатимуться звичайними повсякденними справами (Матвія 24:40-42).

Вірші 40-44 підкреслюють раптове повернення Христа. Слова, що хтось один візьметься, а інший полишиться (вірші 40-42), не є картиною схоплення

перед судом. Напомість Ісус каже, що під час Його другого пришествя буде відділення нечестивих від праведних. Це буде виглядати так, ніби одного звичайного дня ми зведемо свій погляд угору від праці – і побачимо завершення світу. Так само, як злодій може раптово вдертися в дім без попередження, так і наш Господь повернеться в той момент, коли ми не будемо на Нього чекати (вірші 43-44). Ці порівняння спонукають нас не тільки бути готовими до остаточного пришествя Спасителя, але також бути готовими зустріти Його у будь-яку мить, якщо ми помремо перед тим, як Він прийде. Метью Генрі коментує: «Ми не можемо знати, що маємо ще багато часу в житті; і так само не можемо знати, наскільки мало часу нам залишилося, бо може виявитися, що нам залишилося менше, ніж ми очікуємо». Відкладання покаяння та віри на потім може привести нас до вічного прокляття.

Тому ми повинні бути готовими до повернення Ісуса. Готовність, однак, не є пасивною; ми повинні активно служити нашому Царю, знаючи, що Він може повернутися будь-якої хвилини. Будьмо мудрими, вірними слугами, які працюють для Царства, а не такими, хто відпочиває на роботі і заслуговує лише на знищення (45-51).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Єпископ Хіларі Пойтерс, отець ранньої церкви, каже: «Те, що ми не знаємо дня повернення Христа, повинно спонукати нас бути обережними під час нашого очікування на Його повернення» («Коментарі до Євангелія від Матвія», 26.6). Усвідомлення того, що Ісус може прийти кожної хвилини, має мотивувати нас прагнути святості, любові до Бога та ближнього. Ми, безсумнівно, не хочемо, щоб Господь застав нас зненацька. Напомість ми хочемо, щоб Господь застав нас під час старанної праці, щоб у Нього не було причин соромитися за Своїх людей.

П'ЯТЬ НЕРОЗУМНИХ ДІВ

Матвія 25:1-13: Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого. П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі. Нерозумні ж, узявши каганці, не взяли із собою оливи. А мудрі набрали оливи в посудинки разом із своїми каганцями. А коли забаривсь молодий, то всі задрімали й поснули. А опівночі крик залунав: "Ось молодий, — виходьте назустріч!" Схопились тоді всі ті діви, і каганці свої наготували. Нерозумні ж сказали до мудрих: "Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть". Мудрі ж відповіли та сказали: "Щоб, бува, нам і вам не забракло, — краще вдайтеся до продавців, і купіть собі". І як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, — і замкнені двері були. А потім прийшла й решта дів і казала: "Пане, пане, відчини нам!" Він же в відповідь їм проказав: "По правді кажу вам, — не знаю я вас!" Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський!

Професор Джон Макартур слушно зауважує, що історія про вірного і мудрого слугу в Матвія 24:45-51 говорить нам, щоб ми були готовими, якщо Ісус прийде раніше, ніж передбачали («Коментарі до Біблії Макартура», с. 1174). Невірний слуга сміливо грішить, вірячи, що він може змінитися пізніше, тому що вважає, що його господар не швидко повернеться (Матвія 24:48-51). Однак мудрий слуга не відкладає своїх обов'язків на потім, бо не знає, коли повернеться його господар, і тому не хоче, щоб його застали неготовим. Він не відтерміновує служіння своєму господареві з любов'ю, тому що сьогодні може стати його останнім шансом зробити те, що є правильним.

З іншого боку, професор Макартур каже, що припче в Матвія 25:1-13 закликає нас бути готовими, якщо Христос прийде пізніше, ніж ми очікуємо (с. 1174). Підґрунтям цієї історії є традиції близькосхідного весілля — події, про які знали її перші чипачі. Після одруження у будинку нареченої гості проводили подружжя в будинок нареченого для проведення довгої весільної гостини. Гості супроводжували цю вечірню ходу, підсвічуючи «лампами» (Матвія 25:3-4), які, швидше за все, були факелами, зробленими з палиць, обмотаних тканиною, просякнутою оливою. Гості весільної гостини завбачливо брали з собою додаткову оливу, щоб скористатися нею, коли їхні факели згасатимуть.

В Ісусовій припчці наречений, на якого чекають десять дів, — це Сам Спаситель (вірш 1). Ісус тут у непрямий спосіб стверджує, що Він є втіленим Богом; Старий Заповіт часто зображає Творця як Нареченого, а Його вірних — як

Його наречену (Ісаї 54:4-8; Осії 2:14-20). Бачимо, що у цій історії наречений прибуває пізніше, ніж очікувалося, бо всі десять дів засинають (Матвія 25:2-5). Це показує, що хоча ми й не можемо знати точного часу Його повернення, той факт, що Ісус бариться уже понад 2000 років, не є несподіваним.

Нерозумні діви були не готові зустріти нареченого (вірші 8-13). Вони не прорахували ціни на весь весільний процес і не підготувалися до можливої затримки. Як і багато інших, нерозумні діви не зрозуміли ціни учнівства; щоб добре підготуватися до Судного дня, важливо бути жертковними і передбачливими, а також мати впевненість у тому, що Ваша віра є справжньою (Ефесян 6:10-20; 2 Тимофія 3:16-17; 1 Івана 5:13). Тільки духовно підготовлені – мудрі діви – увійдуть у Царство.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми не можемо вірити в духовну готовність інших. Буди готовим увійти в Царство під час повернення нашого Господа або, якщо Він затримається, залишатися вірними, коли наше спасіння здається ще не близько, – це те, за що ми особисто відповідаємо. Ми повинні бачити, що наші каганці палають – що ми постійно зростаємо в любові до Бога і служінні іншим. В іншому випадку, наша олива вигорить і ми виглядатимемо нерозумними і невірними.

ВИКОРИСТАННЯ БОЖИХ ДАРІВ

Матвія 25:14-30: Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому — один, кожному за спроможністю його. І відійшов. А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс ще п'ять талантів і сказав: "Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів". Сказав же йому його пан: "Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!" Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: "Два таланти мені передав ти, — ось ще два таланти здобув я". казав йому пан його: "Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!" Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: "Я знав тебе, пане, що тверда ти людина, — ти жнеш, де не сів, і збираєш, де не розсипав. І я побоявся, — пішов і таланта твого сховав у землю. Ото маєш своє"... І відповів його пан і сказав йому: "Рабе лукавий і лінивий! Ти знав, що я жну, де не сів, і збираю, де не розсипав? Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів!"

П'ять дів у Матвія 25:1-13 є нерозумними, бо вони вірають, що шлях до вічного життя є легшим, ніж насправді, й не готуються до повернення нареченого. Проте, як показують вірші 14-30, той, хто думає, що Господні шляхи є важчими, ніж насправді, також виявиться нерозумним останнього дня.

Сьогоднішній уривок показує, що означає чекати другого пришествя Христа і готуватися до нього. Ісус закликає нас пильнувати і бути готовими до Його повернення в 24:36-25:13, але ці вірші дають мало конкретних, практичних вказівок щодо того, як правильно чекати і готуватися. Припче про таланти явно свідчить про те, що очікування і підготовка, яких бажає Ісус, є етичними і активними. Ми повинні працювати, використовуючи свої дари для Його слави, що означає просто любити Бога та ближнього (Михея 6:8; Матвія 22:34-40). Наш Отець щедро обдарував нас, щоб ми могли освячувати своє спасіння та

чинити добро ближньому (Йоан Золотоустий «Нікейські та постнікейські Отці», перша серія, т. 10, с. 472).

Вірний слуга на стародавньому Близькому Сході часто ставав розпорядником цілого дому свого господаря (наприклад, Йосип – Буття 39:1-6), і йому могли довірити управління величезними ресурсами. Це історична інформація до припці про таланти; навіть слугі, який отримав один талант, багато було довірено, оскільки у першому столітті один талант – це була оплата праці робітника за дванадцять років (Матвія 25:15). Так само і наш Творець з надлишком благословив усіх у Христі духовними благословеннями, незважаючи на те, що ми не заслужили спасіння. Навіть ті, хто має порівняно менше дарів, є багатими у Господі й повинні використовувати свій час і таланти у праці. Бог суверенно визначає наші дари та милості (вірш 15) і, незалежно від того, чи у нас є багато дарів, чи мало, Він наказує правильно їх використовувати. Навіть ті, хто має лише один дар, не мають виправдання, якщо не використовують цей дар, щоб приносити плоди для Царства (вірші 24-30).

Через непотрібний страх перед своїм паном раб, який отримав один талант, нічого не робить із ним; так само й ми не даємо плодів, коли вважаємо Бога пираном, який вимагає від нас неможливого. Бог не поставив Своему народові недосяжну мету; ми можемо догоджати Богові через Духа, даного нам (Євреїв 13:16). Метью Генрі зауважує: «Ті, хто вважає... служіння [Господу] марною справою, не зробить у релігії нічого практичного».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже: «Не буде виправдання лінощам, як тим, хто приховує Божі дари, так і тим, хто марнує свій час у бездіяльності». Надто багато практикуючих християн радо сидять склавши руки, не використовуючи свого часу, талантів і грошей заради Царства. Чи належите й Ви до таких? Чи можуть лідери Вашої церкви розраховувати на Ваше служіння в одній чи в декількох сферах? Якщо ні, починайте працювати вже сьогодні, щоб Вас не спіткала та сама доля, яка спіткала лінивого слугу.

Матвія 25:31-46: Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі Ангели з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: "Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. Бо Я голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. Був нагий — і Мене зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене". Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: "Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагим — і зодягли? Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли? Цар відповість і промовить до них: "Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили". Тоді скаже й тим, хто ліворуч: "Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволів та його посланцям приготований. Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене, мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагий — і не зодягли ви Мене, слабкий і в в'язниці — і Мене не відвідали ви". Тоді відповідять і вони, промовляючи: Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи нагого, чи недужого, чи в в'язниці — і не послужили Тобі? Тоді Він відповість їм і скаже: "Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!" І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя.

Згідно з Євангелієм від Матвія, на цій землі є тільки два типи людей — ті, хто любить Ісуса, і ті, хто Його не любить. Немає середньої ланки — ми або за Спасителя, або проти Нього (12:30). З одного боку, лихі плани Ірода засвідчили, що він був одним із ворогів Господа (2:16-18), а з іншого боку, те, що Матвій покинув усе, щоб іти за Христом, вказує, на якому боці він перебував (9:9). Потім був багатий молодий начальник, якого переманила на неправильний бік любов до грошей (19:16-22). Ті, хто відмовляється вкладати своє майно та таланти заради Царства, не люблять Ісуса, а люди, які використовують свої дари у праці для Бога, увійдуть до Царства, якому служили (25:14-30).

Картина Останнього суду в сьогоднішньому уривку є ще одним доказом того, що наприкінці цього віку всі люди будуть розділені на дві категорії. Більшість християн чули історію про овець і козлів — її часто використовув-

ють, щоб спонукати церкву допомагати нужденним. Безсумнівно, ми повинні піклуватися навіть про тих нужденних, які не належать до спільноти Завіту. Зрештою, закон Мойсея заохочує бути щедрими до незнайомих (Левит 23:22) і цей принцип не обмежується ерою Старого Заповіту (Луки 14:12-14). Відповідно, згідно з Матвія 25:31-46 віруючі служать усім людям. Проте в сьогодиньшому уривку Ісус говорить не про бідних загалом. Він говорить насамперед про турботу за інших віруючих. Оскільки Христос називає Своїх учнів Своїми братами в інших місцях Євангелія від Матвія (12:46-50), історія про овець і козлів стосується нашого поводження з іншими віруючими (див. 25:40). Жан Кальвін та інші коментатори підпримують цю точку зору.

Це не означає, що робити добро вірним заслуговує на спасіння. Ісус просто навчає, що «Як хто скаже “Я люблю Бога”, та ненавидить брата свого, той неправдомовець» (1 Івана 4:20). Істинна любов до Спасителя породжує любов до всіх тих, хто вірою з'єднаний з Ним. Навіть якщо це щось дуже просте, вівці повинні служити одні одним, особливо нужденним. Козли, хоча вони сьогодні й живуть серед Божої пастви, зневажають овець і не помічають їхніх потреб. Таким чином вони проявляють ненависть до Того, з Ким з'єднані вівці, і заслуговують тільки страшного кінця (Матвія 25:41-46).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ми справді служимо Господеві, коли служимо одні одним навіть у найнезначніший спосіб. Вам не займе багато зусиль приготувати їсти новоспеченим батькам чи сім'ї, яка нещодавно втратила близьку людину. Телефонний дзвінок або відвідини самотніх чи ув'язнених може вимагати лише кілька хвилин, але дати довготривалу нагороду. Жертвування часом, грошима чи речами для служіння милосердя у вашій церкві — це вияв любові до Ісуса. Наше визнання віри є недійсним, якщо ми не беремо участь у такій діяльності.

ЗАМИСЕЛ ВБИТИ ІСУСА

Матвія 26:1-5: І сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: "Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, і — Людський Син буде виданий на розп'яття". Тоді первосвященики, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. І вони говорили: "Та не в свято, щоб була колопнеча в народі не сталась".

Матвія 26 розпочинається тим, що Ісус вчетверте передбачає Свої страсті та воскресіння. Матвій розповідає, що, завершивши Свій дискурс на Оливній горі, наш Господь закінчив «усі ці слова» (вірш 1), які, мабуть, вказують на всі настанови, які Він дав у цьому Євангелії. Іншими словами, завершилося Христове навчальне служіння і настав час, щоб Він здійснив викуп за гріх і запечатав Свою перемогу.

Спаситель уже причі розповів Своїм учням, що помре і воскресне (16:21; 17:22-23; 20:17-19), але в сьогоднішньому уривку Він вперше пояснює, що це станеться під час Пасхи. Ці слова стають теологічною основою для розуміння важливості смерті Месії. Подібно до того, як ангел смерті проминув усіх помазаних кров'ю ягняти (Вихід 12), так само кров Агнця, «заколеного від закладин світу» (Об'явлення 13:8), буде захищати тих, кого вона захищає від вічної загибелі.

Згідно зі словами Матвія, Кайяфа є тим первосвящеником, під наставництвом якого це станеться (Матвія 26:3), але Лука розповідає нам, що в той час первосвящеником був також Анна (Луки 3:1-2, Дії 4:5-6). У 15 році н. е. Рим усунув Анну з посади первосвященика, замінивши його пізніше його ж зятем Кайяфою. Проте за офіційними лаштунками Анна продовжував мати владу майже «співпервосвященика» Кайяфи. Схильність Риму втручатися у релігійні справи пояснює бажання членів Синедріону позбутися Ісуса та їхнє початкове небажання робити це під час Пасхи (Матвія 26:3-5). Імперія швидко придушувала єврейські повстання, які часто починалися під час єврейських свят, коли багато тих, які вдавали з себе месію, використовували націоналістичний запал, який виникав, коли євреї збиралися, щоб пригадати про обіцяне спасіння, яке Ягве пообіцяв через Своїх пророків. Кайяфа та інші хочуть вбити Ісуса, тому що месіанське невдоволення, яке породила Його присутність, може привернути гнів Риму, пож вони хочуть відкласти Його страту, щоб вона не спровокувала народ повстати проти священиків за вбивство Божого Месії.

Але у Всевишнього є інші плани, і у Своїй суверенності Він допустить Ісусову передбачувану смерть під час Пасхи. Провидіння Творця, за словами Жана Кальвіна, забезпечить, щоб події склалися саме так, як Він задумав.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Йоан Золотоустий залишає коментар щодо цих фарисеїв, кажучи, що «вони ніколи не боялись Божого суду, вони боялися тільки того, що скажуть люди» («Нікейські і постнікейські Отці», перша серія, т. 10, с. 477). Ми можемо впасти в гріх і обман, коли боїмося людей більше, ніж Бога. Запитайте себе сьогодні: чийого суду Ви боїтеся більше. Намагайся дбати не про те, що думають люди, а насамперед про те, щоб боялися Господа.

НАМАЩЕННЯ МИРОМ НА ПОХОРОН

Матвія 26:6-13: Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Симона прокаженого, підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного мира, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: "Нащо таке марнопратство? Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим". Зрозумівши Ісус, промовив до них: "Чого прикрість ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила Мені. Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. Бо, виливши миро оце на тіло Мое, вона те вчинила на похорон Мій. Поправді кажу вам: де тільки оця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!"

Останнього тижня Свого життя Ісус щоночі перебуває у Віфанії — в селі, розпашованому приблизно за годину ходи до Єрусалиму (Матвія 21:17) — мабуть, через те, що у Святому місті, щенті заповненому паломниками, які прибули на святкування Пасхи, було мало вільних місць. Згідно з Івана 12:1-8, подія, описана в сьогоднішньому уривку, відбувається в будинку Лазаря, Марії та Марти, друзів нашого Господа у Віфанії. Марія — це жінка, яка намащує Христа. Оскільки в Матвія 26:6 сказано, що події відбуваються у домі Симона прокаженого (швидше за все, прокаженого у минулому), деякі коментатори припускають, що Симон є батьком цих брата і сестер, які теж там проживають. Лука описує інше, подібне до цього намащення у Галилеї (7:36-50).

Миро, яке мала Марія, коштувало триста динаріїв (Івана 12:5), що становило річну зарплату для більшості палестинців першого століття. Це свідчить про те, що вона хотіла вшанувати Господа всім, що мала, коли намащувала Його цією дорогоцінною олією (Матвія 26:7). Миро зберігалося у «алябастровій пляшечці» — посудині з вузькою шийкою, виготовленій з мармуру. Коли Марія відкрила пляшечку, щоб намастити Спасителя, вона могла мати намір тим самим позначити Його як Месію, оскільки помазувати царів Ізраїлю було звичайним явищем у той час (1 Самуїла 16:13). Сумнівно, що вона усвідомлює важливість, яку Ісус вбачає у її служінні (Матвія 26:12), але те, що наш Господь згадує про Свій похорон, вказує, що всі Його думки були зосереджені на стражданнях, які на Нього чекали. Це пояснює те, чому Він дорікнув Своїм учням щодо їхнього занепокоєння, що Марія намастила Ісуса замість того, щоб продати це миро заради бідних (вірші 8-10). Неправильним було не те, що вони турбувалися про бідних, а те, як вони розставляли свої пріоритети. Ісус невдовзі фізично віді-

йде від них через Свою смерть, воскресіння та вознесіння. У Нього залишилося мало часу; тому те, що Марія востаннє проявляє любов до Ісуса перед тим, як Він піде на хрест, є дуже своєчасним (вірш 11).

Можна легко у самоправедний спосіб прийняти погляд учнів і вважати, що завжди неправильно використовувати церковні кошти на щось інше, окрім годування бідних. Втім те, що Бог прагне краси в поклонінні (Вихід 28:2), та Ісусові слова в Матвія 26:10-13 показують, що випрачати гроші на церковні будівлі та інші подібні речі не є помилковим. Проте, оскільки ми часто не помічаємо бідних, допомога їм завжди повинна бути одним із найвищих пріоритетів у церкві (Приповісті 14:21, 31).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Зауважмо, що Ісус каже, що Марію згадуватимуть через її велике служіння, яке вона вчинила Господеві. Метью Генрі пише: «Пошанування Христа є основною темою у цьому Євангелії, однак пошанування Його святих і служителів теж не зовсім залишається поза увагою». Хоча ми за жодних обставин не могли б цього заслужити, Бог вибрав пошановувати тих, хто служить Йому. Ми можемо відчувати себе приниженими у цьому світі, але наше піднесення обов'язково станеться, якщо ми будемо вірно служити Ісусові.

Матвія 26:14-16: Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, і сказав: "Що хочете дати мені, і я вам Його видам?" І вони йому виплатили тридцять срібняків. І він відтоді шукав слушного часу, щоб видати Його.

Коментатори Матвія 26 вказують на протилежність між люблячим вчинком Марії у віршах 6-13 (див. Івана 12:1-8) та злим вчинком Юди в сьогоднішньому уривку. Юда таємно замислює свої зрадницькі плани, зраджуючи Господа за Його спиною (Матвія 26:14-15), а Марія привселюдно виливає миро на голову Ісуса (вірші 6-13). Марія є безкорисливою; вона віддає найдорожче, щоб поблагословити свого Спасителя (вірші 7, 10), а Юда — себелюбний; він шукає вигоди, допомагаючи послати на Ісуса прокляття смерті (вірш 15). Врешті Юда продає Ісуса за відносно невелику суму грошей, а Марія вшановує Христа великою часткою свого майна — річною заробітною платнею (вірш 9, Івана 12:5).

Те, що один із дванадцятьох апостолів здатний відвернутися від Ісуса, говорить нам про те, що не буде досконалої Церкви під небесами. Зрештою, якщо той, хто бачив Ісуса своїми очима, зміг зрадити Його, не варто дивуватися, коли Ісуса зраджують практикуючі віруючі, які Його не бачили. Зрада Юди застерігає нас, що навіть ті, хто, здається, був найближче до Господа, можуть насправді не любити Його, і це спонукає нас остерігатися гріха, щоб і ми не зійшли з правильного шляху (Євреїв 12:14-17).

Що спонукає Юду зрадити Христа? Деякі вчені вважають, що слово «Іскаріот» означає «людина з Керіоту», що було назвою двох різних міст в Юдеї та Моаві. Якщо це так, то Юда є єдиним учнем, який не походив з Галилеї. Можливо, він задрить плечима, що Ісус явно показує Свою прихильність до галилеян Петра, Якова та Івана (Матвія 4:18-22; 17:1), і хоче помститися. Або ж «Іскаріот» може походити від «*sicarii*» — латинського слова, яким називали тих фанатиків, які прагнули повалення Риму в насильницький спосіб. Якщо це так, то Юда зраджує Ісуса, бо Він не виявився тим завойовником, якого Юда очікував. Мабуть, мотиви Юди були змішаними, але, як каже Жан Кальвін, його зрада показує, що він «повністю віддався сатані».

Любов до грошей також зіграла свою роль, хоча вона не була найсильнішим з мотивів Юди. Залежно від того, чи шматок срібла (26:15) є шеклем чи динарієм, сума грошей за пролиту кров, яку отримує Юда, дорівнює заробітній платі за один-чотири місяці. Ця сума не є малою, але, як стверджує один коментатор,

— це не та сума, за яку можна повністю змінити свою життєву траєкторію. Юда настільки прагне позбутися Ісуса, що прийме навіть найменшу суму, тільки щоб зрадити Його.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Юдина зрада Спасителя є найбільш злим учинком, який хто-небудь коли-небудь учинив. Він попереджає нас бути обережними, щоб гріх не захопив наші серця і не змусив нас відвернутися від Христа. Ті, хто справді знає Ісуса, не зраджать Його, але навіть християни можуть розчаровуватися через те, як Бог здійснює Свій план, і впадати у переступ. Пам'ятаймо, що ми не маємо права сумніватися у тому, як Бог діє.

Матвія 26:17-19: А першого дня Опрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали Йому: "Де хочеш, щоб ми приготували пасху спожити Тобі?" А Він відказав: "Ідіть до такого-то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе". І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готувати.

З наближенням Пасхи учні приходять до Ісуса, щоб дізнатись про місце, де вони будуть споживати святкову трапезу (Матвія 26:17). Це свято — одне з найважливіших у єврейському календарі — за традицією потрібно святкувати в Єрусалимі, тому наш Господь і Його учні повинні знайти місце, щоб спожити Пасхальну вечерю в цьому місті, бо зараз вони перебувають у Віфанії (вірш 6). Христос дає вказівки Своїм учням про те, як знайти кімнату, в якій можна було б спожити Пасху, а тоді вони вирушають, дотримуючись Його вказівок (вірші 18-19).

Чотирнадцятий день єврейського місяця Нісана є днем підготовки до Пасхи; саме наприкінці цього дня, коли починало сутеніти, різали ягнят (Вихід 12:5-6). Жертвопринесення відбувалися в полудні, що вважалося кінцем дня (євреї вважають захід сонця початком нового дня). П'ятнадцятий день Нісана, який починається від заходу сонця одразу після обіду, коли ріжуть ягнят, є власне тим днем, коли відбувалося свято (вірш 8). Деякі вчені вважають, що Ісус помирає чотирнадцятого дня місяця Нісана — саме тоді, коли забивають ягнят; у цьому випадку наш Господь і Його учні споживають Пасху за день наперед. Інші кажуть, що Христос і Його послідовники дотримуються традиційного розпорядку, а це означає, що Ісус вмирає п'ятнадцятого дня місяця Нісана, наступного дня після того, як ягнят було принесено у жертву. У будь-якому випадку, Таємна Вечеря є Пасхальною трапезою, яка допоможе нам належно інтерпретувати її значення під час нашого вивчення.

Згідно з тогочасним звичаєм, Христос і Його апостоли почнуть Пасхальну вечерю молитвою подяки за першу з чотирьох чаш вина. Пізніше споживається зелень, читаються пасхальні агади (спогади про події Виходу) та співається перша частина галелія (Псалми 112-113). Другою чашею вина розпочинають споживати основну страву з ягняти, після чого споживають третю чашу — чашу благословення. Завершувалося свято молитвою подяки, дочитуванням галелія (Псалми 114-117) та четвертою чашою вина. Все це потребує часу для підготовки, що пояснює занепокоєння учнів щодо того, щоб розпочати все завчасно.

Ісус дотримується звичаїв Пасхи, але Він керує усіма подіями. Він визначає, де Він буде споживати вечерю і забезпечує всім необхідним. Він Сам віддає Своє життя, ніхто не забирає його від Нього проти Його волі (Івана 10:11-18).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Деякі проповідники та вчені давно вже зображають Ісуса як безпорадну жертву подій, як того, кого зненацька заарештували та розіп'яли. Сьогоднішній уривок, серед багатьох інших, вказує на те, що ця думка є помилковою. Смерть нашого Спасителя не є випадковою, вона відбулася згідно з певним планом і передбаченням Бога і Його Сина Христа. Він є суверенним Господом історії, Який контролює усе до цього дня.

ІСУС ПЕРЕДБАЧАЄ, ЩО ЙОГО ЗРАДЯТЬ

Матвія 26:20-25: А коли настав вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. І, як вони споживали, Він сказав: "Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене..." А вони засмутилися тяжко, і кожен із них спав питати Його: "Чи не я то, о Господи?" А Він відповів і промовив: "Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився!" Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: "Чи не я то, Учителю?" Відказав Він йому: "Ти сказав"...

За звичаєм тих часів на Пасху Ісус і Його учні сиділи напівлежачи на подушках, розпашованих підковою навколо столу (Матвія 26:20). Деякі коментатори вважають, що кімната, в якій вони святкували Вихід, належить Івану Марку, помічнику Варнави та Павла (Дії 15:36-41), та ймовірному автору другої книги Нового Заповіту. Незалежно від того, правда це чи ні, ми знаємо, що Ісус вважає цю Пасху початком неймовірно важливих подій у Його місії. У 26:18 Матвій використовує слово *kairos*, одне з грецьких слів, яке ми перекладаємо як «час». Це важливо, тому що *kairos* позначає вирішальний, або особливий момент. Христос знає, споживаючи Свою останню вечерю, що найближчим часом настане кульмінація Його служіння.

Ісус також показує, що знає, що відбудеться у майбутньому, коли об'являє, що Його передадуть грішникам (вірші 20-21). Ця зрада сповнює те, що було написано в Писанні (вірш 24), але як? По-перше, Месія повинен відчутти покарання, якого достойний Його грішний народ, і зрада Юди може бути одним із способів, через які Отець проявить Свій гнів. Ізраїль пообіцяв іти слідом за Богом, а потім зрадив Його, порушивши Його Закон (Осії 8); тепер Ісус – справжній Ізраїль – переносить муки замість Свого народу за ту саму зраду, яку вони вчинили за недотримання Господнього завіту. Бог відплачує Ізраїлю тим самим у Христі. Крім того, хоча Псалми належать цілій завітній спільноті, Книга Псалмів однозначно є царською книгою пісень. Тільки найбільший син Давида може співати псалми, якщо він відчуває зраду друга (див. Псалом 54).

Звичайно, що Юда не діє поза суверенним указом Всевишнього (Матвія 26:24-25). Але зловий намір Юди робить його не менш винним за здійснення того, що Бог передбачив. Жан Кальвін коментує: «Люди не можуть робити нічого, окрім того, що призначив Бог, але це не звільняє їх від засудження, коли

їх мотивує зловне бажання грішити. Бо хоча Бог і веде їх невидимо до того кінця, про який вони нічого не знають, однак нічого не є для них настільки далеким, як допримання Його указів». Зрада Христа відбувається як через Божественну згоду, так і через людський гріх, але Бог не чинить зла. Це приклад вчення про провидіння.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Кальвін нагадує нам, щоб ми «постійно пам'ятали про Боже провидіння, якому сам Юда і всі безбожні люди змушені підкорятися, хоча це суперечить їхнім бажанням і хоча вони мають іншу мету». Господь здатний досягти того, чого хоче, навіть через нечестиві вчинки людей. Тому ми повинні довіряти, що Він здійснює Свої добрі цілі для Своїх вірних, навіть коли інші чинять нам зло (Римлян 8:28).

Матвія 26:26-29: Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: "Прийміть, споживайте, — це тіло Мое". А взявши чашу, і подяку вчинивши,

Він подав їм і сказав: "Пийте з неї всі, бо це кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів! Кажу ж вам, що віднині не пипиму Я від цього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новим пипиму в Царстві Мого Отця".

Передбачивши зраду Юди (Матвія 26:20-25), Ісус і Його учні продовжують Пасхальну трапезу. Це справді особливий час, бо у єврейській культурі першого століття тільки близькі друзі разом споживали їжу. Сили, які змовляються проти Господа (вірші 1-5, 14-16), безсумнівно, затьмарюють цю чудесну подію, але світло воскресіння виявить, що навіть майбутні болісні події стануть невід'ємною частиною радості остаточного відкуплення, до якої вони долучаться.

Вшановування цих подій у церкві означає святкування Господньої Вечері, яку наш Спаситель розпочинає під час цієї Пасхи. Значення Господньої Вечері, яку також називають Святим Причастям, або Євхаристією (від грецького слова *eucharisten* — «дякувати»), до сьогодні залишається дискусійним питанням. Наступного тижня ми будемо докладніше вивчати церковне вшановування Господньої Вечері. А сьогодні ми зосередимося на її встановленні як таїнства, коли Ісус востаннє святкував Пасху.

Перш ніж ми уважно подивимося на первісне значення Пасхи, зверніть увагу на значення того першого свята, яке Ізраїль святкував як спільнота Завіту, очікуючи звільнення від єгипетського ярма (Вихід 12). Так само, як Пасха сприяла окресленню Ізраїлю як завітнього народу, так само Вечеря Господня формально встановила нову спільноту заповіту. Те, що Христос вкладає нове значення в елементи Пасхи, зображає Його владу. Спочатку Бог хотів, щоб люди їли опрісноки, тому що вони повинні були постіхом вийти з Єгипту (Повторення Закону 16:3); тепер Ісус дає Своїм учням хліб і каже: «Це — мое тіло» (Матвія 26:26). Переосмислюючи Пасхальну трапезу, наш Спаситель бере на себе владу Бога, який може наказувати Свому народові, як пригадувати про Його спасіння.

«Плід виноградний», який Ісус і Його учні споживали (вірш 29), є стандартним позначенням не виноградного соку, а вина. Наш Господь уподібнює вино зі Своєю кров'ю, «що за багатьох проливається» (вірші 27-28), а для юдеїв того

часу ці образи нагадують про криваве вбивство Пасхального ягняти. Ісус про-рокує Свою насильницьку смерть через розп'яття, щоб спасти Свій народ (Матвія 1:21).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Ісус каже, що Його кров проливається за «багатьох», а не за «всіх» (Матвія 26:28). Його смерть не є діевою для всіх людей, які коли-небудь жили; смерть Христа діє тільки для Його вірних, даруючи вічне спасіння усім тим, хто вірить у Божі обіцянки, здійснені через Нього. Оскільки Він очистив усіх тих, хто перебуває в Ньому, наше прагнення до святості не є даремним, бо Христос змінює нас на Свій образ, коли ми втілюємо своє спасіння у практичному житті (Філіп'ян 2:12-13).

ІСУС ПЕРЕДБАЧАЄ ПЕТРОВЕ ЗРЕЧЕННЯ

Матвія 26:30-35: А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. Промовляє поді їм Ісус: "Усі ви через Мене спокуситесь ночі цієї. Бо написано: "Уражу пастиря, — і розпорошаться вівці отари". По воскресенні ж Своїм Я вас випереджу в Галілеї". А Петро відповів і сказав Йому: "Якби й усі спокусились про Тебе, — я не спокушуся ніколи". Промовив до нього Ісус: "Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, відречешся ти тричі від Мене"... Говорить до Нього Петро: "Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!" Так сказали й усі учні.

Завершивши вивчення про Господню Вечерю, ми повертаємося до Матвія 26. Ісус і Його учні завершили Пасхальну трапезу, і сьогоднішній уривок розпочинається співом гімну, який співають апостоли (вірш 30) і який, найімовірніше, був другою частиною галелія (Псалми 113-117 або Псалми 114-117). Цікаво, що один вчений зазначає, що учні, можливо, після воскресіння почали дивитися на цей свій спів із новим усвідомленням. Врешті Христос перемагає у Своїй смерті та воскресінні (Псалом 117:10, 22), закладаючи основу для проголошення слави Ягве всім народам (116:1).

Ці псалми наповнені надією і додають трохи світла до найтемнішої ночі Ісуса та дванадцятьох апостолів. Учні, як каже наш Спаситель, незабаром відречуться від Нього, подібно до того, як втікають вівці, коли б'ють пастиря (Матвія 26:31). Ісус повторно об'являє, що Він цілком усвідомлює все, що має статися, тому Він не буде намагатися втекти й охоче піддається злу, яке люди вчинять Йому найближчим часом. Окрім того, уражений Христос виконає пророцтво Захарія 13:7. Оскільки Господній меч є тим, що вражає Його в Захарії 13, Ісус повинен мати на увазі, що Його смерть, завдана Йому злобними людьми, має в підсумку «визначений план і Боже передбачення» (Дії 2:22-23). У справжньому значенні Отець влучає хрестом у Свого Сина, проте це не виправдовує гріх влади і не робить Бога злочинцем. Як пише отець церкви Єронім: «Доброго пастиря побито... щоб Він міг покласти Своє життя за Своїх овець і щоб із багатьох отар бродячих овець могло сформуватися одне стадо і один пастир» («Коментарі до Матвія», 4.26.31). Бог має добрі і благородні наміри у смерті Свого Сина, а людські капи прагнуть лише знищення.

Петро та інші учні заперечують, що коли-небудь відречуться від Ісуса, але це не змінює Його передбачення (Матвія 26:32-35). Для учнів, водночас, жев-

ріє надія, тому що Христос, випередивши їх у Галілеї, сподівається, що вони покаються та оновляться (вірш 32). Після покаяння люди можуть далі сильно грішити, але зло не є останнім словом для тих, хто справді належить Ісусові. Жан Кальвін коментує: «Бог не перестає визнавати Своїми вівцями тих, хто на деякий час вигнаний і розсіяний повсюди ...через деякий час [вони] повернуться до отари».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

У другому томі своїх коментарів до Євангелія від Матвія Джеймс Бойс каже, що сьогоднішній уривок є обнадійливим, оскільки стверджує, що християнство — це для слабких людей (с. 563). Захарія 13 говорить, що хоча віруючі можуть через гріх відкинути Господа, Він ніколи не відкине їх і представлятиме їх як святих перед Своїм Отцем. Якщо Ви сьогодні згрішили, то ще не пізно шукати Божої ласки. Покайтесь і поверніться до Нього, а зробивши це, доведіть, що Ви є однією з Його овець.

ГЕФСИМАНСЬКИЙ САД

Матвія 26:36-46: Тоді з ними приходить Ісус до місцевості, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: "Посидьте ви тут, аж поки піду й помолюся отам". І, взявши Петра й двох синів

Зеведеєвих, зачав сумувати й пужити. Тоді промовляє до них: "Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут, і попильнуйте за Мною"... І, прохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: "Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене... Та проте, — не як Я хочу, а як Ти"... І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: "Оттак, не змогли ви й однієї години попильнувати за Мною? Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — бадьорий бо дух, але немічне тіло". Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: "Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!" І, прийшовши, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. І, залишивши їх, знов пішов, і помолився впрете, те саме слово промовивши. Потому приходить до учнів і їм промовляє: "Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблизилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський... Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зрадник!"

Ісус, передбачивши, що Його учні відречуться від Нього (Матвія 26:30-35), приходить із ними до «місцевості, званої Гефсиманія» (вірш 36). Вони заходять у сад (Івана 18:1), у якому, мабуть, росли оливкові дерева, оскільки *gethemanе* означає «оливковий прес». Христос залишає більшість Своїх учнів і йде молитися з трьома людьми, які були для Нього найближчими — Петром, Яковом та Іваном (Матвія 26:37; див. 10:2; 17:1). Наш Господь невдовзі піддається найважчим випробуванням і, як кожна людина, прагне мати підтримку Своїх добрих друзів.

Ісус, звісно, є втіленою другою Особою Трійці, але, водночас, Він також цілковито є людиною і Його людська природа проявляється через Його молитву в Гефсиманії. Знаючи, що Його чекає попереду, наш Спаситель починає переживати такі глибокі страждання, що виглядає ніби вони можуть Його убити (Матвія 26:38). Це говорить нам про те, що почуття суму не є поганим, бо Ісус пужить, залишаючись без гріха (1 Петра 2:22). Його сум, по суті, допомагає довести той факт, що Бог став втіленим. Жан Кальвін пише: «Ті, хто уявляє, що Син Божий не відчував людського страждання, не визнають його людиною у щирій і правдивий спосіб».

Проте Кальвін також коментує, що людська природа Христа відрізняється від нашої у тому, що Його сум і слабкість ніколи не переплітаються з гріхом. Ісус не ставить під сумнів мудрість Свого Отця, коли просить відвернути від

Нього (Матвія 26:39, 42, 44) цю чашу (тобто Божий гнів, див. Єремії 25:15; Захарія 12:2). Напомість, вклоняючись волі Всемогутнього, Він чесно визнає Свій страх перед тим, що на Нього гряде Боже покарання за гріхи Його народу. Як каже Кальвін, Ісус тремтить у Гефсиманії, «тому, що перед Його очима стоїть жахливий Божий суд і сам Суддя, переповнений немислимою помстою; і тому п'ягар наших гріхів, який покладений на Нього, [писне] на Нього своєю величезною вагою». Наші молитви, як показує нам Ісус, можуть чесно визнати ту пугу, яку ми можемо відчувати, коли стикаємося зі стражданнями заради слави Господнього Імені, поки ми підкоряємося Божій волі, незалежно від того, яким болем це може супроводжуватися.

Молитва не є пріоритетною для трьох друзів Ісуса в Гефсиманії. Вони вважають за краще поспати, тому залишаються не готовими до майбутнього (Матвія 26:40, 43, 45).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Те, що ми чесно визнаємо наші надії та страхи перед Господом, приховує небезпеку, що можемо згрішити і злитися на Нього, коли Його воля не збігається з нашою. Тим не менше, ми можемо смиренно визнавати все, що обтяжує нас, якщо ми, як Христос, не повстаємо проти Божих цілей. Подумайте сьогодні про те, наскільки чесними Ви є в молитві й наскільки чесно прагнете виражати свої турботи Господеві, з покорою приймаючи будь-який Його план.

ІСУСА ЗААРЕШТОВУЮТЬ

Матвія 26:47-56: І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших народу з мечами та киями. А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: "Кого поцілую, то Він, беріть Його". І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: "Радій, Учителю!" І поцілував Його. Ісус же йому відказав: "Чого, друже, прийшов ти?" Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, і схопили Його. А ось один із пих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меч свого вихопив та й рубонув раба первосвященика, — і відпав йому вухо. Тоді промовляє до нього Ісус: "Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меч, — від меча і загинуть". Чи ти думаєш, що не можу тепер упрости Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легіонів Анголів? Але як має збутись Писання, що так стапися мусить? Тієї години промовив Ісус до народу: "Немов на розбійника вийшли з мечами та киями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви. Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків". Усі учні поді залишили Його й повтікали...

Одним із найкращих способів зрозуміти біблійне вчення є проаналізувати, як одне і те ж слово в оригінальних біблійних мовах об'єднує два поняття. Наприклад, подивіться на зв'язок між приходом Царства Божого та смертю і воскресінням Ісуса. Коли наш Спаситель оголошує близький прихід Царства Небесного, Він вживає грецьке дієслово *engizein* («бути близько») (Матвія 4:17). Таку ж форму використано в Матвія 26:46, щоб описати, як неминуче зрадили нашого Господа та весь комплекс подій, що відбувалися навколо Його розп'яття та воскресіння з мертвих. Як Боже Царство, так і смерть Ісуса є близько — одне є неможливим без іншого. Навчальне служіння Ісуса та події історії спасіння, що передують Його втіленню, є важливими, але остаточно Царство Небесне настає, коли Месія приносить відкуплення за гріх, воскресає і возноситься до Отця.

Христос не явно має на увазі цю єдність Своєї перемоги на хресті і приходу Царства, коли говорить про Свій арешт як про виконання «Писання пророків» (26:54, 56). Це посилання на загальну тему Старого Заповіту про неможливість з'явлення нового творіння, доки досконалий Божий слуга не перестраждає задля здобуття святості для Свого народу (Повторення Закону 30:1-10; Псалом 21; Ісаї 53-66; Даниїла 9:24-27). Наш Господь виконує план Свого Отця (Матвія 26:54), і такі люди, як Петро, помилково розглядають ті події, як щось поза Божим контролем (вірші 51-52; див. Івана 18:10-11). Ці події не є несподіваними, і Христа не заарештовують проти Його волі. У Його розпорядженні є небесні армії анге-

лів, але Він не кличе їх по допомогу (Матвія 26:53), доводячи, що ніхто не повинен примушувати Його віддавати Своє життя.

На жаль, бачимо, що передав Ісуса до рук первосвящеників той, хто мав би любити Його (вірші 47-50). А найгірше з цього те, що навіть вірні друзі Спасителя відрікаються від Нього в цей надважливий час, коли Він найбільше потребував їхньої підтримки (вірш 56). Перед стратою тепер стоїть самотній Ісус, і цю самотність Він сповна і найбільшніше переживе тоді, коли Його Отець покине Його на хресті (27:46). Метью Генрі коментує: «Христос як Спаситель душ залишився наодинці зі Своїми випробуваннями. Він сам усе витримав і здійснив».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Християни знають, що ми маємо бути готові пояснити іншим про ту надію, яку маємо, але іноді ми «відстоюємо» Христа неналежно. Іноді, подібно до Пєтпа в сьогоднішньому уривку, ми вдаємося до агресивного насильства. А інколи прогинаємося, щоб показати світові, що християни не є дивними, а повністю приймають свою культуру. Не повторюймо цих помилок, коли проголошуємо Ісуса занепадому творінню.

Матвія 26:57-63: А вони схопили Ісуса, і повели до первосвященика Кайяфи, де зібралися книжники й старші. Петро ж здалека йшов услід за Ним аж до двору первосвященика, і, ввійшовши всередину, сів із службою, щоб бачити кінець. А первосвященики та весь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому, і не знаходили, хоч кривосвідків багато підходило. Аж ось накінець з'явилися двоє, і сказали: Він говорив: "Я можу зруйнувати храм Божий, і – за три дні збудувати його". Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: "Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчаєш супроти Тебе?" Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: "Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, – чи Христос Ти, Син Божий?"

У певному сенсі Ісуса можна розглядати як жертву того, що відбувається під час Пасхального тижня, але ми також розуміємо, що Він контролює все, що відбувається. Наприклад, Він залишався незворушним, спокійним і зібраним під час Свого перебування у Єрусалимі, відкрито навчаючи в храмі, не боячись тих, хто Його ненавидів (Матвія 21:23-23:39). Однак Його вороги ведуть себе так, ніби вони несподівано можуть втратити свій контроль над подіями. Щоб спланувати смерть Ісуса, вони таємно зустрічаються, бо не хочуть спровокувати бунт (26:1-5); такі ж мотиви спонукають їх арештовувати Його в темряві (вірші 20, 47). Це показує їхню боягузливість, а не провини нашого Господа, про що свідчить Матвія 26:55. Якби Ісус був винним, Синедріон не мав би жодних сумнівів щодо того, щоб заарештувати Його вдень; Він був невинним, а вони боялися людей, тому Його необхідно було схопити вночі.

Суд над нашим Спасителем є найбільшою помилкою правосуддя, яку коли-небудь вчиняли люди. Матвій пояснює це дуже просто, зазначивши, що Синедріон шукав «неправдивого свідчення» (вірш 59). Що б вони не думали про свої вчинки – а вони, найімовірніше, вважали, що виконують Божу волю – Кайяфа та його військо хотіли знайти докази тільки проти Ісуса. Їх не цікавить правда і, мабуть, їхня нездатність сфабрикувати справу проти Нього навіть їх розчаровувала (вірші 59-60а). Однак у всьому цьому хаосі наш Господь тримає все під контролем, відмовляючись відповідати на фальшиві звинувачення (вірші 62-63а). Це, як пише Жан Кальвін, сповнює Його цілі. Христос мовчить «не тільки тому, що звинувачення є необґрунтованими, а тому, що призначений бути жертвою, Він відкинув усі привоги щодо захисту Своєї позиції».

Врешті, Синедріон звинувачує Його, опираючись на Його слова зруйнувати Храм і відбудувати Його (вірш 61). Навіть це свідчення перекидає слова нашого Господа; Він сказав, що храм Його тіла відновиться (тобто воскресне), якщо інші Його вб'ють (Івана 2:18-22), а не те, що Він збирається зруйнувати будівлю Храму. Проте приписування такого помилкового значення Ісусовим словами служить намірам Синедріона. У ті часи за осквернення священних місць карали смертною карою, а Рим хотів уникнути суспільного потрясіння, яке відбулося б, якби Христос дійсно становив якусь загрозу, про яку імперії було невідомо і якої Він насправді взагалі ніколи не створював.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Софонії 3:5 запевняє нас, що Господь є абсолютно праведним, а отже, нездатним чинити будь-яку несправедливість. Тому, на відміну від Синедріону за часів Ісуса, ми повинні навчитися ненавидіти несправедливість і робити все можливе, щоб забезпечити справедливість у нашій культурі. Це можна зробити, відмовившись давати фальшиві свідчення чи слухати плітки, а також вибирати праведних лідерів, які підтримуватимуть справедливість як у наших церквах, так і суспільних установах.

ІСУС ВІДПОВІДАЄ СВОЇМ ОБВИНУВАЧУВАЧАМ

Матвія 26:63-68: Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: "Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?" Промовляє до нього Ісус: "Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!" Тоді первосвященик роздер одержу свою та й сказав: "Він богозневажив! Нащо нам іще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Його богозневагу! Як вам здається?" Вони ж відповіли та сказали: "Повинен умерти!" Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по щоках Його, інші ж киями били, і казали: "Пророкуй нам, Христе, хто то вдарив Тебе?" ...

За іронією долі, часто трапляється так, що прагнучи виправити одну помилку, людина заходить надто далеко і фактично сходить із правильного шляху. Згадайте хвили занепокоєння, які викликав фільм «Страсті Христові», що вийшов у 2004 р. Наша мета полягає не в тому, щоб обговорювати правомірність зображення Ісуса у цьому фільмі, а нагадати собі, що цей фільм був названий антисемітським через те, що у розп'ятті брали участь євреї першого століття. Прагнучи запобігти переслідуванню єврейського народу, яке дехто намагався виправдати, використовуючи історію про страсті Христові, вчені-ревізіоністи навчають, що тільки Рим був винний за вбивство Ісуса. Багато людей переслідували євреїв за те, що вони були вбивцями Христа, і деякі історики роблять усе можливе, щоб звільнити Синедріон від провини, щоб унеможливити використання Христових страждань для захисту антисемітизму.

Проте ревізіоністи не виправляють зловживання Христовими стражданнями як підґрунтя для переслідування євреїв; одну помилку просто замінюють іншою, якщо кажуть, що Синедріон не зіграв в розп'ятті ніякої ролі. Це правда, що єврейські лідери не мали права виконувати смертну кару, однак вони могли взяти людину під варту Риму, щоб імперія могла її стратити. Як бачимо з історичних подій, саме так і сталося, коли нашого Господа розп'яли, як чітко описано у Новому Заповіті (навіть якщо це не вказано у фільмі «Страсті»).

Сьогоднішній уривок показує, що Синедріон хоче страти Христа, тому що вони вважають Його богохульником. Наш Спаситель, як і провіщали пророки, під час майже усього суду мовчав (Матвія 26:62-63; див. Ісаї 53:7), поки, врешті, не заявив, що Він є Христом (Матвія 26:64). Слова, що Ісус був обіцямим сином Давида, не є богохульними самі по собі; але той Месія, про якого говорить Ісус,

був проблемою для єврейських лідерів. Стверджуючи, що Він буде сидіти праворуч «сили Божої», Ісус ставить Себе на місце Бога, присвоюючи Собі силу та владу Ягве.

Це було б справді богохульством, якби Він говорив неправду, але Ісус, втілений Син Божий, мав усю Божественну силу і владу (9:1-8). Кайяфа та інші могли це побачити, якби дивились уважніше, але їхня власна влада і становище, які в їхніх серцях були на першому місці, роблять їх сліпими до істини (26:65-66; див. 12:22-32).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Плюючи на Ісуса і б'ючи Його, релігійні лідери є тими, хто чинить богохульство. Проте, як пише Жан Кальвін: «ця зневажливість, згідно з Божим провидінням, мала зовсім іншу мету; бо обличчя Христа, зневажене плюванням і побиттям, відновило нам той образ, який був спотворений і майже знищений гріхом». Ніколи не забуваймо про високу ціну, яку Ісус заплатив, щоб викупити нас від гріха і завжди живімо за прикладом, який Він, як справжній образ Бога, нам подає.

ПЕТРО-СКЕЛЯ ВІДРІКАЄТЬСЯ ВІД ІСУСА

Матвія 26:69-75: А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до нього служниця одна та й сказала: "І ти був з Ісусом Галілеянином!" А він перед всіма відрікся, сказавши: "Не відаю я, що ти кажеш"... А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала привним там людям: "Оцей був з Ісусом Назарянином!" І він знову відрікся та став присягатись: "Не знаю Цього Чоловіка!"... Підійшли ж прохи згодом присутні й сказали Петрові: "І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе". Тоді він став клястись та божитись: "Не знаю Цього Чоловіка!" І заспівав півень хвили тієї... І згадав Петро сказане слово Ісусове: "Перше ніж заспіває півень, відречешся ти тричі від Мене". І, вийшовши звідти, він гірко заплакав...

Мабуть, однією з причин, чому Кайяфа та інші священики і старійшини розгнівалися під час Ісусового суду, є Його обіцянка, що настане день, коли навіть вони визнають Його як Месію, хоч зараз і відкидають. Це, мабуть, саме те, що наш Господь має на увазі в Матвія 26:64. Його обіцянка, що Синедріон побачить Його на хмарах, очевидно, натякає на кілька подій, зокрема й на руйнування Єрусалиму в 70-му році та те, що Ісус сидітиме праворуч Отця. Окрім того, тут чітко чуємо відгомін Даниїла 7:13-14, в якому Син Людський судитиме творіння. Ісус каже, що колись Він судитиме тих єврейських лідерів, які зараз судять Його. Вони не можуть цього прийняти, а тому плюнуть на Нього під час завершення свого суду (Матвія 26:67-68).

Коли завершуються випробування для нашого Спасителя, починаються випробування для когось іншого. У цей момент вся увага Матвія в сьогоdnішньому уривку переходить на дії Петра і ми зазначаємо, що він, на відміну від інших учнів, принаймні продовжував іти вслід за Господом, хоч і на відстані (вірші 56, 58). Метью Генрі зауважує, що це не є доброю характеристикою для того, кого Ісус колись назвав Своєю скелею (16:13-20): «Слідувати [за Христом] здалеку означає погано відвертатися від Нього». Допит Петра слугами у дворі починає виявляти правдивість цього спостереження.

Петро вислуховує свідчення трьох спостерігачів так само, як це зробив Ісус (Кайяфа, двоє свідків, вірші 57-64, 69-74), але саме тут подібність між цими двома випробуваннями закінчується. Христос продовжує підтверджувати істину під час усього допиту перед могутніми та впливовими людьми, а Петро відрікається правди перед жінками-слугами та людьми низького статусу в цій культурі. Врешті-решт, Петро сповнює передбачення Ісуса і тричі відріка-

ється від свого Господа, тому що покладалася на власну силу, а не на Божого Духа, ілюструючи слова Жана Кальвіна про те, що будь-яка людина, «яку не підтримує Божа рука, миттєво впаде від легкого віперця чи шелесту опалого листя».

Але у Петра залишається надія. Хоча він дуже сильно згрішив, його сльози (вірш 75) та пізніше оновлення духа (Івана 21:15-19) свідчать про його покаяння. Незалежно від глибини нашого гріха, якщо ми ще дихаємо, то ніколи не пізно повернутися до Господа. Він милостиво прощає усім без винятку, хто оплакує свої переступи.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже, що поспішна обіцянка Петра йти за Господом завжди (Матвія 26:33) і неспроможність це зробити, яка виявилася пізніше, спонукає нас не покладатися на власну слабкість, а щиро надіятися на Святого Духа. Легко сказати, що ми ніколи не відречемося від Господа. Але наше тіло слабке, і ми не повинні думати, що маємо силу, окрім тієї, яку тільки Він може нам дати. Ми всі зреклися Господа у певний спосіб, тому опираймося на Його Духа, щоб ніколи знову цього не робити.

ТРАГІЧНИЙ КІНЕЦЬ ДЛЯ ЮДИ

Матвія 27:1-10: А коли настав ранок, усі первосвященики й старші народу зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть. І, зв'язавши Його, повели, та й Понтію Пилату намісникові віддали. Тоді Юда, що видав Його, як побачив, що Його засудили, розкався, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, та й сказав: "Я згрішив, невинну кров видавши". Вони ж відказали: "А нам що до того? Дивись собі сам"... І, кинувши в храм срібняки, відійшов, а потому пішов, — та й повісився... А первосвященики, як взяли срібняки, то сказали: "Цього не годиться покласти до сховку церковного, — це ж бо заплапа за кров". А порадившись, купили на них поле ганчарське, щоб мандрівників ховати, чому й зветься те поле "полем крові" аж до сьогодні. Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи:

"І взяли вони тридцять срібняків,
заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві,
і дали їх за поле ганчарське,
як Господь наказав був мені".

Усі чотири євангелисти описують Юду як зрадника ще поді, коли він вперше з'являється у Євангеліях (Матвія 10:4; Марка 3:19; Луки 6:16; Івана 6:71). З іншого боку, Петра ніколи не називають зрадником Ісуса через те, що він причі Його відрікся. Оскільки Петро покався (Івана 21:15-19), його згадують як скелю, а не як того, хто зрікся Христа. Юда ніколи не відвернувся від свого гріха, і ганьба за його вчинок залишилася з ним назавжди.

Матвієве зіставлення зречення Петра та смерті Юди спонукає нас порівняти стан їхніх душ. Як і Петро, Юда, побачивши, що Ісуса засудили, розкається у вчиненому, змінює свою думку щодо свого вчинку (Матвія 27:3-4). На відміну від Петра, Юда не відчуває «божественного жалю» покаяння (2 Коринтян 7:10). Грецьке дієслово, вжите для вираження зміни думки Юди (Матвія 27:3), не є тим самим дієсловом, яке зазвичай використовували для покаяння. Крім того, Юда насправді не намагається зупинити те, що почав, і не свідчить про невинність Христа перед Пилатом. Жан Кальвін пише: «Істинне покаяння — це невдоволення гріхом, що виникає через страх і благоговіння перед Богом, а водночас виробляє любов і прагнення до праведності». Якби Юда покався, то справедливості і праведності спонукали б його заступитися за Ісуса. Щирий жаль за гріх спонукає людей бігти до Бога, а відчай Юди підганяє його в обійми смерті (вірш 5).

Знову ж таки бачимо, що єврейських лідерів більше бентежать дрібниці церемоніальних правил, аніж великий гріх вбивства невинної людини (див. Амоса 5:21-24). Вони використовують Юдині гроші, плату за кров, щоб купити місце для поховання поган (Матвія 27:6-8), сповнюючи тим самим пророцтво (вірші 9-10). Уривок, який цитує Матвій, нагадує перефразування Єремії 19:1-14 та Захарії 11. Обидва пророки натякають на те, що Ізраїль відкине пастирів, яких Бог посилає до них, і до якої загибелі це призведе. Протягом століть Всемогутній посилав Своїх пророків, щоб вести Свою паству, але народ відкидав їх і тому зазнав знищення через вигнання. Тепер, засудивши Ісуса до смерті, релігійні лідери відкинули «Пастиря та Опікуна» своїх душ (1 Петра 2:25) і зробили себе ще більш гідними Божого гніву, аніж їхні предки.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Метью Генрі коментує: «Дехто вважає, що Юда більше згрішив у тому, що втратив надію на Божу милість, аніж зрадивши Свого Господа». Непрошеним гріхом не є ані зрада Юди, ані його самогубство, а тільки його небажання прагнути Христової благодаті. Як Петро, так і Юда вчинили мерзенні гріхи, але Петро відновив свою віру, коли покався. Покаймося сьогодні у своїх гріхах і навернімося до Ісуса, знаючи, що Він помилує всіх, хто покладається лише на Нього.

ІСУС СТОІТЬ ПЕРЕД ПИЛАТОМ

Матвія 27:11-23: Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: "Чи Ти Цар Юдейський?" Ісус же йому відказав: "Ти кажеш". Коли ж первосвященники й старші Його винували, Він нічого на те не відказував. Тоді каже до Нього Пилат: "Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідкують?" А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. Мав же намісник звичай відпускати на свято народів в'язня одного, котрого хотіли вони. Був поді в'язень відомий, що звався Варавва. І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: "Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?" Бо він знав, що Його через заздрощі видали. Коли ж він сидів на суддевім сидінні, його дружина прислала сказати йому: "Нічого не май з оптим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього"... А первосвященники й старші попідмовляли народ, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заподіяти. Намісник поді відповів і сказав їм: "Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?" Вони ж відказали: "Варавву". Пилат каже до них: "А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?" Усі закричали: "Нехай розп'ятий буде!"... А намісник спитав: "Яке ж зло Він зробив?" Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: "Нехай розп'ятий буде!"

Наше вивчення Євангелії від Матвія висвітлює спротив лідерів Ізраїлю щодо Ісуса (Матвія 2:16-18; 12:22-32; 16:1-4; 22:15-46). Ця ненависть найяскравіше виявляється у суді і страті Христа. По-зрадницьки схопивши Ісуса, первосвященик Кайяфа та інші релігійні лідери фальшиво звинувачували нашого Господа в богохульстві, яке за Законом Мойсея вимагало смертельної кари (Матвія 26:47-68; 27:1; див. Левит 24:16). Оскільки Рим не дозволяв єврейським лідерам проводити смертну кару, Ісуса приводять до Понтія Пилата (Матвія 27:2), тож сьогодні в нашому уривку з Матвія ми опиняємося на суді.

Щоб зрозуміти, чому Пилат у підсумку засуджує Ісуса до смерті, ми повинні знати щось про характер Пилата та його стосунки з Ізраїлем. З того часу, відколи Пилата призначили на посаду правителя Юдеї (близько 26 р. н. е.), він демонстрував лише презирство до своїх єврейських підданців, спустошуючи скарбницю Храму, щоб профінансувати будівництво водопроводу та навіть убиваючи деяких галилеян, коли ті здійснювали обряд жертвопринесення (Луки 13:1). Тому Пилат не хоче вбивати Ісуса тільки тому, що Ісус зазіхає на релігійні почуття Синедріону. Всі добре знали про ненависть Пилата до Синедріону.

Тому перед Пилатом єврейські лідери не звинувачують Ісуса в богохульстві; радше, вони звинувачують нашого Господа у тому, що Він називав Себе «Царем євреїв» (Матвія 27:11-12). У Юдеї, в якій часто відбувалися бунти, це був найкращий спосіб переконати Пилата у тому, що Ісус повинен померти, бо римська влада зробила б майже усе, щоб запобігти повстанню проти імперії. Однак Пилат не впевнений, що Ісус винен. Зрештою, він не одразу відправляє Ісуса на розп'яття, а спочатку пропонує зібраному наповпу звільнити Його (вірші 15-17). Більшість коментаторів вважає, що Пилат знає про волю народу щодо цього Ісуса і думає, що вони вимагатимуть Його звільнення. Запитуючи народ про Ісуса, намісник намагається налаштувати населення проти Синедріону.

Як типовий політик, Пилат не вчинить правильно і не виправдає нашого Спасителя на основі безпідставних свідчень проти Нього. Натомість, щоб зберегти мир, він пошле невинного на смерть (вірш 26), стаючи ганебною постаттю у світовій історії.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Наш Бог є Богом справедливості (Повторення Закону 10:18) і гнівається щоразу, коли не чиниться справедливість. Ми також повинні працювати заради справедливості, і нагадування про те, що Рим учинив з Ісусом несправедливо, має ще більше спонукати нас ненавидіти несправедливість. Ми повинні робити все можливе, щоб забезпечити справедливість, і ми це можемо зробити в наших громадах, голосуючи за чесних суддів і політиків та підтримуючи служіння, які працюють над забезпеченням справедливості для ненароджених.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ

Матвія 27:24-26: І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: "Я невинний у крові Його!"

Самі ви побачите"... А увесь народ відповів і сказав: "На нас Його кров і на наших дітей!"... Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був.

У підсумку Понцій Пилат не вірить у те, що Ісус, як цар Ізраїля, хоче витіснити кесаря і знищити Римську імперію. Кілька факторів пояснюють, чому він не знаходить вини в Ісусі (Матвія 27:11-23). По-перше, чи то завдяки зовнішнім джерелам, чи завдяки власній інтуїції Пилат бачить, що Кайяфа та інші лідери прагнуть Ісусової смерті через заздрощі, а не через правду (вірш 18). По-друге, його дружині приснився жакливий сон про події, що відбуваються (вірш 19), і він розуміє, що його участь у смерті Ісуса занапастить його. Нарешті, відповідь Самого Ісуса Його обвинувачам рішуче спростовує їхні звинувачення. Євангеліє від Івана говорить нам, що під час суду наш Спаситель запевняв Пилата, що Його Царство є «не зі світу цього» (18:36), і тому Він не зацікавлений у насильницькому поваленні влади кесаря. Те, у якому вигляді постав Ісус перед Пилатом — зв'язаний і побитий — мабуть, теж переконує начальника в тому, що Назарянин не є реальною загрозою для імперії.

Однак невинність Ісуса не спонукає Пилата відмовитися від свого страху перед бунтом і тому він посилає Ісуса на розп'яття, щоб уникнути повстання (Матвія 27:26). Зрештою, його провина збільшується: щоб вчинити великий гріх страсти Господа слави, Пилат повинен безсоромно відкинути справедливість. Крім того, зібраний народ не має виправдання через те, що він вимагав Христової смерті лише тому, що підтримував своїх лідерів (вірш 20). Але якщо в цьому наповні є ті, хто колись вітав Ісуса як спадкоємця Давида (21:1-11), тоді чому вони підтримували своїх лідерів? Тому що вони хочуть жорстокого завоювання і, маючи такі очікування, вони не можуть погодитися з тим, що цей зв'язаний чоловік є Божим Месією. Варавва прагне скинути владу Риму за допомогою будь-яких засобів (Марка 15:7); тому люди воліють його, а не скромного Ісуса (Матвія 27:21).

Пилат марно намагається перекласти провину на наповн, і трагічним є те, що той факт взяття народом на себе відповідальності за смерть Ісуса протягом століть використовується для виправдання антисемітизму (вірш 25). Багато практикуючих християн буквально боролися з євреями, що було грубо

неправильним плумаченням Писання з огляду на те, що Ісус і Його учні теж були євреями і що наповп говорив за себе, а не за цілу етнічну націю. Насправді всі люди є винними в тому, що Христа було вбито, бо Його смерті вимагав насамперед саме наш гріх (Римлян 3:21-26).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Вибрана група зіпсованих релігійних лідерів та несправедливих римських чиновників є тими, хто законно постановили вбити Ісуса. Але в певному сенсі ми всі вбили Ісуса, бо якби ми не згрішили, то не було б потреби у Його смерті. Важливо задуматися над тим, що ми послали Ісуса на цей хрест; і Він добровільно пішов на нього, щоб ми могли отримати прощення за свій гріх. Наскільки дивовижною є неймовірна Божа благодать!

ЗНУЩАННЯ І ПОБИТТЯ

Матвія 27:27-31: Тоді-то намісникові вояки, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. І, роздягнувши Його, багрянцю наділи на Нього. І, сплівши з тернини вінка, поклали Йому на голову, а тростину в правицю Його. І, навколішки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: "Радій, Царю Юдейський!" І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били... А коли назнущалися з Нього, зняли з Нього плаща, і зодягнули в одержу Його. І повели Його на розп'яття.

Реформаторські теологи часто описують діяння Христа з точки зору Його активного та пасивного послуху. Активний послух Христа полягає в тому, що Він виконував волю Отця і робив конкретні вчинки — навчав, творив чуда, підкорявся Закону — «щоб виповнити всю правду» (Матвія 3:15). Пасивний послух Христа полягає у тому, що Він пішов на смерть. Ми не можемо повністю відокремити Христовий активний послух від пасивного, бо Ісусові постійно доводилося зосереджуватися на плані Отця, щоб перетерпіти Свій хрест. Тим не менше, пасивний послух добре описує ненасильницький спротив Ісуса Своїм стражданням (1 Петра 2:23).

Цей пасивний послух охоплює арешт Ісуса, суд і побиття (Матвія 26:47 — 27:31). Ісуса б'ють *flagellum* — батоном, який складався з кількох шкіряних ремінців із закріпленими кістками та шматками металу. Бичування було першою частиною римського розп'яття і кількість ударів (хоча ми доспеменно її не знаємо) обмежувалася лише рівнем садизму самого бичувальника. Наш Спаситель є невинною жертвою, і Отець не схвалює вироку Пилата та дій воїнів. Проте Бог у Своему провидінні використовує їхні гріхи, щоб покарати рід Давида за те, що він звів Ізраїль із праведного шляху (2 Самуїла 7:1-17). Таким чином, Отець також починає звершувати суд над гріхом кожного нащадка Адама, який покався (Римлян 5:12-21).

Пасивний послух Христа проявляється також і поді, коли вояки насміхалися з Нього у преторії намісника (Матвія 27:27-31). Пророцтво Ісуса в Матвія 20:17-19 здійснюється, коли римські воїни (близько шестисот, якщо в місті перебував увесь легіон) одягають Його у вбрання кесаря, а потім насміхаються з Нього, плюючи Йому в обличчя. Римські солдати зазвичай насміхалися з тих, хто був засуджений до смертної кари, але, враховуючи антиєврейські настрої у правлінні Пилата, ці зверхники, ймовірно, знущалися з Ісуса з особливим задоволенням.

Наш милосердний Отець виливає на Свого Сина гнів, якого ми заслуговуємо, щоб дати нам благословення, якого заслуговує Ісус. Жан Кальвін пише: «Наша нечистота повинна викликати у Бога огиду, і всі ангели мали б плювати на нас; але Христос..., щоб представити нас чистими та непорочними у присутності Отця, дозволив Собі Самому бути обплтованим і зневаженим».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Над християнською вірою насміхаються у багатьох колах і багато віруючих протягом усієї історії відчували спокусу применшувати звинувачення, які написані в євангеліях, або наполегливо доводити світові, що християни не такі «дивні», якими вони здаються. Але, хоча ми й повинні дбати про те, щоб не ображати інших грубою поведінкою, ми також не повинні пристосовуватися до цінностей світу. Якщо Христа було побито і вбито, чи не можемо ми, маючи допомогу Його Духа, витерпіти глузування світу?

Матвія 27:32-34: А виходячи, спірили одного кірінеянина, — Симон на ймення, — його змусили нести для Нього хреста. І, прибувши на місце, що зветься Голгофа, щобто сказати "Черепище", дали Йому пити вина, із гіркою змішаного, — та, покуштувавши, Він пити не схотів.

Припинивши побиття Ісуса і знущання над Ним у преторії намісника (Матвія 27:26-31), римські солдати відправляють нашого Господа у дорогу на розп'яття. Очевидно, що фізичне побиття, якого Христос зазнав від рук сотників, дало свої наслідки, бо Він не може самотужки нести Свій хрест. Тому вояки змусили чоловіка на ім'я Симон нести важку частину дерев'яного хреста, яку мав нести сам засуджений (вірш 32), тобто ту частину, до якої прибивалися руки Ісуса. Вертикальну поперечку хреста вже закопували у землю ще до прибуття засудженого. Симон був вихідцем із Кириної, грецького селища в Північній Африці; згодом церковні традиції зображатимуть його взірцем благочестя за те, що він поніс хрест нашого Господа. Але він не мав іншого вибору, окрім підкоритися наказам сотників, і тому було б прохи занадто вважати те, що Симон поніс Христовий хрест, ознакою його відданості. Водночас, можливо, що Симон пізніше повірив у Христа, бо ж як він міг нести хрест Христа, а потім не бути відкритим до євангельського послання? Марка 15:21 говорить нам, що у Симона є два сини: Олександр і Руф, про якого, можливо, є згадка у Римлян 16:13.

Прийшовши до Голгофи, місця розп'яття, воїни дали Ісусові вина, щоб напиться. Це вино змішували з миррою, тобто дуже гірким трав'яним напоєм (Матвія 27:33-34), і деякі коментатори вважають, що це зілля було, певною мірою, наркотиком, який давали, щоб знечুলити біль. Виходячи з Притчі 31:6, за тих часів єврейські жінки іноді давали таке вино розп'ятим зі співчуття; проте проблема з розумінням цього уривка полягає в тому, що саме воїни, а не жінки, пропонують Ісусові випити цього вина. Крім того, видається мало ймовірним, що римляни раптом захотіли б полегшити біль засудженого. Вино стає кислим і нестерпним до споживання при змішуванні з миррою, тому, можливо, римляни пропонують цей напій, щоб посилювати муки Ісуса. Якщо це так, тоді ця подія є сповненням Псалма 68:19-21.

У будь-якому випадку Ісус не п'є з цієї чаші (Матвія 27:34). Чаша, яку Він п'є, — це чаша, яку дав Йому Отець, чаша Божого гніву за гріхи Його народу (1 Петра

2:24). Будьмо вдячні, що ми, приймаючи жертву Христа, ніколи не скуштуємо цієї чаші засудження.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Симон був змушений нести хрест Христа, а ми, що живемо після Його смерті та воскресіння, покликані взяти свої хрести добровільно (Луки 9:23). Як послідовники Ісуса, ми повинні зносити зневагу, якої можемо зазнавати, живучи за Його образом, а не за образом світу. Коли ми страждатимемо за Євангеліє, пам'ятаймо, що страждання Христа були набагато гіршими, і дивімось на Нього, щоб вистояти в день випробування.

Матвія 27:35-44: А розп'явши Його, вони поділили одяжу Його, кинувши жереба. І, посідавши, сперегали Його там. І напис провину Його помістили над Його головою: "Це Ісус, Цар Юдейський". Тоді розп'ято з Ним двох розбійників: одного праворуч, а одного ліворуч. А хто побіч проходив, Його лихословили та головами своїми хитали, і казали: "Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — спаси Самого Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!" Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили: "Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому! Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Бо Він говорив: Я — Син Божий"... Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті.

Як і інші три євангелісти, Матвій детально не описує процесу розп'яття, мабуть, тому, що ця практика була добре відомою для його сучасників. Жодне римське покарання не було болючішим чи принизливішим за розп'яття; тому Рим зазвичай давав накази розпинати немісцевих громадян, а тих, хто мав повне громадянство, лише тоді, коли сам кесар наказував це зробити. Євреї під владою Риму вважали смерть на хресті особливо огидною, а рабини пізніше заборонили використовувати хрести в самоврядних єврейських громадах.

Проте у випадку з Ісусом релігійні лідери раді бачити приниження Ісуса на хресті. Його розпинають поза межами Єрусалима з поваги до почуттів євреїв (Євреїв 13:12) і, здебільшого, щоб застерегти інших не вчиняти дій, які заслуговують на розп'яття. Людей зазвичай вішали на хрест нагими, але Ісусові дозволили мати пов'язку на стегнах через сором, з яким Його народ пов'язував нагопу. Його одяг, однак, належить тепер воїнам, які охороняють Його, — цього звичаю дотримувалися під час кожного розп'яття. І цього разу вкотре збувається пророцтво, оскільки за одяг Христа кидають жереб (Матвія 27:35; див. Псалом 21:18). Жан Кальвін слушно зауважує: «Бог вирішив, що з Його власного Сина буде знято одяг, щоб ми, одягнені у Його праведність, і з великою кількістю добрих вчинків могли сміливо перебувати у Божій присутності разом із ангелами».

Як пророкує Ісаїя 53:9, нашого Господа розпинають разом із безбожниками — із двома розбійниками, яких, мабуть, розп'яли через повстання (Матвія 27:38). Хоча у Луки 23:39-43 написано, що один із цих злочинців пізніше повірить в Ісуса, спочатку вони обидва, як і перехожі та релігійні лідери, насміхаються з

нашого Спасителя і проклинають Його (Матвія 27:39-44). Вони стверджують, що повірять у Нього, якщо Він використає Свою силу, щоб зійти з хреста (вірш 42), але ми знаємо, що у такому випадку єврейські лідери тільки засудили б Ісуса за чаклунство чи інші диявольські справи (12:24).

За цим глузуванням стоїть помилкове припущення, що Месія, Божий Син, повинен завоювати Рим, а не бути вбитим поганями. Вони не розуміють, що Ісус помирає на хресті саме тому, що є Божим Сином. Любов повела Його на хрест, щоб у Ньому ми могли прийняти Божу праведність (2 Коринтян 5:21).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Багато сучасників Ісуса не хотіли прийняти сорому і прокляття Месії на хресті, і багато хто в історії Церкви робив те саме, заперечуючи замісну природу спокутування і той факт, що Бог прокляв наш гріх в Ісусі. Щоб показати Свою велику милість і задовольнити Його справедливість, Отець засудив гріхи Свого народу в Своему Сині. Будь-яка спроба зробити хрест лише гарним прикладом або випадком в історії підриває Євангеліє спасіння.

ПРОКЛЯТИЙ І ПОКИНУТИЙ

Матвія 27:45-50: А від години шостої аж до години дев'ятої — темрява сталась по цілій землі! А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: "Елі, Елі, лама савахтані?" цебто:

Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?"...

Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Ілєю. А один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її наповнивши, настромив на простину й давав Йому пити. Інші казали: "Чекай но, побачмо, — чи прийде Ілля визволяти Його". А Ісус знову голосом гучним іскрикнув, — і духа віддав...

Оскільки процес розп'яття є чужим для нашого досвіду, ми можемо легко не помітити, наскільки жакливо болісним був цей метод умертвлення. Розп'ятий на хресті міг цілими днями помирати від удушення і ран. Людей вішали на хресті в такому положенні, що змушувало їх руками піднімати свою масу тіла, щоб вдихнути повітря, і цвяхи у зап'ястях та ногах прорізували їхнє тіло. Якщо Рим хотів розтягнути страждання, замість цвяхів використовували мотузку, якою прив'язували людину до хреста.

Божий суд над нашим гріхом у тілі Ісуса (Римлян 8:3) проявився у фізичному болю, якого наш Господь зазнав на хресті. У той самий час, коли римляни прибивали Ісуса до хреста, Отець виливав на Христа Свій гнів. Проте ми не можемо зводити Ісусове пережиття гніву Свого Отця лише до тілесного болю. Наш Спаситель також духовно страждав, коли Бог покарав гріх Свого народу у Його Сині, про що свідчить Матвія 27:46. Зокрема, фізичні страждання під час розп'яття не були нічим у порівнянні з тим, що в той момент Бог покинув Ісуса. Зараховуючи Христові гріх Своїх дітей на хресті (2 Коринтян 5:21), Отець прокляв Ісуса замість нас (Галатів 3:10-14). Століттями зносячи переступи Свого народу (Римлян 3:21-26), Бог задовольнив Свій гнів, виливши на Ісуса повну чашу Свого гніву за гріхи вибраних. У тому, що Ісус приносить Самого Себе як заступницьку жертву, Отець кладе на Нього всі прокляття Свого завіту з Ізраїлем (Повторення Закону 28:15-68; Ісаї 53, Римлян 5:12-21). Наш Святий Творець скомпрометував би Свій характер, якби пробачив нам, не усунувши нашого гріха і не вимагаючи сповнення проклять Свого Завіту. Його вірність цьому Завіту вимагає, щоб ми були покарані за відречення від Нього (Приповісті 16:5), але Бог засудив наш гріх у Христі, і тому те, що Він прощає нам, не порушує Його вірності. Жан Кальвін пише: «Для того, щоб Христос міг

стати замісною жертвою за нас, треба було, щоб Він став винуватцем на суді перед Богом».

Окрім того, Кальвін також нагадує нам: «Ніщо не є страшнішим, ніж відчувати, що Бог, гнів Якого є гіршим за будь-яку смерть, є Суддею». Через Свою надзвичайну благодать, Ісус, а не ми, Його сім'я, прийняв гнів Божий за нас.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Темрява над землею за три години до смерті Ісуса (Матвія 27:45) є ознакою Божого гніву на тих, хто вбиває Його Сина, а також прокляттям на людство. «Темрява [кричить] крізь чорноту нашого гріха і [свідчить] про величезну ціну, яку Бог заплатив за нашу спокуту» (Джеймс Бойс «Євангеліє від Матвія», том 2, с. 623). Ніколи не сприймаймо за належне високу ціну прокляття, яку Ісус за нас заплатив.

Матвія 27:51: І ось завіса у храмі роздерлась надвое — від верху аж додолу, і земля потряслася, і зачали розпадатися скелі...

Хоча під час Свого розп'яття Ісус начебто залежав від милості римських військових, однак те, що сталося в момент Його смерті, вказує, що Він завжди контролював ситуацію. Матвій каже, що Ісус «духа віддав» (27:50), повідомляючи нам, що саме наш Спаситель віддав Своє життя; Він означив Свою годину смерті, а не ті, хто знущалися з Нього. Бог Син визначив хід Своєї месіанської місії, яка на цьому етапі була радикальним послухом — аж до смерті на хресті. Зазначмо також, що Бог безпосередньо втрутився у події тим, що розірвав храмову завісу (вірш 51). Матвій говорить нам, що завіса «роздерлась», це — пасивна конструкція, яка вказує на те, що хтось діяв на завісу, а саме Бог, Який і розірвав її.

Розірвання завіси має глибоке теологічне значення. Насправді у храмі було дві завіси. Одна відділяла святиню, в яку могли входити лише священники, з внутрішнього двору (Вихід 26:36). Цю завісу євреї могли бачити з внутрішнього дворику, і її розірвання могло передбачати видиме руйнування Храму в 70 році н. е. За часів Ісуса на цій завісі було вишито зображення небес і те, що завіса розірвалася, нагадувало поділ небес — промовистий образ, адже від Ісусової смерті почався відлік останніх днів (Євреїв 1:2), для яких потрясіння небес є дуже характерним (Ісаї 64, Матвія 24:29).

Проте завіса, про яку згадує Матвій, є, мабуть, тією, яка відділяла святиню від Святеє Святих, де перебував Ковчег Заповіту (Вихід 26:33-34). Тільки первосвященик міг заходити за цю завісу лише раз на рік у День Спокути (Левит 16). Розрив цієї завіси означає, що доступ до Божої присутності більше не належить лише первосвященикам; після смерті Христа усі віруючі можуть сміливо приходити до престолу Всемогутнього. Жертви тварин вже не є засобом, за допомогою якого спокутується гріх, бо після розриву завіси вже не треба кропити Святеє Святих кров'ю биків і козлів. Дійсно, Ісус через Свою смерть, через завісу Своєї плоти (Євреїв 10:19-20), відкрив «новий і живий шлях» для життя. Розрив храмової завіси показує, що доступ до Отця можливий лише через спокупну смерть Його Сина (Івана 14:6, Євреїв 6:19-20).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Насправді не важливо, яка завіса була розірвана, бо у розірванні будь-якої з них могло бути значення розриву іншої. Справді, після смерті Ісуса відбулися кардинальні зміни у тому, як ми можемо наближатися до Отця і як Бог ставиться до Храму. Як пише Жан Кальвін, «відкрилися небеса і тепер Бог може запросити вірних Свого Сина прийти до Нього у ролі Його близьких». Сьогодні наближаймося до Нього в молитві.

ВОЇНИ ВИЗНАЮТЬ ІСУСА

Матвія 27:52-54: ...і повідкривались гроби, і повставало багато тіл спочилих святих, а з гробів повиходивши, по Його воскресенні, до міста святого ввійшли, і багатьом із'явилися. А сотник та ті, що Ісуса з ним сперегали, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: "Він був справді Син Божий!"

Враховуючи, що у Євангелії від Матвія акцент зроблено на тому, як Ісус сповнює Старий Заповіт (5:17; 12:15-21; 26:47-56), важко не помітити, наскільки важливою є година Його смерті. Наш Спаситель помирає на дев'ятій годині (27:45-50), тобто о третій годині пополудні — якраз у той самий час, коли в Єрусалимському храмі починається щоденне жертвоприношення. У цьому ми бачимо, що Христос сповнює усі старозавітні жертви. Після Його спокуювання вже немає необхідності приносити кров биків та козлів; за гріх було заплачено і тому храмові обряди вже не мають значення (Євреїв 10:1-18).

Землетрус, який відбувся одразу після Ісусової смерті (Матвія 27:51), як пише Метью Генрі, означає «могутнє потрясіння, дійсно фатальний удар, завданий царству диявола». Божий народ тепер може через Його Духа перемогти спокуси, бо гріх більше не здатний нас поневолювати (Євреїв 2:14-15). Ісус прийшов, щоб знищити диявола (1 Івана 3:8), перемігши зло на хресті. В епоху Нового Завіту руйнується царство сатани, і народи приймають послух віри (Римлян 1:1-6).

У сьогоднішньому уривку читаємо, що внаслідок землетруса відкрилося також кілька гробів, з яких після того, як наш Господь воскрес з мертвих, вийшло багато воскреслих святих (вірші 52-53). Ми не знаємо, які це були святі, але вони явно померли ще до того, як Ісус започаткував Новий Завіт, а воскресли тільки після Його воскресіння. У цьому ми бачимо, що єдиний спосіб, через який віруючі, незалежно від того, чи вони живуть за Старим Заповітом чи за Новим, можуть отримати спасіння (воскресле життя у нових небесах та землі, Об'явлення 20:1-6; 21) — це через смерть і воскресіння Христа. Писання не говорять, чи люди з Матвія 27:52 помирають знову, чи піднімаються на небеса. У будь-якому випадку, їхнє воскресіння є ознакою того, що смерть Ісуса почала відлік Останніх днів, бо це воскресіння є ознакою Судного дня (Даниїла 12:1-2). Воскресіння інших, як каже Жан Кальвін, також свідчить про те, що Ісус помер і воскрес не лише для Себе, але й для того, щоб відновити життя Своїх вірних.

Як би іронічно це не звучало, але багато єврейських лідерів не повірять у Христа навіть після усіх цих ознак (Матвія 27:62-66; 28:11-15). Однак воїнам, які

охороняють Ісуса, ці надприродні події доведуть, що вони вбили Божого Сина (27:54). Можливо, ця віра не була спасительною, але вона показує, що їхні серця не були настільки затверділими, щоб пропустити очевидне.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

З огляду на привалий вплив грецької філософії на християнську думку, ми не можемо сказати, що Писання ніколи не навчає, що без тіла ми є повноцінними людьми. Скоріше, ми чекаємо на воскресіння тіла Останнього дня і на наше остаточне життя назавжди, у тілі і душі, у Божій присутності. Незалежно від фізичних недоліків і проблем, які ми маємо зараз, усі вони зникнуть у нових небесах та на новій землі. Радіймо цьому сьогодні.

ТРИ ВІРНІ ЖІНКИ

Матвія 27:55-56: Було там багато й жінок, що дивилися здалека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислужували. Між ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йосипа, і мати синів Зеведеєвих.

Знаючи, що смерть Ісуса не є останнім словом про Нього, важко зрозуміти безнадійність, яку відчували учні, коли Христос висів на хресті. Навіть Сам Господь переживав відкинення, коли помирав, як бачимо в Його крику до Бога в Матвія 27:46. Проте Він не втратив надії на Свого Отця, коли терпів Боже покарання за гріхи Свого народу. Вчені вже давно визнали, що у цитатах Нового Заповіту приховано весь контекст згаданих уривків, навіть якщо повністю їх не було процитовано. Крик Ісуса про Його полишення є цитатою з Псалма 21:1, у якому з упевненістю сказано, що Бог почує клич псалмопівця (вірші 24–26). Те, що Ісус використовує Псалом 21, показує, що хоча Він і мав страждати протягом певного часу, але Він знав, що врешті-решт буде виправданим.

Біль, якого зазнав Христос на хресті, посилювала відсутність Його найближчих друзів. Його учні покинули Його саме тоді, коли Йому найбільше була потрібна їхня підтримка (Матвія 26:47-56), хоча Іван пізніше змінив свою думку і повернувся, щоб побачити, як Його Вчитель помирає (Івана 19:25-27). Проте всі послідовники Ісуса покинули Його під час Його смерті. Як свідчить сьогоднішній уривок, багато жінок залишалися з Ним до кінця, підтримуючи Його на віддалі, бо тільки римські солдати могли підійти до самого хреста (Матвія 27:55-56).

Ми мало знаємо про цих жінок, окрім того, що їх було набагато більше, ніж трое, про яких згадує Матвій. Марія Магдалина фінансово підтримувала Ісусове служіння і до зустрічі з Ним була опанована демоном (Луки 8:1-3). «Мати Якова і Йосипа», мабуть, була Марією, матір'ю Ісуса, бо Його мати була там близько хреста (Івана 19:25) і у Христа були брати Яків та Йосип (Матвія 13:53-55). Можливо, Саломія, про яку читаємо в Марка 15:40, є «матір'ю синів Зеведеєвих» в Матвія 27:55-56. Якщо це так, то вона є тіпкою Ісуса, оскільки в Євангелії від Івана 19:25 написано, що сестра Його матері також стояла біля хреста, навіть якщо четвертий євангелист не називає її.

Як би там не було, зрозуміло, що жінки, які йшли за Ісусом, були найвірнішими Йому. Їхню вірну любов було винагороджено, бо вони були першими, хто почув про воскресіння Христа (Матвія 28:1-10).

Sorati Deo: життя перед Божим обличчям

Жан Кальвін каже, що «прагнення до навчання спонукало цих жінок покинути свою країну і постійно вчитися з уст Христа... вони не шкодували ні праці, ані грошей за умови, що вони можуть насолоджуватися Його спасительним навчанням». Наскільки сильно ми прагнемо вчитися від Ісуса? Якщо ці жінки могли прибути з Галилеї, щоб бути з Ним, чи не можемо й ми щодня бути з Ним у молитві і вивченні Його Слова хоч б якийсь час?

БАГАТИЙ ХОРОНИТЬ БІДНОГО

Матвія 27:57-61: А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Ариматеї, на ім'я Йосип, що й сам був навчався в Ісуса. Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видапи. І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його плащаницею чистою, і поклав його в гробі новому своїм, що був висік у скелі. До дверей гробових привалив він великого каменя, та й відійшов. Була ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу.

Марія Магдалина та інші жінки не є єдиними, хто виявляє вірність Ісусові в годину Його смерті (Матвія 27:55-56). Сьогоднішній уривок розповідає нам про Йосипа, «учня Ісуса», який відповідає за Його поховання (вірші 57-60). Йосип походив із Ариматеї, відомої у Старому Завіті як Рамат-зофім — міста, яке було розташовано на відстані двадцяти двох миль на північний захід від Єрусалима і де народився пророк Самуїл (1 Самуїла 1:1-20). Цей ариматеянин був таємним послідовником Христа (Івана 19:38), мабуть, тому, що його посада у Синедріоні (Марка 15:43) була б під загрозою, якби інші члени ради дізналися про його віру. Оскільки Йосип був посадовцем Синедріону, ми знаємо, що не всі релігійні лідери повністю відкидали Ісуса. Чеснотливі вчинки Йосипа та фарисея Никодима, який допомагає Йосипові в тому, щоб належно поховати Ісуса (Матвія 27:57-61; Івана 3:1-21; 19:38-42), показують, що не все єврейське духовенство в той час було налаштоване проти нашого Господа.

Йосипові потрібна була будь-яка допомога, тому що він повинен зняти Ісуса з хреста, омийти Його тіло, намастити Його для поховання і, нарешті, помістити Його тіло у гріб. Він і Никодим мають лише три години для виконання цієї роботи; Ісус помер на дев'ятій годині (Матвія 27:45-50), а вся робота припиняється з настанням суботи на дванадцятій годині. Оскільки Йосип був багатим, він, мабуть, мав слуг, які допомагали йому у цьому процесі, хоча навіть із їхньою допомогою залишалося ще багато роботи — ось тому жінки повертаються до Ісусового гробу в перший день тижня (Марка 16:1). Те, що Ісуса було поховано у гробниці багатого, є ще одним сповненням пророцтва (Ісаї 53:9).

Ізраїльтяни вважають особливо благочесним забезпечити достойне поховання людині, яка в іншому випадку ніколи би не змогла мати його. Без сумніву, що цей факт мотивує Йосипа з Ариматеї; однак він не просто робить добрий

вчинок. Приймавши рішення поховати Ісуса, Йосип ідентифікує себе як учень Христа і ризикує накликати на себе гнів Синедріону. Після багатьох років слідування за Ісусом за зачиненими дверима, Йосип виявляє свою справжню вірність Христу. Отець Церкви Йоан Золотоустий закликає нас також слідувати за Ісусом, навіть якщо це може нас осоромити («Нікейські та постнікейські Опці», перша серія, т. 10, с. 522).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Окрім вірності Йосипа з Ариматеї, яку було виявлено при похованні нашого Господа, зверніть увагу, що Марія Магдалина та Марія, мами Якова та Йосипа, були також присутніми, коли Ісуса клали до гробу (Матвія 27:56, 61). Метью Генрі пише: «Істинна любов до Христа вестиме нас у нашої вірі до кінця. Сама смерть не може погасити цей Божественний вогонь». Моліться сьогодні, щоб Ваш запал до Ісуса зростав і щоб ні сором, ані страх не стримав Вас від того, щоб іти за Ним.

ГРОБНИЦЮ ХРИСТА ЗАПЕЧАТАНО

Матвія 27:62-66: А наступного дня, що за п'ятницею, до

Пилата зібралися первосвященики та фарисеї, і сказали: "Пригадали ми, пане, собі, що обманець отой, як живий іще був, то сказав: "По прьох днях Я воскресну". Звели ж гріб сперегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали народові: "Він із мертвих воскрес!" І буде остання обмана гірша за першу"... Відказав їм Пилат: "Сторожу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте". І вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

Якби ми мали сумніви у тому, що Пилат спрашив Ісуса, щоб запобігти бунту, а не тому, що Христос був винним у спробі повалити владу Риму (Матвія 27:11-26), то захоронення нашого Господа є доказом того, що намісник вважав Ісуса невинним. Більшість розп'ятих у стародавньому Римі залишали на хресті навіть після того, як вони вже померли, а природні умови та тварини довершували свою справу з тим, що залишалося від тіла. Водночас практика передавання тіла розп'ятого його друзям чи родичам за умови, що він не був винним у державній зраді, не була для римської влади незвичною. Пилат, очевидно, не вважав Ісуса винним, інакше він не видав би тіла Христа Йосипові з Ариматеї (вірші 57-60).

Як і багато інших єрусалимців першого століття, Ісуса було поховано за межами міста в печері, висіченій у вапняковому пагорбі. «Великий камінь» (вірш 60), яким було запечатано Його гріб, стояв у виїмці схилу, вирізаній у скелі, що полегшувало процес закриття гробу шляхом перекочування каменя донизу. Щоб перекотити камінь назад на схил, потрібно було кілька чоловіків, і це відбивало бажання грабіжникам та диким тваринам намагатися потрапити до гробниці. Це спростовує будь-які теорії про те, що Ісус знепритомнів і, не померши, отямився і Сам відвалив камінь.

Історичність воскресіння підтверджують також інші деталі: печатка і кількість воїнів біля входу до гробниці (вірші 62-66). Печатка — це була м'яка, формувальна речовина, мабуть, глина, з відбитком римської імперської печатки, прикріплена до каменю на мотузці. Розірвання печатки зумовлювало гнів імперії — якщо такий людині вдавалося прорватися крізь охорону.

Важкого каменя повинно було бути достатньо для релігійних лідерів, але їхня параноя навколо поширення історії про воскреслого Ісуса спонукала їх ще

запечатати Його гріб. Вони до такої міри боялися втрапити свою гідність, що вжили додаткових заходів безпеки задля запобігання крадіжки Ісусового тіла. Іронія в тому, що їхні заходи не допомогли, і саме в цьому ми знаходимо докази воскресіння Христа. Перелякані учні, без сумніву, не могли прорватися через спорожу та розірвати печатку. Єронім влучно пише: «Що більшими були їхні міри застереження, то повніше розкривається сила воскресіння» («Коментарі до Євангеліє від Матвія», 4.27.64).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Смерть і воскресіння Господа нашого Ісуса Христа не є міфом, який вигадали Його учні. Він дійсно помер і дійсно воскрес із мертвих. Є багато правдоподібних аргументів щодо воскресіння Ісуса, і багато християнських апологетів склали корисні описи цих деталей. Цього тижня спробуйте знайти корисний ресурс із доказами воскресіння і підготуйте себе до відстоювання його історичності, якщо коли-небудь випаде така нагода.

ВОСКРЕСЛИЙ З МЕРТВИХ

Матвія 28:1-10: Як минула ж субота, на свіпанку дня першого в тиждні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. І великий ось ставсь землетрус, бо зійшов із неба Ангел

Господній, і, приступивши, відвалив від гробу каменя, та й сів на ньому. Його ж постаць була, як та блискавка, а шапи його були білі, як сніг. І від страху перед ним затряслася спорожа, та й стала, як мертва. А Ангел озвався й промовив жінкам: "Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він. Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!" І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: "Радійте!" Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. Промовляє поді їм Ісус: "Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!"

«Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша!» (1 Коринтян 15:14). Жодна подія не є важливішою для християнства за воскресіння нашого Господа; її історичність є тим фактом, на якому наша віра або стоїть, або падає.

Як і в інших Євангеліях (на відміну від послань), Матвій подає мало богословських коментарів у своєму описі воскресіння. Також він не повідомляє про все, що сталося від моменту, коли жінки прийшли до гробу, до моменту, коли Ісус вознісся на небеса. Інші три євангелісти також згадують лише деякі події з того, що відбувалося протягом цього особливого періоду, вибираючи ті деталі, які були важливими для їхніх слухачів. Порівняння чотирьох описів воскресіння у різних Євангеліях дає нам повніше уявлення про те, що сталося. У будь-якому випадку воскресіння є історично підтвердженим фактом. Окрім доказів у Євангеліях, Павло пише, що Ісус з'явився п'ятистам людям одразу, а також Якову і йому самому (1 Коринтян 15:6-8). Також у деяких равинських джерелах є завуальовані посилання на воскресіння нашого Господа, датовані першим століттям.

Матвій говорить нам, що ангел використав землетрус, щоб відвалити камінь, який закривав гріб Ісуса (Матвія 28:2). Оскільки Христа не стало у гробі ще перед тим, як камінь було відвалено, це відбулося не для того, щоб випустити Його з гробу, а щоб дозволити жінкам побачити порожній гріб. Ісус не воскрес як привид чи дух; жінки обняли Його за ноги, і це свідчить про те,

що Його фізичне тіло воскресло (Матвія 28:9). Те, що Христове фізичне тіло воскресло, вказує, що матерія за своєю суттю не є злом і що наш вічний стан не буде безтілесним духом. Як і Ісус, наші тіла також воскреснуть останнього дня у нашому прославленні, а фізичний світ знову стане «дуже добрим» і не запламленим злом (1 Коринтян 15:35-58).

Бувши «виданим за наші гріхи», Ісус «воскрес для виправдання нашого» (Римлян 4:23-25). Воскресивши Свого Сина з мертвих, Отець показав те, що Він прийняв Ісусове спокутування за гріхи Його народу, довівши, що праведність Ісуса покрила гріхи всіх, хто покладається лише на Христа, і що ця жертва примиряє їх з Богом. Жан Кальвін коментує: «Живе запевнення нашого примирення з Богом виникає з того, що Христос повернувся з пекла як переможець смерті» з «силою нового життя у Своему розпорядженні».

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Воскресіння, окрім нашого виправдання і прокладання шляху для майбутнього воскресіння, доводить, що Бог Старого Заповіту є єдиним, істинним Богом і що Христос є Його Сином і Спасителем, і що в Ньому ми маємо владу над гріхом (Джеймс Бойс «Євангеліє від Матвія», т. 2, с. 642). Знайдіть сьогодні час, щоб пороздумувати над значенням воскресіння, і прославляйте Отця в тому, що й ми, які віруємо в Ісуса, також воскреснемо.

СТОРОЖА ПРОДАЄ СВОЇ ДУШІ

Матвія 28:11-15: Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященикам розповіли все, що сталося. І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і дали сторожі чимало срібняків, і сказали: "Розповідайте: Його учні вночі прибули, — і вкрали Його, як ми спали. Як почує ж намісник про це, то його ми переконаємо, і від клопоту визволимо вас". І, взявши вони срібняки, зробили, як навчено їх. І пронеслося слово оце між юдеями, і піримається аж до сьогодні.

Що стосується воскресіння нашого Господа, то іронія в тому, що те, чому Синедріон намагався запобігти за допомогою сторожі, стало історією, яку вони придумали, щоб приховати те, що дійсно сталося. Фарисеї та первосвященики попросили Пилата запечатати гріб Ісуса, щоб Його учні не вкрали Його тіло і не стверджували, що Він воскрес із мертвих (Матвія 27:62-66). І все ж, коли Ісус воскрес (28:1-10), Його противники не покалися; вони, напевно, придумали історію про крадіжку, щоб обдурити Ізраїль (вірші 11-15), вважаючи за краще зберегти свою репутацію, аніж визнати правду.

Багато ворогів християнства досі переконують, що учні вкрали тіло Ісуса і фальшиво проповідували Його воскресіння, хоч у цьому твердженні безліч прогалин. Ця теорія походить від видуманої історії, за яку сторожі заплатили багато грошей (вірші 12-15); але як могли сплячі воїни знати, що сталося з тілом? Окрім того, учні на цьому етапі просто намагалися врятувати свою власну шкіру (26:56; Івана 20:19). Йоан Золотоустий пише: «Учні ховалися, щоб просто залишитися живими» («Нікейські та постнікейські Отці», перша серія, т. 10, с. 530), а не ризикували бути заарештованими та страченими за грабування гробу.

Якщо учні вигадали воскресіння, то чому вони не приховали своєї невірності, коли наш Господь помирав? Такі уривки, як Матвія 26:56, 69-75, показують, що апостоли розказують правду, навіть коли це боляче, і відмовляються щось вигадувати, щоб добре виглядали в очах інших; полюбивши правду, вони «вирішили не приховувати навіть своїх недоліків» (Золотоустий, с. 531). Крім того, той факт, що жінки були першими, хто побачив воскреслого Христа (Матвія 28:1-10), ще більше підтверджує точність цієї історії. Євреї першого століття вважали, що жінки є ненадійними свідками, і описувати те, що саме вони першими побачили воскреслого Господа, — це був не найкращий спосіб

довести, що Ісус воскрес із мертвих. Якби першими свідками воскресіння були чоловіки, то було б простіше переконати читачів; той факт, що апостоли так не роблять, виявляє, що вони не обманюють нас.

Метью Генрі каже, що навіть найкращі докази не переконують людей, якщо Дух Святий не буде діяти в них. Як вояки, які сторожили гріб Ісуса, ми також можемо легко проміняти свої душі за брехню без дії Святого Духа.

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Мабуть, більшість із нас не відчуває на собі провини за те, що має якісь бонуси з брехні про Христа. Проте кожен із нас впадає у найрізноманітніші спокуси продати свої душі за рахунок правди. Можливо, ми мовчимо на роботі, щоб отримати підвищення. Можливо, ми ніколи не проповідуємо Євангеліє своїм сусідам, тому що не хочемо, щоб над нами насміхалися. Попросіть Господа дати Вам силу міцно стояти за Його Євангеліє, незалежно від наслідків.

Матвія 28:16-20: Одинадцять же учнів пішли в Галілею на гору, куди звелів їм Ісус. І як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався. А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: "Дана Мені всяка влада на небі й на землі. Тож ідіть, і навчіть всі народи, християни їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку!" Амінь.

Після Свого воскресіння Ісус відвідав Своїх учнів та навчав їх протягом сорока днів до вознесіння на небеса (Луки 24:36-49; Івана 21; Дії 1:1-11). Єдиною подією, яку Матвій описує після воскресіння, окрім плати римській сторожі (28:11-15), є доручення, яке Христос дав Своїм учням на горі в Галілеї (вірші 16-20).

Ми не впевнені, коли ця подія сталася протягом цих сорока днів, але її точна хронологічна дата не має значення. Очевидно, після Свого воскресіння наш Господь запросив Своїх послідовників на зустріч із Ним у Галілеї, і одинадцять учнів — всі, хто залишився — знайшли Його там (вірші 10, 16). Побачивши Христа, багато хто з них поклонився Йому, хоча деякі сумнівались (вірш 17). Проте ці сумніви не варто плутати з відкиненням. *Distazein*, грецьке дієслово, перекладене як «вагалися», відображає нерішучість, а не відмову від правди. Учні не сумнівалися в тому, чи Ісус був Месією, вони просто не знали, як поводитися. Можливо, деякі з них ще не до кінця збагнули той факт, що Ісус був (і є) втіленим Богом, адже вони й раніше доволі повільно усвідомлювали, що відбувається.

У Галілеї Ісус оголосив, що у Його воскресінні Йому було дано всяку владу на небі та на землі (28:18). Отож, як бездоганний Агнець Божий і спокута за гріхи Свого народу, Отець відкриває навіть сьогодні всім, хто має очі, щоб бачити, що Його Син є Месією, Царство якого немає кінця. Христос панує, сидячи праворуч Отця і підкоряючи Своїх ворогів проповіддю Євангелія, доводячи, що у Своему воскресінні Він, Богочоловік, отримав Ім'я понад усі імена (Філіп'ян 2:5-11; Євреїв 1:1-4).

Жан Кальвін зауважує, що Ісус не міг «пообіцяти нам вічне життя у Свое Ім'я, підпорядкувати весь світ під Свою владу, а також видати вчення, яке підкорює всю гордість і умирляє всю людську расу» нічим, окрім Божественної влади. Тільки через владу Всевишнього, об'явленого нам в Ісусі, і з нами через Святого Духа, ми можемо прийняти Велике Доручення, навчаючи людей від-

кидати самодостатність і покладати всю свою надію на спасіння лише в Ісусі (Матвія 28:18-20).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Згідно з Христовою обіцянкою, Він перебуватиме з нами до кінця віку; тому ми можемо впевнено виконувати Велике Доручення, знаючи, що Він запевнить його успіх. Яка Ваша роль у Його плані? Ви – обдарований вчитель, який формує учнів? А може, своїми талантами Ви виробляєте щось, що дає змогу відправляти людей? Чи ділитесь Ви Євангелієм із друзями та родичами? Вирушаймо та йдімо вперед за Христовим наказом нести Євангеліє до всіх кінців землі.

Матвія 26:56: Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків. Усі учні поді залишили Його й повтікали...

Ми завершили наше вивчення Євангелія від Матвія і молимося, щоб воно було благословенням для Вас. Оскільки Слово Боже надзвичайно глибоке, ми лише поверхнево торкнулися питань із Євангелія від Матвія, сподіваючись, що Ви детальніше вивчатимете цю книгу самостійно. Таким чином, Ви будете навчатися у праведності та готуватися до кожного доброго діла (2 Тимофія 3:16-17).

Христос, як сповнення всіх Божих обітниць, є головною темою у Євангелії від Матвія. Наш Отець сказав, що благословить усі народи землі через Сина Авраама (Буття 22:15-18) і, хоча Він був вірним Заповітові, який Він уклав із Ізраїлем, Його народ не спромігся стати світлом для світу (2 Царів 17:7-23; Ісаї 49:5-6). Пута гріха утримували і не дозволяли їм вести народи до одного, істинного Бога, тому Всевишньому довелося Самому покінчити з гріхом, щоб благословити всі народи.

Отож Отець послав Свого Сина бути обіцаним сином Авраама, щоб перемогти там, де Ізраїль не зміг, і тим самим врятувати Свій народ від гріха (Матвія 1). Сатана намагався вбити Ісуса, але Бог врятував Його, дозволивши Йому показати Себе справжнім і вірним Ізраїлем (2:13-15). Ставши справжнім Ізраїлем і бездоганно підкорившись Закону, Ісус також посів місце Адама, відмовившись віддатися спокусі диявола та розпочавши знищення сили гріха (3:1-4:17).

Покликавши дванадцятьох учнів іти вслід за Ним, наш Спаситель заснував новий Божий народ (10:1-4), роз'яснюючи, як їхній обов'язок бути світлом для світу відображено у Писанні (розділи 5-7; 10-11; 13; 16; 18; 24-25). Під час свого служіння Він розпочав відновлення усього творіння, зіцілюючи хворих і виганяючи демонів (розділи 8-9; 12; 17), але вершиною Його вчинків була смерть за гріхи Свого народу. Взявши на Себе гнів Свого Отця за переступи (розділи 26-27), Ісус знищив силу гріха. Воскреснувши з мертвих, Він показав Свою перемогу над смертю і запевнив, що все, що перебуває у Ньому, також воскресне останнього дня (28:1-10).

Тепер ця добра новина є тією звісткою, яку ми повинні проголошувати іншим народам. Христос через нас проповідує Євангеліє усім народам, даючи

змогу тим, хто покається і повірить у Спасителя, отримати благословення діптини Авраама (28:16-20; Галатів 3:29).

Coram Deo: життя перед Божим обличчям

Присвятіть сьогодні якийсь час, щоб переглянути Євангеліє від Матвія і пороздумувати над тим, що ми почерпнули з цього вивчення. Подумайте, наскільки чудовим є те, що Бог дотримався Своїх обіцянок, які Він нам дав у той час, коли ми не дотрималися наших обіцянок, даних Йому. Пам'ятайте, що воскресіння Ісуса показує, що Отець прийняв смерть Свого Сина як спокуту за гріх і очікує того дня, коли ми теж воскресемо, щоб жити з Ним разом у вічності.

www.kraynebo.com

Видавництво «Крайнебо»
Львів, Україна